

ANDREEA MIHAELA BĂLTĂREȚU

711
B24

DEZVOLTARE ȘI PLANIFICARE URBANĂ

III 313.439

EDITURA UNIVERSITARĂ

B24

ANDREEA-MIHAELA BĂLTĂREȚU

DEZVOLTARE
ȘI
PLANIFICARE URBANĂ
691894

EDITURA UNIVERSITARĂ
București

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Angelica Mălăescu

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BĂLTĂREȚU, ANDREEA

Dezvoltare și planificare urbană / Andreea Mihaela
Băltărețu. - București : Editura Universitară, 2013
Bibliogr.
ISBN 978-606-591-665-4

711.4

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786065916654

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2013
Editura Universitară
Director: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021 – 315.32.47 / 319.67.27
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

23 IUL. 2014

Distribuție: tel.: 021-315.32.47 / 319.67.27 / 0744 EDITOR / 07217 CARTE
comenzi@editurauniversitara.ro
O.P. 15, C.P. 35, București
www.editurauniversitara.ro

PREFAȚĂ

Gestionarea spațială a teritoriului se realizează prin intermediul amenajării teritoriului și urbanismului, domenii cu implicații majore asupra dezvoltării spațiale echilibrate, conservării patrimoniului, îmbunătățirea condițiilor de viață în localitățile urbane și rurale.

Durabilitatea oricărei acțiuni întreprinse în prezent atât la nivel macro cât și la nivel microeconomic este o cerință de mare actualitate a societății contemporane, deci și a procesului de amenajare.

Principiile directe pentru dezvoltarea teritorială durabilă a continentului european țin cont, în sensul conceptului de dezvoltare durabilă, de nevoile tuturor locuitorilor regiunilor europene fără a compromite drepturile fundamentale ale generațiilor viitoare.

Prin respectarea principiilor de amenajare a teritoriului și urbanism se contribuie la creșterea economică durabilă și la crearea de locuri de muncă, precum și la dezvoltarea socială și ecologică în toate regiunile.

Lucrarea de față se adresează tuturor celor care studiază sau profesază direct sau indirect în domeniul administrației publice. Este vorba de studenți, masteranzi, cadre didactice, cercetători, angajați ai diverselor firme de profil sau ai administrației publice locale sau centrale. Concret, segmentul de adresare este format din studenții de la cursurile de zi, frecvență redusă, programele de masterat și învățământ deschis la distanță din cadrul facultăților de profil în scopul însușirii aspectelor teoretice și practice specifice domeniului abordat. De asemenea, este un ghid util și pentru ceilalți studenți și masteranzi în activitatea de cercetare științifică, în cea de întocmire a lucrării de licență și disertație și de pregătire a examenului de licență și disertație.

Cartea abordează în conținutul său o gamă largă de probleme legate de particularitățile procesului de amenajare și ale urbanismului.

În ansamblul ei, lucrarea se constituie ca un suport didactic elaborat pe baza programelor analitice ale cursului și tematicii seminariilor de la disciplina "Dezvoltare și planificare urbană".

Autoarea

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

CUPRINS

PREFATĂ	5
CAPITOLUL 1. AMENAJAREA TERITORIULUI	9
1.1. Terminologie și definiții	9
1.2. Procesul de amenajare a teritoriului la nivel european	10
1.3. Amenajarea teritoriului în context național	12
CAPITOLUL 2. ORAȘELE ȘI SPAȚIUL AMENAJAT	20
2.1. Geneza orașelor	20
2.2. Etimologie, definiri, componente	23
2.3. Relația spațiu amenajat-oraș	24
2.3.1. Tipologia orașelor și modul lor de evoluție	26
2.3.2. Rețeaua națională de localități	42
2.3.3. Problema spațiului în dezvoltarea urbană. Dezvoltarea durabilă a orașelor	45
2.4. Spațiile verzi	47
2.5. Studiu de caz: Legea privind desfășurarea activităților de picnic	54
2.6. Dezvoltarea metropolitană a României	56
2.7. Studiu de caz: Acreditarea Centrelor naționale de informare și promovare turistică	62
CAPITOLUL 3. DEZVOLTAREA LOCALĂ – DEZVOLTAREA URBANĂ- DEZVOLTAREA REGIONALĂ	66
3.1. Abordări teoretice ale dezvoltării locale	66
3.2. Specificitatea dezvoltării regionale în România	70
3.3. Urbanism și dezvoltare urbană	72
3.4. Participarea populației la activitățile de amenajare a teritoriului și de urbanism	74
3.5. Planificarea urbană și serviciile urbane	75
3.6. Agenda Locală 21	80
CAPITOLUL 4. SISTEMUL MANAGEMENTULUI MEDIULUI (SME) ȘI ISO 14001 PENTRU ORAȘE	87
4.1. Probleme de mediu cu care se confruntă orașele și soluții de remediere ..	87
4.2. Beneficii interne și externe ale SME	89
4.3. Limitări și priorități ale SME	92
4.4. Activități și resurse ale SME	92
CAPITOLUL 5. DOCUMENTAȚII DE URBANISM	94
5.1. Tipologia documentațiilor de urbanism	94

5.2. Certificatul de urbanism	96
5.3. Autorizarea executării lucrărilor de construcții	98
5.4. Inițierea și finanțarea activităților	101
5.5. Avizarea, aprobarea și urmărirea aplicării documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism	102

CAPITOLUL 6. AGENDA TERITORIALĂ A UNIUNII EUROPENE ... 103

6.1. Consolidarea coeziunii teritoriale	103
6.2. Priorități teritoriale pentru dezvoltarea Uniunii Europene	104
6.3. Agenda teritorială a Uniunii Europene 2020	107
6.4. Dezvoltarea/planificarea spațială a României	110

CAPITOLUL 7. PROGRAM DE DEZVOLTARE, PROTEJARE ȘI PROMOVARE A ORAȘULUI „X” 115

7.1. Planul proiectului	115
7.2. Studiu de caz: Program de dezvoltare, protejare și promovare a orașului „Dorohoi”	116
7.3. Recenzie	176

CAPITOLUL 8. EXEMPLE DE SUBIECTE DE EXAMEN 177

ANEXE

Anexa 1: Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul (actualizată)	182
Anexa 2: Ghidul eco-funcționarului public.....	201
Anexa 3: Ghidul eco-cetățeanului	209
Anexa 4: Ghidul eco-turistului	218
Anexa 5: Centre de Informare turistică în România	224

BIBLIOGRAFIE 228

CAPITOLUL 1. AMENAJAREA TERITORIULUI

Dezvoltarea economică și socială a determinat, odată cu trecerea timpului, identificarea și necesitatea rezolvării urgente a unor probleme legate de utilizarea spațiului. În prezent, suprafața teritoriului a devenit insuficientă și neîncăpătoare în raport cu ceea ce se dorește a se realiza de unde și apariția așa numitei **“crize a spațiului”**. Aceasta nu este una reală ci se datorează unei gospodăriri deficitare și unei utilizări anarhice a teritoriului. Astfel, au apărut și s-au cristalizat **“științele spațiale”** ce au drept obiect de activitate cunoașterea, înțelegerea și conducerea problemelor pe care le ridică utilizarea teritoriului. Specialiștii în domeniu apreciază că ele au o arie largă de cuprindere, situându-se la interfeșța unor discipline consacrate precum geografia, economia, sociologia, arhitectura etc.. Din rândul acestora se detașează **“amenajarea teritoriului”** care are drept obiect major de activitate organizarea științifică a spațiului. În calitate de știință, disciplină și domeniu de activitate al teoriei economice, amenajarea teritoriului a apărut și s-a cristalizat după cel de-al doilea război mondial, fiind considerată o **știință nouă**. Apariția ei s-a datorat impactului pe care l-au avut asupra utilizării spațiului dezvoltarea urbană (creșterea numărului de orașe și a suprafeșei acestora) și cea industrială (scoaterea din circuitul agricol a numeroase suprafeșe de teren ce au fost destinate construirii unor întreprinderi industriale).

B.C.U. „M. EMINESCU” IAȘI

1.1. Terminologie și definiții

De-a lungul timpului, au fost utilizați diverși termeni pentru definirea acelorăși procese precum **amenajarea teritoriului, planificare regională, localizare, sistematizarea teritoriului** (utilizat în România până în anii '90). Deși nu se suprapun întru-totul, acești termeni și conținutul pe care îl acoperă definesc problematica utilizării rașionale a spațiului și valorificarea resurselor regionale¹.

Sistematizarea poate fi privită ca un ansamblu de principii și activități vizând utilizarea rașională a terenului, valorificarea deplină a potențialului de resurse, realizarea unor condiții civilizate pentru membrii societății.

Termenul de sistematizare-folosit cu precădere în România-are un conținut similar cu²:

- amenajarea teritoriului (l'aménagement du territoire-utilizat de școala franceză);

¹ Minciu Rodica, *Amenajarea turistică a teritoriului*, Universitatea Creștină “Dimitrie Cantemir”, București, 2002, pag. 11

² Căndea Melinda, Bran Florina, Cimpoeru Irina, *Organizarea, amenajarea și dezvoltarea durabilă a spațiului geografic*, Editura Universitară, București, 2006, pag. 16

- planificarea teritorială (physical planning) și
- organizarea teritoriului sau spațiului (spatial organization), ultimii doi termeni folosiți de școala anglo-saxonă și americană.

Prin urmare, amenajarea teritoriului este un ansamblu de activități complexe, cu caracter global și interdisciplinar, având ca obiectiv general, organizarea fizică a spațiului, și are următoarele componente³:

- Conceperea strategiilor și politicilor specifice;
- Elaborarea studiilor de fundamentare a cercetărilor prealabile și culegerea datelor;
- Întocmirea planurilor de amenajare și a regulamentelor aferente și avizarea lor;
- Gestionarea teritoriului și localităților;
- Autorizarea realizării construcțiilor, elaborarea actelor normative;
- Controlul realizării amenajărilor umane.

1.2. Procesul de amenajare a teritoriului la nivel european

Carta Europeană a amenajării teritoriului adoptată în anul 1983, de CEMAT la Torremolinos – Spania, **definește amenajarea teritoriului** ca *“expresia spațială a politicilor economice, sociale, culturale și ecologice a tuturor societăților”* cu următoarele **obiective fundamentale**:

- dezvoltarea socio-economică echilibrată a regiunilor;
- ameliorarea calității vieții;
- gestionarea responsabilă a resurselor naturale;
- protecția mediului;
- utilizarea rațională a solului.

Scopul de bază al amenajării teritoriului îl constituie armonizarea la nivelul întregului teritoriu a politicilor economice, sociale, ecologice și culturale, stabilite la nivel național și local pentru asigurarea echilibrului în dezvoltarea diferitelor zone ale țării, urmărindu-se creșterea coeziunii și eficienței relațiilor economice și sociale dintre acestea. *Amenajarea teritoriului reprezintă, deci, expresia spațială a politicilor economice, sociale, culturale și ecologice ale societății.*

Activitatea de amenajare a teritoriului trebuie să fie:

- **globală**, urmărind coordonarea diferitelor politici sectoriale într-un ansamblu integrat;

³ Ionașcu S. Gheorghe, *Dezvoltare spațială durabilă și urbanism*, Editura Fundației România de Măine, București, 2004, pag. 38

- **funcțională**, trebuind să țină seama de cadrul natural și construit bazat pe valori de cultură și interese comune;
- **prospectivă**, trebuind să analizeze tendințele de dezvoltare pe termen lung a fenomenelor și intervențiilor economice, ecologice, sociale și culturale și să țină seama de acestea în aplicare;
- **democratică**, asigurând participarea populației și a reprezentanților ei politici la adoptarea deciziilor.

În ceea ce privește **procesul de amenajare a teritoriului la nivel european**, la începutul anilor '60, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei preocupată de concentrarea excesivă a disparităților regionale, declară în cadrul Rezoluției nr. 210/1961 faptul că *“este convinsă că dezvoltarea spațială armonioasă a activităților economice, sociale, culturale este irealizabilă fără o politică de amenajare a teritoriului”*⁴.

Prin Rezoluțiile nr. 525 și 526/1968 Adunarea Parlamentară propune Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei să angajeze o nouă formă de cooperare europeană în domeniul amenajării teritoriului și să instituie pentru aceasta o conferință europeană ministerială permanentă, însărcinată cu elaborarea noilor orientări politice de dezvoltare teritorială a continentului european și să asigure armonizarea politicilor naționale în domeniul amenajării teritoriului.

Prima Conferință Europeană a Miniștrilor Responsabili cu Amenajarea Teritoriului (CEMAT) a avut loc în 1970 la Bonn – Germania. Din 1970, CEMAT s-a reunit în 12 sesiuni și a adoptat de-a lungul timpului, documente fundamentale pentru amenajarea teritoriului european. După 1991, România a participat constant la Sesiunile CEMAT prin reprezentanți ai ministerului responsabil cu amenajarea teritoriului.

Principalele documente europene în vigoare care sintetizează experiența privind amenajarea teritoriului și la care România își aliniază politicile sale sunt⁵:

- **Carta europeană a amenajării teritoriului** – document al Consiliului Europei, adoptat de cea de a 6-a Conferință Europeană a Miniștrilor Responsabili cu Amenajarea Teritoriului (CEMAT), care a avut loc la Torremolinos, Spania (mai 1983);
- **Schema de Dezvoltare a Spațiului Comunitar (SDEC)** – Dezvoltarea spațială echilibrată și durabilă a teritoriului Uniunii Europene - document al Uniunii Europene, adoptată la Consiliul Informal al Miniștrilor Responsabili cu Amenajarea Teritoriului din țările Uniunii Europene – Potsdam, Germania (mai 1999);
- **Principii directoare pentru o dezvoltare teritorială durabilă a continentului european** – document al Consiliului Europei, adoptat la

⁴ <http://www.mie.ro>

⁵ Idem

Conferința Europeană a Miniștrilor Responsabili cu Amenajarea Teritoriului (CEMAT) – Hanovra, Germania (septembrie 2000);

- **Agenda Teritorială Europeană** - document al Comisiei Europene (mai 2007)

În Carta Europeană a Amenajării Teritoriului, amenajarea teritorial-spațială trebuie să fie democratică, cuprinzătoare, funcțională și orientată pe termen lung⁶:

- ✦ **Democratică** – trebuie condusă într-un mod care să asigure participarea locuitorilor implicați și ai reprezentanților lor politici;
- ✦ **Cuprinzătoare** – trebuie să asigure coordonarea diferitelor politici sectoriale și să le integreze într-o abordare global;
- ✦ **Funcțională** – trebuie să țină cont de conștiința regională bazată pe valori, cultură și interese comune care uneori depășesc hotarele administrative și teritoriale, ținând în același timp cont de înțelegerile instituționale;
- ✦ **Orientată pe termen lung** – trebuie să analizeze și să ia în considerare tendințele pe termen lung și evoluția fenomenelor și intervențiilor din domeniul social, cultural, ecologic și al mediului.

➤ Ultimul document adoptat în anul 2011 în domeniul teritorial este **Agenda Teritorială a Uniunii Europene 2020** ce a rezultat ca urmare a revizuirii Agendei teritoriale lansată în anul 2007 și care are drept motto: "Spre o Europă inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, compusă din regiuni diverse". Se menționează faptul că un obiectiv comun îl reprezintă coeziunea teritorială propunându-se o situație mai armonioasă și mai echilibrată a Europei. **Obiectivul** acestei Agende este de a furniza orientări strategice pentru dezvoltarea teritorială, promovând integrarea dimensiunii teritoriale în cadrul diferitelor politici la toate nivelurile de guvernare și de a asigura punerea în aplicare a Strategiei Europa 2020 în conformitate cu principiile coeziunii teritoriale. Un echilibru optim între durabilitate, competitivitate și coeziunea socială poate fi atins printr-o dezvoltare teritorială integrată⁷.

1.3. Amenajarea teritoriului în context național

În România, conceptul de amenajare a teritoriului este racordat la principalele documente europene din acest domeniu. Acesta se concretizează prin studii, planuri, programe și proiecte care armonizează la nivel teritorial politicile economice, sociale, ecologice și culturale în vederea asigurării dezvoltării durabile

⁶ *Carta Europeană a Amenajării Teritoriului*, Consiliul Europei, Torremolinos, Spania, 1983, pag. 12

⁷ *Agenda teritorială a Uniunii Europene 2020*, 9 mai 2011

în profil spațial a diferitelor zone ale țării. Activitățile de amenajare teritoriului și de urbanism se desfășoară conform **Legii 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul**, cu modificările ulterioare, care stabilește ca **obiective ale amenajării teritoriului**:

- dezvoltarea economică și socială echilibrată a regiunilor și zonelor, cu respectarea specificului acestora;
- îmbunătățirea calității vieții oamenilor și colectivităților umane;
- gestionarea responsabilă a resurselor naturale;
- protecția mediului;
- utilizarea rațională a teritoriului.

Conform **Legii 350/2001** activitatea de amenajare a teritoriului se exercită pe întreg teritoriul României pe baza principiului ierarhizării, coeziunii și integrării spațiale la nivel național, regional, județean, orașenesc și comunal, creând cadrul adecvat pentru dezvoltarea echilibrată și utilizarea rațională a teritoriului precum și gestionarea responsabilă a resurselor naturale și protecția mediului.

Activitatea în domeniu la nivel național este coordonată de către Guvern, care stabilește în raport cu conținutul Programului de Guvernare, programe prioritare, linii directoare și politici sectoriale.

Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației publice (înființat prin HG nr. 1/4.01.2013, Monitorul Oficial nr. 14/8.01.2013) este organul de specialitate al administrației publice centrale care realizează **politica guvernamentală în următoarele domenii de activitate**:

- Dezvoltare regională;
- Coeziune și dezvoltare teritorială;
- Cooperare transfrontalieră, transnațională și interregională;
- Disciplina în construcții;
- Amenajarea teritoriului;
- Urbanism și arhitectură;
- Locuire, locuințe, clădiri de locuit, reabilitare termică a clădirilor;
- Gestiune și dezvoltare imobiliar-edilitară;
- Lucrări publice;
- Construcții;
- Administrație publică centrală și locală;
- Descentralizare, reformă și reorganizare administrativ teritorială;
- Fiscalitate și finanțe publice regionale și locale;
- Dezvoltarea serviciilor publice comunitare;
- Ajutor de stat acordat autorităților administrației publice locale;
- Parcuri industriale;
- Gestiunea funcției publice;

- o Programarea, coordonarea, monitorizarea și controlul utilizării asistenței financiare nerambursabile acordate României de către Uniunea Europeană pentru programele din domeniile sale de activitate.

În acest sens, **ministerul de resort îndeplinește următoarele funcții:**

- De planificare strategică;
- De reglementare și avizare;
- De reprezentare;
- De autoritate de stat în domeniile sale de activitate;
- De administrare;
- De implementare a programelor finanțate din fonduri comunitare, naționale, precum și din alte surse legal constituite;
- De monitorizare și control;
- De coordonare.

STRUCTURA ORGANIZATORICĂ

a Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice

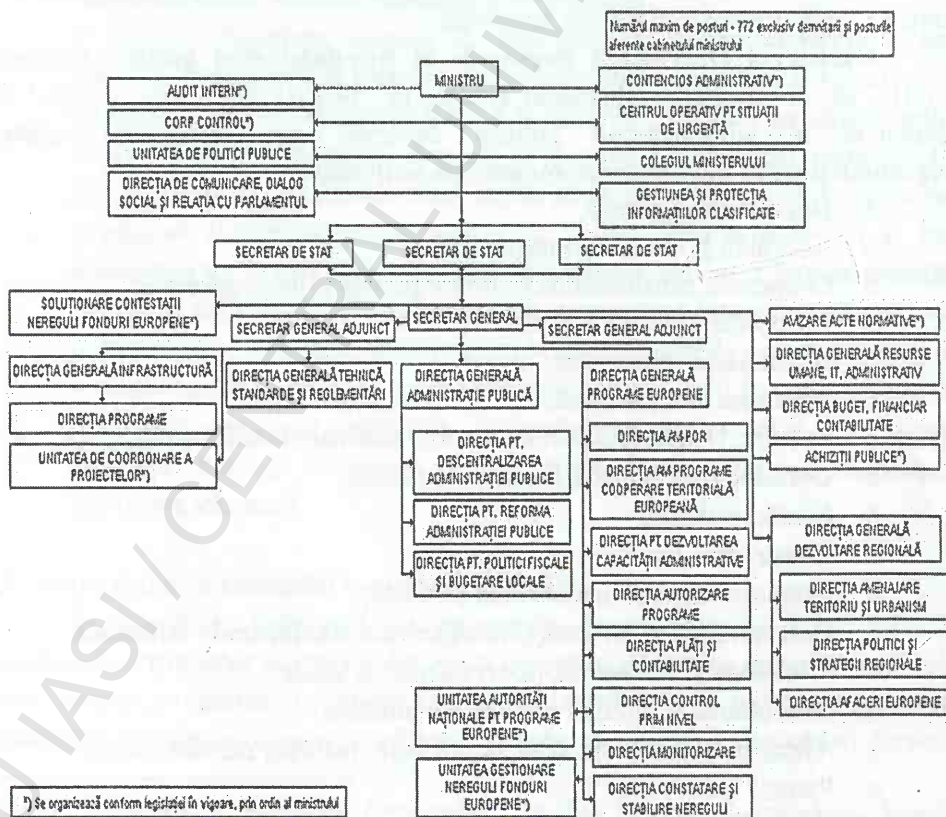

Figura nr. 1.1.: Organigrama Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice

În subordinea Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice funcționează:

- Agenția Națională a Funcționarilor Publici;
- Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice;
- Inspectoratul de Stat în Construcții.

Sub autoritatea Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice funcționează:

- Agenția Națională pentru Locuințe;
- Compania Națională de Investiții "C.N.I." - S.A.

Așa cum reiese din organigramă, *cu atribuții în domeniul amenajării teritoriului și urbanismului există Direcția Amenajare teritoriu și urbanism.*

Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice asigură elaborarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național – PATN și a Planului de Amenajare a Teritoriului Regional – PATR – care fundamentează dezvoltarea regională.

În același context, ministerul în cauză înscrie printre **atribuțiile** sale principale și:

- asigură colaborarea cu ministerele, precum și cu celelalte organe ale administrației publice centrale, pentru fundamentarea, din punctul de vedere al amenajării teritoriului și a programelor strategice sectoriale;
- asigură colaborarea cu consiliile pentru dezvoltare regională, consiliile județene și consiliile locale, precum și urmărirea modului în care se aplică programele guvernamentale și liniile directe în domeniul amenajării teritoriului la nivel regional, județean și local;
- asigură avizarea documentațiilor de amenajare a teritoriului, potrivit competențelor stabilite prin lege.

Consiliul județean are următoarele atribuții în domeniul amenajării teritoriului⁸:

- ✚ coordonează activitatea de amenajare a teritoriului la nivel județean, conform legii și stabilește orientările generale privind amenajarea teritoriului, pe baza planurilor de amenajare a teritoriului;
- ✚ coordonează activitatea de amenajare a teritoriului la nivel județean, conform legii și stabilește orientările generale privind amenajarea teritoriului, pe baza planurilor de amenajare a teritoriului. În acest scop, consiliul județean coordonează activitatea consiliilor locale și le acordă asistență tehnică de specialitate;

⁸ www.mie.ro

- ✦ asigură preluarea prevederilor cuprinse în planurile de amenajare a teritoriului național, regional și zonal în cadrul documentațiilor de amenajare a teritoriului pentru teritoriile administrative ale localităților din județ;
- ✦ asigură elaborarea Planului de Amenajare a Teritoriului Județean, a planurilor zonale de amenajare a teritoriului care sunt de interes județean și le aprobă conform prevederilor legii.

În domeniul amenajării teritoriului, Consiliul local (administrația publică locală) asigură respectarea prevederilor cuprinse în documentațiile de amenajare a teritoriului aprobate. În îndeplinirea atribuțiilor sale în domeniul amenajării teritoriului, consiliul local utilizează informații din toate domeniile de activitate economico-socială.

Complexitatea acțiunilor de amenajare, varietatea metodelor, tehnicilor și instrumentelor utilizate antrenează în fazele de proiectare și realizare un număr mare de specialiști și instituții din domenii diverse. În aceste condiții se pune problema coordonării activității acestor organisme și, respectiv, stabilirea unor responsabilități privind realizarea unor acțiuni. Cel mai frecvent, coordonarea activității de amenajare intră în suita responsabilităților administrației centrale, naționale, acestea având un rol pasiv în acest sens. Responsabilitatea concretă a acțiunilor de amenajare revine unor organizații de profil precum societăți comerciale, agenți economici, diferite organisme regionale. De asemenea, sunt create unele organisme specializate pentru diferite tipuri de acțiuni care-și încetează activitatea în momentul în care obiectivul a fost atins. Acestea vor avea reprezentanți din toate domeniile. În cazul unor acțiuni mai simple de amenajare, responsabilitatea revine comunității locale și organelor puterii de stat reprezentate de primărie, fiind situația cea mai întâlnită. În ultima vreme, multe dintre acțiunile de amenajare presupun o abordare internațională.

Documentațiile de amenajare a teritoriului sunt următoarele:

- Planul de amenajare a teritoriului național - PATN;
- Planul de amenajare a teritoriului zonal - PATZ;
- Planul de amenajare a teritoriului județean - PATJ.

PATN este suportul dezvoltării complexe și durabile inclusiv al dezvoltării regionale a teritoriului și reprezintă contribuția specifică a țării noastre la dezvoltarea spațiului european și premisa înscrierii în dinamica dezvoltării economico-sociale europene. Are caracter director și fundamentează programele strategice sectoriale pe termen mediu și lung și determină dimensiunile, sensul și prioritățile dezvoltării în cadrul teritoriului României, în acord cu ansamblul cerințelor europene.

Planul de Amenajare a Teritoriului Național – PATN – se elaborează pe secțiuni specializate, care sunt aprobate prin lege de către Parlamentul României.

Prevederile Planului de amenajare a teritoriului național și ale secțiunilor sale devin obligatorii pentru celelalte planuri de amenajare a teritoriului care le detaliază. **Secțiunile Planului de amenajare a teritoriului național sunt⁹:**

- ✚ Căi de comunicație;
- ✚ Apa;
- ✚ Zone protejate;
- ✚ Rețeaua de localități;
- ✚ Zone de risc natural;
- ✚ Zone turistice.

În curs de aprobare se află Infrastructura pentru educație și Zone rurale.

Planul de Amenajare a Teritoriului Zonal-PATZ se întocmește pentru teritorii grupate într-o zonă cu caracteristici comune, geografice, economice sau/și de altă natură, care cuprinde în întregime sau parțial teritoriul administrativ al mai multor unități teritorial administrative. Acest tip de plan generează politici teritoriale zonale pe probleme concrete de interes comun.

În funcție de teritoriul pentru care se elaborează, Planurile de Amenajare a Teritoriului Zonal se împart în categoriile:

- ✚ Regional;
- ✚ Interjudețean;
- ✚ Interorășenesc;
- ✚ Intercomunal;
- ✚ Periurban;
- ✚ Metropolitan (al municipiilor de rangul 1);
- ✚ frontalier.

Aceste planuri definesc cadrul de desfășurare a activităților economice și sociale în concordanță cu planurile de amenajare a teritoriului superioare. Pe baza acestor planuri se stabilesc profilul socio-economic și zonarea teritoriului în funcție de posibilitățile de dezvoltare a unităților economice corelate cu disponibilul de forță de muncă, amplasarea construcțiilor, dotărilor și echipărilor, respectând patrimoniul natural, trăsăturile specifice urbanistice și utilizarea rațională a terenurilor în cadrul unei organizări structurale a perimetrului construibil.

Planul de amenajare a teritoriului județean – PATJ are caracter director și se întocmește pentru teritoriul administrativ al județului și reprezintă

⁹ Dincă Dragoș, *Dezvoltare și planificare urbană*, suport de curs, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Facultatea de Administrație Publică, Departamentul pentru Învățământ la Distanță, București, 2007, pag. 44

expresia spațială a programului de dezvoltare socio-economică a acestuia. PATJ are rol de armonizare a dezvoltării durabile a teritoriului și preia prevederile planurilor de amenajare a teritoriului zonal sau național. Elaborarea acestor planuri este o condiție pentru realizarea Planurilor Urbanistice Generale ale unităților administrative-teritoriale componente. 90% dintre județele țării au planurile de amenajare a teritoriului județean avizate și aprobate conform legii.

Planurile de amenajare a teritoriilor zonale – PATZ - și județene - PATJ - conțin programe de măsuri pe termen scurt, mediu și lung care privesc înlăturarea sau ameliorarea disfuncționalităților și disparităților care se manifestă în acea zonă.

Prevederile Planului de amenajare a teritoriului județean devin obligatorii pentru celelalte planuri de amenajare a teritoriului și de urbanism care le detaliază. Fiecare județ trebuie să dețină Planul de amenajare a teritoriului județean și să îl reactualizeze periodic, la 5-10 ani, în funcție de politicile și de programele de dezvoltare ale județului¹⁰.

În România, activitățile de amenajare teritoriului și de urbanism se desfășoară conform **Legii 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul**, cu modificările ulterioare, care stabilește ca obiective ale amenajării teritoriului: dezvoltarea economică și socială echilibrată a regiunilor și zonelor, cu respectarea specificului acestora, îmbunătățirea calității vieții oamenilor și colectivităților umane, gestionarea responsabilă a resurselor naturale și protecția mediului, utilizarea rațională a teritoriului. În conformitate cu acest act normativ, activitatea de amenajare a teritoriului se exercită pe întreg teritoriul României pe baza principiului ierarhizării, coeziunii și integrării spațiale la nivel național, regional, județean, orașenesc și comunal, creând cadrul adecvat pentru dezvoltarea echilibrată și utilizarea rațională a teritoriului precum și gestionarea responsabilă a resurselor naturale și protecția mediului¹¹.

Politica privind amenajarea teritoriului în România are următoarele obiective:

1. Capacitatea instituțională;
2. Dezvoltarea echilibrată și durabilă a teritoriului național;
3. Dezvoltarea unui sistem integrat de transport și comunicații ca suport pentru formarea și expansiunea sistemului urban de tip policentric;
4. Conservarea și dezvoltarea moștenirii culturale și naturale;
5. Construcții de interes public și locuințe;

¹⁰ Dincă Dragoș, op. cit., pag. 44

¹¹ <http://www.mdrt.ro/dezvoltare-teritoriala/amenajarea-teritoriului/amenajarea-teritoriului-in-context-national>

6. Creșterea performanței energetice în clădirile de locuit;
7. Reducerea riscului seismic al construcțiilor existente;
8. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii localităților;
9. Integrarea politicilor de cercetare-dezvoltare și de infrastructură a calității în politica industrială.

În consecință, amenajarea teritoriului are următoarele obiective fundamentale:

1. utilizarea rațională a terenului, respectiv economisirea lui. Criza terenurilor exprimată în prețuri exorbitante a determinat necesitatea economisirii acestora atât în sensul destinației lor cât și al modului de utilizare. Acest deziderat presupune găsirea unor soluții pentru limitarea suprafeței terenurilor destinate depozitării și distrugerii deșeurilor. De asemenea, se impune stabilirea modalității optime de exploatare a terenurilor;

2. valorificarea eficientă a tuturor categoriilor de resurse, inclusiv a celor naturale este în strânsă legătură cu procesul de dezvoltare echilibrată. Importanța unui asemenea obiectiv trebuie analizată prin prisma diversității resurselor (poziție geografică, mediu natural, bogățiile subsolului, disponibilități de forță de muncă etc.) și mai ales, a dificultății atragerii lor în circuitul economic¹². Există zone care au resurse atât în subsol cât și la suprafață, dar există și zone mai sărace. De aceea, apare necesitatea găsirii unor soluții pentru valorificarea optimă a tuturor categoriilor de resurse;

3. dezvoltarea armonioasă și echilibrată a localităților urbane și rurale. Presupune asigurarea unor condiții de viață civilizate pentru toată populația zonei respective. Acest lucru se poate face prin realizarea unor localități cu dimensiuni normale, existența unor echipamente socio-culturale, a unor puncte de distracție, organizarea fluxurilor de circulație a persoanelor, a transportului în comun, păstrarea arhitecturii specifice zonei;

4. protejarea mediului și conservarea componentelor acestuia Procesul de amenajare a teritoriului nu poate fi conceput în afara unor eforturi de păstrare a echilibrului ecologic al tuturor categoriilor de zone și resurse. Atingerea acestui obiectiv este determinată de intensificarea procesului de dezvoltare economică cu implicații negative asupra mediului ambiant. Prin modul de organizare a localităților și de desfășurare a vieții cotidiene se va asigura păstrarea echilibrului ecologic și combaterea efectelor poluării.

¹² Minciu Rodica, op. cit., pag. 18

CAPITOLUL 2. ORAȘELE ȘI SPAȚIUL AMENAJAT

Luarea în considerare a dezvoltării urbane pornește de la premisa că în prezent, jumătate din populația lumii trăiește în orașe, acestea reprezentând motoarele dezvoltării economice.

Dacă în trecut existența orașelor nu ridica probleme deosebite, începând cu cea de-a doua jumătate a secolului XIX au apărut probleme legate de gestionarea, organizarea pe baze științifice și amenajarea acestora. Spre exemplu, în Europa, orașele au apărut târziu, mai ales în Europa de Nord. În schimb, în America, orașele au apărut brusc, specificul lor fiind dezvoltare sub formă de orașe-ciuperi. Astfel, au apărut noile orașe care s-au dezvoltat într-un ritm alert cu efecte negative asupra stilului de viață al populației, aceasta înregistrând o creștere rapidă, superioară ritmului de creștere al populației totale a globului, tendință care se accentuează mereu.

2.1. Geneza orașelor

Apariția primelor orașe are loc începând cu mileniile VII-III î. Hr., acestea fiind localizate pe văile unor mari fluvii precum: Tibrul și Eufrat, Nil.

Primele orașe au apărut, se pare, în țările mai avansate din punctul de vedere al introducerii progresului tehnic, în regiunile care au știut să-și organizeze un sistem de irigație. În general, ele s-au născut și format în zonele care le ofereau condiții prielnice favorabile. Ca punct de pornire putem vorbi de locul de organizare al unui târg periodic, mănăstirile care atrăgeau meșteșugari și comercianți, acestea fixând, ulterior, orașe, castelele medievale unde oamenii se adăposteau în timp de război, garnizoanele înființate pentru a supraveghea un ținut rămânând centrele urbane ale acelor regiuni, satele localizate în apropierea unei intersecții de drumuri, cu o populație întreprinzătoare, transformate în orașe, golfurile care au adăpostit un număr din ce în ce mai mare de vase, ulterior formându-se un oraș în jurul porturilor, locurile în care s-au descoperit diverse minereuri, acestea transformându-se în orașe industriale, construirea unei uzine a dat naștere unor orașe (uzinele Peugeot la Sochaux), șantierele de construcții navale, locurile de vilegiatură regală (Versailles) au dezvoltat în jurul lor orașe etc..

În dezvoltarea concentrărilor urbane putem distinge deci patru tipuri¹:

1. **tipul european** caracterizat printr-o dezvoltare timpurie a aglomerațiilor urbane, a rămas în prezent la o evoluție relativ ponderată în raport cu creșterea generală a populației și cu tendința de încetinire a creșterii lor numerice;

¹ Adaptare după Garnier-Beaujeu Jacqueline, Chabot Georges, *Geografia urbană*, Editura Științifică, București, 1971, pag. 18

2. **tipul țărilor din afara Europei** create aproape în exclusivitate de către europeni, au cunoscut un progres uriaș, viguros și astăzi, cu toate că ritmul este ușor diminuat;
3. **tipul rusesc**, în expansiune măsurată, corespunzând dezvoltării economice;
4. **tipul țărilor în curs de dezvoltare** caracterizate printr-o creștere moderată.

Evoluția și prognoza populației mondiale pe continente, în perioada 1950-2050

Tabel nr. 2.1.

Anul	Africa	Americi	Asia	Europa	Oceania	La nivel mondial
1950	227939046	331797161	1436631509	547104810	12476128	2555948654
1960	285108535	416533168	1718872656	605441203	15637851	3041593413
1970	365897577	512188419	2156814674	657595440	19304676	3711800786
1980	478071639	612597732	2644412997	695007208	22676760	4452766336
1990	633224161	720022931	3180071055	722477063	26576718	5282371928
2000	810431700	833969878	3678483540	731385659	30636819	6084907596
2010	1016511552	936910053	4149347367	728803894	35307565	6866880431
2020	1251941753	1036011724	461494584	720015354	39828538	7659291953
2030	1507900283	1126218351	4992683104	702407672	43924569	8373133979
2040	1783501287	1202976846	5290843352	678576818	47324476	9003222779
2050	2073016270	1263679890	5503285787	648919917	50086399	9538988263
Creșterea (2050/1950) (%)	909%	381%	383%	119%	401%	373%
România						
2000	22 435 000					
2005	21 704 000					
2010	21 641 000					
2015	21 579 000					
2020	21 509 000					
2025	21 377 000					

Sursa: U.S. Bureau of the Census, International Data Base, http://www.xist.org/earth/his_proj_continent.aspx; Academia Română, Institutul Național de Cercetări Economice, Centrul de Cercetări Demografice "Vladimir Trebici" - anul 2050: Va ajunge populația României la mai puțin de 16 milioane de locuitori? O viziune prospectivă asupra populației României în secolul 21" - Studiu destinat dezbaterilor în cadrul proiectului Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă - România 2025 - decembrie 2003

Analizând datele prezentate în tabelul anterior se poate observa că populația Terrei va depăși 8 miliarde în anul 2030 și 9 miliarde în anul 2040, tendința fiind de creștere în perioada analizată, Africa înregistrând cea mai mare

creștere, de 909% în perioada 1950-2050 în timp ce Europa se află la polul opus cu cea mai slabă evoluție, de doar 119%.

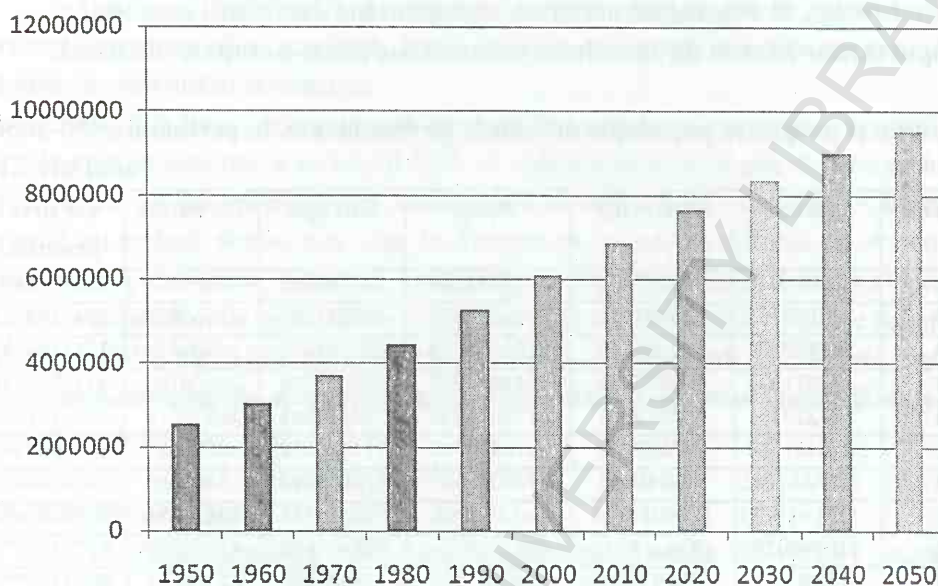

Figura nr. 2.1.: Populația mondială-1950-2050

În cazul României se poate observa o tendință de scădere a populației până în anul 2025, mai ales în rândul populației tinere.

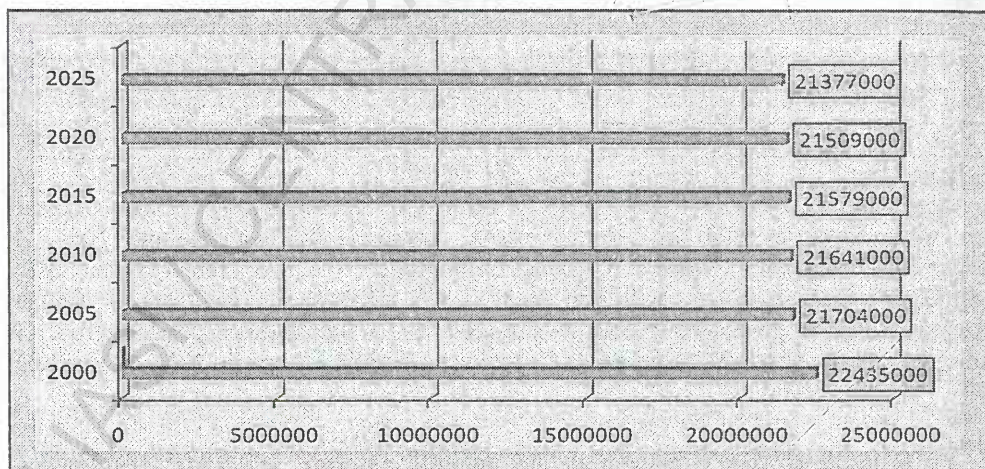

Figura nr. 2.2.: Populația României-2000-2025

Printre cauzele deplasării populației dinspre sate către orașe se regăsesc:

- **Cauze economice:** concentrarea industrie și a comerțului, inegalitatea salariilor;
- **Cauze socio-culturale:** apropierea de centrele de învățământ, multiple posibilități de distracție.

În general, orașele reprezintă un puternic **pol de atracție** ca urmare a unor condiționări de natură psihologică dar și economică. Aria de atracție urbană variază în funcție de condițiile foarte diverse, de natură economică sa politică.

2.2. Etimologie, definiri, componente

Dacă opoziția dintre sat și oraș este permanentă, ea prezintă sensuri foarte diferite. Fiecărei civilizații îi corespunde o altă concepție asupra orașului.

Din punct de vedere etimologic, termenul de oraș provine din:

- **Englezescul town** (oraș, centru administrativ, urbe) sau **city** (oraș, urbe);
- **Franțuzescul cité** (oraș);
- **Nemțescul stadt** (oraș);
- **Latinescul urbs urbis** (oraș).

Pentru a putea merge cu demonstrația mai departe trebuie să definim orașul, definițiile propuse de către diverși specialiști reliefând dificultățile întâlnite în formularea unei concepții general valabile.

Astfel, **F. Ratzel**, încă de la sfârșitul secolului XIX ia în considerare în analiza trei elemente care vor rămâne bazele definițiile ulterioare sub o formă sau alta după cum urmează:

1. O anumită de activitate profesională;
2. O concentrare a locuințelor;
3. Un număr minim de locuitori.

Un alt punct de vedere îi aparține lui **H. Wagner** care preciza ca „*orașele sunt punctele de concentrare ale comerțului uman*”².

Prin urmare, definiția orașului trebuie să aibă drept element central activitățile din interiorul orașelor. De aceea, **Fr. Von Richthofen** spune că orașul reprezintă „*o grupare ale cărei mijloace de existență normală constau în concentrarea formelor de lucru care nu sunt consacrate cultivării plantelor, ci în primul rând în comerț și industrie*”.

Specialistul român în domeniul geografiei orașelor, **Vasile Cucu**, definește orașul ca fiind *o formă de așezare, unitate teritorial-administrativă, cu caracter urban datorită activităților productive preponderent neagricole, datorită funcțiilor sale politico-administrative și social-culturale complexe determinate de rolul pe care îl are teritoriul administrativ (județul) din care face parte*³.

² Garnier-Beaujeu Jacqueline, Chabot Georges, op. cit., pag. 34

³ Popescu Irina, *Orașul și competiția urbană*, Editura Economică, București, 2007, pag. 19

Diversele puncte de vedere cu privire la definirea orașului ne conduc la concluzia că nu există o armonizare a punctelor de vedere ale specialiștilor. De aceea, o să apelăm la Dicționarul Explicativ al Limbii Române conform căruia orașul este „o formă complexă de așezare omenească cu dimensiuni variabile și dotări industriale, având de obicei funcție administrativă, industrială, comercială, politică și culturală”. Această abordare identifică cel mai bine cele mai importante trăsături, caracteristici și funcții ale unui oraș.

Din punct de vedere legal, orașul este o subdiviziune politică, creată de stat, care se diferențiază de alte subdiviziuni, cum ar fi regiunile, județele, comunele și satele⁴.

În conformitate cu Legea nr. 351/2001, orașul reprezintă o unitate administrativ-teritorială de bază alcătuită fie dintr-o singură localitate urbană, fie din mai multe localități, dintre care cel puțin una este localitate urbană.

Ca unitate administrativ-teritorială de bază și ca sistem social-economic și geografic orașul are două componente:

a) componenta teritorială - intravilanul, care reprezintă suprafața de teren ocupată sau destinată construcțiilor și amenajărilor (de locuit, social-culturale, industriale, de depozitare, de producție, de circulație, de recreare, de comerț etc.) și **extravilanul** care reprezintă restul teritoriului administrativ al orașului;

b) componenta demografică socio-economică, care constă în grupurile de populație și activitățile economice, sociale și politico-administrative ce se desfășoară pe teritoriul localității.

Dimensiunile, caracterul și funcțiile orașului prezintă mari variații, dezvoltarea sa fiind strâns corelată cu cea a teritoriului căruia îi aparține. Orașele care prezintă o însemnătate deosebită în viața economică, social-politică și cultural-științifică a țării sau care au condiții de dezvoltare în aceste direcții sunt declarate **municipii**.

2.3. Relația spațiu amenajat-oraș

Din punctul de vedere al procesului de amenajare, orașul este un spațiu urban amenajat, cu funcții multiple în viața socială și cu numeroase relații cu exteriorul său.

În legătură cu relația dintre procesul de amenajare și oraș, se cere definită și **noțiunea de spațiu amenajat** care reprezintă procesul de adaptare reciprocă dintre teritoriu și nevoile rezultate din activitățile economico-sociale desfășurate în limitele teritoriului respectiv, definindu-se ca produs al „interacțiunii între activități și spații”⁵.

⁴ Popescu Irina, op. cit., pag. 17

⁵ Minciu Rodica, op. cit., pag. 8

Deci, un oraș trebuie să fie abordat ca un sistem socio-spațial.

Un sistem socio-spațial are următoarele caracteristici:

1. cuprinde un set de elemente de natură diferită (economice, demografice, tehnologice, arhitecturale etc.);
2. înglobează o serie de fenomene cu caracter spațial (localități, populații, informații, zone industriale etc.);
3. între aceste elemente se stabilesc relații care se numesc fluxuri de informații, de energie, de produse, de servicii etc.;
4. el presupune existența unui mediu ambiant și a unei relații de interacțiune între acesta și spațiul amenajat;
5. are un comportament dinamic respectiv, el își schimbă alura, sistemul de fluxuri se intensifică sau se reduce, își schimbă structura elementelor componente.

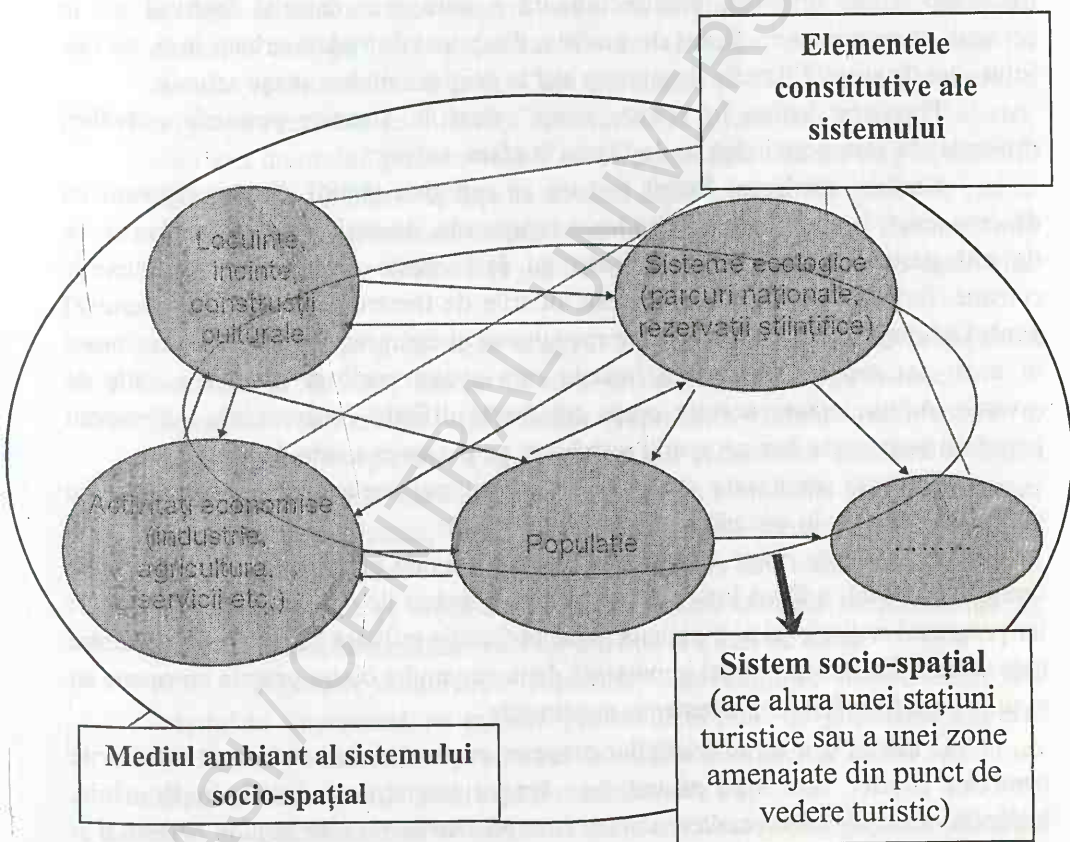

Figura nr. 2.3.: Reprezentarea grafică a unui sistem socio-spațial

Rezultă că amenajarea teritoriului are ca fundament necesitatea adaptării teritoriului la problemele pe care le ridică dezvoltarea economică și socială.

Amenajarea teritoriului reprezintă un inventar de tehnici destinate localizării activităților și reglementării utilizării spațiului.

2.3.1. Tipologia orașelor și modul lor de evoluție

În dezvoltarea și evoluția orașelor se cer cunoscute următoarele aspecte:

- a. Funcțiile pe care le îndeplinesc orașele;
- b. Poziția (amplasamentul) orașelor;
- c. Forma (configurația);
- d. Direcția (modelul) de dezvoltare, de creștere a orașelor.

a. Din punctul de vedere al funcției pe care o îndeplinesc, se cunosc următoarele tipuri de orașe privite cronologic:

a1. orașele cu funcție militară numite și orașe-cetăți sau orașe-fort. Uneori, se trece sub tăcere originea, funcția militară a unui oraș datorită faptului că, în prezent, ea nu mai are rațiunea de a exista, din punct de vedere urban. Însă, trebuie ținut cont de această funcție deoarece a stat la originea multor orașe actuale.

Populația locuia în aceste „orașe” doar în anumite perioade (năvăliri, războaie), în rest, activitatea se desfășura în afara acestora.

Castelul medieval întărit în care se refugiau țăranii din împrejurimi cu diverse ocazii legate de securitatea lor, a reprezenta, deseori, leagănul unui oraș. Pe de altă parte, în regiunile colonizate, au fost create orașe-fortărețe (coloniile romane, fortărețele rusești care păzeau locurile de trecere peste fluviile siberiene) pentru administrare dar și pentru supravegherea și apărarea țării. Pot fi menționate în acest caz orașele-garnizoană întărite care aveau menirea să bareze căile de invazie. Administrarea acestor orașe era foarte dificilă deoarece ele adăposteau populații numeroase într-un spațiu restrâns și pe perioade scurte de timp.

Ele erau amplasate strategic, în locuri mai înalte sau mai ascunse, cu vizibilitate mare și în vecinătatea unor surse de apă.

Însă, aceste orașe au fost afectate mai ales de progresul tehnicii militare. Orașul-fortăreață, a făcut loc orașului fortificat, apărut de o centură de mici forturi iar progresul artileriei și al aviației a făcut ca funcția militară să fie eliminată dintre cele urbane. Ea rămâne totuși importantă deoarece multe dintre orașele europene au avut la baza formării lor o asemenea construcție.

O mărturie a caracteristicilor orașelor cu funcții de cetate sunt trăsăturile centrelor istorice care s-au păstrat de-a lungul vremurilor. Astfel, în România, întâlnim *orașe ale căror centre istorice s-au păstrat nealterate în plan orizontal și vertical*, așa cum este cazul *Sighișoarei*, unde, intervențiile privesc lucrări de conservare, restaurare și asigurarea unui confort modern⁶. În al doilea rând, putem

⁶ Erdeli Geoge, Cucu Vasile, *România. Populație, Așezări umane. Economie*, Editura Transversal, București, 2005, pag. 225

menționa orașele ale căror centre istorice s-au păstrat nealterate în plan orizontal, suferind modificări substanțiale în plan vertical, așa cum este cazul orașelor Cluj, Brașov, Sibiu. O altă categorie de orașe este cea al cărei centru istoric a suferit modificări atât în plan orizontal cât și vertical, așa cum se întâmplă în cazul Giurgiului, Brăilei, Craiovei, Bacăului etc..

a2. orașele cu funcție comercială numite și orașe-port.

Uneori, funcția comercială a unui oraș este cea dominantă, motiv pentru care unii specialiști în domeniu au inclus-o în definiția acestui concept, numeroase orașe născându-se din necesități comerciale. Chiar și orașele în care comerțul nu este activitatea dominantă, acestea, cu siguranță, vor deveni, de-a lungul timpului, comerciale.

1. **Târgul local** reprezintă prima formă a vieții urbane. În scopul îmbunătățirii condițiilor de viață, aceștia erau nevoiți să desfășoare comerț. În felul acesta au luat naștere orașele-târguri (burgurile) în care, de obicei, o dată pe lună se derulau diverse târguri. Aceste târguri erau pe vremuri reglementate cu grijă. Cum deplasarea se făcea de cele mai multe ori pe jos, zonal or de influență se extindea pe o rază de circa 10 kilometri; conform dreptului german vechi, nu se putea deschide un târg la distanță mai mică de 10 kilometri față de un altul deja existent⁷. Târgurile de vite se țineau și ele în asemenea locuri, însă, la intervale mai mari de timp, mai ales în zonele de contact regiunile muntoase unde pășunile erau bine reprezentate.

Târgurile și-au atins apogeul în Europa Occidentală la mijlocul secolului al XIX-lea, ulterior suferind un declin, mai ales iarmaroacele.

2. **Agențiile comerciale (factoriile)** reprezintă forma rudimentară a schimburilor îndepărtate. Ele au apărut din necesitatea schimbului dintre popoarele indigene care dețineau produse din abundență și popoarele mai civilizate care ofereau, la schimb, instrumentele necesare obținerii unor performanțe superioare. Spre exemplu, greutatea de a coase cu ace din os și cu fibre de unde și deplasările laponilor către centrele de schimb de pe țărm în scopul achiziționării acelor din oțel și a aței de cusut.

Agențiile comerciale (factoriile) s-au înmulțit, fiecare dintre ele câștigând importanță pe măsura profitului obținut de popoarele așa-zise civilizate, pe măsură ce popoarele dezvoltate au văzut în aceste schimburi o posibilitate de îmbunătățire a nivelului lor de trai⁸.

Agenția reprezenta centrul de schimb între două popoare aflate pe trepte diferite de civilizație, fiind o formă incipientă de viață urbană.

⁷ Garnier-Beaujeu Jacqueline, Chabot Georges, op. cit., pag. 125

⁸ Idem, pag. 126

Dezvoltarea căilor de circulație a impulsionat comerțul la nivel local, regional și internațional.

3. **Centrele comerciale** au apărut și s-au dezvoltat în momentul în care condițiile au permis deplasarea pe distanțe mari, fiind asigurate, totodată, și condițiile de securitate. Ele erau amplasate la intersecția marilor căi de circulație.

În trecut, **târgurile** se desfășurau cu intermitențe și reprezentau principala modalitate de derulare a schimburilor comerciale. Doar cu ocazia unor sărbători majore, mai ales religioase, dar și jocuri sportive precum cele olimpice din Grecia, se aduna un număr suficient de participanți. Aceste târguri ocazionale transformau în mod temporar micile târguri locale în mari centre comerciale.

4. **Marile centre comerciale** s-au înmulțit în locurile care le permiteau dezvoltarea, mai ales condițiile geografice.
5. **Porturile maritime** au jucat un rol important în dezvoltarea comerțului. Târmurile marine au avut și au o mare valoare economică și comercială, ceea ce a determinat apariția spațiilor pentru desfășurarea comerțului. Aceste porturi trebuie să îndeplinească mai multe cerințe legate atât de condițiile de pe mare cât și cele de pe uscat. În jurul portului și concomitent cu dezvoltarea lui se naște un oraș care trăiește prin activitatea portului și gravitează în jurul acestuia. Ele au fost concepute ca locuri de popas sau de desfacere a produselor, fiind amplasate la intersecția unor căi de circulație. Din experiență, s-a constatat că orașele aveau capacitatea de a adăposti populații numeroase pe perioada desfășurării anumitor manifestări.
6. **Emporiile**, respectiv marile piețe comerciale au apărut ca urmare a dezvoltării comerțului maritim și a celui continental, reprezentând locurile unde sunt concentrate și negociate mărfuri din lumea întreagă.

a3. orașele cu funcție industrială.

Dacă industria conduce la formarea orașelor, orașul, la rândul său, contribuie la dezvoltarea industriei.

1. **orașele miniere.** Mina, de cele mai multe ori, stă la originea unor astfel de orașe iar concentrarea urbană este, de la început, indispensabilă datorită, pe de o parte, necesității unei numeroase forțe de muncă pentru a putea demara lucrul în mină, pe de altă parte, din necesitatea de a exploata resursele subsolului, ceea ce dă naștere, de la început, unui mic oraș. De obicei, acestea erau de mici dimensiuni și nu aveau spații de extindere.
2. **orașele care asigurau prelucrarea minereurilor extrase.** Uneori, industria apare ca o consecință a comerțului, însă, ea se poate dezvolta și în

mod autonom. În vremurile trecute, unele mănăstiri erau considerate mici centre industriale, reprezentând punctele de plecare pentru viitoarele orașe.

3. orașele industriale moderne ridică o serie de probleme legate de administrarea lor precum:

- industria a atras o numeroasă forță de muncă de unde și necesitatea existenței unui număr de locuitori din ce în ce mai mare;
- în acest fel s-au dezvoltat orașele, le-a crescut suprafața care, la un moment dat, a devenit neeconomică, ceea ce determinat dezvoltarea lor pe verticală cu consecințe asupra prețurilor terenurilor care au crescut foarte mult;
- în acest ritm, au apărut dificultăți în aprovizionare, evacuarea deșeurilor, circulație etc..

Orașele industriale s-au dezvoltat până în anii '70 din punctul de vedere al sporirii populației ceea ce a condus la reducerea populației din zonele învecinate și la o supradensitate în aceste orașe. Ulterior anilor '70, s-a produs procesul invers numit *fenomenul de exurbanizare* care a fost determinat de imposibilitatea existenței traiului în condiții de poluare, supraaglomerare etc.. Specialiștii au considerat exurbanizarea un remediu împotriva dezvoltării exagerate a orașului. Astfel, a apărut tendința de mutare a industriei în afara orașelor.

a4. orașele cu funcție culturală

Aici se încadrează orașele care, pe lângă funcția culturală dominantă, au și importanță turistică.

1. Orașele universitare. În trecut, funcția universitară era asociată cu cea religioasă, chiar în afara orașelor de pelerinaj. În universități, predarea teologiei deținea un loc important. Multe dintre universitățile lumii erau organizate pe lângă biserici, moschei, acestea fiind create în scopul luptei religioase. Orașele cu funcție universitară sunt specifice mai ales învățământului superior care atrage studenți din diferite zone și regiuni ale țării, în timp ce învățământul preuniversitar atrage elevi din oraș sau zonele situate în proximitate. Întâlnim două categorii de orașe universitare:

1a. Orașele cu funcție dominant universitară în care au fost fondate universități, mai ales la sfârșitul Evului Mediu (cea mai veche universitate europeană, Bologna, datează din secolul al XII-lea). Întreaga viață a orașului este subordonată vieții universitare.^a Sunt plasate ca localități satelit în vecinătatea unor centre urbane. Dispun de toate dotările necesare desfășurării unui trai cotidian decent (primărie, biblioteci, cămine, magazine, restaurante etc.). În

acest fel, locuitorii nu trebuie să părăsească orașele pentru a-și îndeplini alte nevoi. Aici, vacanțele constituie sezonul mort.

1b. Orașele mari care cumulează funcția universitară cu alte funcții. Sunt situații în care populația, mai ales în contextul actual, nu-și mai permite, mai ales din punct de vedere financiar, să-și întrețină copiii în toate etapele vieții școlare.

2. Centrele literare și artistice. Funcția culturală este dată și de valorile intelectuale, artistice ale unui oraș, ce se constituie în atracții turistice (ziare, cărți, reviste, opere de artă, biblioteci, cercetare științifică).

2a. Orașele-muzeu. Principalele atracții turistice ale unor asemenea orașe sunt reprezentate de muzee, catedrale, statui, vestigii și monumente istorice etc.. Ele pot avea în același timp și o funcție administrativă.

2b. Orașele festivalurilor și congreselor, fie că este vorba de festivaluri de film, de teatru, de muzică, fie că vorbim de practicarea turismului de afaceri respectiv de congrese, întruniri, simpozioane, conferințe, școli de vară și de iarnă, diverse manifestări științifice, târguri, expoziții etc..

a5. orașele cu funcție de reședință temporară care oferă posibilități de tratament, de odihnă și de relaxare. Specificitatea acestor orașe decurge din faptul că o mare parte a populație nu este permanentă.

- 1. Orașele-sanatoriu** sunt locurile în care persoanele care suferă de anumite afecțiuni beneficiază de condiții pentru tratare, îngrijire și supraveghere medicală.
- 2. Orașele-stațiuni balneare** s-au născut în locurile în care au fost descoperite izvoare, mofete, lacuri etc. cu proprietăți curative. Ele erau deosebit de apreciate în vremurile trecute când farmacia nu era dezvoltată. În trecut, cei înstăriți se deplasau spre asemenea stațiuni nu pentru tratarea vreunei afecțiuni ci pentru că era un fenomen la modă. Aceste stațiuni erau amplasate în imediata vecinătate a resurselor, întreaga activitate desfășurându-se în jurul stabilimentului balnear care reprezintă centrul stațiunii.
- 3. Orașele (stațiunile) de odihnă (maritime, montane, deltaice)** au apărut din nevoia oamenilor de evadare din cotidian, într-un loc care să ofere condiții asemănătoare celor din orașele de reședință.

a6. orașele cu funcție administrativă și politică numite orașe-capitală. Asemenea orașe reprezintă centrul suprem al unui stat, funcția de capitală reprezentând unul dintre factorii favorabili dezvoltării marilor orașe. Aici se concentrează multe întreprinderi, respectiv locuri de muncă, principalele societăți bancare și financiare, teatre, muzee, edituri, posibilități de distracție și relaxare.

b. Din punctul de vedere al poziției sau amplasamentului orașelor, acestea sunt amplasate în teritoriu în strânsă legătură cu funcțiile lor principale;

c. Din punctul de vedere al configurației orașelor, se disting următoarele tipuri:

c1. orașe cu formă radiarconcentrică (exemplu: Canberra, Paris, Giurgiu, București) în alcătuirea cărora se pornește de la o suită de cercuri concentrice. Se bazează pe dispunerea în mod armonios a orașului în jurul centrului. Prezintă un nucleu central din care pornesc radiar arterele principale care întretaie arterele secundare concentrice. Este specific zonelor de câmpie sau celor situate la contactul dintre câmpie și deal. Există avantajul accesului din orice punct al orașului către centru unde sunt concentrate principalele activități. Dezavantajele acestei forme de organizare sunt legate tot de circulație, ca și în primul caz, respectiv, circulația încetinită de cercuri și vizibilitatea redusă la intersecția razelor și arcelor. ;

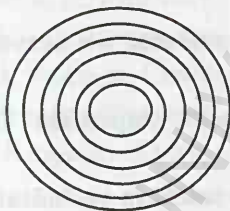

Figura nr. 2.4.: Reprezentarea grafică a orașelor cu formă radiarconcentrică

c2. orașe cu formă rectangulară sau sub formă de tablă de șah (exemplu: New York, Cluj Napoca, Slobozia). Acest plan rectangular a fost utilizat mult timp în construcția orașelor, fiind ușor de realizat, bazându-se pe o rețea în cadrul căreia străzile se intersectează în unghiuri drepte. Ca avantaje ale acestui tip de organizare putem menționa posibilitatea de divizare a orașului în sectoare administrative, claritatea rețelei de circulație, construcția comodă a caselor și blocurilor într-o formă paralelipipedică. Printre dezavantaje se află realizarea circulației pe linii frânte de unde și pierderi importante de timp, vizibilitatea scăzută la intersecții.

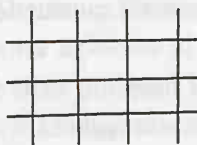

Figura nr. 2.5.: Reprezentarea grafică a orașelor sub formă de tablă de șah

c3. Orașele liniare specifice inițial doar orașelor mici ca o constrângere impusă de topografia locală. Ulterior, și unele dintre orașele mari precum Madridul au fost construite sub această formă. Se pornește de la o arteră importantă de circulație care se află de-a lungul unei artere hidrografice sau căi de comunicație, iar cele secundare sunt paralele cu cele principale, casele fiind construite în adâncime de o parte și de alta a acesteia. Prezintă avantajul economiei de spațiu și cost dar și dezavantajul distanțelor mari ce trebuie parcurse. Exemplu: Oravița, Sânnicolau Mare.;

c4. Orașele polinucleare care prezintă mai multe zone centrale apărute în perioade diferite de extindere a orașului (exemplu: Timișoara, San Francisco, Sighișoara etc.).

c5. Orașele de tip Câmpulung cu o singură stradă principală, cu un centru desfășurat pe zone întinse, cu grădini mari la stradă și spații verzi (exemplu: Câmpulung Muscel, Băile Herculane).

d. Din punctul de vedere al modului de dezvoltare a orașelor, distingem următoarele categorii:

d1. orașe ce și-au sporit suprafața înglobând zonele aflate în vecinătate;

d2. dezvoltarea orașelor satelit în vecinătatea orașului inițial.

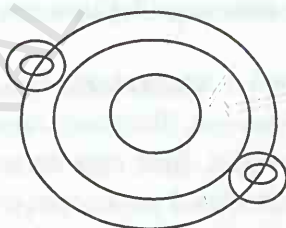

Figura nr. 2.6.: Extinderea orașelor satelit

În literatura de specialitate (G. Davidovici), definește orașele satelit prin trei caractere⁹:

1. Locuitorii sateliților lucrează în orașul-centru;
2. Orașul-centru asigură un anumit număr de servicii și îndeosebi serviciile culturale pentru sateliți;
3. Sateliții primesc populația orașului, care rămâne aici pentru perioade în general scurte, cu scopul de a se odihni.

⁹ Garnier-Beaujeu Jacqueline, Chabot Georges, op. cit., pag. 247

d3. dezvoltarea orașelor rectangulare care presupun dezvoltarea (construirea) unor orașe satelit față de orașul fundament.

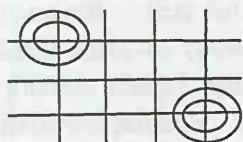

Figura nr. 2.7.: Extinderea orașelor rectangulare

Clasificarea orașelor din punctul de vedere al așezării geografice:

1. **Orașele europene** care la rândul lor se împart în:
 - *Orașe nordice* (Oslo, Stockholm, Copenhaga, Reykjavik etc.);
 - *Orașe central-vestice* (Londra, Toulouse, Oxford, Cannes, Chamonix, Zermatt etc.);
 - *Orașele mediteraneene* (Florența, Verona, Veneția, Madrid, Valencia, Lisabona, Nice etc.);
 - *Orașele estice* (București, Cluj, Zagreb, Moscova etc.);
2. **Orașele din Asia** (Bangkok, Kyoto, Kathmandu, Beijing, Calcutta, Singapore, etc.);
3. **Orașele din Americi** (Rio de Janeiro, Buenos Aires, Montreal, Boston etc.);
4. **Orașele din Australia** (Sydney) și Noua Zeelandă (Wellington);
5. **Orașele din Africa** (Rabat, Casablanca, Cape Town etc.);
6. **Orașele din Orientul Mijlociu** (Damasc, Beirut, Ierusalim, Bagdad, Dubai etc.).

În cele ce urmează, vom prezenta **tipologia orașelor românești** pe baza a diverse criterii.

În primul rând, **după vechime**, orașele românești se împart în următoarele categorii:

a. **Orașele antice** înființate de coloniștii greci cu peste 2500 de ani în urmă: Callatis (Mangalia), Tomis (Constanța). În perioada dacică apar Costești, Sarmisegetuza Regia, Blidaru, Zimnicea, Piatra Neamț. În perioada daco-romană apar și se dezvoltă numeroase orașe existente și în prezent: Apulum (Alba-Iulia), Napoca (Cluj), Ampelum (Zlatna), Potaissa (Turda), Drobeta (Turnu-Severin), Dierna (Orșova), Carisum (Hârșova), Aegyssus (Tulcea).

După retragerea administrației romane, datorită invaziilor popoarelor migratoare procesul de urbanizare decade, majoritatea orașelor transformându-se în târguri rurale.

- b. Orașele medievale** au apărut ca urmare a dezvoltării meșteșugurilor și comerțului și anume reședințe ale voievozilor (Baia, Suceava, Iași - în Moldova), Curtea de Argeș, Câmpulung, Târgoviște (în Țara Românească); în jurul unor cetăți mai ales în centrul și vestul țării - Brașov, Sibiu, Sighișoara, Bistrița, Timișoara, Arad, Oradea, Satu Mare; ca orașe-târguri la intersecția unor mari drumuri comerciale, purtând și astăzi numele de târg - Târgu Jiu, Târgu Mureș, Târgu Neamț, Târgu Frumos; altele - București, Ploiești, Craiova, Mediaș, Dej etc.
- c. Orașele capitaliste** - au apărut ca urmare a dezvoltării unor activități economice intense precum: industrie (Reșița, Hunedoara), agricultură (Călărași, Alexandria), transporturi (Mărășești), turism (Eforie, Predeal, Vatra Dornei).
- d. Orașele socialiste** au apărut ca urmare a dezvoltării activităților economice, fiind cele mai numeroase, unele însă neîndeplinind un minim de condiții urbane.

După funcțiile pe care le îndeplinesc, orașele românești se structurează în felul următor:

- a. **oraș-capitală**-Bucureștiul, cel mai mare centru administrativ, politic, economic, turistic, universitar, cultural și științific al țării;
- b. **orașe cu funcții complexe**, respectiv orașele mari precum Iași, Constanța, Brașov);
- c. **orașe specializate** pe o anumită activitate economică: fie turism (Predeal, Mamaia), fie activitate industrială (Hunedoara, Reșița) etc.

Din punctul de vedere al mărimii, orașele României se clasifică după numărul de locuitori după cum urmează:

- a. **orașe mici**, sub 25 000 de locuitori (Sinaia, Băile Tușnad), sunt cele mai numeroase;
- b. **orașe mijlocii** cu o populație cuprinsă între 25 000 și 200 000 de locuitori (Sibiu, Suceava, Piatra Neamț);
- c. **orașe mari** cu o populație cuprinsă între 200 000 și 400 000 de locuitori (Timișoara, Oradea, Cluj);
- d. **orașe foarte mari** cu o populație de peste 1 milion de locuitori (București).

După numărul de locuitori, orașele României se clasifică în felul următor:

- a. **Orașe foarte mari (metropole) – București** (aproximativ 2 000 000 locuitori);
- b. **orașe mari**: 100 000 – 350 000 locuitori;
 - între 300 000-350 000: Iași (315 214 locuitori), Constanța (304 279 locuitori), Timișoara (304 279 locuitori), Cluj-Napoca (310 243 locuitori);
 - între 200 000-300 000 – Craiova (299 429 locuitori), Galați (293 523 locuitori), Brașov (277 945 locuitori), Ploiești (230 240 locuitori);
 - între 100 000-200 000 – Pitești (168 958 locuitori), Arad (167 238 locuitori), Sibiu (154 458 locuitori), Târgu Mureș (145 943 locuitori), Baia Mare

(139 870 locuitori), Satu Mare (113 688 locuitori), Piatra Neamț (108 085 locuitori), Râmnicu Vâlcea (111 342 locuitori), Suceava (106 397 locuitori), Drobeta Turnu-Severin (107 882 locuitori), Botoșani (115 739 locuitori);

c. Orașe mijlocii: 25 000-100 000 locuitori;

- între – 50 000- 100 000 locuitori;

- între – 25 000- 50 000 locuitori;

d. Orașe mici - sub 25 000 locuitori.

**Gruparea județelor și localităților României, după numărul locuitorilor, la
1 iulie 2011***

Tabel nr. 2.2.

Grupe de județe, municipii, orașe și comune, după numărul locuitorilor	Numărul județelor, municipiilor, orașelor și comunelor		Numărul locuitorilor	
	Date absolute	Total (%)	Date absolute	Total (%)
JUDEȚE**				
TOTAL	42	100	21 354 396	100
sub 300 000	6	14,3	1 559 768	7,3
300 000-399 999	11	26,2	3 850 637	18,0
400 000-499 999	8	19,1	3 571 242	16,7
500 000-599 999	6	14,3	3 369 001	15,8
600 000-699 999	5	11,9	3 308 448	15,5
700 000-799 999	3	7,1	2 145 513	10,1
800 000 și peste	3	7,1	3 549 787	16,6
MUNICIPII ȘI ORAȘE				
TOTAL	320***	100	11 727 153	100
sub 3 000	6	1,9	14 915	0,1
3 000-4 999	15	4,7	61 619	0,5
5 000-9 999	97	30,3	707 766	6,0
10 000-19 999	102	31,9	1 392 231	11,9
20 000-49 999	56	17,5	1 747 416	14,9
50 000-99 999	20	6,2	1 449 095	12,4
100 000-199 999	13	4,1	1 723 575	14,7
200 000-999 999	10	3,1	2 711 184	23,1
1 000 000 și peste	1	0,3	1 919 352	16,4
COMUNE				
TOTAL	2 861***	100	9 627 243	100

Sub 1 000	81	2,8	59 416	0,6
1 000-1 999	609	21,3	959 619	10,0
2 000-4 999	1708	59,7	5 491 459	57,1
5 000-9 999	434	15,2	2 786 437	28,9
10 000 și peste	29	1,0	330 312	3,4

* Date provizorii ce urmează a fi rectificate după publicarea rezultatelor finale ale Recensământului Populației și Locuințelor-2011

** Inclusiv Municipiul București

*** Conform organizării administrative a teritoriului existentă la 1 iulie 2011

Sursa: Anuarul Statistic al României, Institutul Național de Statistică, București, 2012, pag. 49

În țara noastră, din punctul de vedere al structurilor teritorial-administrative, la 1 iulie 2011, se găsesc 42 de județe, 320 de municipii și orașe și 2861 de comune.

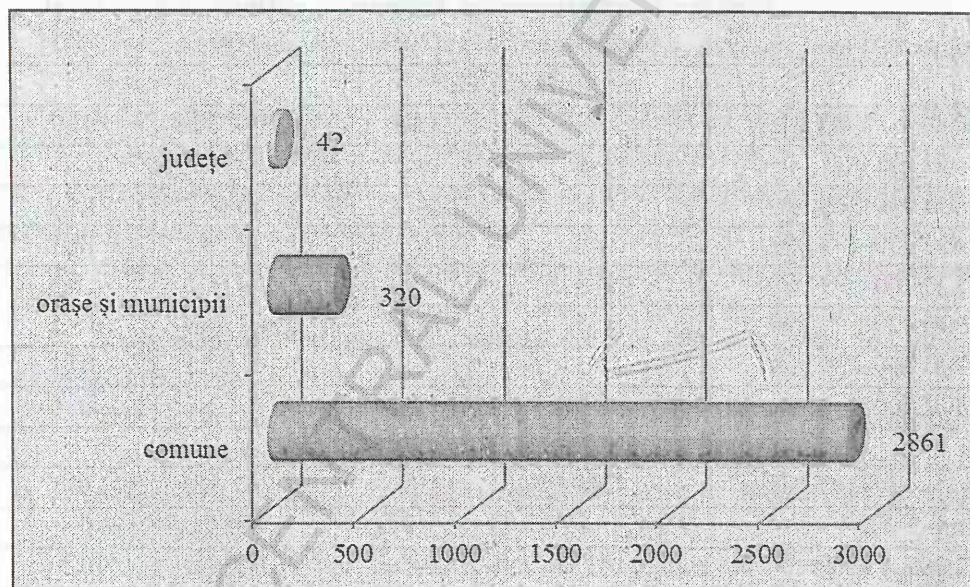

Figura nr. 2.8.: Numărul județelor și localităților din România la 1 iulie 2011

Dezvoltarea unui sistem urban este în mod substanțial influențată de aplicarea unui management adecvat, axat pe următoarele ținte principale: dezvoltarea infrastructurii și asigurarea accesului la această infrastructură; asigurarea accesului la locuință; protecția mediului ambiant.

Analiza numărului de locuitori din municipiile și orașele țării, arată că 31,9% au o populație între 10000 și 19999 locuitori, 30,3% dintre acestea au între 5000 – 9999 locuitori, urmate de cele cu o populație cuprinsă între 20000 – 49999 locuitori, care au o pondere de 17,5%.

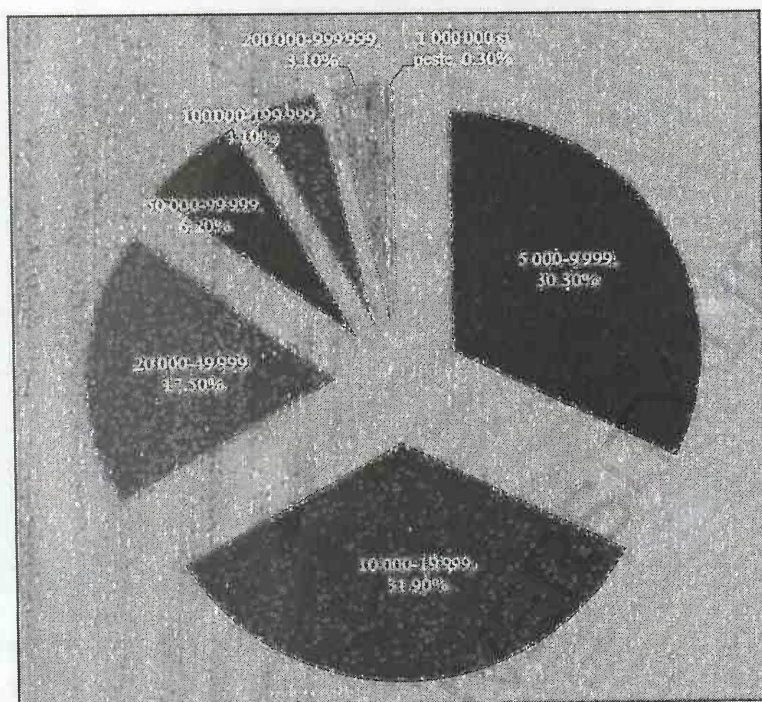

Figura nr. 2.9.: Orașele României din punctul de vedere al numărului de locuitori-2011 (%)

Orașele reședință de județ din țara noastră reprezintă o destinație turistică importantă atât pentru turiștii români cât și pentru cei străini. Din punctul de vedere al numărului de unități și de locuri de cazare, aceste zone reprezintă aproximativ 20% din totalul național.

Principalii indicatori ai bazei tehnico-materiale și circulației turistice din București și orașe reședință de județ în anii 2010 și 2011

Tabel nr. 2.3.

Indicatori	2010			2011		
	București și orașe reședință de județ*	România	Ponderea București și orașe reședință de județ în total România (%)	București și orașe reședință de județ*	România	Ponderea București și orașe reședință de județ în total România (%)
Structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică	1063	5222	20,36	1183	5003	23,65

Locuri de cazare turistică	71877	311698	23,06	74343	278503	26,69
Sosiri ale turiștilor în structurile de primire	3011688	6072757	49,59	3541409	7031606	50,36
Înnoptări ale turiștilor în structurile de primire	5584315	16051135	34,79	6408358	17979439	35,64
Durata medie a sejurului (zile)	1,85	2,64	-	1,81	2,56	-
Indicele de utilizare netă a locurilor de cazare (%)	23,4	25,3	-	25,7	26,4	-

* fără municipiul Tulcea

Sursa: prelucrare după Breviar statistic. Turismul României, Institutul Național de Statistică, București, 2011, 2012

În anii 2010 și 2011 orașele reședință de județ din România au înregistrat o durată medie a sejurului de 1,81 zile, sub media națională care a fost de 2,56 zile.

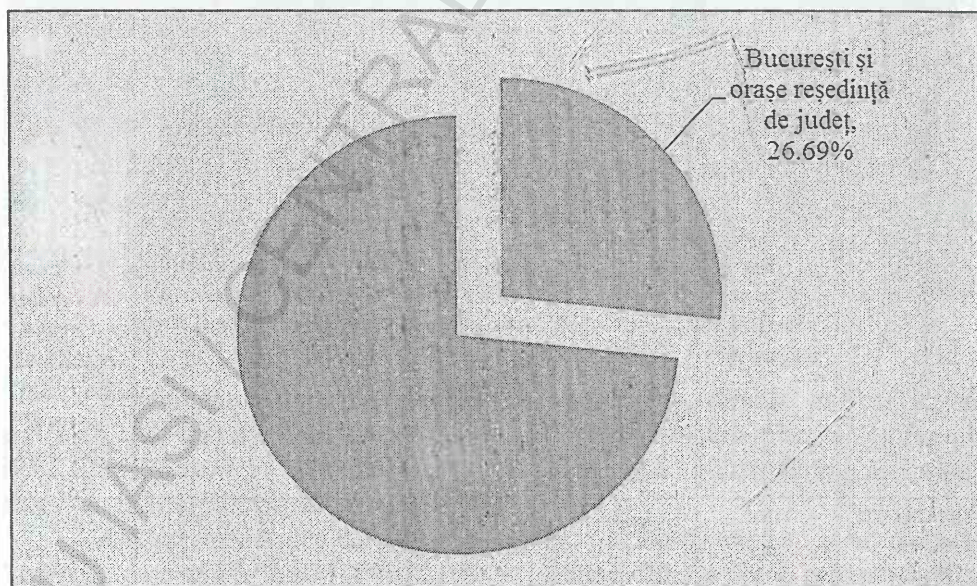

Figura nr. 2.10.: Ponderea numărului de locuri de cazare turistică din București și orașe reședință de județ în total România, în anul 2011

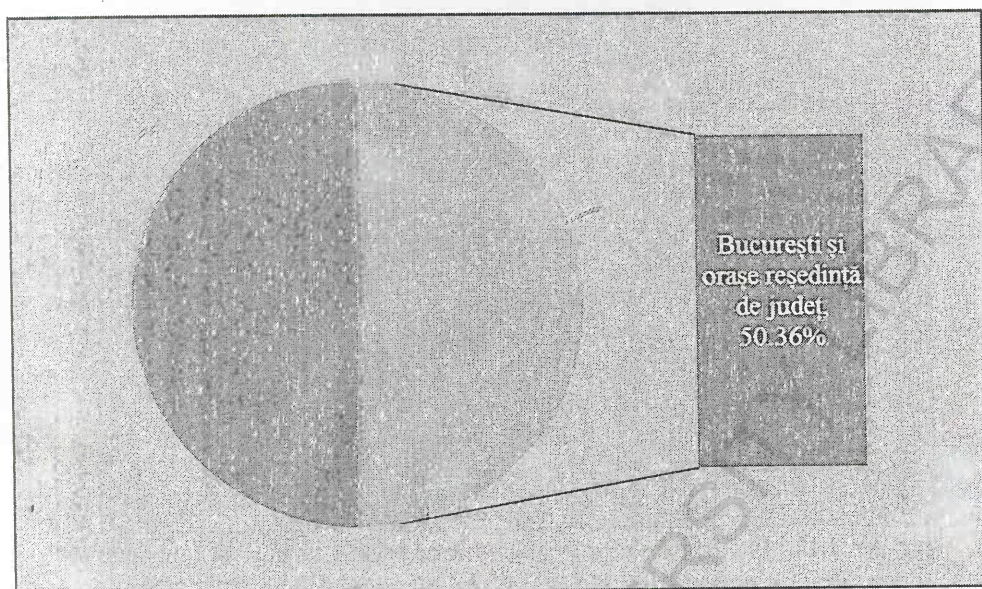

Figura nr. 2.11.: Ponderea numărului de sosiri ale turiștilor în structurile de primire turistică din București și orașe reședință de județ în total România, în anul 2011

Destinația turistică "București și orașe reședință de județ" deține peste 50% din totalul turiștilor cazați la nivel național ceea ce arată o preferință predilectă a turiștilor români și străini pentru asemenea zone tocmai datorită potențialul turistic existent și formelor de turism ce pot fi practicate respectiv, turismul de afaceri și turismul cultural.

Principalii indicatori ai bazei tehnico-materiale și circulației turistice din București în anii 2010 și 2011

Tabel nr. 2.4.

Indicatori	2010	2011
Structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică	126	128
Locuri de cazare turistică	20828	19352
Sosiri ale turiștilor în structurile de primire	1046200	1203600
Înnopțiuni ale turiștilor în structurile de primire	1894600	2014100
Durata medie a sejurului (zile)	1,8	1,7
Indicele de utilizare netă a locurilor de cazare (%)	25,0	28,6

Sursa: prelucrare după Anuarul Statistic al României, Institutul Național de Statistică, București, 2011, 2012

În municipiul București, evoluția indicatorilor ce caracterizează baza tehnico-materială și circulația turistică în perioada 2010-2011 arată o evoluție constantă a acestora.

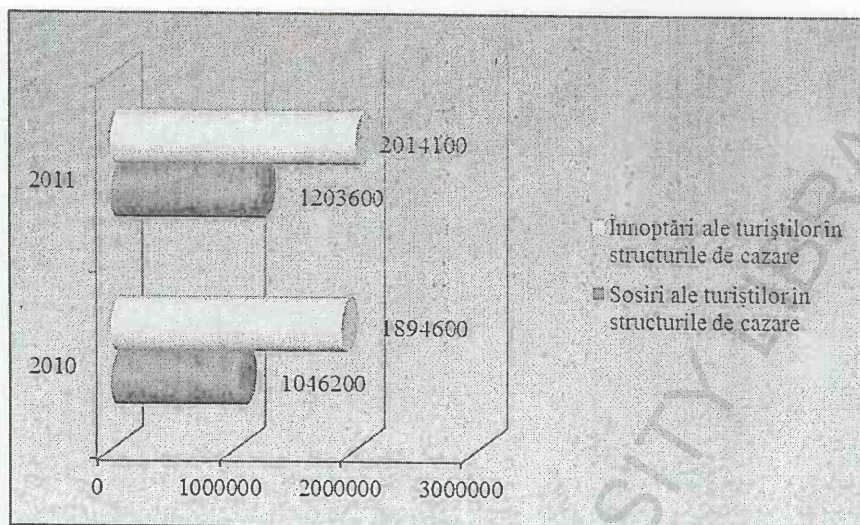

Figura nr. 2.12.: Evoluția sosirilor în structurile de primire turistică și a înnoptărilor înregistrate în acestea în cazul municipiului București, în anii 2010 și 2011

Cei doi indicatori ce caracterizează circulația turistică a municipiului București arată o evoluție pozitivă a acestora, respectiv o creștere cu 157400 a sosirilor turiștilor în structurile de cazare și cu 119500 a înnoptărilor înregistrate (figura nr. 2.12).

În conformitate cu Planul de marketing (strategic și operațional) pentru Municipiul București, în domeniul turismului pentru perioada 2011-2015, **punctele slabe ale Bucureștiului** sunt următoarele¹⁰:

- o concurență regională puternică dar și la nivel european pentru poziționarea de destinație recunoscută pentru calitatea patrimoniului, a echipamentelor moderne etc.;
- starea precară a numeroase spații publice. Trebuie ca Bucureștiul să "turisticeze" spațiul său public în zonele unde se concentrează fluxurile de turiști;
- absența unei politici urbane integrate de renovare și întreținere a patrimoniului. Niciun monument din București nu este inclus în Patrimoniul mondial UNESCO;
- absența unei politici de dezvoltare durabilă și deci, de turism urban durabil în momentul în care publicul este din ce în ce mai sensibil la problematica mediului în zona urbană;
- absența unor echipamente structurante moderne care să fie capabile să creeze renumele orașului: de exemplu Muzeul Guggenheim de la Bilbao etc.;
- lipsa unei oferte de turism MICE. Nu se profită de faptul că multe multinaționale au ales Bucureștiul ca sediu regional;
- o lipsă de diversitate a ofertei hoteliere, în principal compusă din hoteluri de categorie superioară;

¹⁰ Elaborarea Planului de marketing (strategic și operațional) pentru Municipiul București, în domeniul turismului pentru perioada 2011-2015, Executive Summary, Détente Consultants, pag. 13, mdrtr.ro

- absența unei politici de evenimente puternică, când festivalurile, concertele, expozițiile sunt principalele motive de călătorie la București pentru turiștii interni și regionali;
- utilizarea slabă a patrimoniului moștenit. Rembrandt și Vermeer decorează orașul Amsterdam pe când Bucureștiul nu utilizează artiști cunoscuți ca Brâncuși care este, deseori, perceput ca fiind de naționalitate franceză;
- slaba disponibilitate a informațiilor turistice atât pentru pregătirea sejurului cât și de-a lungul său;
- absența unei străzi comerciale/o arteră de shopping principală;
- o slabă valorificare a potențialului turistic al regiunii. Este necesară o extindere a zonei turistice.

Prin urmare, în scopul reducerii punctelor slabe prezentate anterior, a fost elaborată o **Strategie cu următoarele trei obiective majore** (figura nr. 2.13.)¹¹:

1. Structura de colaborare și promovare comună;
2. Instrumente strategice;
3. Promovarea destinației.

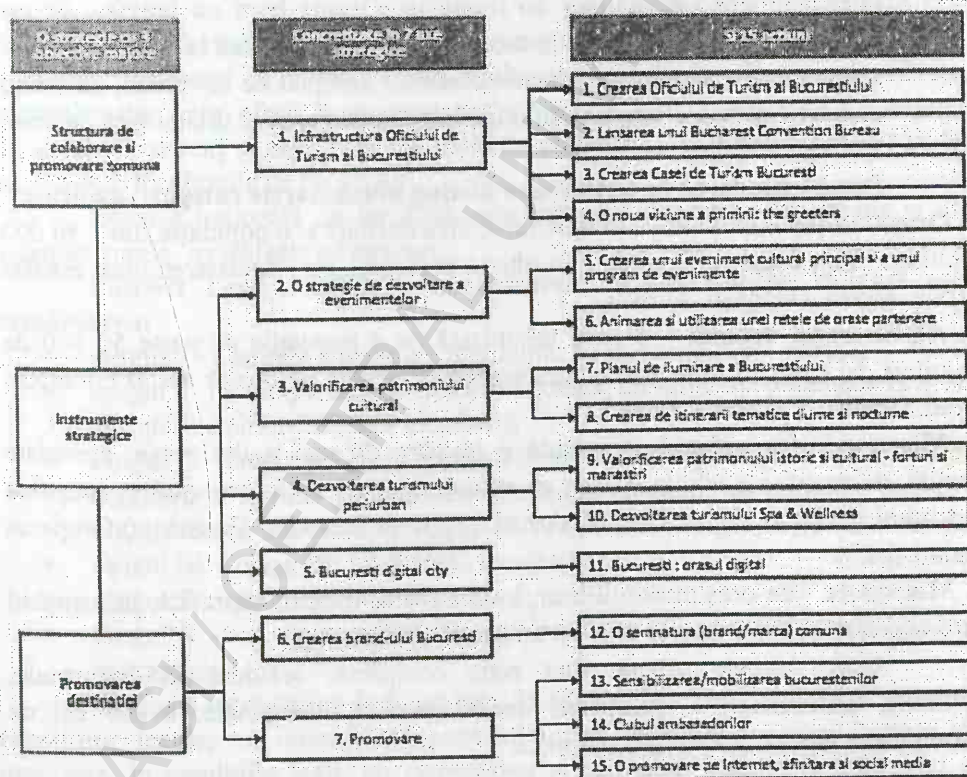

Figura nr. 2.13.: Strategia de dezvoltare a Municipiului București în domeniul turismului

¹¹ Elaborarea Planului de marketing (strategic și operațional) pentru Municipiul București, în domeniul turismului pentru perioada 2011-2015, Executive Summary, Détente Consultants, pag. 29, mdrt.ro

După gradul și zonele de influență întâlnim următoarele tipuri de orașe¹²:

- a. **ariile metropolitane** sunt orașe cu milioane de locuitori care s-au extins foarte mult în suprafață, influențând pe o suprafață întinsă orașele mici (București);
- b. **centre nodale sau poli de creștere** se referă la orașele mari cu o sferă de influență ce variază între 60 și 100 de kilometri, cu peste 100 000 de locuitori;
- c. **centre de echilibru**-sunt reprezentate de orașele de mărime mijlocie cu poziție geografică favorabilă, situate pe vechile drumuri comerciale sau pe liniile de contact dintre câmpie-deal-munți (Deva-Făgăraș-Miercurea Ciuc-Gheorghieni-Vatra Dornei-Bistrița, Alba Iulia - Sebeș);
- d. **centre de atracție zonală**. Se referă la stațiunile balneoclimaterice, cu influență în teritoriu;
- e. **centre de influență locală sau complementare**-au fost declarate orașe în perioada 1969-1989, fiind zone social-economice de bază ce completează rețeaua urbană a României;
- f. **centre agroindustriale de coordonare zonală**-se referă la așezările rurale sau cvasiurbane, cu profil socio-economic apropiat de cel urban, cu relații distincte cu satele din jur. Au o echipare economică și urbanistică ce tinde spre specificul urban.

După extinderea în teritoriu se disting următoarele categorii de orașe:

a. **Orașul inițial** – cu limite administrative bine definite și o populație sub 50 000 locuitori. Sunt orașe mici apărute în ultima perioadă, prin declararea unor așezări rurale: Motru, Odobesti, Mioveni;

b. **Aglomerația urbană** – o zonă urbanizată cu o populație de peste 50 000 de locuitori. Își exercită influența asupra așezărilor situate pe o rază de 50 kilometri: Arad, Oradea, Timișoara, Pitești;

c. **Microregiunea urbană** reprezintă o grupare de mai multe orașe, apropiate spațial, independente administrativ, cu strânse legături socio-economice: gruparea Petroșani, gruparea de pe Valea Prahovei, gruparea Năvodari-Constanța, Gruparea Galați-Brăila;

c. **Metropola** - un oraș multimilionar, extins foarte mult în suprafață, influențând pe o suprafață întinsă orașele mici de tip „satelit”: București.

Astăzi, zonele urbane sunt zone complexe: rezidențiale, industriale, culturale, administrative, științifice, de învățământ, comerciale, având căi de comunicație interne și externe complexe.

2.3.2. Rețeaua națională de localități

În Legea nr. 351/2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național-Secțiunea a IV-a-Rețeaua de localități, localitatea este

¹² prelucrare după Popescu Irina, op. cit., pag. 275

definită ca reprezentând o formă de așezare stabilă a populației în teritoriu, alcătuind un nucleu de viață umană, cu structuri și mărimi variabile, diferențiate în funcție de specificul activităților de producție dominante ale locuitorilor, caracteristicile organizării administrativ-teritoriale, numărul de locuitori, caracterul fondului construit, gradul de dotare socio-culturală și de echipare tehnico-edilitară.

În funcție de specificul și de ponderea activității economice dominante, de numărul de locuitori, caracterul fondului construit, densitatea populației și a locuințelor, de nivelul de dotare socio-culturală și de echipare tehnică, localitățile se împart în două mari grupe:

1. **Localitate urbană** - localitate în care majoritatea resurselor de muncă este ocupată în activități neagricole cu un nivel diversificat de dotare și echipare, exercitând o influență socio-economică constantă și semnificativă asupra zonei înconjurătoare;

2. **Localitate rurală (sat)** - localitate în care:

a) majoritatea forței de muncă se află concentrată în agricultură, silvicultură, pescuit, oferind un mod specific și viabil de viață locuitorilor săi, și care prin politicile de modernizare își va păstra și în perspectivă specificul rural;

b) majoritatea forței de muncă se află în alte domenii decât cele agricole, silvice, piscicole, dar care oferă în prezent o dotare insuficientă necesară în vederea declarării ei ca oraș și care, prin politicile de echipare și de modernizare, va putea evolua spre localitățile de tip urban.

Rețeaua națională de localități este compusă din localități urbane și din localități rurale, ierarhizate pe ranguri.

Potrivit Legii 351/2001, ierarhizarea localităților pe ranguri este următoarea:

- rangul 0 - Capitala României, municipiu de importanță europeană;
- rangul I - municipii de importanță națională, cu influență potențială la nivel european (minim 200 000 locuitori);
- rangul II - municipii de importanță interjudețeană, județeană sau cu rol de echilibru în rețeaua de localități (municipii reședință de județ: 50 000-200 000 locuitori; alte municipii: 25 000-70 000 locuitori);
- rangul III - orașe (5 000-30 000 locuitori);
- rangul IV - sate reședință de comună;
- rangul V - sate componente ale comunelor și sate aparținând municipiilor și orașelor.

Trecerea localităților de la un rang la altul se face prin lege, la propunerea consiliilor locale, cu consultarea populației prin referendum și a instituțiilor implicate, în condițiile legii, cu respectarea principalilor indicatori cantitativi și calitativi minimali.

Principalii indicatori, elementele și nivelurile de dotare prevăzute de lege pentru ierarhizarea localităților urbane și rurale vor sta la baza criteriilor de stabilire a impozitelor și taxelor.

Principalii indicatori cantitativi și calitativi minimali de definire a localităților urbane

Tabel nr. 2.5.

Nr. crt.	Indicatori minimali	Municipiu	Oraș
1.	Număr de locuitori	40 000	10 000
2.	Populația ocupată în activități neagricole (% din totalul populației ocupate)	85%	75%
3.	Dotarea locuințelor cu instalații de alimentare cu apă	80%	70%
4.	Dotarea locuințelor cu baie și WC în locuință (% din totalul locuințelor)	75%	55%
5.	Dotarea locuințelor cu instalație de încălzire centrală (% din totalul locuințelor)	45%	35%
6.	Număr de paturi în spitale la 1000 de locuitori	10	7
7.	Număr de medici la 1000 de locuitori	2,4	1,8
8.	Unități de învățământ	postliceal	liceal sau altă formă de învățământ secundar
9.	Dotări culturale și sportive	săli de spectacol, eventual teatre, instituții muzicale, biblioteci publice, stadion, săli de sport	săli de spectacol, biblioteci publice, spații pentru activități sportive
10.	Locuri în hotel	100	50
11.	Străzi modernizate (% din lungimea totală a străzilor)	60%	50%
12.	Străzi cu rețele de distribuție a apei (% din lungimea totală a străzilor)	70%	60%
13.	Străzi cu conducte de canalizare (% din lungimea totală a străzilor)	60%	50%
14.	Epurarea apelor uzate	racordarea la o stație de epurare cu treaptă mecanică și biologică	racordarea la o stație de epurare cu treaptă mecano-chimică

15.	Străzi cu rețele de hidranți exterior pentru stingerea incendiilor (% din lungimea totală a străzilor)	70%	60%
16.	Spații verzi (parcuri, grădini publice, scuaruri) m ² /locuitor	15	10
17.	Depozit controlat de deșeuri cu acces asigurat	-	-

Sursa: Legea nr. 100/19 aprilie 2007 pentru modificarea și completarea Legii nr. 351/2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național- Secțiunea a IV-a-Rețeaua de localități (M.O. nr. 284/27 aprilie 2007)

În zonele lipsite de orașe pe o rază de 25-30 km Guvernul, cu participarea autorităților administrației publice locale, va acționa în mod prioritar pentru:

- a) modernizarea unor localități rurale cu rol de servire în zona de influență;
- b) declararea de noi orașe, promovând programe speciale de coparticipare la susținerea financiară a dezvoltării instituționale, necesare în vederea înființării acestor noi orașe.

2.3.3. Problema spațiului în dezvoltarea urbană. Dezvoltarea durabilă a orașelor **În dezvoltarea urbană se pune problema spațiului, respectiv:**

- Dificultatea extinderii și administrării. Pentru un oraș care se dezvoltă, una dintre dificultăți constă în ajustarea limitelor administrative al amplexarea creșterii sale demografice și spațiale;
- Extinderea neorganizată determină acapararea și ocuparea unor spații întinse pentru noile construcții;
- Creșterea prețurilor terenurilor. Pe măsura dezvoltării tentaculare a unor orașe, sporesc și prețurile terenurilor situate în zonele periferice. Se ajunge astfel al un dezechilibru alarmant între plusvaloarea terenurilor rurale și cea a zonelor pentru care se prevede urbanizarea într-un termen mai scurt sau mai lung¹³;
- Dezvoltarea pe verticală și extinderea suprafeței orașelor. Limitarea spațiului determină construirea pe verticală în scopul economisirii acestuia și realizării de locuințe, spații comerciale, industriale etc. pe un minim de suprafață. Prețurile ridicate ale terenurilor stau și ele la baza acestei tendințe. Configurația terenului reprezintă o altă cauză a reducerii spațiului, așa cum se întâmplă pe văi și în bazinele intramontane unde se construiau case înalte și înguste, pe înălțimi sau pe versanți;
- Dificultăți în aprovizionare, fiind greu de stabilit cu exactitate cantitatea necesară de produse de orice tip necesare unui oraș într-un

¹³ Garnier-Beaujeu Jacqueline, Chabot Georges, op. cit., pag. 277

interval de timp limitat. Se adaugă și dificultățile de acces și circulație dintr-un oraș;

- Evacuarea deșeurilor ridică numeroase probleme în cazul orașelor (ape uzate, reziduuri solide etc.);
- Efecte negative asupra vieții de familie ca urmare a influenței a numeroși factori (stresul, gradul ridicat de ocupare al forței de muncă, în special al celei feminine cu efecte negative asupra sporului natural etc.). Orașul îl acaparează și îl solicită tot timpul pe individ;
- Efecte negative asupra stării de sănătate a individului ca urmare a poluării, stresului, bolilor de nutriție, stilului de viață, condițiilor de muncă și trai, bolilor profesionale.

Multe dintre orașele din prezent se confruntă cu un set comun de probleme de bază, precum cele legate de calitatea aerului, trafic intens, nivelul crescut de zgomot, construcții de calitate scăzută, terenuri abandonate, emisii de gaze cu efect de seră, zone nesistematizate, generarea de deșeuri și ape uzate, asigurarea serviciilor publice către populație. Printre cauzele acestor probleme sunt creșterea utilizării resurselor pe locuitor, creșterea numărului de gospodării individuale, modificările demografice, creșterea numărului de mașini proprietate personală. Soluțiile trebuie să fie orientate spre viitor, să ia în calcul aspecte legate de prevenirea riscurilor, anticiparea schimbărilor climatice sau reducerea progresivă a dependenței de combustibilii fosili. Activitățile din mediul urban constituie surse de poluare pentru toți factorii de mediu, de aceea, acestea trebuie controlate și dirijate, astfel încât să se reducă la minim impactul asupra mediului.

În operațiunile și documentele de urbanism trebuie integrate problemele legate de mediu și principiile dezvoltării durabile. Orașul, chiar dacă este deschis către exterior, trebuie asimilat unor ecosisteme în care în centrul procesului de planificare a spațiului este cetățeanul.

Spațiul este o resursă neregenerabilă. Pentru a evita orice risipă de spațiu, sunt esențiale trei aspecte:

1. fundamentarea tuturor planurilor și programelor de amenajare a teritoriului și urbanism pe principiile dezvoltării durabile;
2. integrarea evaluărilor de mediu în planurile de documente și urbanism;
3. participarea publicului la marile decizii urbanistice.

Din punctul de vedere al mediului, planificarea spațiului trebuie să încurajeze și să asigure:

- conservarea și gestionarea capitalului natural și a resurselor neregenerabile;
- frânarea suburbanizării, etalării funcțiunilor urbane în spațiul rural și ameliorarea accesibilității la echipamentele și serviciile de calitate ale acestora;
- ameliorarea spațiilor exterioare urbane;
- evaluarea și exploatarea terenului urban ca resursă neregenerabilă prin reabilitarea imobilelor existente, a structurilor urbane și prin renovarea siturilor urbane;
- conservarea energiei și promovarea tehnologiilor curate;

- prevenirea și reducerea poluării aerului, solului și apei;
- evitarea producerii de deșeuri și promovarea reducerii și reciclării deșeurilor;
- controlul inundațiilor și gestionarea riscurilor împotriva catastrofelor naturale.

Sprijinirea dezvoltării durabile a orașelor ca poli urbani de creștere trebuie să pună accentul pe¹⁴:

- ✚ Reabilitarea infrastructurii urbane și îmbunătățirea serviciilor municipale, inclusiv a celor de transport urban prin: regenerarea fizică și funcțională a clădirilor cu valoare istorică, culturală sau artistică; demolarea eșalonată a clădirilor sau structurilor abandonate sau aflate într-un stadiu avansat de degradare care nu aparțin patrimoniului național; modernizarea spațiilor publice și infrastructurii aferente (rețeaua stradală, zone pietonale, trotuare, iluminat public etc.); reabilitarea siturilor poluate (perimetre industriale abandonate, terenuri nefolosite); reglementarea traficului auto pentru reducerea congestiei orașelor (semaforizare și semnalizare, locuri de parcare) și modernizarea transportului urban în condiții de sustenabilitate;
- ✚ un nou concept numit **Casa Verde** este tot mai des luat în discuție. Noile norme de eficiență energetică impun tehnici de construcție care izolează tot mai bine clădirile. În prim plan stă consumul de energie primară pentru încălzirea, respectiv prepararea apei calde menajere din surse regenerabile;
- ✚ Dezvoltarea mediului de afaceri prin cultivarea spiritului antreprenorial, îmbunătățirea infrastructurii pentru afaceri și încurajarea activităților economice care asigură folosirea optimă a resurselor umane și materiale existente pe plan local.
- ✚ Modernizarea infrastructurii sociale prin reabilitarea fizică și termică a locuințelor multi-familiale deținute de administrațiile municipale și sprijinirea asociațiilor de proprietari pentru efectuarea unor asemenea lucrări; asigurarea spațiilor și dotarea așezămintelor sociale (centre de îngrijire a copiilor sau persoanelor vârstnice, de asistență pentru persoanele cu dizabilități, centre pentru tineret etc.); sprijinirea măsurilor de asigurare a ordinii publice și a siguranței cetățenilor.

Acțiunile se vor concentra pe creșterea calității vieții și crearea de noi locuri de muncă prin reabilitarea infrastructurii urbane, îmbunătățirea serviciilor urbane, inclusiv a serviciilor sociale, și dezvoltarea structurilor de sprijinire a afacerilor și antreprenoriatului.

2.4. Spațiile verzi

În amenajarea zonelor periurbane dar și urbane, un rol important îl joacă **spațiile verzi**. Acestea reprezintă o categorie funcțională în cadrul localităților sau aferentă acestora, al cărei specific este determinat, în primul rând, de vegetație și în

¹⁴ *Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă a României. Orizonturi 2013-2020-2030*, Guvernul României, Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile, Programul Națiunile Unite pentru Dezvoltare, Centrul Național pentru Dezvoltare Durabilă, București, 2008, pag. 112

al doilea rând de cadrul construit, cuprinzând dotări și echipări destinate activității cultural-educative, sportive sau recreative a populației.

Prin **spațiu verde** se înțelege spațiul public cu acces nelimitat sau specializat de interes municipal, spațiul pentru sport și agrement, spațiul plantat pentru protecție și păduri de diferite tipuri (conform regulamentului de urbanism al Municipiului București).

Caracterizându-se prin suprafețe, amplasări, amenajări și folosințe diferite, spațiile verzi se grupează în două categorii distincte¹⁵:

1. **spații verzi de folosință generală sau publice** (parcuri, grădini, scuaruri și fâșiile plantate, amenajările sportive publice, pădurile de agrement accesibile întregii populații);
2. **spații verzi de folosință limitată** (aferente locuințelor, dotărilor social-culturale, zonelor industriale, căilor de comunicație, zonelor de protecție sanitară, grădinilor botanice și zoologice, pădurile și plantațiile forestiere destinate ameliorării climatului).

Principalul scop al amenajării spațiilor verzi îl constituie ameliorarea stării mediului înconjurător și armonizarea peisajelor modificate sau amenajate cu cele naturale, astfel încât să fie create condiții ambientale optime desfășurării activităților sociale, inclusiv a celor turistice.

Evoluția suprafeței spațiilor verzi în România în perioada 1991-2011

Tabel nr. 2.6.

Anii	Suprafața spațiilor verzi (ha)
1991	21633
1992	20889
1993	20689
1994	20948
1995	21250
1996	20706
1997	20858
1998	20562
1999	20327
2000	20124
2001	20224
2002	20184
2003	20597
2005	20122
2006	20098

¹⁵ Raport anual privind starea mediului în România pe anul 2008, Ministerul Mediului, Agenția Națională pentru Protecția Mediului, București, 2009

2007	20724
2008	21124
2009	21232
2010	22005
2011	22451

Sursa: Institutul Național de Statistică, București

Analizând tabelul anterior se poate observa o ușoară creștere a suprafeței spațiilor verzi în România, de la 21633 ha în anul 1991 la 22451 ha în anul 2011.

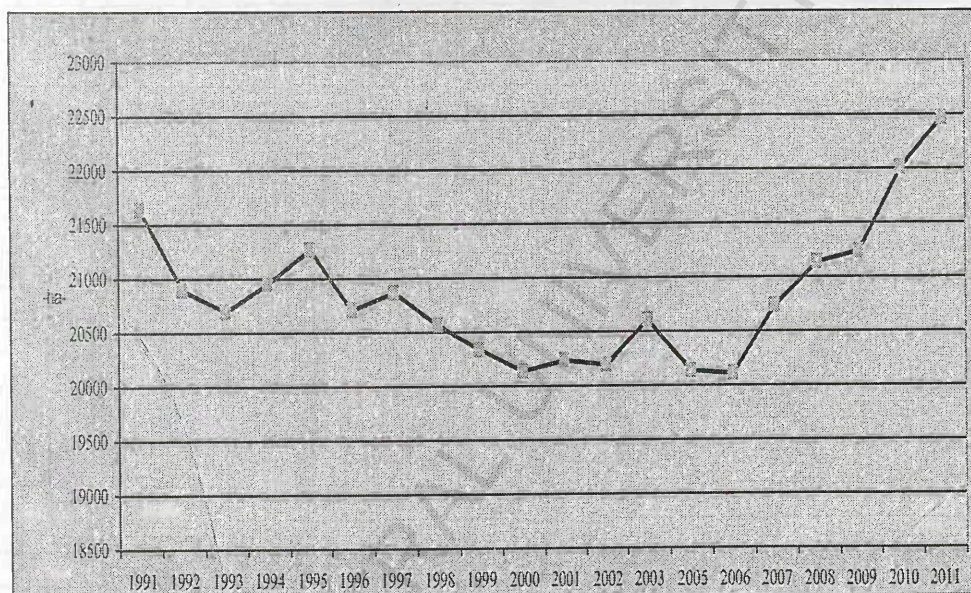

Figura nr. 2.14.: Evoluția suprafeței spațiilor verzi din România în perioada 1991-2011

Evoluția este nesatisfăcătoare deoarece suprafețele spațiilor verzi se situează cu mult sub nivelul necesarului și normei europene care prevede o suprafață echivalentă de 30-40 m²/locuitor.

În același timp, Bucureștiul este capitala europeană cu cea mai mică suprafață de spațiu verde/locuitor, respectiv 2,5 m²/bucureștean, în timp ce europeanul se bucură, în medie, de 12 m². Din anul 1989 până în prezent, suprafața spațiilor verzi din București s-a redus la o treime.

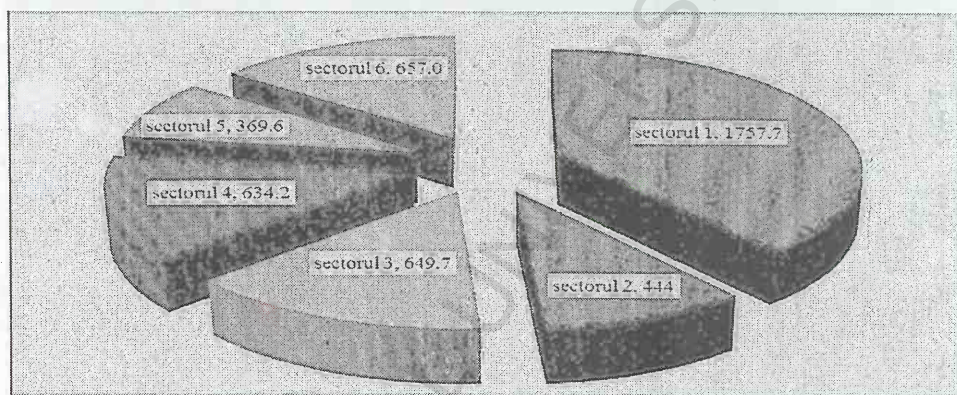
În același timp, în capitala Danemarcei, Copenhaga, pentru fiecare rezident există în medie 60 m² spațiu verde/locuitor, în Londra-64 m² spațiu verde/locuitor iar în Stockholm, 83 m² spațiu verde/locuitor.

Distribuția spațiilor verzi în Municipiul București, pe sectoare

Tabel nr. 2.7.
-ha-

Sector	Distribuție	Parcuri	Pădure	Total
1	905,5	183,7	668,4	1757,7
2	347,8	96,2	-	444,0
3	514,8	134,9	-	649,7
4	464,9	169,3	-	634,2
5	331,2	38,4	-	369,6
6	610,0	47,0	-	657,0
TOTAL	3174,1	669,6	668,4	4512,2

Sursa: Raport național privind starea mediului pentru anul 2011, Ministerul Mediului și Pădurilor, Agenția Națională pentru Protecția Mediului, București, 2012, pag. 136

ha

Figura nr. 2.15.: Distribuția suprafeței spațiilor verzi din București, pe sectoare

Dintre cele șase sectoare ale Bucureștiului, sectorul 1 deține cea mai mare suprafață de spații verzi (1757,7 ha) din care 51,52% este reprezentat de spațiile verzi distribuite de-a lungul sectorului, 10,45% sunt spațiile verzi din parcuri iar restul de 38,3% este reprezentat de pădure. Sectorul cu cea mai mică suprafață a spațiilor verzi este sectorul 5 (369,6 ha), cu un număr mic de parcuri.

Suprafața spațiilor verzi pe județele României, în anii 1991, 2010 și 2011

Tabel nr. 2.8.

Nr. crt.	Județ	Anul 1991 (ha spații verzi)	Anul 2010 (ha spații verzi)	Anul 2011 (ha spații verzi)	Diferența dintre anul 1991 și 2011 (ha)
1.	Constanța	1336	913	928	-408
2.	București	4839	4506	4807	-32
3.	Bacău	797	539	507	-290
4.	Vâlcea	595	348	348	-247
5.	Brașov	602	387	387	-215
6.	Gorj	320	165	165	-155

7.	Suceava	634	502	519	-115
8.	Teleorman	385	295	331	-54
9.	Neamț	379	319	317	-62
10.	Ialomița	293	241	241	-52
11.	Vrancea	188	136	139	-49
12.	Argeș	445	409	414	-31
13.	Arad	375	339	388	-13
14.	Dâmbovița	246	211	214	-32
15.	Mehedinți	234	214	214	-20
16.	Alba	314	295	317	+3
17.	Timiș	963	950	950	-13
18.	Tulcea	86	77	77	-9
19.	Brăila	326	327	327	+1
20.	Sălaj	110	114	114	+4
21.	Bistrița-Năsăud	175	184	192	+17
22.	Botoșani	294	307	307	+13
23.	Sibiu	398	415	419	+21
24.	Iași	496	515	510	+14
25.	Giurgiu	32	70	70	+38
26.	Covasna	111	163	163	+52
27.	Olt	384	437	438	+54
28.	Bihor	301	355	760	+459
29.	Buzău	181	246	246	+65
30.	Călărași	156	221	221	+65
31.	Caras-Severin	372	441	441	+69
32.	Vaslui	274	344	344	+70
33.	Ilfov	39	113	114	+75
34.	Maramureș	458	533	581	+123
35.	Harghita	301	417	418	+117
36.	Hunedoara	701	821	815	+114
37.	Mureș	468	589	621	+153
38.	Prahova	522	644	721	+199
39.	Satu Mare	203	368	368	+165
40.	Cluj	849	1228	1149	+300
41.	Dolj	891	1323	1323	+432
42.	Galați	536	984	526	-10
	TOTAL	21639	22005	22451	+812

Sursa: prelucrare după Institutul Național de Statistică și <http://www.ecomagazin.ro/harta-spatiilor-verzi-din-romania/>

Evoluția spațiilor verzi din România arată faptul că în cei 20 de ani, respectiv perioada 1991-2011, suprafața acestora a înregistrat o creștere de doar 812 ha.

Pe județe, cea mai mare reducere a fost în județul Bacău, respectiv o scădere de 290 ha în perioada analizată. Județele Bihor și Dolj sunt fruntașe din punctul de vedere al sporirii suprafeței spațiilor verzi, respectiv +459 ha și +432 ha.

**Suprafața spațiilor verzi din reședințele de județ ale României
în anii 2010 și 2011**

Tabel nr. 2.9.

Reședința de județ	Suprafața spațiilor verzi(ha)	
	2010	2011
Alba Iulia	67	80
Arad	89	89
Pitești	261	261
Bacău	152	152
Oradea	220	597
Bistrița	84	92
Botoșani	228	228
Brașov	146	146
Brăila	278	278
Buzău	210	210
Reșița	152	152
Călărași	186	186
Cluj	920	841
Constanța	418	418
Sfântu Gheorghe	77	77
Târgoviște	112	112
Craiova	1037	1037
Galați	896	438
Giurgiu	54	54
Târgu Jiu	60	60
Miercurea Ciuc	99	99
Deva	123	123
Slobozia	92	92
Iași	450	450
Buftenă	10	10
Baia Mare	80	128
Drobeta-Turnu Severin	154	154
Târgu Mureș	173	205
Piatra Neamț	171	171
Slatina	146	146
Ploiești	225	302
Satu Mare	279	279
Zalău	60	60
Sibiu	198	207
Suceava	322	322
Alexandria	100	100
Timișoara	525	525
Tulcea	62	62
Vaslui	121	121
Râmnicu Vâlcea	119	119
Focșani	70	70
București	4506	4807

Sursa: prelucrare după Institutul Național de Statistică

Dintre cele 42 reședințe de județ, municipiul Craiova deține cea mai mare suprafață a spațiilor verzi (1037 ha), urmat de Cluj (841 ha), Oradea (597 ha) și Timișoara (525 ha). Bufta (10 ha) și Giurgiu (54 ha) sunt reședințele de județ cu cea mai mică suprafață a spațiilor verzi.

Suprafața spațiilor verzi pe regiuni ale României, în anii 2010 și 2011

Tabel nr. 2.10.

-ha-

Regiunile României	2010	2011
Macroregiunea 1	5048	5489
Regiunea Nord-Vest	2782	3164
Regiunea Centru	2266	2325
Macroregiunea 2	5209	4747
Regiunea Nord-Est	2526	2504
Regiunea Sud-Est	2683	2243
Macroregiunea 3	6710	7133
Regiunea Sud-Muntenia	2091	2212
Regiunea București-Ilfov	4619	4921
Macroregiunea 4	5038	5082
Regiunea Sud-Vest Oltenia	2487	2488
Regiunea Vest	2551	2594
TOTAL	22005	22451

Sursa: prelucrare după Institutul Național de Statistică

În ceea ce privește suprafața spațiilor verzi pe regiunile României, Regiunea București-Ilfov are cea mai mare suprafață a spațiilor verzi (4921 ha) iar Regiunea Sud-Muntenia (2212 ha) are cea mai mică suprafață a spațiilor verzi.

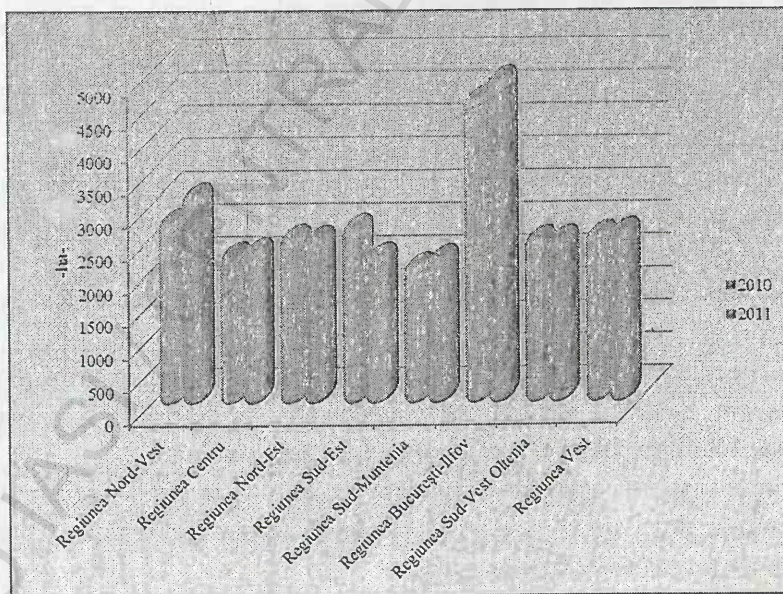

Figura nr. 2.16.: Distribuția suprafeței spațiilor verzi pe regiuni ale României în anii 2010 și 2011

În ceea ce privește regiunile României, Regiunile Nord-Est (-22 ha) și Sud-Est (-440 ha) au înregistrat o evoluție negativă a suprafeței spațiilor verzi.

2.5. Studiu de caz: Legea privind desfășurarea activităților de picnic

Activitatea de picnic din România este reglementată prin intermediul Legii nr. 54/2012 privind desfășurarea activităților de picnic (Monitorul Oficial nr. 201/27 martie 2012).

Prezenta lege are ca scop prevenirea, reducerea și eliminarea impactului negativ asupra mediului, asupra stării de sănătate a populației, generat de practicarea inadecvată a activităților de picnic.

În lege sunt definite următoarele:

- **activitate de picnic** – orice activitate de recreere de afluență publică, desfășurată în zone de afluență publică consacrate pe domeniul public ori privat al statului și/sau al unităților administrativ-teritoriale de una ori mai multe persoane și care presupune consumul de băuturi și/sau alimente, precum și, după caz, aprinderea ori nu a focului;
- **zone special amenajate pentru activitățile de picnic** – zonele aparținând domeniului public ori privat al statului și/sau al unităților administrativ-teritoriale, dotate cu utilități și facilități pentru desfășurarea activităților de picnic și în care aprinderea focului este permisă;
- **zone indicate pentru activitățile de picnic** – zonele indicate în planurile de zonificare ale parcurilor aflate în intravilanul localităților, precum și zonele limitrofe pădurilor situate în intravilanul localităților, în care sunt permise activități de picnic, cu excepția aprinderii focului.

Prin această lege este interzisă orice activitate de picnic care se desfășoară în afara zonelor prevăzute anterior.

Administratorul zonelor special amenajate pentru activitățile de picnic și al zonelor indicate pentru activitățile de picnic are următoarele obligații:

- a) să asigure amenajarea unor zone în care se desfășoară activitățile de picnic cu respectarea dispozițiilor în vigoare referitoare la urbanism, silvicultură și protecția mediului;
- b) să amenajeze zona în care se desfășoară activitatea de picnic prin intervenții minime asupra mediului natural, fără efectuarea de defrișări, modificări ale malurilor sau albiilor apelor ori betonări sau asfaltări ale solului;
- c) să încadreze și să delimiteze în cadrul documentațiilor de amenajare a teritoriului sau de urbanism, după caz, zonele special amenajate pentru activitățile de picnic și zonele indicate pentru activitățile de picnic;

- d) să delimiteze zonele special amenajate pentru activitățile de picnic și zonele indicate pentru activitățile de picnic prin marcarea corespunzătoare în vederea desfășurării activității de picnic, indicând orarul de funcționare;
- e) să amenajeze în zonele prevăzute locuri speciale pentru aprinderea focului;
- f) să asigure dotarea zonelor special amenajate pentru activitățile de picnic și a zonelor indicate pentru activitățile de picnic cu containere destinate colectării selective a deșeurilor, inscripționate corespunzător, precum și cu toalete ecologice;
- g) să asigure marcarea corespunzătoare a punctelor pentru colectarea selectivă a deșeurilor, precum și afișarea, în mod obligatoriu, a regulilor privind colectarea selectivă, cu exemplificarea tipurilor de deșeuri;
- h) să nu permită efectuarea de defrișări sau modificări ale cursurilor de apă pentru amenajarea zonei;
- i) să nu permită ridicarea de construcții în perimetrul zonelor ce fac obiectul prezentei legi, cu excepția celor cu caracter temporar;
- j) să organizeze serviciul de verificare zilnică a zonelor în care se desfășoară activitățile de picnic, precum și a zonelor aflate în imediata vecinătate a acestora, pentru a se asigura că niciun fel de prejudiciu nu este adus mediului. Verificarea zilnică a zonelor în care se desfășoară activitățile de picnic se realizează cu ajutorul poliției locale;
- k) să asigure serviciul de salubritate în vederea ridicării deșeurilor colectate selectiv;
- l) să delimiteze și să marcheze în mod corespunzător zona destinată parării autovehiculelor în cazul zonelor special amenajate pentru activitățile de picnic, dacă geografia acestora permite;
- m) să afișeze un plan corespunzător cu ilustrații detaliate privind organizarea și facilitățile zonei în care se desfășoară activitățile de picnic, regulile privind desfășurarea activităților de picnic, precum și sancțiunile aplicabile în cazul constatării nerespectării acestora și numerele de telefon utile;
- n) să realizeze și să doteze corespunzător pichete de stingere a incendiilor.

Persoanele fizice care desfășoară activitatea de picnic au următoarele obligații:

- a) să nu distrugă, modifice ori să degradeze panourile informative, marcajele, indicatoarele, construcțiile, împrejuririle sau orice alte amenajări aflate în perimetrul zonelor respective;
- b) să arunce deșeurile doar în locurile special amenajate;
- c) să depună selectiv deșeurile de ambalaje în containerele inscripționate corespunzător categoriei de deșeuri, în conformitate cu regulile privind colectarea selectivă;
- d) să aprindă focul doar în locurile special amenajate și să îl supravegheze în permanență;

- e) să respecte orarul de desfășurare a activității de picnic corespunzător zonei respective;
- f) să lase locul în care au desfășurat activitatea de picnic curat și nealterat;
- g) să parcheze autovehiculele doar în zonele special amenajate în acest scop;
- h) să folosească pentru satisfacerea necesităților fiziologice doar locurile special amenajate;
- i) să nu folosească produse de igienă personală la o distanță mai mică de 30 m față de cursurile de apă;
- j) să nu spele obiectele care au deservit activității de picnic în apele din vecinătatea zonei special amenajate pentru activitățile de picnic sau a zonei indicate pentru activitățile de picnic. Împrăștierea pe sol a apei uzate rezultate în urma activității de picnic sau vărsarea acestora în apele din vecinătatea zonei special amenajate pentru activitățile de picnic ori a zonei indicate pentru activitățile de picnic sunt interzise;
- k) să nu hrănească animalele sălbatice;
- l) să nu îndepărteze, să nu rănească ori să nu distrugă plantele, animalele, rocile sau orice alte elemente ale cadrului natural și/sau construit;
- m) să nu posteze semne sau mesaje;
- n) să păstreze liniștea și să nu deranjeze comunitățile locale, viața sălbatică sau alți vizitatori;
- o) să nu arunce țigări, chibrituri sau orice alte obiecte aprinse în alte locuri decât în cele special amenajate;
- p) să respecte ordinea publică și bunele moravuri, conform prevederilor legislației în vigoare;
- q) să nu desfășoare activități de picnic în afara zonelor special amenajate pentru activitățile de picnic și/sau a zonelor indicate pentru activitățile de picnic.

2.6. Dezvoltarea metropolitană a României

Zona metropolitană este zona stabilită prin asocierea între un centru urban important și localitățile urbane și rurale înconjurătoare (pe o rază de 30 km) pe baza parteneriatelor voluntare și a relațiilor de cooperare. Reprezintă asociația de dezvoltare intercomunitară constituită pe baza de parteneriat între municipiile de rang I și unitățile administrativ-teritoriale aflate în zona imediată. (Legea 286/2006 pentru modificarea Legii 215/2001 a administrației publice locale). Exemple: București, Bacău, Brașov, Brăila, Galați, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Iași, Ploiești, Timișoara).

Cadrul legal al înființării zonelor metropolitane în țara noastră este reprezentat de: Legea 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul, Legea 351/2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a IV-a Rețeaua de localități, Legea 286/2006 pentru modificarea și completarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001. De obicei, o zonă metropolitană este condusă de un Consiliu Metropolitan, întâlnindu-se însă și alte forme.

Figura nr. 2.17.: Orașele aspirante la roluri importante în România

În prezent, marile orașe din țara noastră nu mai fac față din punct de vedere fizic ritmului de dezvoltare economică și demografică, ceea ce le-a împins la singura soluție rămasă, extinderea. În acest fel se creează zone metropolitane constituite în baza unei asocieri benevole, a intereselor comune identificate între un municipiu de primul și al doilea rang și unități administrativ-teritoriale din județul respectiv. Raza aproximativă a zonei metropolitane este de 30 km. Asocierea nu este o nouă formă administrativă și nu afectează prerogativele locale. Primarii municipiilor-nucleu au desenat deja zone metropolitane, mânați de nevoia de spațiu și de fonduri, pregătindu-se să „înghită” orașe și comune, pe care să le asimileze într-o singură unitate administrativ-teritorială.

Dezvoltarea haotică a orașelor din ultimii ani a prins pe nepregătite unitățile administrativ-teritoriale. Construcțiile s-au ridicat la voia întâmplării, în afara unor planuri coerente de urbanism. Fiecare a construit de capul lui, după câți bani și câtă imaginație a avut de investit. O speranță de ordine în tot acest haos ar putea fi dezvoltarea orașelor pe baza unor proiecte mari, pentru zonele metropolitane. Crearea și dezvoltarea acestora revine în sarcina autorităților locale, existând posibilitatea accesării atât a fondurilor comunitare, cât și a celor de la bugetul de stat, prin cofinanțare.

Inițiatorii unor astfel de proiecte doresc decongestionarea marilor orașe, dezvoltarea arhitecturală unitară, accesarea (prin asociere) a fondurilor europene destinate dezvoltării regionale și, prin aceasta, crearea unor condiții civilizate de

viață pentru toți locuitorii zonelor metropolitane. Metropola este un organism de drept privat, rolul ei fiind acela de cooperare, pentru dezvoltarea urbană, pentru a realiza proiecte comune, pe servicii publice, de educație sau culturale, pe care satele sau comunele mici nu le-ar putea duce la capăt singure.

Potrivit noii Legi a administrației publice locale, metropolele sunt conduse de un Consiliu de Administrație compus din reprezentanții aleși ai localităților care compun metropola, propuși de primari și desemnați de Consiliul Local sau Județean. Ulterior, consiliul își va alege dintre membri un președinte, cele două entități având putere legislativă. Consiliul poate alege și un aparat tehnic, care să se ocupe de managementul de zi cu zi, însemnând personal auxiliar, de întreținere a rețelei.

În esență, pot fi deosebite trei tipuri de regiuni¹⁶:

- Regiuni în care au loc presiuni mari asupra folosințelor de teren, datorate creșterii economice și a nivelului de trai ridicat; în aceste regiuni prioritate au obiectivele legate de protecția mediului;
- Regiunile în curs de transformare și regiunile metropolitane din țările Europei Centrale și de Est, care au ca prioritate dezvoltarea economică și crearea unei oferte stabile de locuri de muncă;
- Regiuni confruntate cu dezechilibre sociale, datorate ratei ridicate a șomajului, segregării sociale, distribuției inegale a veniturilor și oportunităților inegale de educație.

În cele ce urmează, vor fi prezentate câteva dintre cele mai importante zone metropolitane din România:

1. Oradea din anul 2002, cu peste 260 000 de locuitori. Asociația Zona Metropolitană Oradea s-a constituit la data de 9 mai 2005 ca persoană juridică de interes public, având caracter privat fără scop patrimonial, în baza legislației care atestă înființarea organizațiilor asociative de dezvoltare comunitară ale unităților administrativ teritoriale din România. Actul Constitutiv și Statutul Asociației au fost semnate de nouă localități care au devenit membri fondatori, respectiv municipiul Oradea și comunele limitrofe Biharia, Borș, Cetariu, Nojorid, Osorhei, Paleu, Sânmartin și Santandrei.

Obiectivele Zonei Metropolitane Oradea vizează¹⁷:

- alinierea Zonei Metropolitane Oradea la standardele economice și sociale euro-atlantice, în consens cu cele naționale;

¹⁶ *Analiza comparativă a dezvoltării zonelor metropolitane din Europa*, Centrul de Documentare pentru Construcții, Arhitectură, Urbanism și Amenajarea teritoriului, București, 2007, pag. 5

¹⁷ <http://www.zmo.ro/>

- instaurarea în Zona Metropolitană Oradea a unui climat de piață aliniat procedurilor competiționale internaționale;
- creșterea coeziunii economico-sociale din Zona Metropolitană Oradea.

2. Iași din 2004 cu aproape 400 000 de locuitori. Începând cu 8 aprilie 2004, Consiliul Județean Iași, Primăria Municipiului Iași, Primăriile Comunelor Aroneanu, Bârnova, Ciurea, Holboca, Lețcani, Miroslava, Popricani, Reditu, Schitu Duca, Tomești, Victoria, Valea Lupului, Ungheni au devenit parteneri în planificarea și implementarea dezvoltării integrate a potențialului Zonei Metropolitane Iași, prin înființarea Asociației Zona Metropolitană Iași.

Direcțiile strategice identificate care susțin viziunea de dezvoltare a Zonei Metropolitane Iași în legătură cu revitalizarea și dezvoltarea rolului de capitală regională sunt următoarele¹⁸:

- inițierea parteneriatului între unitățile administrative teritoriale relevante, pe baza intereselor și a unei strategii comune de dezvoltare;
- crearea condițiilor care fac din Zona Metropolitană Iași un pol de dezvoltare relevant la scară regională, națională și europeană: nod logistic, servicii diversificate, dezvoltare economică durabilă, forță de muncă educată, mediu de calitate, calitate a vieții și a dezvoltării, comunitate deschisă, prestigiu, identitate locală;
- crearea alianțelor strategice și asigurarea apartenenței la rețelele de cunoaștere și decizie relevante;
- redefinirea și consolidarea rolurilor unităților administrativ-teritoriale în regiune, pe termen mediu și lung, ca un pol de dezvoltare puternic și semnificativ pentru Moldova, România, viitoarea zonă de graniță estică a Uniunii Europene;
- echilibrarea și creșterea ritmului dezvoltării economice pentru fiecare din partenerii metropolitani;
- dezvoltarea armonioasă și coerentă a unităților administrativ-teritoriale metropolitane și a comunităților;
- dezvoltarea identității culturale a comunităților membre;
- dezvoltarea accesibilității și echipării integrate a localităților metropolitane (drumuri, aprovizionare cu apă, canalizare, telefonie etc.) atât la nivelul Zonei Metropolitane Iași cât și a acesteia către restul regiunilor României și peste graniță. Asigurarea serviciilor publice performante și competitive pe tot teritoriul metropolitan;
- dezvoltarea performanțelor administrațiilor publice metropolitane;
- îmbunătățirea condițiilor de viață a comunităților din zona metropolitană;

¹⁸ http://www.zmi.ro/strategia_dezvoltare.html

- creșterea accesului acestora la resurse (inclusiv fondurile guvernamentale, fondurile de preaderare și alte fonduri internaționale) prin solicitări în parteneriate;
- stabilirea de parteneriate la nivel național și internațional de care să beneficieze toți membrii Zonei Metropolitane Iași.

3. Constanța din 2007 cu circa 500 000 de locuitori. Zona Metropolitană Constanța este alcătuită din 14 localități: Constanța, Năvodari, Eforie, Ovidiu, Basarabi, Techirghiol, Mihail Kogălniceanu, Cumpăna, Valul lui Traian, Lumina, Tuzla, Agigea, Corbu și Poarta Albă.

Obiectivele constituirii Zonei Metropolitane Constanța vizează următoarele¹⁹:

- îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii de transport, telecomunicații și energie;
- reducerea disparităților dintre localitățile situate în zona metropolitană;
- dezvoltarea de noi zone rezidențiale și cartiere de locuințe;
- dezvoltarea și îmbunătățirea serviciilor publice;
- protecția mediului și dezvoltarea durabilă;
- dezvoltarea turismului și a sectorului terțiar;
- dezvoltarea economică integrată;
- dezvoltarea resurselor umane, creșterea ratei de ocupare și combaterea excluziunii sociale și a dezechilibrelor sociale;
- atragerea de noi investiții și creșterea accesului la resurse.

La ora actuală, există numeroase alte proiecte pentru constituirea altor zonelor metropolitane. Însă, singura metropolă care este membră a *METREX (Rețeaua Europeană a regiunilor și Zonelor Metropolitane)*, de la 1 ianuarie 2006, rămâne Oradea, de curând și marcă înregistrată la OSIM.

Prin urmare, **avantajele constituirii zonelor metropolitane sunt următoarele:**

- descongestionarea orașului, a aglomerării urbane;
- satisfacerea cererii de locuințe a populației;
- fonduri bugetare mai mari pentru localitățile cu venituri mici;
- beneficii economice derivate din creșterea atractivității zonei pentru investitori;
- îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare și de transport;
- crearea de locuri de muncă prin atragerea de investitori;
- creșterea nivelului de trai al populației;
- dezvoltarea regională și sporirea investițiilor în infrastructură;

¹⁹ <http://www.primariaconstanta.ro/PrimariaConstanta/Machete/Macheta2.aspx?paginaID=201&titluID=6&detaliuID=563>

- extinderea rețelilor de utilități;
- accesarea fondurilor structurale ale Uniunii Europene.

Pot apărea însă și **dezavantaje ale acestei inițiative** precum:

- speculațiile imobiliare care determină scumpirea terenurilor;
- dificultățile de administrare;
- creșterea taxelor locale;
- degradarea mediului prin aglomerarea de locuințe;
- pierderea autonomiei locale;
- centralizarea fondurilor și apariția riscului distribuirii preferențiale a acestora.

Într-un asemenea context favorabil dezvoltării urbane durabile, la data de 27 iunie 2007 s-a înființat pe o perioadă nedeterminată **Asociația Intercomunitară de Dezvoltare Alba Iulia** care are drept membrii fondatori consiliile locale a șase comune aflate în imediata vecinătate a localității Alba Iulia (Vințu, Sântimbru, Ciugud, Ighiu, Galda de Jos, Cricău) la care se adaugă Consiliile locale ale municipiului Alba-Iulia și orașului Teiuș și Consiliul Județean Alba. Scopul asociației este dezvoltarea economică și socială la nivel regional și subregional în baza unor acțiuni durabile, de calitate, sustenabile financiar, uman și instituțional. Adunarea Asociațiilor este organul de conducere iar Consiliul Director este organul executiv al Asociației care este condus de un Președinte, acesta fiind actualul primar al municipiului Alba Iulia, Mircea Hava.

Obiective strategice ale Asociației Intercomunitare de Dezvoltare Alba Iulia sunt următoarele²⁰:

- asigurarea și dezvoltarea infrastructurii teritoriale locale și regionale;
- dezvoltare economică bazată pe competitivitate și crearea de locuri de muncă;
- dezvoltarea rurală durabilă;
- valorificarea potențialului turistic antropic și natural al comunităților locale asociate;
- protecția mediului și asigurarea de habitate umane durabile;
- eco-eficiență energetică și promovarea „energiilor verzi”;
- dezvoltarea resurselor umane și valorizarea mixului etnic, lingual și religios local;
- promovarea valorilor culturale și artistice locale precum și prezervarea identității, valorificarea tradițiilor și obiceiurilor comunităților locale asociate;
- îmbunătățirea infrastructurii educaționale, sociale și de sănătate la nivel regional și local;

²⁰ Statutul Asociației Intercomunitare de Dezvoltare Alba Iulia (AIDA)

- promovarea și afirmarea continuă a valorilor democrație participative și a cetățeniei europene;
- afilierea și/sau dezvoltarea de parteneriate, precum și acțiuni de cooperare, regionale, naționale sau internaționale, cu alte organizații: neguvernamentale sau ale administrației publice locale și centrale, cu universități, agenți economici, organizații patronale, sindicale, culturale și de cult.

În concluzie, strategiile privind dezvoltarea durabilă a zonelor metropolitane europene reflectă stadiile diferite în care se află fiecare regiune, rolul acesteia, funcțiile predominante, structura spațială internă și poziția geografică în cadrul continentului.

2.7. Studiu de caz: Acreditarea Centrelor naționale de informare și promovare turistică

Actul normativ ce reglementează diverse aspecte privind centrele naționale de informare și promovare turistică este Ordinul nr. 1096 din 3 septembrie 2008 pentru aprobarea Normelor metodologice privind acreditarea centrelor naționale de informare și promovare turistică, emis de Ministerul pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Comerț, Turism și Profesii Liberale (Monitorul Oficial nr. 658/18.09.2008).

Centrele naționale de informare și promovare turistică sunt servicii specializate care funcționează în subordinea consiliilor locale și județene, după caz, și în colaborare cu Ministerul pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Comerț, Turism și Profesii Liberale.

Acreditarea centrelor naționale de informare și promovare turistică se face de Ministerul pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Comerț, Turism și Profesii Liberale, la cererea consiliilor locale și consiliilor județene în subordinea cărora funcționează acestea (Anexa nr. 5).

Atribuțiile centrelor naționale de informare și promovare turistică sunt următoarele:

- a) informarea generală asupra ofertei turistice și a atracțiilor turistice locale, regionale sau naționale;
- b) punerea la dispoziția turiștilor de materiale de promovare locale, regionale sau naționale;
- c) informarea privind oferta locală de cazare, ca serviciu cu titlu gratuit;
- d) informare cu privire la posibilitățile de rezervare a билетelor de transport, precum și cu privire la ghizi turistici locali, naționali și specializați;
- e) organizarea de manifestări expoziționale de turism pe plan local și regional și de activități generale de marketing intern și extern cu rol în creșterea circulației turistice locale și regionale;

- f) consilierea cu privire la alegerea diverselor produse turistice locale, regionale și naționale, ca serviciu cu titlu gratuit;
- g) cooperarea cu instituțiile locale și regionale pe probleme de turism (autorități ale administrației publice locale, camere de comerț, Agenția pentru Dezvoltare Regională etc.);
- h) cooperarea cu autoritatea publică centrală pentru turism și furnizarea, la cererea acesteia, de date statistice referitoare la circulația turistică locală și regională, de date referitoare la evenimente cu rol în creșterea circulației turistice care se realizează pe plan local și regional, precum și furnizarea altor informații referitoare la activitățile turistice și oferta turistică pe plan local și regional;
- i) efectuarea de activități de cercetare de piață pe plan local și regional, de analiză, planificare, structurare și elaborare de propuneri de dezvoltare turistică locală și regională și marketing turistic, în colaborare cu autorități ale administrației publice locale și cu autoritatea publică centrală pentru turism;
- j) oferirea de informații cu privire la autoritățile competente în soluționarea reclamațiilor care se înregistrează pe plan local cu privire la calitatea serviciilor turistice.

Criterii obligatorii de acreditare a centrelor naționale de informare și promovare turistică

Tabel nr. 2.11.

Nr. crt.	Criterii obligatorii de acreditare a centrelor naționale de informare și promovare turistică	Sunt îndeplinite DA/NU
Amplasarea și semnalizarea		
1.	Sediul centrului național de informare și promovare turistică este situat:	în centrul localității
		pe stradă cu circulație intensă
		în apropierea obiectivelor de interes turistic
		în clădiri independente
		la parterul unui imobil cu acces facil pentru turiști
2.	Semnalizarea centrului național de informare și promovare turistică este realizată prin utilizarea simbolului "i" scris cu alb pe fond albastru, realizat sub formă de panou/firmă luminoasă, cu următoarele dimensiuni: 500 mm x 500 mm, amplasat/amplasată la intrarea în centrul național de informare și promovare turistică.	
3.	Semnalizarea centrului național de informare și promovare turistică se face în	

	mod corespunzător în hărți și planuri ale orașelor prin utilizarea acestui simbol.	
4.	Drumul spre centrul național de informare și promovare turistică este semnalizat corespunzător prin panouri, indicatoare și altele asemenea, cu utilizarea simbolului prevăzut la punctul 2.	
5.	Centrul național de informare și promovare turistică dispune de:	locuri de parcare gratuită, minimum 10 locuri pentru autoturisme și minimum două locuri pentru autocare, în față sau în imediata apropiere loc de parcare cu facilitățile în cauză la o distanță de maximum 500 m
6.	Centrul național de informare și promovare turistică este amplasat pe traseul mijloacelor de transport în comun și în apropierea stațiilor acestora.	
Dotări administrative și tehnice minime		
7.	Spațiu minim de primire a publicului: 30 m.	
8.	Mijloace de telecomunicație: telefon direct și fax.	
9.	Minim un fotocopiator.	
10.	Acces la Internet.	
11.	Instalații, echipamente și dotări pentru asigurarea condițiilor de climatizare, siguranță la foc și antiefracție.	
12.	Grup sanitar.	
13.	Mijloace fixe de tipul mobilier, dotări de uz gospodăresc și de protecție a muncii, de bună calitate.	
14.	Spațiul este utilizat exclusiv pentru activitatea centrului național de informare și promovare turistică și asigură accesul facil pentru turiști.	
15.	Posibilități de expunere corespunzătoare a materialelor de promovare: vitrine, panouri exterioare, suporti, materiale de promovare etc..	

16.	Bază de date și site propriu de promovare și informare, conectat obligatoriu la sistemul național integrat cu acces on-line pentru colectarea și diseminarea informațiilor turistice, ce va fi realizat de autoritatea publică centrală pentru turism. Realizarea bazei de date și a site-ului se face în maximum un an de la data emiterii certificatului de acreditare.	
17.	Ministand de prezentare a produselor meșteșugărești și de artizanat cu specific local, a mostrelor de floră reprezentative pentru aria geografică în cauză și a materialelor de promovare privind fauna, flora și gastronomia specifică locală, precum și a altor elemente de atracție turistică cu specific local și regional.	
Personalul și programul de funcționare		
18.	Persoana care conduce centrul național de informare și promovare turistică este calificată ca director de centru de informare turistică conform Standardelor ocupaționale și Clasificării ocupațiilor din România și este angajată cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată. Cursul de director de centrul de informare turistică poate fi realizat în termen de un an de la acreditare.	
19.	Număr total de personal angajat în centrul național de informare și promovare turistică, număr de personal calificat. Asigurarea cu personal calificat ca agent de turism sau ghid de turism, în proporție de 50% din totalul personalului.	Total personal
		Personal calificat
20.	Programul minim de funcționare este de luni până duminică, între orele 10,00-17,00.	

Centrele naționale de informare și promovare turistică pot comercializa produse și servicii de tipul: bilete la evenimente culturale și sportive, materiale informaționale (hărți, planuri ale localităților, ghiduri turistice, cărți, casete video, CD-uri, DVD-uri, postere, ilustrate, broșuri ale orașelor), suveniruri (stegulețe, eșarfe, șaluri, tricouri, umbrele, insigne, obiecte din ceramică, produse artizanale și altele asemenea). Produsele și serviciile respective pot fi oferite și cu titlul gratuit.

CAPITOLUL 3. DEZVOLTAREA LOCALĂ – DEZVOLTAREA URBANĂ- DEZVOLTAREA REGIONALĂ

Conform Urbanproiect, *dezvoltarea locală reprezintă acțiunea conștientă creatoare și organizată de transformare și amplificare a unor procese în scopul obținerii unei evoluții calitative.*

În plus, *dezvoltarea locală reprezintă procesul de dezvoltare, în principal economică, într-o anumită regiune sau unitate administrativ-teritorială, care determină o creștere a calității vieții la nivel local. Dezvoltare locală are ca obiectiv prosperitatea economică și bunăstarea socială prin crearea unui mediu favorabil pentru afaceri, concomitent cu integrarea în comunitate a grupurilor vulnerabile, folosirea resurselor endogene, dezvoltarea sectorului privat¹.*

3.1. Abordări teoretice ale dezvoltării locale

În România, capacitatea administrativă exercitată la nivel local rămâne încă inadecvată la necesitățile tot mai diverse ale comunităților locale, fiind limitată calitativ de numărul redus de personal calificat care exercită funcții în domeniul administrativ.

Lipsa experienței necesare în elaborarea strategiilor de dezvoltare locală și în managementul resurselor umane, dar și datorită dotărilor necorespunzătoare, conduce la un ritm încetinit în soluționarea multor probleme de ordin social și economic, activitățile desfășurate în cadrul administrației locale fiind exercitate insuficient.

În ceea ce privește *organizarea administrativă*, conform articolului 3 din Constituția României, teritoriul este organizat în comune, orașe și județe. Comunele și orașele sunt conduse de consilii locale și primari, iar județele de consilii județene și prefecți.

Conform Legii administrației publice locale nr. 215/2001, cu modificările și completările ulterioare, articolul 23, consiliile locale și consiliile județene sunt autorități cu rol deliberativ, în vreme ce primarii comunelor și orașelor sunt autorități cu rol executiv. Prefectul reprezintă Guvernul la nivel local fiind numit de acesta.

¹ Dincă Dragoș, *Dezvoltare și planificare urbană*, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Facultatea de Administrație Publică, Departamentul pentru Învățământ la Distanță, București, 2007, pag. 6

Pentru elaborarea strategiilor de dezvoltare locală și stabilirea nevoilor de dezvoltare, un rol important în cadrul parteneriatelor public-privat îl ocupă administrația publică locală. Astfel, în unele primării din țară a fost creată prin Hotărâre a Consiliului Local funcția de **agent de dezvoltare locală** (interfață între administrația publică și comunitate), ce are ca principale **atribuții**:

- ❑ analiza situației locale pentru a identifica soluțiile adecvate în scopul rezolvării problemelor care frânează dezvoltarea locală;
- ❑ elaborarea și implementarea strategiilor de dezvoltare locală;
- ❑ furnizarea serviciilor de informare, consultanță, promovare la nivel local.

Există 2 puncte de vedere cu privire la semnificația dezvoltării locale:

1. dezvoltarea locală este o mișcare inițiată de la bază, opunându-se unei dezvoltări pornită de la centru, astfel că este înțeleasă fie ca dezvoltarea unui teritoriu local pornind de la deciziile centrale, fie ca o dezvoltare aflată doar în sarcina actorilor locali;

2. Dezvoltarea locală este o dezvoltare care pornește de la posibilitățile actorilor locali ce trebuie întărite și presupune identificarea de proiecte de dezvoltare pe baza informațiilor exterioare mediului în care vor fi aplicate. Acestea vor antrena resursele și voințele la nivel local, plecând de la nevoile de aici. Dar dezvoltarea inițiată de jos presupune riscul de a exclude o armonizare de ansamblu și de a nu crea acel mediu favorabil care se așteaptă.

În consecință, administrația publică, îndeosebi componenta locală, constituie elementul central al reformei, fiind capabilă să se transforme în centrul-motor al dezvoltării societății din perspectivă economică, politică, socială și culturală. Pornind de la nivelul local chiar și relațiile externe se pot dezvolta îndeosebi prin componenta de cooperare transfrontalieră.

În elaborarea și aplicarea politicilor de dezvoltare locală sunt implicate următoarele instituții și grupuri de interes:

- statul-instrument politico – economic, prin reprezentanții administrației de stat pe plan local;
- administrația publică locală;
- organizații publice și private (exemplu: Camere de Comerț, Agenții de Dezvoltare etc.);
- sindicate;
- asociații reprezentative ale societății civile (profesionale, sociale etc.);
- instituții financiare de creditare, bănci;
- unități științifice și de învățământ locale;
- instituții/firme de consultanță (juridic, financiar, afaceri etc.);
- întreprinderi locale.

Avantajele dezvoltării locale se manifestă pe două planuri:

A. pentru întreprinderi:

- necesarul de terenuri este solicitat;
- mijloace de promovare – know-how;
- flux de informații;
- intensificarea contactelor;
- întărirea concurenței;
- maximizarea profitului;
- activitate investițională;
- identificare cu amplasamentul;
- mulțumirea față de amplasament;
- cooperarea între întreprinderi;
- a se simți bine în localitate;
- corporate identity.

B. pentru comunitate:

- se creează locuri de muncă;
- cresc veniturile obținute din diverse taxe;
- valorificarea construcțiilor;
- îmbunătățirea imaginii;
- dezvoltarea amplasamentului economic;
- creșterea nivelului de trai;
- creșterea puterii de cumpărare;
- frânarea migrării;
- parteneriatul de cooperare întreprinderi/administrație se întărește;
- crește disponibilitatea.

În literatura de specialitate sunt identificate și câteva **limite ale dezvoltării locale** după cum urmează:

- intervențiile directe ale statului sunt mai limitate datorită economiei de piață;
- sistemul legislativ limitează deseori inițiativele locale;
- limitarea financiară a bugetelor locale;
- deciziile locale pot fi depășite de planificări superioare (județean, regional, național).

Dezvoltarea locală presupune intervenția publică la diverse niveluri respectiv implicarea în politicile economice, urbane, de mediu, de amenajare a teritoriului. Astfel, dezvoltarea locală are următoarele componente²:

² Dincă Dragoș, op. cit.

- **cadrul legal**, apanaj al nivelului central, are în vedere reglementări în domeniile: protecția mediului, dezvoltare socială, economie și piață; guvernare, instituții; amenajarea teritoriului; educație și formare; știință și cercetare;
- **parteneriatul public-privat** care prezintă câteva avantaje (inclusiunea întreprinderilor private, resurse financiare suplimentare, flexibilitate, imagine mai bună prin separarea de aparatul administrative, flux de informații din economie, accelerarea proiectelor) dar și dezavantaje (reducerea contactului cu administrația ceea ce conduce la un deficit de informații, dependență financiară față de privat, procese decizionale dificile prin diversificarea intereselor, lipsa competenței decizionale);
- **obiectivele** (pe termen scurt, mediu și lung) și strategia dezvoltării;
- **resurse pentru dezvoltare** (financiare, materiale, umane, informaționale);
- **rezultate ale dezvoltării** (evaluarea mai ales din partea comunităților și a cetățenilor).

Dezvoltarea locală are în vedere următoarele domenii:

- **protecția mediului** care ia în considerare biodiversitatea, modalitățile de degradare și de conservare a resurselor naturale;
- **dezvoltarea umană** (nivelul de trai, stilul de viață, elemente de demografie, tipurile de așezări umane, lupta împotriva sărăciei);
- **dimensiunea economică a dezvoltării locale** (promovarea dezvoltării durabile, alternative privind finanțarea dezvoltării, modificarea comportamentului consumatorilor)
- **guvernare (instituții) și reglementări;**
- **educație și formare** a populației și angajaților;
- **știință și cercetare** trebuie să reprezinte punctul de plecare pentru orice proces de dezvoltare;
- **amenajarea teritoriului** respectiv organizarea științifică a teritoriului.

Prin urmare, caracteristicile **dezvoltării locale** pot fi enunțate astfel³:

- dezvoltarea locală poate fi în același timp economică, socială și culturală;
- se poate realiza pe teritorii ce se suprapun sau nu cu cele rezultate din împărțirea administrativă;

³ Cândea Melinda, Bran Florina, Cimpoeu Irina, *Organizarea, amenajarea și dezvoltarea durabilă a spațiului geografic*, Editura Universitară, București, 2006, pag. 42

- nu este caracteristică doar micilor colectivități teritoriale, putându-se manifesta la nivel de județ dar, și de regiuni între care există o anumită coeziune etc.;
- este expresia solidarității locale și a voinței locuitorilor unui spațiu de a valorifica resursele locale;
- instrumentul de bază în politicile de dezvoltare locale îl reprezintă inițiativele antreprenoriale, care contribuie la dezvoltarea și diversificarea activităților economice și sociale.

3.2. Specificitatea dezvoltării regionale în România

În **Legea nr. 350/2001 privind Amenajarea teritoriului și Urbanismului**, Anexa nr. 2, **dezvoltarea regională reprezintă ansamblul politicilor autorităților administrației publice centrale și locale, elaborate în scopul armonizării strategiilor, politicilor și programelor de dezvoltare sectorială pe arii geografice, constituite în "regiuni de dezvoltare", și care beneficiază de sprijinul Guvernului, al Uniunii Europene și al altor instituții și autorități naționale și internaționale interesate.**

Conform reglementărilor Comisiei Europene din 2003 privind stabilirea unui sistem comun de clasificare statistică a unităților teritoriale, transpuse în legislația românească încă din 1998 și adaptate în 2004, România cuprinde opt regiuni de dezvoltare, incluzând fiecare între 4 și 7 județe (cu excepția regiunii București-Ilfov). Ele corespund nivelului NUTS II potrivit clasificării EUROSTAT și reprezintă cadrul de colectare a datelor statistice specifice în profil teritorial. Consiliile de Dezvoltare Regională grupează reprezentanții ai autorităților județene și locale și au drept organisme executive Agențiile de Dezvoltare Regională (ADR).

Punctele slabe ale dezvoltării regionale identificate în cazul țării noastre se referă la⁴:

- Concentrarea creșterii economice, impulsionată de investițiile străine directe, în jurul Bucureștiului și creșterea disparităților dintre regiunea București-Ilfov și celelalte șapte regiuni, precum și apariția problemelor de congestionare a orașului-capitală;
- Declinul socio-economic al unui număr însemnat de centre urbane mari și diminuarea rolului lor în dezvoltarea arealelor adiacente și a regiunilor;

⁴ *Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă a României. Orizonturi 2013-2020-2030*, Guvernul României, Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile, Programul Națiunile Unite pentru Dezvoltare, Centrul Național pentru Dezvoltare Durabilă, București, 2008, pag. 114

- Accentuarea dezechilibrelor demografice la nivel regional, degradarea structurii pe vârste și îmbătrânirea populației căpătând dimensiuni alarmante în regiunile din sudul țării;
- Pierderea funcțiilor urbane ale multor orașe mici și mijlocii, în special ale celor monoindustriale afectate de restructurare, frecvent asociată cu accentuarea problemelor sociale;
- Reaparitia dezechilibrului istoric de dezvoltare între jumătatea de est și cea de vest a țării, decuplarea economică a unor zone tradițional subdezvoltate din nordul și estul țării și de-a lungul Dunării;
- Accesibilitatea redusă a unor zone cu efecte negative asupra dezvoltării locale;
- Existența unor zone extinse cu deficit de forță de muncă datorită scăderii populației, migrației temporare masive și îmbătrânirii, ceea ce duce la o presiune sporită asupra serviciilor sociale și de sănătate;
- Posibila apariție a unui fenomen de stagnare economică în zonele montane;
- Slaba competitivitate a multor afaceri, în special în turism, nivelul scăzut al productivității muncii, lipsa investițiilor de capital și a capacității manageriale, gradul scăzut de utilizare a tehnologiilor moderne;
- Calitatea scăzută a infrastructurii publice, degradarea utilităților urbane, incapacitatea de a conserva bunurile istorice și culturale;
- Experiența și calificarea limitate ale autorităților locale în gestionarea unor programe complexe de dezvoltare durabilă incluzând componentele economice, sociale și de mediu.

Din perspectiva principiilor și obiectivelor dezvoltării durabile, evoluțiile la nivel regional prezintă o importanță crucială, accentuată în condițiile specifice ale României de tendința de creștere a disparităților teritoriale în ceea ce privește dezvoltarea economică și socială, utilizarea rațională a resurselor și calitatea infrastructurii de mediu.

Astfel, în Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă a României. Orizonturi 2013-2020-2030, unul dintre obiectivele naționale se referă la *sprijinirea dezvoltării economice și sociale echilibrate teritorial și durabile a regiunilor României corespunzător nevoilor și resurselor lor specifice prin concentrarea asupra polilor urbani de creștere; îmbunătățirea condițiilor infrastructurale și a mediului de afaceri pentru a face din regiunile României, în special cele rămase în urmă, locuri mai atractive pentru a locui, a le vizita, a investi și a munci.* În scopul realizării acestui obiectiv central se va pune accentul principal pe **creșterea rolului economic și social al centrelor urbane** prin adoptarea unei abordări policentrice în vederea unei dezvoltări mai echilibrate a regiunilor.

3.3. Urbanism și dezvoltare urbană

Dezvoltarea urbană presupune proiectarea și executarea unor lucrări de echipare a terenului care echivalează cu conversiunea terenului agricol (liber) în teren urbanizat. Acest proces implică o serie de responsabilități care revin administrațiilor publice⁵.

Urbanismul este componenta principală a amenajării teritoriului, având ca obiect localitățile, așezările umane sau rurale și reprezintă ansamblul regulilor care guvernează nașterea, dezvoltarea și amenajarea rațională a aglomerărilor urbane.

În Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul, noțiunea de urbanism este definită ca fiind activitatea operațională, integratoare, normativă care are ca principal scop stimularea evoluției complexe a localităților, prin realizarea strategiilor de dezvoltare pe termen scurt, mediu și lung, care urmărește stabilirea direcțiilor dezvoltării spațiale a localităților urbane și rurale, în acord cu potențialul acestora și cu aspirațiile locuitorilor și care cuprinde toate localitățile țării, organizate în rețea, pe baza ierarhizării și distribuției echilibrate ale acestora în teritoriu; aplicarea obiectivelor are în vedere întreg teritoriul administrativ al orașelor și comunelor sau zone din acestea.

Urbanizarea privită ca un proces continuu, dinamic este o activitate operațională, prin detalierea și delimitarea în teren a prevederilor planurilor de amenajare a teritoriului; integratoare, prin sintetizarea politicilor sectoriale privind gestionarea teritoriului localităților; normativă, prin precizarea modalităților de utilizare a terenurilor, definirea destinațiilor și gabaritelor de clădiri, inclusiv infrastructura, amenajările și plantațiile.

Astăzi, zonele urbane sunt zone complexe: rezidențiale, industriale, culturale, administrative, științifice, de învățământ, comerciale, având căi de comunicație interne și externe complexe.

Extinderea ecosistemelor urbane produce impact asupra mediului, datorită faptului că cea mai mare parte a populației trăiește în zone care nu au asigurate serviciile de bază (apa potabilă, sisteme de canalizare, colectarea și tratarea deșeurilor, locuințe adecvate, asistența sanitară, hrana, transportul și energia).

În activitatea de urbanism, autoritățile administrației publice promovează interesele colectivităților locale, pe care le reprezintă, folosind personal calificat (urbaniști). În acest context, *urbanistica este știința care al cărei obiect îl constituie sistematizarea așezărilor omenești existente și proiectarea de așezări noi sau este știința care se ocupă cu proiectarea, construcția și estetica orașelor.* În același timp, *urbanizarea este un proces istoric de creștere a orașelor și a rolului*

⁵ Glosar AMTRANS-Ghid termeni de specialitate

lor în dezvoltarea societății⁶. Procesul de urbanizare este unul ireversibil astfel încât, în viitor, majoritatea populației va trăi în zone urbane.

Dezvoltarea unui sistem urban este în mod substanțial influențată de aplicarea unui management adecvat, axat pe următoarele ținte principale: dezvoltarea infrastructurii și asigurarea accesului la această infrastructură; asigurarea accesului la locuință; protecția mediului ambiant.

Urbanismul are ca principal scop *stimularea evoluției complexe a localităților, prin realizarea strategiilor de dezvoltare pe termen scurt, mediu și lung*. Activitatea de urbanism cuprinde toate localitățile țării, organizate în rețea, pe baza ierarhizării și distribuției echilibrate a acestora în teritoriu. Aplicarea obiectivelor are în vedere întregul teritoriu administrativ al orașelor și comunelor sau zone din acestea.

Urbanismul urmărește stabilirea direcțiilor dezvoltării spațiale a localităților urbane și rurale, în acord cu potențialul acestora și cu aspirațiile locuitorilor.

Principalele obiective ale activității de urbanism sunt următoarele⁷:

- a) îmbunătățirea condițiilor de viață prin eliminarea disfuncționalităților, asigurarea accesului la infrastructuri, servicii publice și locuințe convenabile pentru toți locuitorii;
- b) crearea condițiilor pentru satisfacerea cerințelor speciale ale copiilor, vârstnicilor și ale persoanelor cu handicap;
- c) utilizarea eficientă a terenurilor, în acord cu funcțiunile urbanistice adecvate; extinderea controlată a zonelor construite;
- d) protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural construit și natural;
- e) asigurarea calității cadrului construit, amenajat și plantat din toate localitățile urbane și rurale;
- f) protejarea localităților împotriva dezastrelor naturale.

Activitățile conexe de amenajare a teritoriului și de urbanism au ca obiect:

- a) cercetarea în domeniul amenajării teritoriului și al urbanismului și elaborarea studiilor de fundamentare a strategiilor, politicilor și documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism;
- b) constituirea, întreținerea, extinderea și dezvoltarea bazei de date și documente;
- c) elaborarea strategiilor și politicilor în domeniu;
- d) avizarea și aprobarea documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism;
- e) elaborarea de acte cu caracter normativ sau de normative în domeniu;
- f) monitorizarea și controlul privind transpunerea în fapt a strategiilor, politicilor, programelor și operațiunilor de amenajare a teritoriului și de urbanism.

⁶ <http://dictionare.edu.ro>

⁷ Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul

3.4. Participarea populației la activitățile de amenajare a teritoriului și de urbanism

Participarea populației la activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism se realizează prin:

a) **informarea populației**, cel puțin prin afișare la primărie și anunț public în presă. **Informarea populației este activitatea prin care se fac publice:**

- obiectivele dezvoltării economico-sociale privind amenajarea teritoriului și dezvoltarea urbanistică a localităților;
- intențiile autorităților administrației publice centrale și locale privind elaborarea unor documentații de amenajare a teritoriului și de urbanism, precum și scopul pentru care acestea sunt elaborate;
- conținutul documentațiilor de urbanism care urmează a fi supuse aprobării, precum și al documentațiilor aprobate, conform legii.

Modalitățile de împărtășire a informației publicului larg sunt următoarele:

- ziare;
- întâlniri publice;
- buletine oficiale;
- conferințe;
- publicații tipărite;
- programe și anunțuri TV și radio;
- web site-uri;
- informații stradale;
- compartimente de Relații cu Publicul.

b) **consultarea populației**, anterior aprobării documentațiilor de urbanism și amenajare a teritoriului. Consultarea populației este procesul prin care aceasta își exprimă opțiunile și opiniile privind prevederile programelor de amenajare a teritoriului și de dezvoltare urbanistică a localităților, precum și cele cuprinse în documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism, în cadrul procesului de elaborare și aprobare a acestora, și se realizează prin publicarea procedurii de desfășurare a consultării și desfășurarea anchetei publice.

Consultarea populației cuprinde trei etape⁸:

1. publicarea procedurii de desfășurare a consultării;
2. desfășurarea anchetei publice;

⁸ Ghica Constantin, *Infrastructură teritorială și dezvoltare urbană*, Editura Uranus, București, 2004, pag. 85

3. întocmirea raportului de sinteză. Acesta cuprinde opțiunile și opiniile populației și este supus dezbaterii autorităților publice responsabile cu elaborarea/aprobarea documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism. Raportul de sinteză, deciziile autorităților publice, împreună cu motivația acestora se dau publicității.

c) alte forme de participare prevăzute de lege.

Cetățenii pot participa la activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism, individual sau prin asociere, în condițiile legii.

La baza comunicării cu cetățenii stau următoarele elemente:

- administrația care este deschisă să implice cetățenii în activitatea complexă a procesului de guvernare;
- transferul continuu de informații de la administrație la cetățeni;
- modalități eficiente prin care administrația culege informații de la cetățeni;
- cetățeni informați care înțelegând problemele își onorează obligația de a participa ca parteneri egali în activitățile administrației.

3.5. Planificarea urbană și serviciile urbane

Aceasta poate fi definită ca *ansamblul măsurilor de dezvoltare controlată a regimului construcțiilor și investițiilor în orașe*.

Planificarea urbană este preocupată de identificarea problemelor concrete ale orașului, de determinarea resurselor disponibile pentru atingerea acestor scopuri precum și de evidențierea constrângerilor ce le blochează realizarea.

Astfel, **planificarea urbană**, prin componenta sa socială, se referă la **aspectele-problemă ale vieții comunităților urbane**⁹:

- ☐ locuințe – construcția de locuințe, reabilitarea zonelor de locuit degradate, amenajarea ansamblurilor de locuit;
- ☐ drumuri – amenajarea, repararea acestora;
- ☐ transport – accesibilitate, fluidizarea traficului;
- ☐ salubritate;
- ☐ servicii de educație, de sănătate, culturale accesibile populației;
- ☐ dotări loisir etc..

⁹ Ciocănea Doina Marilena, Gheorghe Rodica, *Planificarea urbană-verigă în cadrul sistemului integrat de monitorizare și prognoză a calității aerului*, Consiliul General al Municipiului București, Centrul de Planificare Urbană și Metropolitană București, Marriott, 27 aprilie 2007

Actorii implicați în planificare - serviciile de urbanism, administrațiile locale – sunt responsabili de construirea planurilor în ceea ce privește folosirea terenului, infrastructura, sistemul de transport, parcurile și spațiile deschise, locuințele și alte elemente de dezvoltare fizică.

În contextul actual, abordarea conceptului de „politici urbane”, trebuie făcută din cel puțin trei puncte de vedere¹⁰:

1. din punctul de vedere al ariilor de interes, politicile urbane evidențiază aspectele sectoriale ale locuirii, ale terenurilor urbane, dezvoltării economice, îmbunătățirii serviciilor publice, protecția mediului etc.;

2. din punctul de vedere al conținutului, politicile urbane reprezintă orice principiu sau plan de guvernare privind problematica urbană. Enunțul lor trebuie să se formuleze pe domenii specifice de analiză pe baza identificării și prioritizării problemelor urbane ce rezultă din analiza datelor, informațiilor și indicatorilor ce reflectă situația existentă;

3. din punctul de vedere al procesului, politicile urbane reprezintă un demers ciclic, care cuprinde formularea scopurilor dezvoltării urbane și evaluarea rezultatelor dezvoltării, planificarea acestei dezvoltări, proiectarea și implementarea, încorporând investițiile publice și consumul.

O înaltă calitate a vieții locuitorilor orașului nu poate fi obținută spontan, ca urmare a diverselor decizii administrative luate sectorial, pentru diverse componente ale factorilor de mediu natural sau antropic, constatate la un moment dat ca fiind generatoare de poluare sau disconfort, ci este urmarea unui proces îndelungat, proces în care trebuie acționat în palier strategic, prin corelarea politicilor urbane și prin coordonarea tuturor acțiunilor administrative. Pentru ca acest lucru să fie posibil, este necesar ca factorii de decizie, pentru fiecare palier de acțiune să dețină informația corectă și completă, iar decizia finală să aibă caracter integrat.

Serviciile urbane care reprezintă componenta cea mai importantă a planificării urbane vizează domenii precum:

A. Infrastructură, locuințe, transport, fond funciar, protecția mediului:

- Autorizare a construirii, disciplina în construcții;
- Cadastru și fond funciar;
- Protecția mediului;
- Administrarea spațiului locativ;
- Distribuirea energiei termice;
- Alimentare cu apă, canalizare și epurarea apelor uzate;
- Transportul public local de călători;

¹⁰ Dincă Dragoș, op. cit., pag. 9

- Administrarea spațiilor verzi;
- Salubritatea localităților;
- Întreținerea, repararea și exploatarea drumurilor publice;
- Furnizarea de gaz și electricitate;
- Iluminatul public.

B. Artă, cultură, educație, relații cu comunitatea:

- Susținerea învățământului preuniversitar de stat;
- Susținerea activităților culturale, educative și de tineret;
- Relații cu comunitatea – cetățeni, ONG-uri, asociații de proprietari, societăți comerciale.

C. Asistență socială, sănătate, evidența populației:

- Protecția drepturilor copiilor;
- Protecția persoanelor cu handicap;
- Protecția persoanelor fără venituri;
- Asistența persoanelor vârstnice;
- Autoritate tutelară;
- Administrarea de instituții sanitare;
- Stare civilă și evidența informatizată a persoanei.

D. Ordinea și siguranța publică:

- Protecția civilă;
- Poliția comunitară;
- Controlul comercial.

E. Activități comerciale, colectarea impozitelor și taxelor locale, sprijinirea liberei inițiative:

- Organizarea și funcționarea piețelor agroalimentare;
- Exploatarea parcajelor publice;
- Licențierea transportului privat de călători;
- Colectarea impozitelor și taxelor locale;
- Autorizare liberă inițiativă, privatizare.

Activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism trebuie să se desfășoare cu respectarea autonomiei locale, pe baza principiului parteneriatului, transparenței, descentralizării serviciilor publice, participării populației în procesul de luare a deciziilor, precum și al dezvoltării durabile:

- **Principiul legalității.** Legalitatea reprezintă un principiu fundamental care stă la baza fenomenului administrativ și căruia i se subordonează acțiunea administrației publice. Aceasta trebuie să se întemeieze pe lege, care reprezintă o bază de referință în aprecierea acesteia. Legalitatea este sinonimă cu regularitatea juridică și presupune că acțiunea administrației

să țină seama de două elemente: obligația de conformare față de lege și obligația de inițiativă pentru a asigura aplicarea legii. În materie de planificare urbană legalitatea presupune respectarea cadrului normativ cu privire la amenajarea teritoriului, protecția mediului etc., în vederea asigurării unei dezvoltări armonioase;

Principiul descentralizării

Descentralizarea reprezintă acel sistem potrivit căruia administrarea intereselor locale, comunale, orașenești sau județene se realizează de către autorități liber alese de către cetățenii colectivității respective.

Este susținut de necesitatea unei organizări democratice a unei societăți.

Având la dispoziție, mijloace financiare proprii și beneficiind de putere autonomă de decizie, acest sistem răspunde ideii de libertate. *Autonomia locală* este o formă de exprimare a principiului descentralizării administrative. Aceasta este asociată cu stabilirea unui statut distinct al colectivităților locale, al autorităților acestora, în raport cu administrația de stat și cu autoritățile care exercită funcțiile acestuia în unitățile administrativ-teritoriale.

Acest principiu poate fi realizat prin *descentralizarea teritorială* (vizează modul de gestiune și organizare a colectivităților locale, recunoscându-se în acest sens existența unor interese locale specifice, distincte, care nu contrazic interesele naționale) și prin *descentralizarea funcțională* (presupune un transfer de competențe de la autoritatea centrală către o instituție publică).

Principiul dezvoltării durabile

Dezvoltarea economică este importantă și necesară în viața oricărei societăți, însă beneficiile ei trebuie să fie mai mari decât costurile, inclusiv costurile mediului înconjurător.

Din punct de vedere etimologic, termenul de „dezvoltare durabilă” provine din:

- latinescul: sus-tinere (a susține, susținut, susținere);
- englezescul: sustainable (durabil, de susținut, care se poate susține);
- franțuzescul: durable (susținut, durabil).

Nevoia unei noi relații cu mediul și recentul interes pentru dezvoltare durabilă s-au manifestat în ultimii 35 de ani. În anul 1972 Danell și Dennis Meadows au cutremurat blazarea lumii cu cartea lor intitulată „*Limitele creșterii*”. Ei au arătat că resursele și capacitatea de absorbție a poluării de către pământ sunt limitate. Folosind simulări computerizate, ei au prognozat că populația Terrei și dezvoltarea vor produce constrângeri fizice într-o perioadă relativ scurtă de timp,

aproximativ un secol. După acest prim avertisment, au urmat studii și dezbateri asupra consecințelor pe termen lung ale industrializării și expansiunii populației. Acestea au condus la publicarea lucrării „*Strategia conservării mondiale*” de către Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii și Resurselor Naturale în anul 1980, fiind unul dintre primele rapoarte care a introdus conceptul de dezvoltare durabilă.

Începând cu anul 1972, anul în care a avut loc *Conferința asupra Mediului de la Stockholm* și până în prezent au fost puse în circulație peste 60 de interpretări ale conceptului de dezvoltare durabilă.

A urmat apoi *Raportul Brundtland* (după numele președintelui acestei comisii - premierul Norvegiei la acea dată) al Comisiei Mondiale asupra Mediului și Dezvoltării (WCED-World Commission on Environment and Development), în anul 1987, intitulat „Viitorul nostru comun” care a utilizat pentru prima dată și a plasat conceptul de dezvoltare durabilă în centrul strategiei, promovându-l ca un mijloc de diseminare. Noțiunea de dezvoltare durabilă nu este nouă dar presiunea accentuată asupra resurselor finite și capacității mediului au condus la elaborarea mai clară a filozofiei împreună cu liniile directoare ce urmează a fi puse în practică. „Viitorul nostru comun” *descria dezvoltarea nedurabilă ca pe o „dezvoltare care vine în întâmpinarea nevoilor prezente fără să permită generațiilor viitoare să-și satisfacă propriile nevoi”*. Această definiție nu este cu mult diferită față de părerea că „noi nu moștenim pământul de la înaintașii noștri ci îl împrumutăm de la copiii noștri” și de vechea filozofie care spunea că ar trebui să lăsăm ceva și generațiilor viitoare. În opoziție, raportul de față definea dezvoltarea durabilă ca fiind „dezvoltarea care corespunde necesităților prezentului, fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile necesități”¹¹.

Cu prilejul Conferinței de la Rio de Janeiro asupra Mediului și Dezvoltării desfășurată între 3-14 iunie 1992 în Brazilia, au fost enunțate și adoptate – de peste 178 de guverne ale lumii printre care și cel al României, principiile dezvoltării durabile precum și un plan concret pentru punerea în aplicare, numit „Agenda 21”. A fost, de asemenea, adoptată și „Agenda Locală 21” care să permită administrațiilor locale din întreaga lume să-și definească dezvoltarea durabilă pe termen mediu și lung.

Principiile dezvoltării durabile, dacă sunt aplicate pe scară largă, cu înțelepciune, vor face mai mult decât să stabilească un model de dezvoltare și bunăstare în multe areale incluzând în același timp multe domenii printre care și industria turistică.

¹¹ Băltăreșu Andreea, *Ecoturism și dezvoltare durabilă*, Editura Pro Universitaria, București, 2007, pag. 19

Dezvoltarea durabilă presupune obținerea unor performanțe pe trei direcții¹²:

- **de ordin economic** – presupune creșterea gradului de exploatare și valorificare a resurselor;
- **de ordin ecologic** – presupune reciclarea, evitarea degradării mediului, reducerea sustragerii terenurilor din circuitul agricol;
- **de ordin social** – presupune sporirea numărului locurilor de muncă, practicarea unor meserii tradiționale, atragerea populației în practicarea turismului, ca măsuri de regenerare fizică și psihică etc..

Principiile dezvoltării durabile, în integritatea lor, reprezintă punctul de pornire în încercarea de a implementa atât la scară internațională cât și națională elementele specifice dezvoltării durabile, de modalitățile utilizate și succesul acestei acțiuni depinzând continuitatea vieții pe Pământ în condiții asemănătoare celor prezente. Se observă faptul că cerințele anterioare implică în egală măsură comunitățile naționale și internaționale, atingerea obiectivelor caracteristice dezvoltării durabile reprezentând un atribut al cooperării între statele lumii, nicidecum o preocupare izolată.

Principiul parteneriatului

În cadrul parteneriatului local este importantă relația de asociere care se stabilește între diferiți actori ai dezvoltării locale. Fiecare dintre acești actori trebuie să cunoască foarte bine care le sunt atribuțiile, contribuțiile și modul de participare la parteneriat.

3.6. Agenda Locală 21

Ca urmare a Conferinței de la Rio, numeroase comunități locale au trecut la elaborarea propriilor planuri de dezvoltare durabilă, astfel încât, în Europa sunt peste 300 de orașe care au aplicat deja Agenda Locală 21.

În anul 2001, Parlamentul și Consiliul Europei au adoptat *Decizia nr.1411/2001/EC* pentru a crea cadrul privind cooperarea în vederea promovării unei dezvoltări durabile în mediul urban. Această decizie se adresează atât țărilor membre ale Uniunii Europene cât și celor din Europa Centrală și de Est (articolul 6).

În perioada 26 august - 4 septembrie 2002, la 10 ani de la conferința de la Rio, a avut loc la *Johannesburg (Africa de Sud)*, *Forumul Mondial pentru Dezvoltare Durabilă - World Summit on Sustainable Development (WSSD)*,

¹² Bran Florina, Marin Dinu, Simon Tamara, *Economia turismului și mediul înconjurător*, Editura Economică, București, 1998, pag. 243

organizat de către Comisia pentru Dezvoltare Durabilă a Organizației Națiunilor Unite.

Considerat a fi evenimentul anului, Summit-ul a reunit aproximativ 21000 de participanți, incluzând șefi de state și guverne, delegații naționale, lideri ai unor ONG-uri, oameni de afaceri etc.. Scopul acestui eveniment major a fost să atragă atenția asupra necesității demarării unui plan de acțiune pentru conservarea resurselor naturale ale planetei și îmbunătățirea standardelor de viață, în condițiile în care lumea se confruntă cu degradarea continuă a mediului înconjurător și creșterea populației, și implicit creșterea nevoilor de hrană, apă, locuințe, energie, asistență sanitară și securitate economică. Dedicată administrației locale, *Agenda Locală 21 stabilește prin participare publică un echilibru între dezvoltarea economică, echitatea socială și protecția mediului.*

Participanții la lucrările forumului și-au stabilit obiectivele prioritare și au adoptat un Plan de implementare, care prevede creșterea accesului la sursele de apă potabilă și de energie, îmbunătățirea condițiilor de sănătate, dezvoltarea agriculturii, cu precădere în zonele sărace, protecția sporită a biodiversității și a ecosistemelor mondiale. Astfel, printre altele, s-a propus ca până în 2015 să se reducă la jumătate proporția populației care nu are acces la apa curată și la servicii sanitare. În același timp, se așteaptă ca inițiativele și parteneriatele ce vor fi implementate în cadrul Programului Agenda 21 să devină una din urmările majore ale Summit-ului pentru Dezvoltare Durabilă.

Acest proces a contribuit la întărirea capacității administrațiilor locale din zonele și localitățile participante la program de a elabora și aplica politici și planuri concrete pentru promovarea dezvoltării socio-economice durabile prin¹³:

- crearea unui cadru participativ, implicând toate categoriile de actori locali, în conturarea deciziilor privind dezvoltarea durabilă a comunităților din care fac parte. Alături de autoritățile locale, au fost antrenați reprezentanți ai sectorului public, inclusiv ai unităților descentralizate, ai antreprenoriatului privat, asociațiilor profesionale, instituțiilor de învățământ sau cercetare, sindicatelor, organizațiilor neguvernamentale sau altor formațiuni ale societății civile și ai mijloacelor de comunicare în masă în structuri care și-au păstrat funcționalitatea și după încheierea fiecărui proiect;
- dezvoltarea rețelilor și parteneriatelor locale, ceea ce a permis concentrarea resurselor și valorificarea optimă a potențialului local. Acest rezultat a

¹³ *Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă a României. Orizonturi 2013-2020-2030*, Guvernul României, Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile, Programul Națiunile Unite pentru Dezvoltare, Centrul Național pentru Dezvoltare Durabilă, București, 2008, pag. 123

devenit posibil prin utilizarea mecanismului participativ, dar a implicat și un sistem eficient de comunicare și informare;

- elaborarea a trei tipuri de instrumente principale menite să orienteze și să promoveze o viziune realistă și responsabilă asupra perspectivelor de dezvoltare în plan local: (i) o **strategie locală** de dezvoltare durabilă care stabilește obiectivele pe termen mediu și lung; (ii) un **plan de acțiune** cu priorități și pași de urmat pe termen scurt și mediu pentru îndeplinirea obiectivelor strategiei, conținând o evaluare a costurilor, identificarea surselor de finanțare și a modalităților de accesare a acestora și (iii) un **portofoliu de proiecte** considerate de întreaga comunitate drept priorități pentru asigurarea dezvoltării durabile a localității sau zonei;
- construirea capacității instituționale și administrative la nivelul autorităților locale și societății civile pentru promovarea dezvoltării durabile.

Capitolul 28 al Agendei 21 face apel către toate comunitățile locale ca acestea să-și creeze propria lor agendă, care preia scopurile generale ale Agendei 21 pentru a le transpune în planuri și acțiuni concrete pentru o anumită localitate. Mecanismul de identificare și soluționare a problemelor este reflectat în Planul Strategic de Acțiuni pentru Dezvoltare Durabilă a localității. Acest plan este elaborat cu participarea nemijlocită a grupurilor majore (ONG-urile, societățile comerciale, autoritățile publice locale, instituțiile academice, sindicatele etc.). *Succesul* acestui program este condiționat de participarea publică a comunității locale și de promovarea dezvoltării descentralizate, oferind o abordare integrată a problemelor sociale, economice și de protecție a mediului.

România, ca parte semnatară a Convenției de la Rio, s-a angajat să întreprindă demersuri pentru realizarea acestui document, atât la nivel național, cât și la nivel local.

Principiile care stau la baza întocmirii acestui document sunt:

- progresul social, condiționat de recunoașterea și admiterea nevoilor fiecărui individ;
- protejarea eficientă a mediului;
- utilizarea rațională a rezervelor naturale;
- păstrarea unui nivel ridicat de creștere economică și ocupare a forței de muncă.

Acest plan prezintă și o serie de avantaje pentru comunitățile locale precum:

- dezvoltare descentralizată;
- promovarea de proiecte cheie pentru comunitatea locală;
- asigurarea cadrului pentru finanțarea proiectelor locale de infrastructură;
- Promovarea parteneriatului public-privat;
- implicarea tuturor actorilor locali.

Instrumentele programului Agenda Locală 21 sunt:

- **Strategia Locală de Dezvoltare Durabilă** este un document pe termen lung, realizat prin efortul administrației publice și prin implicarea instituțiilor locale. **Structura** sa cuprinde trei părți:
 - Istoric și capital natural (cadrul geografic, calitatea factorilor de mediu);
 - Capitalul antropic, situația economică a zonei;
 - Obiective propuse în vederea dezvoltării localității.
- **Planul Local de Acțiune pentru Dezvoltare Durabilă** reprezintă planificarea reală pe termen mediu și lung în vederea îndeplinirii obiectivelor prevăzute în strategia locală. Măsurile respective se concretizează prin programe și proiecte.
- **Portofoliul de Proiecte Prioritare** cuprinde acele programe și proiecte care răspund la problemele comunității locale și care pot conține indicatorii de implementare, ce urmează a fi realizați în viitorul apropiat.

Elaborarea fiecărei părți a documentului final parcurge două faze: **faza de draft**, care a fost supus unui amplu proces de consultare publică și **faza finală**, care înglobează sugestiile și comentariile comunității. Documentul final devine oficial după aprobarea lui de către Consiliul Local.

În România, în anul 1997, cu sprijinul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și a Guvernului Marii Britanii, Centrul Național pentru Dezvoltare Durabilă (CNDD) a coordonat elaborarea de către societatea civilă a primei versiuni a Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă a României. Documentul a fost adoptat de Guvernului României, prin H.G. nr. 305 din 15.04.1999.

Programul Agenda Locală 21 a pornit inițial de la nivelul municipiilor medii-mari și a fost diversificat atât în sensul extinderii ariei de implementare la nivel județean cât și prin restrângerea anvergurii proiectului până la nivel de oraș sau comunitate rurală.

Începând cu anul 2000, CNDD, ca agenție de execuție a PNUD, Capacity 21 și cu sprijinul Guvernelor Marii Britanii și Canadei, a trecut la implementarea Agendei Locale 21 pentru nouă orașe din România: Baia Mare, Galați, Giurgiu, Iași, Miercurea Ciuc, Oradea, Ploiești, Râmnicu Vâlcea și Târgu Mureș, numite în acest proces "orașe pilot".

Fiind consecventă în procesul de promovare și implementare a Dezvoltării Durabile început în 1997, România a organizat în anul 2001 "Conferința de Evaluare a procesului Rio+10, pentru Țările din Centrul și Estul Europei". La conferință au participat 17 țări reprezentate la nivel de Ministere de Externe și de Protecția Mediului. Lucrările Conferinței au avut ca rezultat două documente

programatice, în vederea coordonării acțiunilor comune în domeniul dezvoltării durabile în regiunea Central și Est Europeană.

În momentul de față, procesul de implementare a Planului Local de Dezvoltare Durabilă (Agenda Locală 21) în orașele pilot s-a încheiat (ianuarie 2003), documentele finale fiind aprobate de către Consiliile Locale. De remarcat faptul că odată cu încheierea proiectului, activitatea CNDD în orașele respective nu a încetat, Centrul depunând eforturi deosebite pentru a ajuta comunitățile respective în implementarea proiectelor prioritare, în special prin stabilirea unor parteneriate public-privat pentru infrastructura locală.

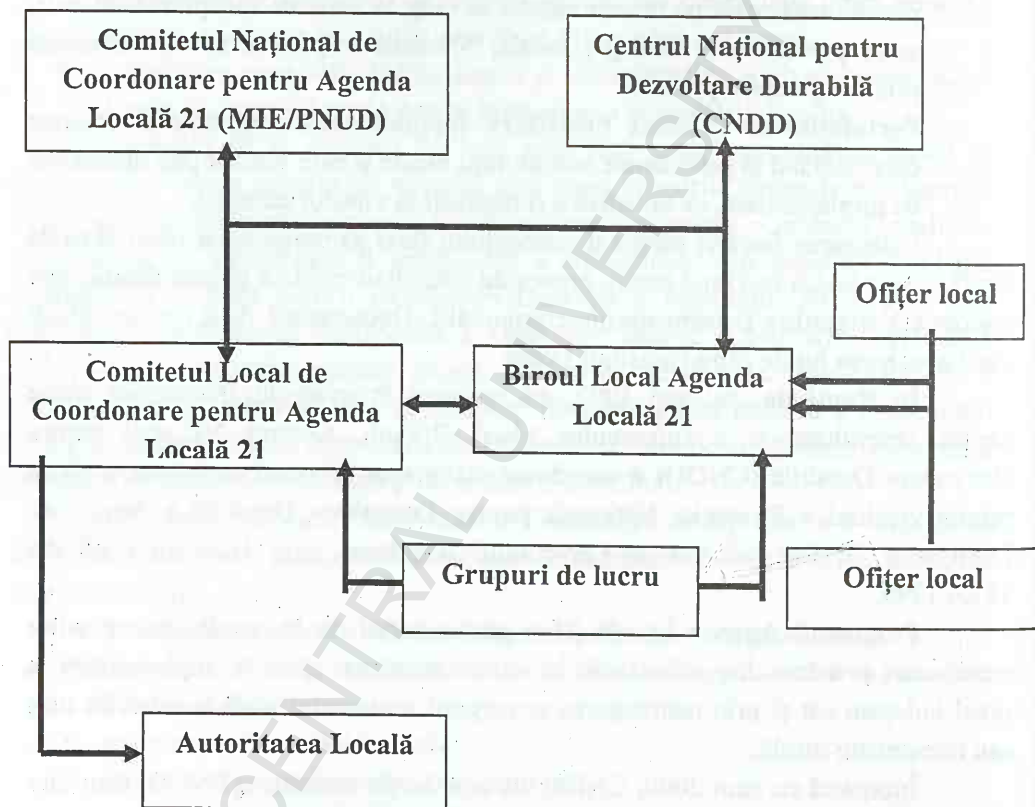

Figura nr. 3.1.: Agenda Locală 21-componente funcționale

Proiectul Agenda Locală 21 a fost deosebit de apreciat atât la nivel central guvernamental cât și la nivelul autorităților locale. A existat o cerere mare din partea altor autorități locale pentru a fi incluse în acest proces. Având în vedere rezultatele excelente ale fazei pilot, precum și experiența acumulată de lucrul în echipă cu metodologii și tehnici adecvate, Guvernul României a decis extinderea programului Agenda Locală 21 la nivel național, în peste 40 de municipalități, în perioada 2003-2007. În acest sens, la data de 29 august 2002 a fost semnată o

convenție de colaborare între reprezentanții Guvernului, ai Federației Autorităților Locale din România și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Ca urmare, extinderea implementării Agendei Locale 21 a inclus 13 localități în perioada 2003-2004 (Arad, Bolintin Vale, Câmpina, Fălticeni, Mediaș, Pitești, Sibiu, Sighișoara, Slatina, Târgu Jiu, Târgoviște, Vatra Dornei, Zimnicea), în 2004-2005 3 localități și un județ (Bistrița, Borsec, Brașov și județul Mureș), în 2005-2006 3 localități și un județ (Constanța, Gura Humorului, Medgidia și județul Brașov).

Programul a beneficiat de asistență tehnică din partea unor experți ONU, UE și ai Institutului Internațional pentru Dezvoltare Durabilă (Canada), precum și din partea unor agenții de dezvoltare internațională din Europa și America.

Ultimele două faze ale proiectului (2004-2006) au adus o abordare nouă, lărgind aria de implementare a proiectului de la nivelul unei localități la nivelul unui județ. Consecvent rolului său de sprijinire a autorităților locale în dezvoltarea capacității instituționale pentru a răspunde cerințelor din etapa de aderare/integrare în Uniunea Europeană și având în vedere importanța planurilor de dezvoltare locală în schema de dezvoltare regională, UNDP va continua să acorde asistență pentru implementarea **Agendei Locale 21 (AL-21), orientată către procesul de planificare a unei dezvoltări durabile la nivel regional.**

Elaborarea strategiilor și planurilor de dezvoltare durabilă a mobilizat în principal expertiza locală, circa 2000 de persoane fiind implicate în Comitetele Locale de Coordonare, Grupurile de lucru și Oficiile locale AL-21. Pentru definitivarea seturilor de documente în toate aceste locații au fost organizate 90 de dezbateri publice care au reunit peste 10000 de participanți.

În cadrul a șase sesiuni de pregătire pentru participanții la elaborarea, implementarea și monitorizarea în continuare a setului de documente AL-21, având o tematică diversă, bazată pe evaluarea atentă a nevoilor de instruire și pe cerințele specifice din teritoriu, au fost abordate, printre altele, teme precum principiile dezvoltării durabile, evaluarea integrată de mediu, metodologia de identificare a proiectelor prioritare de interes local și de accesare a fondurilor UE și altor surse de finanțare. Au fost organizate două Forumuri Naționale și zece ateliere de lucru sau seminarii pentru diseminarea cunoștințelor despre conținutul programului AL-21 și rezultatele obținute în fiecare etapă. Aceste acțiuni, alături de practica efectivă a lucrului în echipă pentru realizarea AL-21, au contribuit la îmbunătățirea capacității instituționale a autorităților locale și la conștientizarea societății civile pentru aplicarea preceptelor dezvoltării durabile pe plan local.

Portofoliile de proiecte agreate de toți factorii activi la nivel local și considerate drept prioritare cuprind peste 1200 de propuneri care acoperă o mare varietate de domenii, mergând de la elemente de infrastructură urbană sau rurală, accesul la utilitățile de bază sau regenerarea unor situri industriale abandonate până

la inițierea unor acțiuni pentru protecția mediului și conservarea biodiversității sau pentru ocrotirea patrimoniului istoric și cultural. Documentele finale adoptate în urma dezbaterilor publice au fost publicate în peste 40000 de exemplare, în limbile română și engleză.

În acest fel se realizează o largă informare și comunicare asupra rezultatelor programului AL-21 și o emulație constructivă din partea altor localități de a participa la acest program. Totodată, investitorii români și străini dispun de un instrument util pentru deciziile lor de afaceri întrucât au certitudinea că proiectele incluse în portofoliile convenite au sprijinul comunităților locale.

Experiența acumulată în procesul implementării programului Agenda Locala 21, rețelele de conlucrare constituite în plan vertical și orizontal și progresele înregistrate în generalizarea bunelor practici prezintă, în cazul României, un înalt grad de relevanță pentru punerea în aplicare cu succes a Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă.

În faza următoare a implementării programului Agenda Locală 21 se va aplica o abordare structurală intersectorială, corelând obiectivele convenite la nivelul comunităților cu resursele existente și sistemele de implementare.

CAPITOLUL 4. SISTEMUL MANAGEMENTULUI MEDIULUI (SME) ȘI ISO 14001 PENTRU ORAȘE

Problemele de mediu din orașe sunt deosebit de complexe, deoarece cauzele sunt interdependente. Inițiativele locale de rezolvare a unor probleme pot genera probleme noi, în alt domeniu și pot fi în contradicție cu politicile la nivel național sau regional. De exemplu, politicile de îmbunătățire a calității aerului prin achiziționarea de “autobuze curate” pot fi subminate de creșterea transportului privat, determinat de decizii legate de utilizarea terenurilor (de exemplu, construirea de parcuri în zona centrală a orașului). Problemele calității necorespunzătoare a mediului construit sunt deseori legate de aspectele socio-economice.

Este recunoscut la scară largă că majoritatea autorităților locale de succes utilizează abordarea integrată pentru a administra mediul urban, prin adoptarea de strategii pe termen lung și de planuri de acțiune, în care sunt analizate în detaliu legăturile între diferite politici și responsabilități, inclusiv legăturile între diferite niveluri administrative.

4.1. Probleme de mediu cu care se confruntă orașele și soluții de remediere

Majoritatea orașelor se confruntă cu un set comun de probleme de bază, precum calitatea scăzută a aerului, înaltul nivel de trafic și congestie a traficului, nivelul crescut de zgomot ambiental, mediu construit de calitate scăzută, terenuri abandonate, emisii de gaze cu efect de seră, zone nesistematizate, generarea de deșeuri și ape uzate.

Cauza acestor probleme include modificări în stilul de viață (creșterea dependenței de mașinile proprietate, creșterea numărului de gospodării individuale, creșterea utilizării resurselor pe cap de locuitor) și modificările demografice, de care trebuie să se țină seama la dezvoltarea soluțiilor. Soluțiile trebuie să fie orientate spre viitor, să încorporeze aspecte legate de prevenirea riscurilor, precum anticiparea schimbărilor climatice (de exemplu, creșterea inundațiilor) sau reducerea progresivă a dependenței de combustibili fosili.

Obligațiile impuse la nivel local, regional, național sau european (de exemplu, utilizarea terenului, zgomot, calitatea aerului) pot fi implementate mai eficient la nivel local atunci când sunt integrate într-un cadru local de *management strategic*.

Abordarea integrată a managementului de mediu la nivel local și a transportului în mod deosebit, pe baza consultării efective a tuturor factorilor

implicați este un element cheie pentru implementarea legislației de mediu și atingerea unor îmbunătățiri pe termen lung în ceea ce privește performanța și calitatea mediului. Este necesară sprijinirea autorităților locale în adoptarea acestor tehnici de management.

Comisia Europeană încurajează statele membre, autoritățile locale și regionale să deruleze programe în vederea promovării *construcțiilor durabile* în orașele lor.

Adoptarea unei abordări integrate a *managementului mediului urban* ajută la evitarea conflictelor între diferite politici și inițiative aplicabile ariilor urbane și la adoptarea unei viziuni pe termen lung pentru dezvoltarea orașului.

Multe orașe de succes au adoptat sisteme de management de mediu cum sunt EMAS sau ISO 14001 pentru a asigura realizarea obiectivelor politicilor și raportarea progreselor către public.

Zonele urbane joacă un rol important atât în adaptarea la efectele produse de schimbările climatice, cât și în reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. Orașele sunt vulnerabile la consecințele schimbărilor climatice precum inundațiile, valurile de căldură, crizele de apă mai frecvente și mai severe.

Planurile integrate de management urban ar trebui să cuprindă măsuri care să vizeze limitarea riscului de mediu astfel încât orașele să facă mai bine față unor astfel de schimbări.

Zonele prioritare de acțiune pentru autoritățile locale în scopul scăderii emisiilor de gaze cu efect de seră sunt transporturile și construcțiile.

Construcțiile durabile îmbunătățesc eficiența energetică în timp ce scad emisiile de CO₂.

Autoritățile locale pot promova asemenea măsuri prin campanii de conștientizare, prin stabilirea și aplicarea - unde este posibil - unor standarde și adoptarea celor mai bune practici pentru clădirile pe care le dețin și pentru cele pe care le concesionează prin achiziții publice verzi. În acest context, **renovarea clădirilor** are o importanță semnificativă.

Designul urban durabil (planificarea corespunzătoare a utilizării terenurilor) va contribui la reducerea răsfirării urbane și la reducerea pierderii de habitate naturale și a biodiversității.

Managementul integrat al mediului urban ar trebui să întărească politicile de utilizare durabilă a terenurilor, care să evite răsfirarea urbană și să reducă proporția terenurilor scoase din circuitul agricol, și să includă promovarea biodiversității urbane și să mărească nivelul de conștientizare în rândul locuitorilor din orașe.

Planurile de asigurare a unui transport urban durabil vor contribui la reducerea poluării aerului și a celei fonice, la încurajarea ciclismului și a mersului

pe jos, îmbunătățind sănătatea și reducând obezitatea. Metodele durabile de construcție vor contribui la promovarea confortului, siguranței, accesibilității și reducerii impactului asupra sănătății generat de poluarea aerului exterior sau de interior, în special în privința sistemelor de încălzire.

4.2. Beneficii interne și externe ale SME

Managementul mediului are drept scop utilizarea responsabilă a resurselor naturale, economice și umane astfel încât mediul să fie protejat și îmbunătățit. O utilizare mai eficientă a electricității și a combustibililor combinată cu niște costuri reduse de expediere a deșeurilor prin introducerea măsurilor de reciclare, va rezulta în costuri reduse de operare.

Sistemul Managementului Mediului este un mecanism care se adresează unor teme ecologice majore prin alocarea de resurse, desemnarea responsabilităților și o evaluare continuă a practicilor, procedurilor și proceselor, care sunt organizate într-un mod sistematic.

Domeniul sistemelor de management de mediu nu este static. La trei ani după ce EMAS a fost publicat, a fost produs standardul internațional pentru sistemele de management de mediu ISO 1400. Acest standard a fost adoptat peste tot în lume și este recunoscut drept un sistem standard și management de mediu logic și bine structurat.

În mod tradițional, EMAS s-a concentrat pe impactul ecologic direct al emisiilor și deșeurilor.

Seria de standarde ISO 14000 a fost dezvoltată de Organizația Internațională pentru Standardizare în scopul stabilirii cerințelor primare pentru Sistemele de Management de Mediu.

ISO împărtășește un fond comun cu EMAS și este larg acceptat mai ales în Uniunea Europeană drept un indicator al practicilor convenabile ale managementului ecologic.

În mod curent, **cele mai avansate standarde și linii directoare sunt:**

1. ISO 14001 - Sisteme de Management de Mediu - Specificații și Ghid de Utilizare;
2. ISO 14004 - Sisteme de Management de Mediu - Ghid privind principiile, sistemele și tehnicile de aplicare;
3. ISO 14010- Ghid pentru Audit de Mediu - Principii Generale;
4. ISO 14011/1- Ghid pentru Audit de Mediu - Proceduri de Audit - Partea 1. Auditul Sistemelor de Management de Mediu;
5. ISO 14012 - Ghid pentru Audit de Mediu - Criterii de calificare pentru auditorii de Mediu.

ISO 14001 este singurul standard certificabil, restul fiind îndrumări de sprijin. Familia ISO 14001 de standarde de management de Mediu, conform planului actual, cuprinde 23 de standarde individuale, îndrumări și rapoarte tehnice legate de managementul de mediu în cadrul sistemului de management de mediu al unei companii.

ISO 14001 are o structură clară și logică care acoperă următoarele:

1. Obiectivul;
2. Referințele normative;
3. Definițiile;
4. Cerințele Sistemului de Management de Mediu;
5. Cerințele generale;
6. Politica mediului;
7. Planificarea;
8. Implementarea și operarea;
9. Acțiunile de verificare și corectare;
10. Revederea managementului.

ISO 14001 este aplicabil oricărei organizații care dorește:

1. Să implementeze, întrețină și îmbunătățească un SME;
2. Să se asigure de conformarea sa cu politica de mediu declarată;
3. Să demonstreze o asemenea conformare celorlalți;
4. Să caute certificarea/înregistrarea SME-ului sau de către o organizație externă;
5. Să facă o auto-declarație de conformare cu acest standard din proprie determinare.

O organizație care implementează un SME eficient va ajuta la protejarea sănătății umane și a mediului de potențialele impacte ale activităților, produselor sau serviciilor sale și va ajuta la menținerea și îmbunătățirea calității mediului.

Deținerea unui SME poate ajuta o organizație să dea părților interesate încrederea că:

- Există un efort managerial de asigurare ca prevederile obiectivelor, ȋntelor și politicii sunt realizate;
- Accentul este plasat mai degrabă pe prevenire decât pe acțiune corectivă;
- Evidența ȋngrijirii necesare și a conformării cu reglementările poate fi asigurată;
- Proiectul sistemului cuprinde un proces de continuă îmbunătățire.

Beneficiile potențiale asociate unui SME eficient sunt:

- Asigurarea clienților de angajamentul la un management de mediu demonstrabil;
- Ȋntreținerea bunelor relații publice/comunitare;

- Satisfacerea criteriilor investitorilor și îmbunătățirea accesului la capital;
- Obținerea asigurării la un cost rezonabil;
- Mărirea imaginii și a sectorului de piață;
- Satisfacerea criteriilor de certificare de vânzare;
- Îmbunătățirea controlului costurilor;
- Reducerea incidentelor care rezultă din responsabilități;
- Demonstrarea grijii necesare;
- Conservarea materiilor prime și a energiei;
- Facilitarea obținerii permiselor și autorizațiilor;
- Favorizarea dezvoltării și aport la rezolvarea problemelor de mediu;
- Îmbunătățirea relațiilor industrie - guvern.

În același timp, **beneficiile interne ale SME se referă la:**

- Prin punerea în aplicare a sistemului de management de mediu, care se află în centrul ISO 14001, orașele pot realiza o economie substanțială a resurselor de zi cu zi pe care le utilizează pentru operațiunile lor;
- Orașele pot reduce costurile pe mai multe fronturi din cauză că procesul de revizuire SME identifică pierderile sau risipa în utilizarea diverselor resurse;
- Având aplicat un SME care acoperă toate aspectele cu care se confruntă operațiunile și activitățile guvernării locale în fiecare zi se îmbunătățește contribuția lor la "salvarea pământului";
- Procesele implicate în dezvoltarea și implementarea SME au în vedere o revizuire completă a activităților existente și înțelegerea impactului lor asupra mediului ambiant. Acesta are ca scop eliminarea efectelor negative și consolidarea impactului pozitiv, care să conducă la îmbunătățirea eficienței în funcționare și o mai bună integrare în activitățile de zi cu zi.

În ceea ce privește **beneficiile externe ale SME**, ele prevăd:

- În condițiile unei sporiri a importanței mediului ambiant local, SME și ISO 14001 creează un oraș cu "față verde" pentru rezidenții săi și ajută, de asemenea, în sublinierea unei nevoi pentru acțiuni în favoarea mediului ambiant;
- Un SME al orașului servește ca model pentru alte orașe și guverne regionale;
- guvernare a unui oraș care a introdus SME îl poate promova și în alte părți interesate din oraș, în special în sectorul privat, efectele pozitive fiind pe termen lung;
- De asemenea, pune accentul pe conceptul "acțiunile de mediu încep acasă", unde acțiunile locale de la bază au implicații globale.

4.3. Limitări și priorități ale SME

Pentru mai multe orașe în curs de dezvoltare, "mediul" nu este o prioritate în cazul în care reducerea sărăciei, educației și sănătății, creării de locuri de muncă etc. necesită o rezolvare imediată și au o mai mare prioritate.

Beneficiile dezvoltării și implementării SME și a certificării ISO 14001, nu sunt pe deplin cunoscute, mai ales pe termen lung, precum și beneficiile externe pentru părțile și activitățile implicate.

Guvernele locale se confruntă cu mai multe bariere politice și/sau administrative în aplicarea efectivă a cerințelor și angajamentelor de conformitate cu ISO 14001.

Există câteva restricții în planificarea urbană și a sistemelor de management care pot întâmpina restricții legislative sau sancțiuni înainte de a putea fi modificate.

Cerințele specifice ISO 14001, în special cele legate de punerea în aplicare a SME, necesită angajamente financiare concrete.

Lipsa unor cunoștințe corespunzătoare și adecvate precum și a tehnologiilor care sunt necesare pentru a pune în aplicare ISO 14001 reprezintă și ea o limită a acestui sistem.

Printre **prioritățile SME** se numără:

- * prioritizarea mediului la nivel local și nivel de oraș pentru a fi puse în valoare beneficiile pe termen lung precum și efectele globalizării asupra acțiunilor locale;
- * mai mare și mai largă difuzare a informațiilor, a documentelor și a activităților specifice ISO la nivel de oraș, elemente care trebuie să fie combinate cu un dialog și consultări în scopul sublinierii clare a beneficiilor implementării ISO pentru orașul respectiv.

4.4. Activități și resurse ale SME

Organizarea de seminarii și workshop-uri care să introducă conceptul de ISO 14001, să prezinte avantajele și dezavantajele dezvoltării și implementării SME și certificării ISO, reprezintă ținta întregii conduceri a guvernării locale.

Apare necesitatea unui dialog și unei consultări cu alte autorități locale, grupuri de locuitori și alte părți implicate cu privire la SME.

Se adaugă formarea și perfecționarea persoanelor implicate și responsabile din cadrul autorităților locale cu implementarea SME.

În final, trebuie diseminate informațiile cu privire la inițiativele ISO și altor organizații precum și societății civile și culegerea impresiilor acestora ca și consultarea cu agențiile externe care sunt autorizate să acorde certificatul ISO 14001.

Zonele urbane joacă un rol important în atingerea obiectivelor Strategiei UE pentru Dezvoltare Durabilă. În ariile urbane, dimensiunea de mediu, cea economică și cea socială interferează cel mai puternic. În orașe sunt concentrate cele mai multe probleme de mediu, și tot acolo este locul unde se regăsesc cei mai mulți agenți economici și cele mai multe investiții.

Patru din cinci cetățeni europeni trăiesc în mediul urban și calitatea vieții lor este direct influențată de starea mediului urban. Atractivitatea orașelor europene va întări potențialul de creștere și de generare de locuri de muncă.

CAPITOLUL 5. DOCUMENTAȚII DE URBANISM

Documentațiile de amenajare a teritoriului cuprind propuneri cu caracter director, iar documentațiile de urbanism cuprind reglementări operaționale.

5.1. Tipologia documentațiilor de urbanism

Documentațiile de urbanism se referă la localitățile urbane și rurale și reglementează utilizarea terenurilor și condițiile de ocupare a acestora cu construcții.

Documentațiile de urbanism transpun la nivelul localităților urbane și rurale propunerile cuprinse în planurile de amenajare a teritoriului național, zonal și județean.

Documentațiile de urbanism au caracter de reglementare specifică și stabilesc reguli ce se aplică direct asupra localităților și părților din acestea până la nivelul parcelelor cadastrale, constituind elemente de fundamentare obligatorii pentru eliberarea certificatelor de urbanism.

Documentațiile de urbanism sunt următoarele:

- ⊙ Planul urbanistic general și regulamentul local aferent acestuia;
- ⊙ Planul urbanistic zonal și regulamentul local aferent acestuia;
- ⊙ Planul urbanistic de detaliu.

Planul urbanistic general are caracter director și de reglementare operațională. Fiecare localitate trebuie să întocmească Planul urbanistic general, să îl actualizeze la 5-10 ani și să îl aprobe, acesta constituind baza legală pentru realizarea programelor și acțiunilor de dezvoltare.

Planul urbanistic general cuprinde reglementări pe termen scurt, la nivelul întregii unități administrativ-teritoriale de bază, cu privire la:

- a) stabilirea și delimitarea teritoriului intravilan în relație cu teritoriul administrativ al localității;
- b) stabilirea modului de utilizare a terenurilor din intravilan;
- c) zonificarea funcțională în corelație cu organizarea rețelei de circulație;
- d) delimitarea zonelor afectate de servituți publice;
- e) modernizarea și dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare;
- f) stabilirea zonelor protejate și de protecție a monumentelor istorice și a siturilor arheologice reperate;
- g) formele de proprietate și circulația juridică a terenurilor;
- h) precizarea condițiilor de amplasare și conformare a volumelor construite, amenajate și plantate;

i) zonele de risc natural delimitate și declarate astfel, conform legii, precum și la măsurile specifice privind prevenirea și atenuarea riscurilor, utilizarea terenurilor și realizarea construcțiilor în aceste zone.

Planul urbanistic general cuprinde prevederi pe termen mediu și lung cu privire la:

- evoluția în perspectivă a localității;
- direcțiile de dezvoltare funcțională în teritoriu;
- traseele coridoarelor de circulație și de echipare prevăzute în planurile de amenajare a teritoriului național, zonal și județean;
- zonele de risc natural delimitate și declarate astfel, conform legii, precum și la măsurile specifice privind prevenirea și atenuarea riscurilor, utilizarea terenurilor și realizarea construcțiilor în aceste zone.

Principalele obiective urmărite prin elaborarea Planului Urbanistic

General se referă la:

- optimizarea relațiilor localităților cu teritoriul lor administrativ și județean;
- valorificarea potențialului natural, economic și uman;
- organizarea și dezvoltarea căilor de comunicații;
- stabilirea și delimitarea teritoriului intravilan, zonelor construibile, zonelor funcționale, zonelor cu interdicție temporară sau definitivă de construire, zonelor protejate și de protecție ale acestora;
- dezvoltarea și modernizarea echipării edilitare;
- evidențierea deținătorilor terenurilor din intravilan;
- stabilirea obiectivelor de utilitate publică;
- stabilirea modului de utilizare a terenurilor și condițiilor de conformare și realizare a construcțiilor.

Elaborarea Planului Urbanistic General se simplifică pe măsura diminuării gradului de complexitate al localităților (mărimea, specificitatea).

Planul urbanistic zonal are caracter de reglementare specifică detaliată și asigură corelarea dezvoltării urbanistice complexe cu prevederile Planului urbanistic general a unei zone delimitate din teritoriul localității.

Planul urbanistic zonal cuprinde reglementări asupra zonei referitoare la:

- a) organizarea rețelei stradale;
- b) organizarea arhitectural-urbanistică în funcție de caracteristicile structurii urbane;
- c) modul de utilizare a terenurilor;
- d) dezvoltarea infrastructurii edilitare;
- e) statutul juridic și circulația terenurilor;
- f) protejarea monumentelor istorice și servituți în zonele de protecție ale acestora.

Elaborarea Planului urbanistic zonal este obligatorie în cazul:

- ✗ zonelor centrale ale localităților;
- ✗ zonelor protejate și de protecție a monumentelor, a complexelor de odihnă și agrement, a parcurilor industriale, a parcelărilor;
- ✗ altor zone stabilite de autoritățile publice locale din localități, potrivit legii.

Stabilirea zonelor pentru care se întocmesc planuri urbanistice zonale obligatorii se face de regulă în Planul urbanistic general.

Planul urbanistic de detaliu are exclusiv caracter de reglementare specifică, prin care se asigură condițiile de amplasare, dimensionare, conformare și servire edilitară a unui sau mai multor obiective pe una sau mai multe parcele adiacente, pe unul sau mai multe amplasamente, în corelare cu vecinătățile imediate.

Planul urbanistic de detaliu cuprinde reglementări cu privire la:

- asigurarea accesibilității și racordarea la rețelele edilitare;
- permisivități și constrângeri urbanistice privind volumele construite și amenajările;
- relațiile funcționale și estetice cu vecinătatea;
- compatibilitatea funcțiunilor și conformarea construcțiilor, amenajărilor și plantațiilor;
- regimul juridic și circulația terenurilor și construcțiilor.

Regulamentul general de urbanism reprezintă sistemul de norme tehnice, juridice și economice care stă la baza elaborării planurilor de urbanism, precum și a regulamentelor locale de urbanism.

Regulamentul local de urbanism pentru întreaga unitate administrativ-teritorială, aferent Planului urbanistic general, sau pentru o parte a acesteia, aferent Planului urbanistic zonal, cuprinde și detaliază prevederile Planului urbanistic general și ale Planului urbanistic zonal referitoare la modul concret de utilizare a terenurilor, precum și de amplasare, dimensionare și realizare a volumelor construite, amenajărilor și plantațiilor.

Inițiativa elaborării documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism aparține colectivităților locale, prin autoritățile deliberative și executive, Guvernului, precum și persoanelor fizice sau juridice interesate în amenajarea teritoriului și în dezvoltarea localităților.

5.2. Certificatul de urbanism

Aplicarea documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism aprobate se asigură prin eliberarea certificatului de urbanism.

Certificatul de urbanism este actul de informare cu caracter obligatoriu prin care autoritatea administrației publice județene sau locale face cunoscute

regimul juridic, economic și tehnic al imobilelor și condițiile necesare în vederea realizării unor investiții, tranzacții imobiliare ori a altor operațiuni imobiliare, potrivit legii.

Eliberarea certificatului de urbanism este obligatorie pentru adjudecarea prin licitație a lucrărilor de proiectare și de execuție a lucrărilor publice și pentru legalizarea actelor de înstrăinare, partajare sau comasare a bunurilor imobile. În cazul vânzării sau cumpărării de imobile certificatul de urbanism cuprinde informații privind consecințele urbanistice ale operațiunii juridice, solicitarea certificatului de urbanism fiind în acest caz facultativă.

Certificatul de urbanism *se eliberează la cererea* oricărui solicitant, persoană fizică sau juridică, care poate fi interesat în cunoașterea datelor și a reglementărilor cărora îi este supus respectivul bun imobil.

Certificatul de urbanism nu conferă dreptul de executare a lucrărilor de construire, amenajare sau plantare. În certificatul de urbanism se va menționa în mod obligatoriu scopul eliberării acestuia.

Pentru aceeași parcelă se pot elibera mai multe certificate de urbanism, dar conținutul acestora, bazat pe documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism, și celelalte reglementări în domeniu trebuie să fie aceleași pentru toți solicitanții. În acest scop nu este necesară solicitarea actului de proprietate asupra imobilului, în vederea emiterii certificatului de urbanism.

Certificatul de urbanism cuprinde următoarele elemente privind:

- a) regimul juridic al imobilului** - dreptul de proprietate asupra imobilului și servituțile de utilitate publică care grevează asupra acestuia; situarea terenului în intravilan sau în afara acestuia; prevederi ale documentațiilor de urbanism care instituie un regim special asupra imobilului - zone protejate, zone în care acționează dreptul de preemțiune asupra imobilului, interdicții definitive sau temporare de construcție sau dacă acesta este înscris în Lista cuprinzând monumentele istorice din România, precum și altele prevăzute de lege;
- b) regimul economic al imobilului** - folosința actuală, destinații admise sau neadmise, stabilite în baza prevederilor urbanistice aplicabile în zonă, reglementări fiscale specifice localității sau zonei;
- c) regimul tehnic al imobilului** - procentul de ocupare a terenului, coeficientul de utilizare a terenului, dimensiunile minime și maxime ale parcelelor, echiparea cu utilități, edificabil admis pe parcelă, circulații și accese pietonale și auto, parcaje necesare, alinierea terenului și a construcțiilor față de străzile adiacente terenului, înălțimea minimă și maximă admisă.

În cazul în care prin documentația înaintată se solicită o derogare de la prevederile documentațiilor de urbanism aprobate pentru zona respectivă, prin

certificatul de urbanism se poate solicita elaborarea unei alte documentații de urbanism prin care să se justifice și să se demonstreze posibilitatea intervenției urbanistice solicitate. După aprobarea noii documentații de urbanism - Plan urbanistic zonal sau Plan urbanistic de detaliu - se poate întocmi documentația tehnică în vederea obținerii autorizației de construire.

Noua documentație de urbanism, cuprinzând intervenția solicitată, poate fi aprobată numai după o perioadă de 12 luni de la data aprobării documentației de urbanism inițiale.

Modificările aduse reglementărilor din Planul urbanistic general asupra procentului de ocupare al terenului (POT) și distanțele față de limitele laterale și posterioare ale parcelei se stabilesc prin Planul urbanistic de detaliu, iar cele aduse regimului de construire, funcțiunii zonei, înălțimii maxime admise, coeficientului de utilizare al terenului (CUT) și retragerii clădirilor față de aliniament se stabilesc prin planurile urbanistice zonale.

Certificatul de urbanism se emite de aceleași autorități ale administrației publice locale care, potrivit competențelor stabilite de legislația în vigoare, emit autorizațiile de construire.

Certificatul de urbanism se eliberează solicitantului în cel mult 30 de zile de la data înregistrării cererii acestuia.

Durata de valabilitate a certificatului de urbanism se stabilește de către emitent conform legii, în raport cu importanța zonei și a investiției.

5.3. Autorizarea executării lucrărilor de construcții

Executarea lucrărilor de construcții este permisă numai pe baza unei autorizații de construire sau de desființare.

Autorizația de construire sau de desființare se emite la solicitarea deținătorului titlului de proprietate asupra unui imobil - teren și/sau construcții - ori a altui act care conferă dreptul de construire sau de desființare, în condițiile prezentei legi.

Autorizația de construire constituie actul de autoritate al administrației publice locale pe baza căruia se asigură aplicarea măsurilor prevăzute de lege, referitoare la amplasarea, proiectarea, executarea și funcționarea construcțiilor.

Se pot emite autorizații de construire și fără documentații de amenajare a teritoriului și de urbanism aprobate, pentru:

- a) lucrări de modificare, de reparare, de protejare, de restaurare și de conservare a clădirilor de orice fel, cu condiția menținerii aceleiași funcțiuni, a suprafeței construite la sol și a volumetriei acestora;
- b) lucrări de reparare privind căi de comunicație, dotări tehnico-edilitare și altele asemenea, fără modificarea traseului și, după caz, a funcționalității acestora;

- c) lucrări de reparare privind împrejurimi, mobilier urban, amenajări de spații verzi, parcuri și grădini publice, piețe pietonale și celelalte lucrări de amenajare a spațiilor publice;
- d) lucrări de cercetare și de prospectare a terenurilor foraje și excavări -, necesare în vederea efectuării studiilor geotehnice, exploatărilor de cariere, balastierelor, sondelor de gaze și petrol, precum și altor exploatări;
- e) organizarea de tabere de corturi.

Autorizația de construire se eliberează pentru:

- a) lucrări de construire, reconstruire, consolidare, modificare, extindere, schimbare de destinație sau de reparare a construcțiilor de orice fel, precum și a instalațiilor aferente acestora, cu unele excepții;
- b) lucrări de construire, reconstruire, extindere, reparare, consolidare, protejare, restaurare, conservare, precum și orice alte lucrări, indiferent de valoarea lor, care urmează să fie efectuate la construcții reprezentând monumente istorice, inclusiv la cele din zonele lor de protecție, stabilite potrivit legii;
- c) lucrări de construire, reconstruire, modificare, extindere, reparare, modernizare și reabilitare privind căi de comunicație, inclusiv lucrări de artă, rețele și dotări tehnico-edilitare, lucrări hidrotehnice, amenajări de albi, lucrări de îmbunătățiri funciare, lucrări de instalații de infrastructură, noi capacități de producere, transport, distribuție a energiei electrice și/sau termice, precum și de reabilitare și retehnologizare a celor existente;
- d) împrejurimi și mobilier urban, amenajări de spații verzi, parcuri, piețe și alte lucrări de amenajare a spațiilor publice;
- e) lucrări de foraje și excavări necesare în vederea efectuării studiilor geotehnice, prospecțiunilor geologice, exploatărilor de cariere, balastiere, sonde de gaze și petrol, precum și alte exploatări de suprafață sau subterane;
- f) lucrări, amenajări și construcții cu caracter provizoriu necesare în vederea organizării execuției lucrărilor de bază, dacă nu au fost autorizate o dată cu acestea;
- g) organizarea de tabere de corturi, căsuțe sau de rulote;
- h) lucrări de construcții cu caracter provizoriu: chioșcuri, tonete, cabine, spații de expunere situate pe căile și spațiile publice, corpuri și panouri de afișaj, firme și reclame, precum și anexele gospodărești ale exploatațiilor agricole situate în extravilan;
- i) cimitire - noi și extinderi.

Autorizațiile de construire se emit de președinții consiliilor județene, de primarul general al municipiului București sau de primari.

Autorizația de construire se emite în cel mult 30 de zile de la data înregistrării cererii, pe baza documentației depuse, care va cuprinde:

- a) certificatul de urbanism;

- b) dovada titlului asupra terenului și/sau construcțiilor;
- c) proiectul pentru autorizarea executării lucrărilor de construcții;
- d) avizele și acordurile legale necesare, stabilite prin certificatul de urbanism;
- e) dovada privind achitarea taxelor legale.

Autoritatea emitentă a autorizației de construire stabilește o perioadă de valabilitate de cel mult 12 luni de la data emiterii, interval în care solicitantul este obligat să înceapă lucrările. În această situație, valabilitatea autorizației se extinde pe toată durata de execuție a lucrărilor prevăzute prin autorizație, în conformitate cu proiectul tehnic.

Se pot executa fără autorizație de construire următoarele lucrări care nu modifică structura de rezistență, caracteristicile inițiale ale construcțiilor sau aspectul arhitectural al acestora:

- a) reparații la înprejmuiri, acoperișuri, învelitori sau terase, atunci când nu se schimbă forma acestora și materialele din care sunt executate;
- b) reparații și înlocuiri de tâmplărie interioară și exterioară, dacă se păstrează forma, dimensiunile golurilor și tâmplăriei;
- c) reparații și înlocuiri de sobe de încălzit;
- d) zugrăveli și vopsitorii interioare;
- e) zugrăveli și vopsitorii exterioare, dacă nu se modifică elementele de fațadă și culorile clădirilor;
- f) reparații la instalațiile interioare, la bransamentele și racordurile exterioare, de orice fel, aferente construcțiilor, în limitele proprietății, montarea sistemelor locale de încălzire și de preparare a apei calde menajere cu cazane omologate, precum și montarea aparatelor individuale de climatizare și/sau de contorizare a consumurilor de utilități;
- g) reparații și înlocuiri la pardoseli;
- h) reparații și înlocuiri la finisaje interioare și exterioare tencuieli, placaje, altele asemenea -, la trotuare, la ziduri de sprijin și la scări de acces, fără modificarea calității și a aspectului elementelor constructive;
- i) lucrări de întreținere la căile de comunicație și la instalațiile aferente;
- j) lucrări de investigare, cercetare, expertizare, conservare și restaurare a componentelor artistice ale construcțiilor cu avizul Ministerului Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național și al autorității administrației publice județene sau locale, după caz;
- k) lucrări de foraje și sondaje geotehnice pentru construcții de importanță normală sau redusă, situate în afara zonelor de protecție instituite pentru zăcămintele acvifere;
- l) lucrări de construcții funerare subterane și supraterane, cu avizul administrației cimitirului.

5.4. Inițierea și finanțarea activităților

Inițiativa elaborării documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism aparține colectivităților locale, prin autoritățile deliberative și executive, Guvernului, precum și persoanelor fizice sau juridice interesate în amenajarea teritoriului și în dezvoltarea localităților.

Activitățile de amenajare a teritoriului și de urbanism se finanțează din bugetele locale ale unităților administrativ-teritoriale, din bugetul de stat și din venituri proprii constituite la ministerul de resort precum și, după caz, de persoane juridice și fizice interesate în dezvoltarea unei localități sau a unei zone din cadrul acesteia.

Autoritățile administrației publice locale au obligația să prevadă în bugetele anuale fonduri pentru elaborarea sau actualizarea, după caz, a planurilor de amenajare a teritoriului, a planurilor de urbanism, a hărților de risc natural precum și a studiilor de fundamentare necesare în vederea elaborării acestora.

Pentru desfășurarea unor activități comune de amenajare a teritoriului și de urbanism, pentru realizarea unor obiective de interes general, consiliile județene se pot asocia sau, după caz, pot colabora, în condițiile legii, cu persoane juridice sau fizice din țară sau din străinătate în scopul atragerii de fonduri suplimentare.

Autoritățile administrației publice locale participă la finanțarea planurilor de amenajare a teritoriului, a planurilor urbanistice generale care intră în competențele de aprobare, precum și la urmărirea realizării acestora, potrivit legii.

Planurile urbanistice zonale și planurile urbanistice de detaliu privind realizarea unor obiective de interes public, precum și pentru zone protejate se finanțează din bugetul de stat ori din bugetele locale. Alte planuri urbanistice zonale sau de detaliu, în afară de cele precizate anterior, se finanțează de persoanele juridice sau fizice interesate, cu sprijinul, după caz, al autorităților administrației publice locale.

Finanțarea documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism cu caracter deosebit, pentru zone și localități care necesită cercetări și studii complexe, se face și din fonduri destinate cercetării, dezvoltării regionale și altele, în condițiile stabilite de ministere și de alți factori implicați.

În cazul documentațiilor de urbanism aprobate, entitatea achizitoare poate organiza, în condițiile legii, concurs de soluții pentru ilustrare urbanistică, deschis specialiștilor din domeniul arhitecturii și urbanismului, finanțat din aceleași fonduri prevăzute anterior.

5.5. Avizarea, aprobarea și urmărirea aplicării documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism

Avizarea și aprobarea documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism se fac de către autoritățile și organismele centrale și teritoriale interesate. Precizarea conținutului documentațiilor care se supun avizării, precum și a emitenților de avize pentru fiecare categorie de documentații se va stabili prin ordin al ministrului lucrărilor publice, transporturilor și locuinței. Avizarea documentațiilor de interes general - toate categoriile din domeniul amenajării teritoriului, precum și din domeniul urbanismului (cu excepția Planului urbanistic de detaliu) - se face fără perceperea unor taxe.

Urmărirea aplicării documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism aprobate se face prin compartimentele de specialitate din aparatul propriu al consiliilor județene, municipale, orașenești și comunale, după caz, precum și de Inspectoratul de Stat în Construcții.

În situația neactualizării documentațiilor de urbanism până la expirarea termenelor de valabilitate prevăzute prin hotărârile de aprobare a acestora, se suspendă eliberarea autorizațiilor de construire/desființare, conform legii.

Compartimentele de specialitate vor urmări corelarea realizării programelor de dezvoltare cu prevederile documentațiilor aprobate.

CAPITOLUL 6. AGENDA TERITORIALĂ A UNIUNII EUROPENE

Economia statelor membre ale Uniunii Europene reprezintă aproximativ o treime din Produsul Intern Brut mondial. Dimensiunea teritorială a UE este caracterizată prin puterea sa economică și un teritoriu de peste 4 milioane km², precum și o populație de 490 milioane de locuitori.

6.1. Consolidarea coeziunii teritoriale

Coeziunea teritorială presupune adecvarea resurselor teritoriului (naturale și antropice) la necesitățile dezvoltării socio-economice în vederea eliminării disparităților și disfuncționalităților între diferite unități spațiale în condițiile păstrării diversității naturale și culturale a regiunilor.

Coeziunea teritorială poate fi realizată numai printr-un dialog continuu și intens între toți factorii interesați în dezvoltarea teritorială. Sectorul privat (în special întreprinderile locale și regionale), comunitatea științifică, sectorul public (în special autoritățile locale și regionale), organizațiile neguvernamentale și diferite alte sectoare trebuie să acționeze împreună pentru a utiliza cât mai bine principalele investiții din regiunile europene și să contribuie la abordarea schimbărilor climatice.

Pe baza articolelor 2, 6, 16 și 158 cuprinse în Tratatul CE, coeziunea teritorială a fost considerată cea treia dimensiune a politicilor de coeziune.

Consolidarea identității regionale și o mai bună utilizare a diversității teritoriale este punctul cheie în acest caz.

Provocările teritoriale majore cu care ne confruntăm în prezent sunt următoarele¹:

- efectele diversificate la nivel regional ale schimbărilor de climă pe teritoriul UE și al vecinilor săi, în special având în vedere dezvoltarea durabilă;
- creșterea prețurilor la energie, ineficiența energetică și diverse oportunități teritoriale pentru noi forme de furnizare a energiei;
- accelerarea integrării regiunilor, inclusiv a zonelor transfrontaliere, în competiția economică globală și, în același timp, creșterea interdependenței dintre statele și regiunile lumii;

¹ *Agenda Teritorială a Uniunii Europene, Reuniunea Informală a Miniștrilor Europeni Responsabili cu Dezvoltarea Urbană și Coeziunea Teritorială, Leipzig, 24-25 mai 2007*

- efectele extinderii UE asupra coeziunii economice, sociale și teritoriale, în special în ceea ce privește integrarea Europei de Est și a noilor state membre, în raport cu infrastructura de transport și energie;
- supraexploatarea resurselor ecologice și culturale și pierderea biodiversității, în special prin urbanizare accentuată, în timp ce zonele îndepărtate se confruntă cu depopularea;
- efectele teritoriale ale schimbărilor demografice (în special îmbătrânirea), ale migrației spre și dinspre Uniunea Europeană și ale migrației interne asupra pieței muncii, a furnizării de servicii publice de interes general și asupra pieței locuințelor, a dezvoltării structurii așezărilor umane și a modului în care oamenii locuiesc împreună în orașele și regiunile comunitare.

Această coeziune teritorială a Uniunii Europene reprezintă o premisă a realizării creșterii economice durabile și a aplicării coeziunii economice și sociale - un model social european. Crearea în toate regiunile a premiselor asigurării unor șanse egale pentru cetățenii acestora și ale dezvoltării perspectivelor pentru întreprinderi reprezintă o misiune esențială și un act de solidaritate. *Identitatea și potențialul regional, necesitățile și caracteristicile diverse ale regiunilor, orașelor și satelor din Europa sunt puse în valoare prin politici de coeziune teritorială și prin alte politici de dezvoltare regională.*

Fiecare regiune și fiecare oraș poate, prin angajamentul său, trebuie să contribuie la economisirea energiei și furnizarea descentralizată a acesteia, precum și la diminuarea efectelor schimbărilor climatice, de exemplu sprijinind o *dezvoltare edilitară în care emisiile de noxe să fie reduse sau nule*, prin aducerea în stadiu de exploatare a *noi surse potențiale de energie regenerabilă și promovarea eficienței energetice*, în special în cazul clădirilor.

Strategiile de dezvoltare individuale ale orașelor și regiunilor ar trebui, în mod explicit, să țină seama în mai mare măsură de contextul național propriu și de cel european. Este important ca preocupările naționale, regionale și locale să se îndeplinească strâns cu politicile UE. Aceasta se aplică în special politicilor privind dezvoltarea rurală, mediul și transporturile, precum și politicilor de coeziune ale UE.

6.2. Priorități teritoriale pentru dezvoltarea Uniunii Europene

Agenda teritorială pornește de la cele trei obiective principale ale **Schemei de Dezvoltare a Spațiului Comunitar (ESDP)**, care rămân valabile, și anume:

1. dezvoltarea unui sistem urban policentric și echilibrat și un nou parteneriat urban-rural;
2. asigurarea egalității în accesul la infrastructură și cunoaștere;

3. dezvoltarea durabilă, managementul prudent și protejarea naturii și a moștenirii culturale.

În acest context trebuie menționate și **principiile de dezvoltare spațială europeană**, adoptate la *Conferința europeană a miniștrilor responsabili cu amenajarea teritoriului* – CEMAT, Hanovra 2000, sub titlul de „Principii directoare pentru dezvoltarea teritorială durabilă a continentului european”:

- ❖ promovarea coeziunii teritoriale printr-o dezvoltare socio-economică echilibrată și prin ameliorarea competitivității;
- ❖ susținerea dezvoltării generate de funcțiunile urbane și de îmbunătățirea relațiilor rural-urban;
- ❖ asigurarea unor condiții de accesibilitate mai echilibrate;
- ❖ dezvoltarea accesului la informație și cunoaștere;
- ❖ reducerea prejudiciilor provocate mediului;
- ❖ valorificarea și protecția resurselor și patrimoniului natural;
- ❖ valorificarea patrimoniului cultural ca factor de dezvoltare;
- ❖ dezvoltarea resurselor energetice cu conservarea siguranței;
- ❖ promovarea turismului calitativ și durabil;
- ❖ limitarea preventivă a efectelor catastrofelor naturale.

În politica de coeziune teritorială trebuie să fie susținute următoarele priorități ale dezvoltării teritoriale în UE:

- ▶ *consolidarea dezvoltării policentrice și a inovării prin crearea unor rețele de regiuni urbane și orașe.*

Regiunile urbane și orașele de diferite dimensiuni sunt cele mai apte să își valorifice atuurile în contextul unei cooperări la scară europeană cu întreprinderile și factorii interesați din sfera socială și politică. Dacă acestea reușesc în punerea în practică a rețelelor într-un teritoriu european policentric într-un mod inovativ, vor crea condiții care să le permită să beneficieze de concurența globală în dezvoltarea lor.

Orașele care funcționează ca centre regionale ar trebui să coopereze, ca elemente ale modelului policentric, pentru a oferi o parte din propria valoare adăugată altor orașe, din zone rurale și periferice, precum și din zone cu provocări și necesități geografice specifice (de exemplu zone cu structuri slabe din insule, zone costiere și montane). Pentru a facilita acest proces, este necesar să fie extinse și modernizate permanent rețelele de infrastructură din cadrul și între regiunile Europei. Prin urmare, trebuie extinsă cooperarea europeană între regiunile urbane, precum și între orașele mici și medii din interiorul frontierelor și, de asemenea, dincolo de frontierele externe ale UE.

- ▶ *apare necesitatea unor noi forme de parteneriat și guvernare teritorială între zonele rurale și cele urbane.*

O Europă competitivă și durabilă cuprinde, într-o mare varietate și cu interdependențe diverse, regiuni urbane de diferite dimensiuni și zone rurale. Regiunile urbane sunt înconjurată așadar de centre urbane și zone caracterizate ca rurale; zonele rurale situate față de regiunile urbane la o distanță care nu permite naveta zilnică sunt înconjurată de centre regionale și orașe mici și medii. Autoritățile respective ar trebui, ca parteneri interdependenți, să-și identifice atuurile, să elaboreze strategii de dezvoltare comune la nivel regional și subregional și astfel să pregătească împreună regiunile și subregiunile pentru a deveni atractive și să facă posibile deciziile de investiții atât ale sectorului privat, cât și ale celui public. Acesta este ceea ce se numește *parteneriat urban-rural*.

- *se dorește promovarea grupurilor de activități (clusterele) regionale de concurență și inovare în Europa.*

Zonele de creștere economică ar trebui extinse dincolo de principala zonă economică a UE printr-o politică de cooperare și colaborare în rețea. O cale de a combina atuurile poate fi crearea unor **grupuri de activități (clustere)** adecvate și inovatoare în care comunitatea de afaceri, comunitatea științifică și administrația să lucreze împreună. Aceasta se aplică atât între frontierele interne, cât și la frontierele externe.

- *sprijinirea consolidării și extinderii rețelelor transeuropene.*

Pentru satisfacerea cerințelor de mobilitate într-un teritoriu european policentric, inclusiv țările învecinate Uniunii, și consolidarea unui mediu urban este important să se asigure o dezvoltare integrată și durabilă a sistemelor de transport multimodale. Este nevoie de rețele puternice atât pentru pasageri cât și pentru mărfuri, feroviare, rutiere și aeriene (inclusiv rețele de aeroporturi regionale viabile), căi eficiente de navigație interioară, costieră și maritimă, de rețele secundare care să facă legătura cu respectivele hinterlanduri, precum și de o gestionare transfrontalieră a transporturilor.

- *promovarea gestionării transeuropene a riscului, inclusiv în cazul impactului schimbărilor climatice.*

Ar trebui elaborate abordări și strategii comune, transregionale și integrate, pentru a înfrunța pericolele naturale, a reduce și a diminua efectele emisiilor de gaze de seră și a ne adapta la schimbările climatice.

Pentru a îmbunătăți eficiența activității de gestionare a riscului și a orienta în mod adecvat evoluția strategiilor transeuropene și transfrontaliere integrate (de exemplu, protecția împotriva inundațiilor, prevenirea secetei și a deșertificării, managementul integrat al zonelor costiere și muntoase, managementul pericolelor tehnologice, îmbunătățirea previziunilor), acestea din urmă ar trebui adoptate în colaborare cu țările învecinate și ar trebui elaborate noi forme de gestionare a

riscurilor, în special în zone cu pericole multiple, cum sunt zonele costiere, țărmurile lacurilor, bazinele maritime și ale râurilor și zonele muntoase.

- *consolidarea structurilor ecologice și a resurselor culturale, ca valoare adăugată pentru dezvoltarea economică.*

Valorile de neînlocuit ale structurilor ecologice și ale moștenirii culturale și naturale europene, în special peisajele culturale, calitatea proiectelor și proceselor de creație arhitecturală și mediul construit ar trebui să constituie, pe fundalul potențialului și circumstanțelor regionale individuale, fundamentul unei dezvoltări orientate spre ecologie și cultură, care să ofere perspective protejând în același timp diferitele identități culturale, în special în regiunile rămase în urmă sau care suferă transformări structurale. Intervențiile transnaționale coordonate și managementul acestora ar trebui să promoveze traseele și rețelele culturale, precum și alte proiecte teritoriale cu semnificație naturală și culturală.

Politicile de dezvoltare teritorială integrată ar trebui, de asemenea, consolidate în zonele vulnerabile din punct de vedere ecologic sau cultural din Uniunea Europeană, pentru a răspunde provocării principale, aceea de a reconcilia dezvoltarea economică cu durabilitatea ecologică, socială și culturală.

6.3. Agenda teritorială a Uniunii Europene 2020

Această agendă a fost adoptată în anul 2011 și are drept **provocări** și potențialele dezvoltării teritoriale următoarele²:

- **expunerea sporită la globalizare: transformările structurale după criza economică globală.** Globalizarea poate produce efecte teritoriale importante la nivelul UE, național, regional și local. Regiunile metropolitane și alte regiuni urbane, punctele de trecere internaționale și globale reprezintă avantaje pentru dezvoltarea întregului teritoriu european, cu condiția ca alte regiuni să beneficieze de dinamismul lor și să fie conectate prin rețele. Resursele locale și caracteristicile teritoriale au o importanță crescândă pentru regiuni, pentru ca acestea să poată face față șocurilor externe și să se redreseze în urma acestora;
- **provocările integrării europene și interdependența crescândă a regiunilor.** Interdependența crescândă a regiunilor face necesară o mai bună conectivitate la nivel global, european și național. Barierele în calea integrării la nivel local și regional pot avea drept efect subutilizarea resurselor umane, culturale, economice și ecologice ale regiunilor frontaliere și pot accentua poziția lor periferică și excluziunea socială;
- **provocări demografice și sociale diverse din punct de vedere teritorial, segregarea grupurilor vulnerabile.** Europa se confruntă cu provocări demo-

² *Agenda Teritorială a Uniunii Europene 2020, 19 mai 2011*

grafice tot mai mari, diferențiate din punct de vedere teritorial. Îmbătrânirea populației și depopularea vor genera schimbări în multe regiuni, inclusiv în regiuni rurale și periferice, și vor avea un impact puternic asupra coeziunii sociale și teritoriale, furnizării serviciilor publice, pieței forței de muncă și locuințelor. Alte regiuni au populații în creștere și se confruntă cu presiuni diferite. Migrația intra-europeană semnificativă în urma extinderii UE și imigrația provenită în principal din țările terțe mai puțin dezvoltate constituie provocări și oportunități specifice, mai ales în zonele urbane. Grupurile vulnerabile și minoritățile etnice sunt adesea concentrate în anumite zone urbane și rurale, ceea ce le îngreunează integrarea. În cazurile în care aceste teritorii fac parte din unități administrative mai mari, această problemă poate fi ocultată de statisticile oficiale;

- **schimbările climatice și riscurile legate de mediu: efecte diverse din punct de vedere geografic.** Efectele schimbărilor climatice variază considerabil pe teritoriul Europei între regiunile geografice, înregistrându-se diferite tipuri de impact și diferite grade de vulnerabilitate. Riscul sporit de creștere a nivelului mării, secetă, deșertificare, inundații și alte pericole naturale reclamă răspunsuri diferite din punct de vedere teritorial. Regiunile au diferite posibilități de includere a adaptării și atenuării în strategiile lor, reducând emisiile de gaze cu efect de seră și adaptându-și sistemele socioeconomice la o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon. Schimbările climatice pot conduce și la noi oportunități de dezvoltare, ca de exemplu în cadrul agriculturii, al economiei verzi și al producției de energie regenerabilă. Provocările reprezentate de schimbările climatice atrag atenția asupra coordonării teritoriale a politicilor, în special în domeniul climei, energiei, gestionării apei, agriculturii, locuințelor, turismului și transportului. Calitatea aerului, solului și apei diferă în Europa, iar poluarea atmosferică și sonoră cauzează probleme de sănătate serioase. În anumite cazuri este corelată cu inegalitatea socială. Disparitățile în ceea ce privește accesul la aer, apă și sol curate nu apar doar între țări și regiuni, ci și între zonele urbane și rurale, precum și în interiorul orașelor;

- **provocările energetice se situează în prim-plan și amenință competitivitatea regională.** Anumite regiuni europene se confruntă cu provocări legate de securitatea aprovizionării cu energie, întrucât depind în mare măsură de importurile de combustibili fosili sau sunt specializate în activități cu consum intensiv de energie. Importurile semnificative din țările terțe vulnerabile la instabilitate economică sau politică sporesc problemele legate de securitatea energetică. Prețurile energiei și emisiile în creștere atrag atenția asupra necesității unor soluții durabile în materie de energie, cum ar fi valorificarea potențialului resurselor de energie regenerabilă sau tranziția către activități economice mai ecologice, cu emisii scăzute de carbon. Infrastructura energetică insuficientă și dependențele create de rețelele existente

impun diversificarea producției și aprovizionării cu energie, precum și dezvoltarea pieței de energie și integrarea acesteia. Anumite teritorii, cum ar fi insulele și zonele îndepărtate și slab populate, pot fi mai expuse penuriei de energie și prețurilor în populate, pot fi mai expuse penuriei de energie și prețurilor în creștere, în timp ce extinderea zonelor urbane contribuie la un consum energetic ridicat, nesustenabil;

- **pierderea biodiversității; patrimoniul natural, peisagistic și cultural vulnerabil.** Patrimoniul natural și cultural sunt parte a capitalului și a identității teritoriale. Valorile ecologice, calitatea mediului și avantajele culturale sunt cruciale pentru bunăstare și pentru perspectivele economice, oferind oportunități unice de dezvoltare. Exploatarea excesivă a acestor resurse, pentru a satisface cererea în creștere, precum și riscurile industriale pot cauza daune serioase și periclita dezvoltarea teritorială. Urbanizarea, intensificarea agriculturii și pescuitului, transportul și alte tipuri de dezvoltare a infrastructurii pot cauza probleme de mediu serioase, în special în cazurile în care au loc într-un mod necoordonat din punct de vedere teritorial. Exploatarea sporită și necoordonată a spațiului maritim și a resurselor marine pot avea consecințe asupra dezvoltării teritoriale durabile.

Modificările în utilizarea terenurilor și a mărilor, urbanizarea și turismul de masă amenință resursele culturale și peisajele și pot conduce la fragmentarea habitatelor naturale și a coridoarelor ecologice. În mediile istorice și culturale, precum și în zonele în care se realizează noi proiecte de dezvoltare sau construcții, atenția acordată caracterului local poate îmbunătăți coerența și calitatea mediului construit.

Prioritățile teritoriale pentru dezvoltarea Uniunii Europene se referă la următoarele aspecte:

- **promovarea dezvoltării teritoriale policentrice și echilibrate.** Atunci când cele mai dezvoltate orașe și regiuni din Europa cooperează ca părți ale unui model policentric, ele generează valoare adăugată și acționează. Sunt încurajate orașele să formeze rețele într-un mod inovator, care să le poată permite să își îmbunătățească performanța în cadrul concurenței europene și globale și să promoveze prosperitatea economică în direcția dezvoltării durabile. Acolo unde este posibil, este important să se evite polarizarea între capitale, zonele metropolitane și orașele de dimensiuni medii la scară națională. Orașele mici și medii pot juca un rol crucial la nivel regional;

- **încurajarea dezvoltării integrate în orașe, regiuni rurale și specifice.** Cooperarea și stabilirea de rețele între orașe ar putea contribui la dezvoltarea inteligentă a regiunilor-orașe de diferite mărimi pe termen lung;

- **integrarea teritorială în regiunile funcționale transfrontaliere și transnaționale.** Integrarea și cooperarea teritoriale pot crea o masă critică

pentru dezvoltare, reducând fragmentarea economică, socială și ecologică și creând încredere reciprocă și capital social. Regiunile funcționale transfrontaliere și transnaționale pot necesita o coordonare politică adecvată între diferite țări;

- **asigurarea competitivității globale a regiunilor pe baza economiilor locale puternice.** Integrarea patrimoniului, caracteristicilor și tradițiilor locale în economia globală este importantă pentru consolidarea răspunsurilor locale și pentru reducerea vulnerabilității la forțele externe. Îmbunătățirea economiilor locale prin dezvoltarea de produse și piețe locale, mediile de afaceri, oferta de formare orientată către nivelul local, autoaprovizionarea parțială și crearea unor comunități locale puternice și bazate pe coeziune pot constitui instrumente eficiente. Este important să se mențină și să se îmbunătățească capacitatea de inovare a tuturor regiunilor. Diversificarea economiei locale poate reduce vulnerabilitatea;
- **îmbunătățirea conexiunilor teritoriale pentru indivizi, comunități și întreprinderi.** Furnizarea de servicii și reducerea obstacolelor legate de infrastructură pot îmbunătăți competitivitatea și dezvoltarea teritorială durabilă și armonioasă a Uniunii Europene;
- **gestionarea și conectarea valorilor ecologice, peisagistice și culturale ale regiunilor.** Buna funcționare a sistemelor ecologice, ca și protecția și îmbunătățirea patrimoniului cultural și natural reprezintă condiții importante pentru dezvoltarea durabilă pe termen lung. Crearea de locuri de muncă ecologice și consolidarea funcțiilor recreative pot veni în completarea conservării. Gestionarea locală, regională și transregională a patrimoniului cultural și natural este de o importanță crucială.

Recunoașterea dimensiunii teritoriale și coordonarea politicilor sectoriale europene și naționale reprezintă principii importante pentru promovarea coeziunii teritoriale. Coordonarea teritorială ar trebui susținută prin instrumente cum ar fi evaluarea impactului teritorial, coordonarea mecanismelor de planificare și monitorizarea aspectelor relevante din punct de vedere teritorial. Politica de coeziune și politica de dezvoltare rurală – prin caracterul lor integrator și, într-o anumită măsură, intersectorial – constituie instrumente-cheie pentru încurajarea dezvoltării teritoriale echilibrate a Uniunii Europene.

6.4. Dezvoltarea/planificarea spațială a României

Conceptul de planificare spațială reprezintă un cumul de metode, programe, proiecte și acțiuni prin care se realizează dezvoltarea direcționată, ghidată de strategii explicite, a spațiului fizic pentru a echilibra componentele economice, sociale, culturale și istorice, de peisaj și mediu natural ale unui

teritoriu³. Planificarea spațială presupune demersuri interdisciplinare și include paliere diferite de analiză și proiectare, constituind baza conceptuală a politicilor de dezvoltare regională și intervenind pentru corectarea anomaliilor și disfuncționalităților care pot să apară în derularea acestora.

În sprijinul dezvoltării urbane durabile a României se propun următoarele obiective generale:

- ➡ Adaptarea dinamicii și caracteristicilor locuințelor la nevoile prezente și viitoare ale populației;
- ➡ Precizarea direcțiilor de dezvoltare viitoare a construcției de locuințe (principii de construcție, materiale și structură adaptate la condițiile specifice);
- ➡ Dezvoltarea controlată a zonelor rezidențiale (asigurarea accesului la utilități, transport, servicii publice și sociale);
- ➡ Realizarea unor politici de locuire care să integreze grupurile vulnerabile și să asigure mixitatea socială;
- ➡ Constituirea de rezerve funciare suficiente și dispuse în amplasamente diverse prin realizarea unor politici locale coerente referitoare la folosința terenurilor;
- ➡ Asigurarea accesului la condiții de locuire sigure și sănătoase pentru persoanele care nu își pot achiziționa locuințe pe piața liberă.

În completare, în Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă a României se prevăd următoarele direcții de acțiune prioritare-Orizont 2013:

- ➡ Completarea cadrului legislativ pentru integrarea viziunii strategice de planificare spațială și amenajare a teritoriului în programele de dezvoltare regională, pentru eliminarea neclarităților privind raportul dintre proprietatea privată și cea publică, pentru întărirea prevederilor legale împotriva urbanismului derogatoriu (care anulează caracterul strategic al planurilor urbanistice generale - PUG) și pentru păstrarea integrității fizice a zonelor simbolice cu valoare de patrimoniu, monumentelor istorice și de artă și peisajului;
- ➡ Determinarea viitoarelor centre urbane de polarizare a zonelor rurale pentru a mări gradul de accesibilitate a populației rurale la servicii de calitate (sănătate, educație, servicii sociale);

³ *Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă a României. Orizonturi 2013-2020-2030*, Guvernul României, Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile, Programul Națiunile Unite pentru Dezvoltare, Centrul Național pentru Dezvoltare Durabilă, București, 2008, pag. 126

- Stabilirea cadrului legislativ și tehnico-normativ pentru demararea unui program multianual vizând strămutarea locuințelor aflate în zone de risc (cutremur, inundații, alunecări de teren, avalanșe, poluare chimică sau radioactivă);
- Elaborarea, aprobarea și aplicarea normelor care impun consultarea populației asupra deciziilor de urbanism și a celor care privesc dezvoltarea comunității;
- Limitarea prin lege a expansiunii spațiului intravilan al localităților urbane pentru o perioadă de 10 ani în favoarea restructurării (reciclării) terenurilor intravilane existente pentru noile investiții;
- Întocmirea planurilor strategice de dezvoltare a orașelor mari și aprobarea lor ca planuri-temă pentru planurile urbanistice generale, reactualizate conform principiilor de dezvoltare integrată și sustenabilitate urbană acceptate în cadrul UE;
- Întocmirea, la nivelul fiecărei localități, a planului local de dezvoltare durabilă (Agenda Locală 21) cu antrenarea largă și activă a comunității;
- Statuarea obligativității ca planurile strategice și urbanistice pentru orașele mari să fie elaborate și aprobate în corelare cu cele ale unităților teritorial-administrative adiacente;
- Stabilirea și aplicarea planurilor de măsuri pentru realizarea centurilor verzi-galbene (spații verzi și terenuri agricole) în jurul orașelor de rangul I și II; mărirea suprafețelor de spații verzi intravilane cu 10% pentru atingerea unui indicator de minimum 15 metri pătrați pe locuitor;
- Lansarea proiectelor pentru sporirea substanțială a spațiilor de parcare în orașele mari;
- Promovarea orientărilor strategice ale UE privind cooperarea teritorială europeană prin implementarea programelor operaționale comune în interiorul frontierelor UE (cu Ungaria și Bulgaria) și în zonele frontierei externe (cu Serbia, Ucraina-Moldova, Ungaria-Slovacia-Ucraina, zona extinsă a Mării Negre), programului operațional de cooperare transnațională în sud-estul Europei (SEES) și programelor de colaborare inter-regională ale UE, respectiv INTERREG IVC, URBACT II, ESPON 2013 și INTERACT 2007-2013. În acest scop se va utiliza în regim transfrontalier și experiența pozitivă a României în implementarea Agendei Locale 21.

În același scop al dezvoltării urbane durabile sunt identificate următoarele ținte orientative-Orizont 2020:

- Asigurarea în totalitate a terenurilor pentru construcții noi prin reciclarea terenurilor intravilane și extravilane desemnate prin planurile strategice sau

restructurarea terenurilor subutilizate sau părăsite și limitarea expansiunii zonelor urbanizate;

- ➡ Realizarea structurilor fizice și instituționale care să permită declararea ca localități urbane a viitoarelor centre de polarizare a zonelor rurale;
- ➡ Reconfigurarea spațială la nivelul comunelor în vederea micșorării numărului de unități teritorial-administrative;
- ➡ Dezvoltarea spațială policentrică și echilibrată a ariilor cu funcțiuni metropolitane (București și Timișoara, apoi Constanța și Iași) și pregătirea accesului la categoria de metropole a 4 municipii cu peste 300 mii locuitori (Brașov, Cluj-Napoca, Craiova și sistemul urban Galați-Brăila);
- ➡ Realizarea efectivă a centurilor verzi-galbene din jurul orașelor de rangul I; atingerea unui indicator de spațiu verde de 26 metri pătrați pe locuitor pentru orașele de rangul I și II;
- ➡ Atingerea unei valori medii pe țară a indicelui suprafeței locuibile de 15 metri pătrați pe locuitor;
- ➡ Reducerea la 40% a proporției locuințelor încălzite cu sobe cu combustibil solid prin înlocuirea instalațiilor și introducerea unor sisteme moderne de încălzire;
- ➡ Realizarea de spații publice de calitate în toate zonele principale ale orașelor;
- ➡ Rezolvarea problemei parcajelor pentru orașele de rangul I, inclusiv Municipiul București; dezvoltarea traseelor funcționale pietonale și pentru bicicliști în orașele de rangul I și II;
- ➡ Obținerea unei mixități funcționale și sociale optime a localităților pentru a evita enclavizarea socio-economică;
- ➡ Continuarea și amplificarea programelor de colaborare transfrontalieră, transnațională și interregională pentru a asigura îndeplinirea obiectivelor de coeziune teritorială a Uniunii Europene și a îmbunătăți conectivitatea și interacțiunea cu spațiile învecinate.

La Orizont 2030 se menționează următoarele obiective ce trebuie atinse:

- ➡ Creșterea nivelului de urbanizare până la 70% prin atingerea indicatorilor care să permită includerea a circa 650 de localități rurale în categoria de orașe și prin aplicarea generalizată a instrumentelor de dezvoltare urbană integrată;
- ➡ Realizarea principalelor elemente ale tramei naționale de interconectare funcțională a regiunilor României (inclusiv prin coridoarele transcarpatice) ca armătură a dezvoltării lor durabile și a racordării lor la sistemul european;

- Folosirea politicilor și instrumentelor de amenajare a teritoriului pentru refacerea fondului forestier, renaturarea luncii Dunării, re-crearea bazinelor naturale de retenție a apelor și reabilitarea zonei de litoral;
- Realizarea centurilor verzi-galbene în jurul orașelor de rangul II; atingerea unui indicator de spațiu verde de 35 metri pătrați pe locuitor pentru orașele de rangul I și II;
- Încheierea programului de strămutare a locuințelor aflate în zone de risc la hazardurile naturale sau antropice;
- Atingerea unei valori medii pe țară a indicelui suprafeței locuibile de 17 metri pătrați pe locuitor.

Strategiile, programele și planurile de amenajare integrată în teritoriu și localitățile din România vor trebui, prin urmare, să încorporeze orientările comune pentru spațiul amenajat european, cu referință prioritară la menținerea unui echilibru rațional între interesul privat și cel public, în condițiile respectării stricte a regimului juridic al proprietății asupra terenurilor. Se are în vedere evitarea dispersiei zonelor de locuit, asigurarea diversității sociale și culturale intraurbane, controlul jocurilor speculative de ocupare a spațiilor publice și peisajului, mixajul optim între elementele funcționale și cele sociale. În acest fel, dezvoltarea echilibrată a localităților, îmbinată cu respectarea spațiului cultural și natural, va oferi o contribuție esențială la ameliorarea calității vieții în armonie cu mediul ambiant, la folosirea corectă a resurselor și la prevenirea unor evoluții negative ireversibile.

Orientarea strategiilor și politicilor de dezvoltare pe termen lung este condiționată de patru vectori ai dezvoltării:

1. Populația și resursele de muncă;
2. Știința și tehnologia;
3. Restructurarea sectorială;
4. Viziunea spațială.

În literatura de specialitate se menționează faptul că România, odată cu restructurarea sectorială, va înregistra o creștere accentuată a urbanizării (ca ritm peste media categoriei țărilor din care face parte) de la 56,2% în anul 2000 la 66,9% în anul 2025. De aceea, apare necesitatea promovării parteneriatelor între orașe/aglomerații urbane și forme moderne de asociere a comunelor rurale.

În concluzie, România trebuie să treacă la transformarea particularităților dezvoltării spațiale în raport cu obiectivele de dezvoltare spațială comunitară, pe de o parte, în avantaje în contextul competiției internaționale iar, pe de altă parte, în mijloace de susținere a dezvoltării economice și sociale și deci, de reducere a actualelor decalaje față de țările Uniunii Europene.

CAPITOLUL 7. PROGRAM DE DEZVOLTARE, PROTEJARE ȘI PROMOVARE A ORAȘULUI „X”

Orașele și fenomenul urban constituie una dintre trăsăturile majore ale civilizației contemporane. Dacă în trecut condițiile de muncă și viață dintr-un oraș erau prielnice și favorabile unui trai decent, în prezent, acestea s-au înăsprit conducând la apariția unor fenomene precum supraaglomerarea, zgomotul, poluarea ce au consecințe majore asupra stilului actual dar și viitor de viață, cu implicații importante chiar asupra stării de sănătate a individului. O parte tot mai mare din populația mondială trăiește în orașe din ce în ce mai numeroase și din ce în ce mai populate. Afluxul de persoane către locurile de concentrare, respectiv orașele, determină înmulțirea punctelor de concentrare, extinderea lor și creșterea densităților acestora. Teritoriul ocupat, construit și locuit este din ce în ce mai mare, orașele infiltrându-se de multe ori în mediul rural dar și în cel natural. În consecință, apare necesitatea găsirii unor soluții de atenuare a efectelor urbanizării în plan economic, social dar și asupra mediului ambiant.

7.1. Planul proiectului

De aceea, proiectul următor va fi elaborat în scopul identificării gradului actual de dezvoltare, al condițiilor de trai, muncă și recreere astfel încât, pe baza acestor informații, să identifice principalele problemele cu care se confruntă orașul respectiv și să găsească soluții de remediere sau de atenuare a acestora astfel încât viața să poată fi continuată și pe viitor în condiții normale.

Structura proiectului este următoarea:

- **Capitolul 1: Așezare geografică și căi de acces**
- **Capitolul 2: Scurt istoric al orașului din punct de vedere teritorial (Planul Urbanistic General)**
- **Capitolul 3: Situația demografică**
- **Capitolul 4: Mediul economic, social și forța de muncă**
- **Capitolul 5: Atracțiile turistice**
- **Capitolul 6: Calitatea factorilor de mediu. Spațiile verzi**
- **Capitolul 7: Serviciile publice ale orașului**
- **Capitolul 8: Administrația publică locală**
- **Capitolul 9: Proiecte de dezvoltare a orașului**
- **Capitolul 10: Planul Urbanistic General**
- **Capitolul 11: Propuneri (perspective) de regenerare urbană. Analiza SWOT**
- **Hărți ale orașului (geografică, turistică etc.)**

- **Pliant turistic**

Surse de informare: monografii, ghiduri turistice ale orașelor, site-urile primăriilor, strategiile de dezvoltare (durabilă) ale orașelor etc.

7.2. Studiu de caz: Program de dezvoltare, protejare și promovare a orașului Dorohoi

CAPITOLUL 1: AȘEZARE GEOGRAFICĂ

Orașul Dorohoi este situat în nord – estul țării, în județul Botoșani, la o distanță de 493 km de București, pe calea ferată și de 488 km, pe șosea. În cadrul județului Botoșani se găsește în nord – vestul acestuia, la 35 km de municipiul cu același nume pe DN 29B și la 36 km pe calea ferată; se află la 36 km de Darabani pe DN 29A, la 40 km de Săveni pe DJ 292, la 45 km de orașul Suceava pe DN 29A și la 150 km de orașul Iași (154 km pe calea ferată).

Ca poziție pe glob, orașul Dorohoi este așezat la intersecția paralelei 47°68' N cu meridianul de 26°23' E. Situat pe aceste coordonate geografice, spre estul țării, face ca soarele să răsară și să apună cu 24 minute mai devreme decât în localitățile din vestul țării (Beba Veche) și să fie resimțită din plin influența climatului continental excesiv. Așezarea în latitudine la nord de mijlocul distanței dintre ecuator și polul nord face ca orașul să primească o cantitate de căldură solară mai mică decât localitățile din sudul țării, zilele să fie mai lungi cu o jumătate de oră la solstițiul de vară, primăverile să întârzie cu două săptămâni, toamnele să vină mai timpuriu, iernile să fie mai lungi.

Din punct de vedere geografic, Dorohoiul este așezat în vecinătatea zonei de contact dintre Podișul Sucevei (regiunea de dealuri înalte Bour – Ibănești de pe stânga Siretului) și Câmpia Moldovei, în Depresiunea Dorohoi, pe cursul superior al râului Jijia, în aval de confluența acestuia cu pârâul Buhai. Dealurile de la nord, nord – vest și vest de oraș au înălțimi în jur de 400 m (Măgura Ibănești – 385 m, Pietriș – Dersca – 472 m). Ele alcătuiesc o rama înaltă, de forma unei semilune, sau un arc cu deschiderea spre sud – est. Contactul cu regiunea vecină – Câmpia Moldovei –, cu relief mai coborât cu aproximativ 200 m, se face printr-o zonă al cărei relief coboară în pantă puternică, alcătuind așa – numita coastă a Ibăneștilor și a Dorohoiului. Spre est și sud – est de oraș se întinde Câmpia Moldovei cu dealuri domoale, văi largi, cu numeroase iazuri și cu vegetație de luncă și baltă. Intravilanul Dorohoiului se desfășoară într-o regiune de relief colinar, fragmentată de Jijia și afluenții săi (pârâiele Buhai, Morii și Lădărița – Zahorna). Spre vest de oraș, la circa 15 km, se află valea Siretului, iar către nord – est și est, la circa 35 – 40 km, se găsește valea Prutului.

CAPITOLUL 2: SCURT ISTORIC AL ORAȘULUI DIN PUNCT DE VEDERE TERITORIAL

Condițiile favorabile vieții au atras pe oameni în zona Dorohoiului din vremuri ce se pierd în ceața timpului și a legendelor. Și, ca în alte părți, oamenii de aici au folosit darurile naturii, au dezlegat treptat tainele mediului înconjurător, și-au creat sursele de existență, au modificat natura în folosul lor și în consecință numărul lor a crescut continuu.

2.1. DESPRE VECHIMEA ORAȘULUI

Săpăturile arheologice efectuate pe teritoriul din zona orașului Dorohoi au identificat urme materiale care atestă că oamenii au locuit pe aceste meleaguri cu bogății naturale din timpuri străvechi, intens și continuu. În marginea de sud, sud-vest a orașului, pe teritoriul fostului sat Strahova, arheologii au descoperit urme materiale de locuire a omului încă din paleoliticul târziu – cultura gravitiană – cu circa 10000 ani î.Hr.. Dovezi despre existența omului din epoca neolitică (5500 – 1700 î.Hr.) au fost descoperite pe dealul Criva, pe dealul Trestiana, în locul în care este instalat transformatorul de 110 kW, pe dealul Urlea – la Gura Urlei, pe versantul vestic al primului iaz de pe pâraul Ghilauca, pe dealul Beldiman, pe versantul vestic al dealului Polonic, iar din epocile bronzului și fierului (1700 î.Hr. – sec. I d.Hr.) la Gura Urlei și la bariera Broscăuți.

Din epoca dacică și romană s-au găsit monede dacice din timpul tetradrahmei lui Filip al II-lea (secolul III î.Hr.), cinci monede de argint tot din timpul lui Filip al II-lea, monede de bronz din vremea împăraților Vespasian, Iustinian și Heraclius, descoperite în vatra târgului și în împrejurimi¹.

De la începutul epocii migrației popoarelor (secolele III – IV) s-au descoperit urme pe dealul Vatamanului, deal ce domină șesul din apropierea pâraului Zahorna. Prin săpăturile efectuate în lungul liniei ferate Dorohoi – Botoșani, la poala vestică a dealului Beldiman, s-au descoperit urme materiale aparținând secolelor VIII – X și perioadei feudalismului târziu (secolele XIII și XIV), ca și celui dezvoltat (secolul XIV), iar în cele efectuate lângă depoul C.F.R. Dorohoi și în vecinătatea confluenței Pârâului Întors cu pâraul Buhai au fost descoperite urme materiale aparținând feudalismului dezvoltat.

În vatra orașului, în preajma bisericii Sf. Nicolae, au fost date la iveală fragmente ceramice, cahle feudale caracteristice secolelor XV și XVI, mici plăci decorative de formă triunghiulară cu smalt verde și galben, un vârf de săgeată de

¹ Păunescu, Al. și colab., *Repertoriul arheologic al județului Botoșani*, vol. I și II, București, 1976

fier în formă de frunză și prevăzut cu un tub de înmănușare, monede poloneze și germane din secolele XVI și XVII.

Cu ocazia săpăturilor efectuate pentru noile construcții, s-au descoperit beciuri suprapuse, galerii subterane, fundații de case și morminte aparținând feudalismului târziu.

2.2. ATESTAREA ORAȘULUI

Primul document scris cunoscut până acum, care atestă existența orașului Dorohoi, este actul din 6 septembrie 1407 prin care boierii moldoveni reînnoiesc în orașul Liov omagiul către regele Vladislav Iagello al Poloniei. Al treilea dintre cei 27 boieri semnatari este „pan Mihail de la Dorohoi”², era, se pare, unul dintre cei mai bogați – dacă nu cel mai bogat – dintre boierii Țării Moldovei. Astfel, la 20 decembrie 1437, Iliș voievod întărește lui Mihail stăpânirea peste 52 de sate avute ca danie de la Alexandru cel Bun, pe care l-a servit „cu dreaptă și credincioasă slujbă”. Mihail de la Dorohoi a avut un cuvânt hotărâtor, într-un anumit timp, în relațiile cu Polonia. Documentele din anii 1432 și 1433 amintesc despre activitatea diplomatică a marelui boier moldovean. La 13 ianuarie 1432 este pomenit împreună cu logofătul Neagoe – un om foarte învățat care-l va însoți pe mitropolitul Damian la Conciliul de la Florența –, iar în alt document, din 29 aprilie 1437, apare numele sau în discuțiile cu negustorii din Brașov, care vin la Dorohoi, unde Iliș voievod le întărise privilegiul comercial dat de tatăl sau Alexandru cel Bun³, Mihail de la Dorohoi este menționat în documentele târgului timp de 30 de ani (1407 – 1437), fapt ce-l determină pe Gh. Ghibănescu⁴ să-l considere întemeietorul vieții administrative la Dorohoi.

La un an de la actul de la Liov din 1407, târgul este menționat ca „punct vamal” pentru negustorii care exportau cai la Camenița. „Iar cine va duce cai sau iepe la Camenița, ce i-ar fi să dea în Siret tot aceea va da în Dorohoi...Aceași este vama și pentru iepe ca și pentru cai”⁵. Aceste puncte vamale erau târguri sau orașe. Devenind punct vamal în aceasta vreme și apoi reședința de ținut, Dorohoiul își conturează treptat organizarea orășenească specifică.

Faptul că la elaborarea documentelor amintite Dorohoiul este menționat ca târg (deci ca o așezare omenească cu o viață economică mai dezvoltată) alături de Iași,

² Costăchescu, M. (1967), *Documente moldovenești înainte de Ștefan cel Mare*, vol. II, Editura Viața Românească, Iași

³ Grigoraș, N. (1948), *Din istoria diplomației moldovenești (1432-1457)*, Institutul de istorie națională „A. D. Xenopol”, Iași

⁴ Ghibănescu, Gh. (1924), *Dorohoiul, Studii și documente*, Atelierele grafice „Lumina Moldovei”, Iași

⁵ Giurescu, C. C. (1967), *Târguri sau orașe și cetăți moldovene*, Editura Academiei R.S.R., București

Cernăuți, Hotin, Cetatea Albă, Baia ș.a., conchidem că el ar fi existat cu cel puțin un secol mai înainte, adică înainte de constituirea statului feudal moldovenesc. Deducția noastră se întemeiază pe faptul că în secolele XIV, XV și XVI sunt menționate numeroase sate situate în vecinătatea Dorohoiului, în aceeași zonă cu condiții favorabile de viață, ca: Vorniceni, Hânțești, Oniceni, Brăești, Văculești și Cobâla (secolele XIV și XV), Popeni, Verbia și Zvoriștea (secolul XV), Buhai, Ghilia, Lozna, Șendriceni, Hilișeul de Jos, Pomârla, Havârna, Balinț, Cordăreni, Dumeni, Vlădeni, Broscăuți și Cristinești (secolul XVI)⁶.

2.3. NUMELE ORAȘULUI

Din cercetarea explicațiilor date de etimologi, ajungem la concluzia că numele orașului Dorohoi este un cuvânt românesc slavizat.

Iorgu Iordan⁷ și Gh. Ghibanescu vad în tulpina cuvântului *Dorohoi* un radical slav, din limba slavilor de răsărit, limba malorușilor, în care *doroga* înseamnă *drum*, *cale*, *șleah*. Ei nu ne explică însă cum se chema orașul înainte de slavizarea lui. E. Petrovici și D. Furtună apropie numele orașului de rădăcina slavă *dorogo* și *dorogoi*, în înțelesul de *drag* ori *scump*.

În *Enciclopedia română*, vol. II (1936 – 1938), găsim următoarea explicație: „Numele lui (al Dorohoiului), de origine slavă, înseamnă *drag*, poate de la întemeietorul așezării”. Existența multor familii din zona orașului cu numele de Dorohoncea, Dorohonceanu, Dragoș, Draguș, Drăguț etc. ne îndreptățesc să considerăm această explicație ca fiind cea mai verosimilă și că, deci, numele orașului provine de la întemeietorul lui, Dragu, un vrednic gospodar român (teoria eroului eponim aplicată îndeosebi la sate) și nu este exclus ca slavii în migrație să fi folosit pentru localitatea lui Dragu numele de **Doroga – Dorogo – Dorogoi**, pe care negustorii ucraineni să-l fi transformat în **Dorohoi**.

2.4. EVOLUȚIA ISTORICĂ A ORAȘULUI DOROHOI

În secolul al XV-lea, târgul s-a dezvoltat repede, atrăgând meșteșugari, ce deserveau populația locală și pe călători. Fiind „loc domnesc”, voievozii aveau tot interesul să-i sporească numărul locuitorilor; noii veniți căpătau drepturi de folosință pentru loc de casă, teren arabil, imas pentru vite și fâneată. Târgul este menționat acum și ca reședința secundară a domnului Moldovei. Așa, de exemplu, Ștefan II voievod, fiul lui Alexandru cel Bun, a emis în anul 1434 din târgul Dorohoi un uric pentru mănăstirea Moldovița, iar fratele său, Ilie voievod,

⁶ (1967), *Documente privind istoria României*, A. Moldova sec. XIV și XV în vol. I; sec. XV în vol. II; sec XVI în vol. I și III, Editura Academiei R.S.R., București

⁷ Iordan, I. (1952), *Nume de locuri românești*, vol. I, Editura Academiei R.P.R., București

reînnoiește în acest târg (în 1437) privilegiul acordat mai înainte negustorilor din Brașov pentru cumpărare de vite.

La 29 iunie 1456, Petru voievod întărește negustorilor din Liov privilegiile de mai înainte, iar documentul din 16 februarie 1459, scris în Suceava, face cunoscută existența judecătorilor din Dorohoi.

În anul 1460, Ștefan cel Mare reînnoiește privilegiul vamal dat de Alexandru cel Bun liovenilor, întărind târgului Dorohoi dreptul de a lua vamă. În anul 1495, Ștefan cel Mare zidește în marginea estică a Dorohoiului biserica Sf. Nicolae. În anul 1499, după zdrobirea oștilor polone ale lui Ioan Albert pe teritoriul comunei Vârfu Câmpului, Ștefan cel Mare se retrage la Dorohoi „pentru odihnă și reculegere”⁸. Aceste documente confirmă că în pragul secolului al XVI – lea Dorohoiul era un târg destul de important în viața economică și politică a Moldovei de nord.

În anul 1509, târgul este prădat de oștile polone conduse de hatmanul Camenski, iar în anii 1510 și 1513 de cele ale tătarilor, conduse de Beti Ghirei sultan⁹.

Teritoriul orașului era alcătuit din vatra și hotarul (moșia) târgului. Vatra târgului a luat ființă și s-a dezvoltat în partea estică a interfluviului cuprins între Jijia, pâraul Buhai și pâraul Morii. Nucleul se situa la încrucișarea actualei străzi a Trandafirilor cu străzile Gr. Ghica și 6 martie, Ștefan cel Mare și Republicii, unde se găsesc și cele mai vechi clădiri din oraș. Spațiul ocupat de locuințe și prăvălii se prelungea spre est până la biserica Sf. Nicolae, întărită cu ziduri de piatră, în care se adăposteau o parte din locuitori la vreme de primejdie. Lângă biserică se afla reședința domnească. Hotarul sau moșia târgului se întindea în jurul vetrei pe o rază de 10 – 12 km, până la hotarul cu satele Popeni, Șendriceni, Miclăușeni, Fărceni, Prelipca, Cobâla, Dumeni, Lozeni, Verbia, Broscăuți, Saucenița. Moșia cuprindea terenuri bune pentru agricultură, fânețe, livezi, vii, Iezerul și vaduri de moară etc.

Ca și în cazul multor altor orașe moldovene, Dorohoiul avea și un ocol domnesc. Ocolul târgului Dorohoi cuprindea câteva sate domnești și siliști, situate în apropierea târgului și care depindeau de reședința domnească: Șendriceni, Cobâla, Pascari, Buhai, Măgura, Dumeni, Ibănești, Dămileni etc. Populația acestor așezări asigura veniturile curții domnești și plata unor slujbași ai domnului. Teritoriul vetrei, moșiei și ocolului s-a micșorat în decursul timpului.

În anul 1569, Dorohoiul a devenit reședința a marelui vornic al Țării de Sus, funcție administrativă care s-a menținut până în anul 1778. Mare vornic al

⁸ Ureche, G. (1958), *Letopisețul Țării Moldovei*, E.S.P.L.A., București

⁹ Ghibănescu, Gh. (1924), *Dorohoiul, Studii și documente*, Atelierele grafice „Lumina Moldovei”, Iași

Țării de Sus era al treilea dregător al țării, după marele logofăt și marele vornic al Țării de Jos, fiind – după expresia lui Miron Costin – „... judecătorul general asupra jumătății de țara... de la Iași până la granița de nord a Moldovei”¹⁰. Fiind și reședința ținutului Dorohoi, târgul a ajuns un important centru administrativ, comercial și meșteșugăresc al Moldovei de nord.

În anul 1590, târgul a devenit și loc de pază, strajă a țării dinspre nord, având în frunte un mare vătaf de hotare.

Din documentele secolului al XVII-lea ni se păstrează și pecetea (stema, marca) orașului. Ea a fost descoperită de marele istoric Nicolae Iorga într-un act din anul 1635 și reprodusă în *Studii și documente*, vol. XIX¹¹. Într-o scrisoare adresată la 30 iunie 1915 primarului orașului Dorohoi (și păstrată în original în arhivele statului de aici), N. Iorga dă explicații asupra pecetii orașului: „Cum se vede, pe lângă numele orașului Dorohoi, având la început un *S* mare latin (signum? Poate o urmă a vechii peceti latine), un *t* sau un *trg* (trăg – târg), sau un *prg* (pârgar) este foarte vizibil un obiect în formă de 8 sau 9. Deci nu un rac”.

În anul 1650, tătarii din Crimeea, conduși de Calga sultan, năvălesc în Moldova arzând și prădând orașele Iași, Hârlau, Dorohoi, Suceava etc. În anul 1675, tătarii, chemați în ajutor de domnul Moldovei Dumitrașcu Cantacuzino au prădat din nou ținutul Dorohoiului, lăsând după ei multe siliști și locuri pustii.

În prima jumătate a secolului al XVIII-lea, viața economică a Moldovei de nord lăncezește. În anul 1713, pretextând un pericol din partea rușilor și polonezilor, turcii ocupă Hotinul și ținutul din jur, transformându-l în raia turcească. Dorohoiul devine astfel un punct de trecere pentru armatele turcești spre Hotin și este deseori jefuit de către acestea.

Uneori, stânjeniți în practicarea meșteșugurilor și a comerțului de diferite taxe și prestații, târgoveții s-au împotrivit stăpânirii feudale, recurgând chiar la răscoale. De exemplu, un raport consular austriac și Iași relatează că în anul 1794 izbucnise o răscoală în orașul Dorohoi din pricina impozitelor grele.

La 15 mai 1804, Alexandru C. Moruzi trece către mănăstirea Sf. Spiridon din Iași (în scopul construirii unui spital în incinta mănăstirii) biserica Sf. Gheorghe din Herța cu toate veniturile ei, între care și acelea care se încasau de pe vatra târgului Dorohoi. De la acea dată, toată administrația veniturilor moșiei târgului se făcea de către Epitropia Casei Spitalelor Sf. Spiridon.

În anul 1837, Mihail Grigore Sturdza muta reședința ținutului Dorohoi la Mihăileni, târg nou înființat pe moșia lui, unde rămâne până prin anii 1849 – 1850, când, sub domnia lui Grigore Al. Ghica, este readusă la Dorohoi, ca urmare a insistențelor târgoveților.

¹⁰ Costin, M. (1958), *Opere*, Editura P.P. Panaitescu, București

¹¹ (1964), *Istoria României*, vol. III, Editura Academiei R.S.R., București

În anul 1851 a luat ființă *Eforia* urbei Dorohoi, care căuta să-și creeze venituri proprii pentru acoperirea cheltuielilor. În acest scop, primăria Dorohoi răscumpără în anul 1885 vatra târgului cu toate veniturile sale aferente către Epitropia Casei Spitalelor Sf. Spiridon, cu suma de 7.000 de lei.

Între anii 1856 și 1859, populația orașului Dorohoi, alături de cea a întregului județ, și-a manifestat entuziasmul și adeziunea față de „Unirea Principatelor sub un singur domn și o capitală nouă între ambele țări”, așa cum rezultă din „Actul de adeziune a județului Dorohoi la programa Unirii din 10/22 iunie 1856”, semnat de 93 de persoane, printre care Dimitrie Ghica – logofăt, I. Botăș, Șt. Holban, Iancu Averescu, N. Filipescu – Dubău, Th. Burghilea, N. Gherghel și alții ¹².

La alegerile pentru Divanul ad-hoc al Moldovei din noiembrie 1857, la Dorohoi a fost ales Mihail Kogălniceanu ca reprezentant al ținutului (deci și al populației din Dorohoi). Prin elaborarea noii legi administrative din timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza, Dorohoiul a devenit reședința județului cu același nume.

În războiul pentru independență din anii 1877 – 1878, dorohoienii și-au adus din plin contribuția, iar ca o pioasă recunoștință pentru jertfa celor căzuți, a fost ridicat un monument simbolic închinat căpitanului Vater Mărăcineanu.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, populația târgului a crescut simțitor datorită și emigrărilor din Galiția, Podolia și Bucovina, ajungând ca la recensământul din 1889 să fie înregistrați 9.313 locuitori.

Planurile vechi de sistematizare a orașului dovedesc că edilii acestuia s-au îngrijit și de modernizarea lui. Proiectul de aliniere, ridicat de arhitectul Arthur Tarlo în anul 1885, la scara 1/3846, este și primul plan executat științific. Din el rezultă că perimetrul urban se întindea în vremea aceea de la podul de peste pâraul Buhai până la biserica Sf. Nicolae și de la izvoarele pâraielor Răileni, Criva și Ghițăloaia până la apa Jijiei.

În primele secole ale existenței sale, orașul a funcționat îndeosebi ca o „piață” locală, cu o zonă de influență oarecum limitată. Târgurile săptămânale și anuale reprezentau activități comerciale importante în viața orașului. Menținerea acestei forme a fost condiționată de nivelul scăzut din punct de vedere material al populației din zona învecinată și de lipsa căilor de comunicație organizate. Și dese războaie cu invadatorii (turci, tătari, polonezi) au influențat negativ economia orașului în unele perioade ale secolelor XVI – XVIII.

Construirea căilor ferate Dorohoi – Leorda – Verești (1888) și Dorohoi – Iași (1896), cât și a unor noi șosele a făcut posibilă legarea orașului cu restul țării și

¹² Petrescu, G. și colab., (1889), *Acte și documente relative la Istoria Renașterii României*, Tipografia C. Gobi, București

a contribuit la impulsionarea comerțului prin lărgirea ariei de aprovizionare cu materii prime și de desfacere a produselor finite.

Dezvoltarea relațiilor capitaliste din ultimul pătrar al secolului al XIX-lea aduce începutul mișcărilor socialiste și muncitorești și pe meleagurile Dorohoiului. Ceferiștii, meșteșugarii, micii comercianți, parte din intelectuali și țărani încep să se organizeze în bresle și asociații, propagă idei socialiste etc.

În anii începutului de secol XX mișcarea muncitorească se consolidează. Unele ziare locale, printre care „Steaua” (1902), „Lumina conștiinței” (1908), „Breslașul” (1909) și „Voința poporului” (1911) au început să apere deschis drepturile celor mulți și exploatați.

În anul 1907, orașul e martor al tragicelor evenimente ale răscoalei țăranilor pentru pământ.

În primul război mondial (1916 – 1918) mulți locuitori ai Dorohoiului au plecat pe front la chemarea patriei. Pentru a cinsti memoria celor care și-au jertfit viața pentru apărarea patriei, a fost ridicat un monument public în piațeta din fața primăriei (vezi foto 3), reprezentând un ostaș cu arma în mână, cât și monumentul eroilor din cimitirul „Eternitatea”.

Marelă act al Unirii, proclamat prin Adunarea de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918, a avut un imens răsunet – ca pretutindeni în cuprinsul țării – și în inimile dorohoienilor, fapt ilustrat, între altele, și de publicațiile din Botoșani și Dorohoi.

După înfăptuirea Unirii, adică după desăvârșirea statului național unitar român, și orașul Dorohoi cunoaște o înviorare economică, prin intensificarea schimburilor comerciale cu diferite localități din Moldova și din celelalte provincii românești, precum și cu Polonia. Se dezvoltă temporar agricultura din zonă, comerțul cu animale și cereale, transporturile și viața culturală; mica industrie s-a dezvoltat lent, orientându-se spre ramura bunurilor de consum. În anul 1937, funcționau în oraș: o moară sistematică, fabrica de pălării, două ateliere pentru lumânări, două mori țărănești, două ateliere de ape gazoase, o olărie, șase cuptoare manuale pentru cărămizi, ateliere de teracotă, o tipografie, abatorul, tăbăcăria, un atelier pentru fabricat săpun etc. Meșteșugurile se dezvoltă lent din cauza lipsei de capital.

Înviorarea resimțită nu a fost însă de durată, economia orașului și a județului urmându-și declinul înregistrat încă de pe la începutul secolului, declin ce se accentuează în preajma celui de-al doilea război mondial.

Pe plan cultural, este de remarcat că în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și primele decenii ale secolului XX s-a dezvoltat învățământul și s-a desfășurat o bogată activitate de culturalizare. Cea mai veche școală publică este școala primară de băieți nr. 1, care și-a început activitatea la 18 iunie 1851, a

căpătat numele de „Gh. Asachi” în 1856 și s-a mutat în clădirea proprie de pe strada Al. I. Cuza în anul 1904. În anul 1858 a luat ființă școala primară de fete nr. 1 în casele căminului D. Vârgolici de pe strada Gr. Ghica 51. Primul gimnaziu din oraș, cu numele „Grigore Ghica vv”, a luat ființă la 6 septembrie 1879; în 1923 școala a devenit liceu, iar în prezent este liceu de fizică – matematică. Școlile primare nr. 2 – băieți și fete – au funcționat în localul propriu de pe strada Ștefan cel Mare din anul 1894, iar școala nr. 4 a luat ființă în Trestiana tot în anul 1894. Școala inferioară de meserii (1901), ulterior gimnaziul industrial, a funcționat până după cel de-al doilea război mondial pe str. Dobrogeanu – Gherea nr. 13, iar liceul de fete (1914) a funcționat în clădiri particulare în primii ani de la înființare, iar din 1930 în local propriu, pe strada 13 Decembrie. Ulterior i s-a construit un al local pe strada Olinescu.

Au mai funcționat cu intermitențe: Școala primară mixtă nr. 3 (1918), Școala pedagogică de fete, Seminarul teologic (1923 – 1934), Gimnaziul comercial, Școala profesională de fete etc. Școala normală de învățători își începe activitatea în anul 1919/1920, în locul gimnaziului Gr. Ghica vv. Prima grădiniță de copii a luat ființă în anul 1919 sub patronajul Societății ortodoxe a femeilor române. Între anii 1880 și 1910 au mai funcționat și câteva școli particulare evreiești.

La opera de culturalizare au mai contribuit bibliotecile publice (prima a luat ființă în anul 1870), corul comunal (înființat în 1856 din inițiativa și cu sprijinul material al căminarului D. Vârgolici) condus de Ștefan Ionescu, filiala Dorohoi a Ateneului Roman (1900 – 1929), societăți cultural – artistice, între care amintim „Cercul didactic” și „Cercul studențesc”, Muzeul de istorie și etnografie, teatrul și cinematograful „Unirea” (1920), presa locală etc.

Izbucnirea celui de al doilea război mondial și desfășurarea lui au avut consecințe nefavorabile – ca în întreaga țară – asupra vieții sociale, economice și culturale din Dorohoi. La declinul economic, evident încă cu mult înainte, se adăugă suferințele aduse de pierderile de vieți omenești, lipsurile și mizeria în rândurile populației, privațiunile de tot felul.

Ca reședință de județ, orașul Dorohoi a fost și centru coordonator al luptei pentru reforma agrară. Au luat ființă „comitete țărănești”, care în 1944 – 1945 au administrat în bune condiții pământurile și bunurile părăsite de proprietari, au ajutat țăranii nevoiași, creând în același timp condițiile pentru înfăptuirea reformei agrare.

În cursul anului 1946 a fost organizat Comitetul județean al Frontului Național Democrat, intensificându-se campania pentru alegerile din noiembrie același an. Au fost organizate economatele.

În iunie 1948, prin legea de naționalizare a principalelor mijloace de producție, au trecut în stăpânirea statului putinele industriei existente în Dorohoi:

moara mare, moara și uleinița Cușin etc., precum și băncile. La 1 martie 1949 s-a desăvârșit și în fostul județ Dorohoi reforma agrară.

În anul 1950, orașul a devenit reședința raionului Dorohoi în cadrul regiunii Botoșani; din anul 1952, raionul Dorohoi trece la regiunea Suceava, iar din anul 1968, după noua împărțire administrativ – teritorială, a devenit oraș în cadrul județului Botoșani.

După anul 1968, în urma unor importante investiții ale statului român, s-au pus bazele dezvoltării industriei cu caracter republican de pe platformele industriale ale orașului și de pe teritoriul înconjurător. Dorohoiul a devenit un oraș cu funcții complexe, prin apariția unor ramuri industriale necunoscute în trecut. Astfel, industria extractivă valorifică resursele naturale locale, procurând materiile prime necesare industriei prelucrătoare. În acest sens, nisipul cuarțos de la Miorcani este extras de către Întreprinderea de exploatare minieră „Miorcani”, cu sediul administrativ la Dorohoi, pe platforma industriei republicane. Din anul 1979 a început exploatarea nisipului cuarțos de la Hudești prin metoda aerlift. Nisipuri obișnuite și gresii se exploatează din dealurile Pascari, Țirincea, Morii, Trestiana, Stânca. Pietrișul și balastul se exploatează de pe valea Siretului, iar argila pentru industria ceramică se găsește din abundență în stratele volhiniene din zona orașului.

Transporturile au fost impulsionate de creșterea numerică a populației și de dezvoltarea industrială. Transporturile feroviare se efectuează pe linia Dorohoi – Iași (151 km) și pe linia Dorohoi – Leorda – Verești (50 km). Spre municipiul Botoșani se călătorește pe linia Dorohoi – Leorda – Botoșani (36 km).

În domeniul telecomunicațiilor, o importantă realizare a constituit-o trecerea, încă din toamna anului 1976, la sistemul deservirii automate a abonaților telefonici.

Începând din anul 1962, orașul este alimentat cu apă potabilă din Siret, prin conducta Bucecea – Leorda – Dorohoi, iar în anul 1972 orașul a fost racordat la sistemul energetic național.

Agricultura – îndeletnicire tradițională a dorohoienilor din timpuri trecute – cunoaște și ea transformări importante. Teritoriul administrativ al orașului însumează – după cum am mai arătat – o suprafață de 6.050 ha, din care teritoriul agricol ocupă 5.247 ha, adică 86,7%. Dispunând de o bună bază materială în vederea mecanizării lucrărilor agricole, folosind judicios relieful și condițiile climatice, administrând solului cantități corespunzătoare de îngrășăminte, s-au înregistrat creșteri importante în producția la hectar. Terenurile agricole erau lucrate de către Întreprinderea Agricolă de Stat „Progresul”, de către cooperatori pe loturile personale, ca și de către cetățenii orașului în grădinile proprietate personală.

2.5. EVOLUȚIA TERITORIALĂ A NUCLEULUI ORAȘULUI

În secolele XV – XVI, nucleul inițial al târgului coincidea cu intersecția actualelor străzi Grigore Ghica, Trandafirilor, Ștefan cel Mare și Republicii, de unde vatra se prelungea în trei direcții: spre est până la biserica Sf. Nicolae, spre vest până la biserica de lemn Adormirea, spre sud până la podul de peste pârâul Morii (podul Botoșanilor). În secolul al XVI-lea, dezvoltarea orașului a fost unidirecțională, spre vest, în lungul interfluviului dintre pârâul Morii și Jijia.

În secolele următoare, evoluția localității a fost influențată de trecerea târgului în stăpânirea mai multor mănăstiri și boieri și jefuirea lui de către tătari, turci și polonezi. Astfel, la începutul secolului al XVIII-lea moșia târgului avea o întindere care (transpusă în sistemul actual de măsură) cuprindea circa 14.400 ha. Ulterior aceasta scade prin rășluri din partea unor proprietari din jur. În prima jumătate a secolului al XIX-lea administrarea acestei moșii se face de către epitropia spitalului „Sf. Spiridon” din Iași. Abia din 1851 ea trece asupra consiliului orășenesc („Eforie”) care răscumpără în 1885 „drepturile” epitropiei din Iași. Planurile vechi de sistematizare a orașului dovedesc că edilii acestuia s-au îngrijit și de modernizarea lui. Proiectul de aliniere, ridicat de arhitectul Arthur Tarlo în anul 1885, la scara 1/3846, este și primul plan executat științific. Din el rezultă că perimetrul urban se întindea în vremea aceea de la podul de peste pârâul Buhai până la biserica Sf. Nicolae și de la izvoarele pâraielor Răileni, Criva și Ghițăloaia până la apa Jijiei.

În primele secole ale existenței sale, orașul a funcționat îndeosebi ca o „piață” locală, cu o zonă de influență oarecum limitată. În prezent zona de influență a orașului este cuprinsă între 900 și 2.700 kmp¹³.

În secolele XIX și XX nucleul inițial era situat pe interfluviul dintre pârâul Morii și Jijia. Orașul se extinde tentacular, cu precădere în lungul căilor de comunicație; spre nord – est, favorizată de construirea gării și a căilor ferate spre Leorda (1880) și Iași (1896), pe valea Jijiei, și prin construirea unor unități industriale; spre nord și nord – vest prin includerea în anul 1925 a satului vecin Trestiana, de pe stânga Jijiei, și prin înmulțirea locuințelor în lungul drumului spre Darabani sau Satu Nou; spre sud (pe Dealul Criva), unde construcția unor stabilimente militare a atras apoi și pe cele civile și, spre est, prin construcția platformei industriale din șesul Jijiei.

Creșterea relativă a suprafeței orașului Dorohoi, pe perioade, față de sfârșitul perioadei anterioare (după Ungureanu Al.²⁰) relevă faptul că suprafața

¹³ Ungureanu, Al. (1980), *Orașele din Moldova – Studiu de geografie economică*, Editura Academiei R.S.R., București

oraşului a crescut cu două ori între anii 1800 – 1900 faţă de anul 1500, iar după 1900 creşterea nu mai fiind atât de pronunţat.

Tabel 1. Creşterea relativă a suprafeţii oraşului Dorohoi, pe perioade (faţă de sfârşitul perioadei anterioare)

Creşterea în perioada 1500-1700	Creşterea în perioada 1700-1800	Creşterea în perioada 1800-1900	Creşterea în perioada 1900-1944	Creşterea în perioada 1944-1977
+ 200,0 %	+ 233,3 %	+ 472,8 %	+ 35,9 %	+ 6,7 %

Sursa: Ungureanu, Al., 1980

2.6. FUNCŢIILE ORAŞULUI DOROHOI

Oraşul Dorohoi – menţionat documentar în 1408 – ca punct de vamă (şi la 1437 ca reşedinţă de ținut) a prosperat o bună bucată de vreme datorită comerţului cu vite şi cai, aflându-se şi la intersecţia unor importante drumuri comerciale şi a funcţiei administrative pe care o deţinea. Din tabelele 4 şi 5 rezultă că, după cel de-al doilea război mondial, structura şi rolul funcţiilor s-au schimbat şi de la tipul de servicii – agricole (în 1930) a evoluat treptat spre tipul agricol şi de servicii iar apoi industrial şi de servicii (în 1977 până în prezent).

Tabel 2. Dinamica structurii funcţionale a oraşului Dorohoi 1930 - 1977

INDUSTRIE			AGRICULTURĂ			SERVICII		
1930	1966	1977	1930	1966	1977	1930	1966	1977
17.9%	25.2%	50.4%	22.5%	22.4%	8.7%	59.6%	52.4%	40.9%

Sursa: Nimigeanu V. (1985)¹⁴, cu modificări

Funcţia industrială este relativ tânără, creată în perioada construirii societăţii socialiste. Aceasta funcţie este una dintre cele mai stabile, conferind trăinicie întregului organism urban, prin multiplele legături pe care le generează atât pe plan material, cât şi uman. În acelaşi timp este şi o funcţie în plin proces de îmbogăţire structurală, modernizare şi reprofilare. Este reprezentată de 4 mari întreprinderi republicane şi una locală.

¹⁴ Nimigeanu, V. (1985), *Câmpia Moldovei – Studiu geografico – economic*, Universitatea Al. I. Cuza, Iaşi

Tabel 3. Dinamica structurii funcționale a orașului Dorohoi 1930 - 1977

1930	1966	1977 – prezent
Servicii – agricole	Agricole – servicii	Industrie – servicii

Sursa: Nimigeanu V. (1985)¹⁵, cu modificări

Funcția de servicii – din sectorul serviciilor, funcția de transporturi se detașează evident (10%) în timp ce serviciile de ocrotire a sănătății, învățământ și cultură au ponderi relativ egale, de 5.5%. Transportul feroviar se impune ca formă principală de legătură exterioară a orașelor (Dorohoiul a fost legat târziu la rețeaua feroviară 1888). Transportul rutier e legat de vechile drumuri comerciale (Dorohoiul este punct de convergență a cinci șosele modernizate).

Funcția comercială a fost una dintre primele funcții urbane, jucând un rol foarte mare în trecut. În municipiul Dorohoi activează un număr de 897 agenți economici, din care, o regie autonomă, 2 societăți comerciale pe acțiuni, 65 societăți în nume colectiv și 401 societăți cu răspundere limitată, 230 asociații familiare și 198 întreprinzători persoane fizice (conform Direcția județeană de statistică – Botoșani).

2.7. STRUCTURA AȘEZĂRII

În prezent, teritoriul administrativ al orașului Dorohoi este de 6.039 ha, dintre care 3.354 ha aparțin orașului și 1.734 ha localităților componente: Dealu Mare, Loturi – Enescu, Progresul.

Vatra orașului ocupă 641 ha terenuri construite în afara vetrei propriu – zise. La recensământul din anul 1966 Dorohoiul cuprindea 3.436 de clădiri cu o suprafață locuibilă de 119.120 mp. Acestea aveau o densitate mai mare în cartierul central, cu case parter sau parter – etaj, alipite unele de altele (vechiul centru comercial), și una mai redusă în cartierele marginase cu case separate de curți și grădini (zona rezidențială).

Trama stradală prezintă aspect neregulat, aceasta reflectând faptul că orașul s-a dezvoltat treptat și în diferite direcții. Astfel de tramă stradală determină dificultăți pentru circulația internă și de tranzit, cartierele comunicând greu între ele.

Din rețeaua de străzi, 69 km sunt modernizate, 58 km au trotuare marginale. Alimentat înainte de 1950 printr-o rețea de fântâni, ulterior a fost racordat la conducta de apă Bucecea – Botoșani (apă din Siret) cu o rețea de distribuție de 22 km. Alimentarea cu apă din fântâni se mai practică în unele cartiere. Rețeaua de canale de evacuare este încă restrânsă.

¹⁵ Idem

Conform bilanțului teritorial înscris pe planul urbanistic general al orașului, totalul teritoriului propus pentru intravilan este de 1.090 ha (100 %). Din acesta, zona centrală și alte funcțiuni complexe de interes public ocupă 39.50 ha (3.62%), zonele de locuințe și funcțiunile lor complementare 523.49 ha (48.06 %), zonele industriale acoperă 209.25 ha (19.17%) iar cele agricole 15 ha respectiv 1.38% din teritoriul intravilan. Zonele de parcuri, recreere și sport dețin 63 ha (5.78 %) iar zona de gospodărire comunală 57.50 ha (5.28%). Zonele cu destinație specială și de echipare teritorială: căi de comunicații rutiere 83.60 ha (7.67%), căi ferate 21.50 ha (1.97 %), construcții aferente rețelelor tehnico – edilitare 5 ha (0.45%) iar zone cu destinații speciale 9.70 ha (0.89%). Alte zone (terenuri neconstruibile, ape) 62.50 ha (5.73%).

La acestea se adaugă și terenurile ocupate de localitățile ce aparțin orașului Dorohoi:

- **Dealul Mare** cu un teritoriu de 38.40 ha din care zona centrală și alte funcțiuni complexe de interes public 1.31 ha (3.50 %) iar zona de locuințe și funcțiuni complementare 37.06 ha (96.50 %);
- **Loturi – Enescu** are un teritoriu de 53.60 ha din care zona centrală și alte funcțiuni complexe de interes public 2.35 ha (4.39 %) iar zona de locuințe și funcțiuni complementare 51.25 ha (95.62 %);
- **Progresul** cu un teritoriu de 25.55 ha din care zona centrală și alte funcțiuni complexe de interes public 0.54 ha (2.50 %), zona de locuințe și funcțiuni complementare 13.76 ha (53.86 %) iar zone unități agricole 11.15 ha (43.64 %).

CAPITOLUL 3: SITUAȚIA DEMOGRAFICĂ

3. 1. DINAMICA POPULAȚIEI

Prima știre scrisă despre numărul locuitorilor din Dorohoi, târg și ținut, o găsim în «Catastihul de cîsă de țărani de la toate ținuturi și curțiani, și vătăji și neamuri și popi», întocmit la 2 februarie 1591 sub domnia lui Petru Schiopu: 1.306 țărani, 204 săraci, 24 vătăji, 124 curțeni, 50 nemiși, 121 alții.

În catagrafia din anul 1803 sunt trecuți 1.480 locuitori, din care 296 erau capi de familie. Ulterior, populația a fost în continuă creștere, de la 4.430 locuitori în 1831 la 5.115 în 1845, la 6.049 locuitori în 1859, 12.690 în 1899, la 14.068 în 1914, la 15.866 de locuitori în anul 1930 ajungând la 25.260 locuitori în ianuarie 1981.

Până la începutul secolului a XIX-lea creșterea populației orașului Dorohoi a fost condiționată atât de sporul natural cât și de cel migratoriu, exprimat de o serie de curenți de populație, fie cu elemente românești: ungureni – populație ardelenască persecutată din punct de vedere etnic și religios de stăpânirea austro –

ungară, aceștia alcătuind sate în sudul orașului Dorohoi; munteni – din bazinele Bistriței și Moldovei; corduneni – bucovineni a căror migrație a îmbrăcat forma unor deplasări pentru lucru pe moșiile boierești la început sezoniere apoi prin înproprietări mulți s-au stabilit definitiv spre partea estică a orașului; fie cu elemente străine: unguri – veniți din sud – vest în secolele XVII – XIX; evrei – au populat orașul la sfârșitul secolului al XVIII – lea, la fel ca și bulgarii, printr-un curent mai redus ¹⁶.

Tabel 4. Dinamica numărului de locuitori din orașul Dorohoi

Anul	Total locuitori	Din care			
		Masculin total	%	Feminin total	%
1859	6.049	-	-	-	-
1866	8.364	-	-	-	-
1889	9.313	4.637	49.8	4.676	50.2
1899	12.090	6.582	51.91	6.108	48.2
1912	14.068	7.369	52.31	6.699	47.7
1930	15.866	8.062	51.4	7.804	48.6
1939	15.978	-	-	-	-
1941	15.555	7.351	47.3	8.204	52.7
1948	15.036	6.998	46.51	8.038	53.5
1956	14.771	7.085	48.0	7.686	52.0
1966	15.597	7.842	50.2	7.755	49.8
1966	16.699	8.386	50.2	8.313	49.8
1970	17.894	9.034	50.5	8.860	49.5
1975	20.512	10.289	50.1	10.223	49.9
1976	21.209	10.615	50.1	10.594	49.9
1977	21.650	10.470	48.4	11.180	51.6
1978	22.332	10.843	48.6	11.489	51.4
1980	24.822	12.006	48.4	12.816	51.6
1981	25.260	12.279	48.6	12.981	51.4
1992	33.730	16.618	49.3	17.112	50.7
2002	30.949	14.989	48.4	15.960	51.6

Sursa: Guțic, O. (1982)¹⁷, cu completări

¹⁶ Tufescu, V. (1977), *Județul Botoșani*, Editura Academiei R.S.R., București

¹⁷ Guțic, O. (1982), *Dorohoi*, Editura Sport – Turism, București

Din analiza tabelului 4 rezultă că între anii 1859 și 1981 populația orașului a crescut cu 19.211 locuitori. Creșterea nu a fost însă uniformă, înregistrându-se perioade de ridicare pronunțate, dar și de încetinire sau chiar de stagnare, datorită modificărilor din evoluția natalității, mortalității și a sporului migratoriu – determinate la rândul lor de împrejurări istorice.

Populația s-a dublat în patru decenii (1859 – 1899), după care a urmat o creștere lentă până în anul 1930, ulterior se înregistrează o ușoară scădere în 1956, cu un spor de 2.081 locuitori în 57 ani (o creștere medie anuală de 36 – 37 locuitori). Sporul cel mai mare a urmat după 1956. Între anii 1966 și 1981 constatăm o creștere mare a populației, cu 644 locuitori pe an, datorită atât sporului natural ridicat cât și celui migratoriu.

În anii de după cel de-al doilea război mondial, industrializarea forțată însoțită de migrarea populației de la sat la oraș, unde nivelul de trai și asistența socială erau mai bune au determinat creșterea natalității, ajungându-se la 24‰ în 1956, scăderea mortalității până la 8.6‰, iar excedentul populației să s-a ridicat la 15.4‰ (față de 2.7‰ în 1939 și chiar 1.1‰ în 1938).

În deceniul următor (1956 – 1966) indicele de natalitate a fost în descreștere, datorită îndeosebi frecvențelor întreruperi de sarcină. Cu toate că mortalitatea s-a menținut scăzută (între 7 – 9‰), excedentul a fost în descreștere, ajungând în anul 1966 la 3.5‰. După anul 1966, indicele de natalitate a crescut din nou ca urmare a măsurilor ferme privind legiferarea întreruperilor de sarcină, cât și a celorlalte măsuri economico – sociale luate de stat.

Se observă că (fig. 1) numărul populației s-a menținut mult timp la un nivel constant – 14.068 în 1912, 15.597 în 1966 – , crescând în deceniul următor, respectiv în anul 1977 la 21.650 (22.332 locuitori la 1 iulie 1978) – inclusiv localitățile Dealu Mare, Loturi – Enescu și Progresul. Sporul total, cu valori mari în anii 1966 – 1975, respectiv 22.5‰, este în egală măsură o consecință a sporului natural și a celui migratoriu.

Dinamica numărului populației Dorohoiului, așa cum o înfățișează recensămintele din anii 1992 și 2002 este, fără îndoială, o consecință firească a dezvoltării economico – sociale.

De asemenea, după anul 1980, deși sporul natural al populației s-a menținut la un nivel ridicat, mult superior mediei pe țară, iar dezvoltarea industrială s-a accentuat considerabil, populația ajungând până în 1992 la 33.730, s-a amplificat totuși fenomenul de migrație a populației spre alte județe ale țării și, drept urmare, la recensământul din 2002 populația a scăzut la 30.949 locuitori.

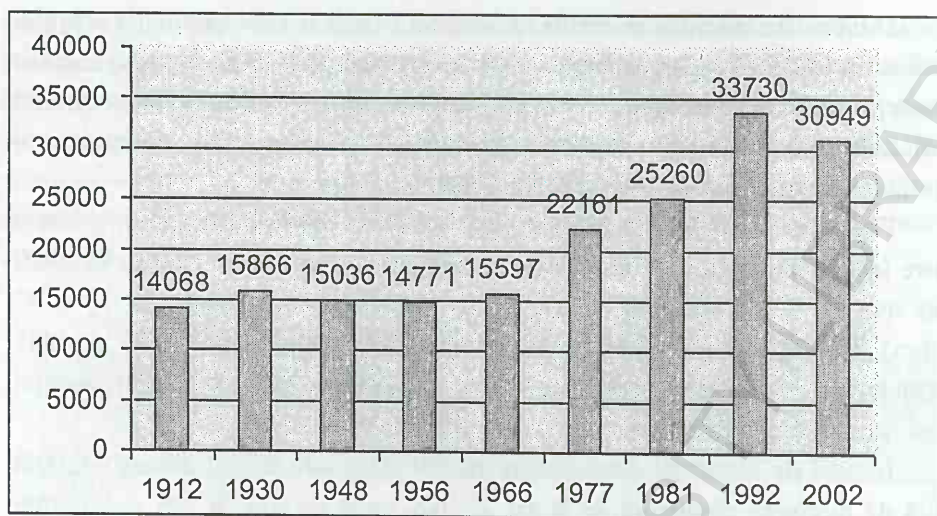

Fig. 1. Evoluția numărului populației orașului Dorohoi între 1912 și 2002

Așa cum am precizat, migrațiile au contribuit nu numai la creșterea numerică a populației, la stabilirea ei ci și la creșterea densității acesteia. În perioada contemporană, la majoritatea orașelor din Moldova s-a produs o creștere a densității, ca urmare a creșterii numerice a populației și a dezvoltării pe verticală a unor cartiere de locuințe noi¹⁸. Densitatea medie a populației Dorohoiului, repartizată pe întreg teritoriul administrativ (inclusiv teritoriul agricol), a fost în anul 1978 de 366 locuitori pe km². Densitatea este mai mică în localitățile componente, în cartierul Trestiana și în cartierele periferice Criva, Ghițăloaia, Pascari, Răileni. În perimetrul central al orașului și în zonele ocupate de blocuri densitatea crește, variind între 80 și 120 locuitori pe ha (800 – 1.200 loc/km²).

3.2. MIȘCAREA NATURALĂ

Mișcarea naturală reprezintă totalitatea modificărilor ce apar în numărul și structura populației, ca urmare a nașterilor și deceselor, căsătoriilor și divorțurilor.

Natalitatea reprezintă frecvența sau intensitatea nașterilor în cadrul unei populații, și se măsoară prin rata natalității, raportul dintre numărul total de nașteri și populația medie. Factorii care influențează natalitatea pot fi de ordin economic (nivelul de trai), politic (politică demografică) sau socio-culturali (statutul femeii în societate, religia sau sănătatea).

¹⁸ Ungureanu, Al. (1980), *Orașele din Moldova – Studiu de geografie economică*, Editura Academiei R.S.R., București

Natalitatea ridicată presupune existența unui nivel de trai bun alături de concepții sănătoase despre familie și copii, precum și o asistență medico – socială de calitate. În orașul Dorohoi, din anul 1930 până înaintea celui de-al doilea război mondial, natalitatea a depășit constant media țării de 9.3‰ – 14.6‰. În anii de după cel de-al doilea război mondial, creșterea nivelului de trai și buna organizare a asistenței sociale au făcut ca natalitatea să crească, ajungându-se la 24‰ în anul 1956, mortalitatea să scadă la 8.6‰, iar excedentul populației să se ridice la 15.4‰ (față de 2.7‰ în anul 1939 și chiar 1.1‰ în anul 1938).

În deceniul următor 1956 – 1966 (fig. 2) indicele de natalitate a fost în descreștere, datorită îndeosebi frecventelor întreruperi de sarcină. Cu toate că mortalitatea s-a menținut scăzută (între 7 – 9‰), excedentul a fost în descreștere, ajungând în anul 1966 la 3.5‰. După anul 1966, indicele de natalitate s-a redresat din nou ca urmare a măsurilor restrictive legiferate privind limitarea strictă a întreruperilor cursului sarcinii, ajungându-se astfel la o rată a natalității de 31.2‰ în 1980. Creșterea forțată a natalității s-a însoțit de creșterea dramatică a mortalității materne, ajungându-se la cel mai ridicat nivel din Europa. ajungând la o rată a natalității de 31.2‰ în 1980.

După această dată, și începând cu perioada de tranziție, valorile natalității au scăzut continuu, ajungând în 1992 la o rată de 14‰, la recensământul din 2002 la 13.5‰ iar în 2003, conform statisticilor la 10.5‰ – aceste date reflectând o consecință firească a dezvoltării economico – sociale.

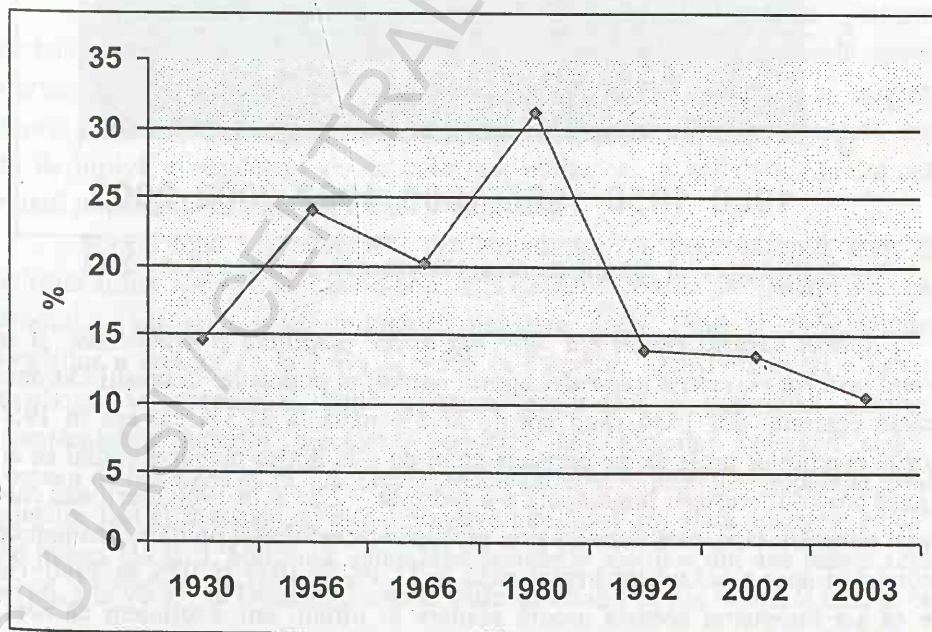

Fig. 2. Evoluția natalității orașului Dorohoi în perioada 1930 – 2003

Mortalitatea reflectă totalitatea deceselor care se produc în cadrul unei populații. Se exprimă prin rata mortalității, raportul dintre numărul total de decedați și populația medie. Factorii ce influențează mortalitatea sunt asemănători cu cei ce afectează și natalitatea (nivelul de viață, structura pe grupe și medii etc.).

Asemenea natalității, numărul decedaților la mia de locuitori s-a înscris permanent sub media pe țară. Ea a scăzut aproape continuu (fig. 4), ca urmare a îmbunătățirii radicale a nivelului material și a asistenței sanitare a populației

În orașul Dorohoi aceasta a fost de 18.5‰ în 1930, 9.5‰ în anul 1956, scăzând apoi la 7.2‰ în 1966 pentru ca în 1977 mortalitatea să fie de 9.6‰ iar în 1980 să scadă la 8.9‰. După această dată, respectiv în 1992, mortalitatea a crescut la 12.3‰ iar în 2003 ea era de 7.5‰ – o consecință a creșterii nivelului general de dezvoltare a economiei.

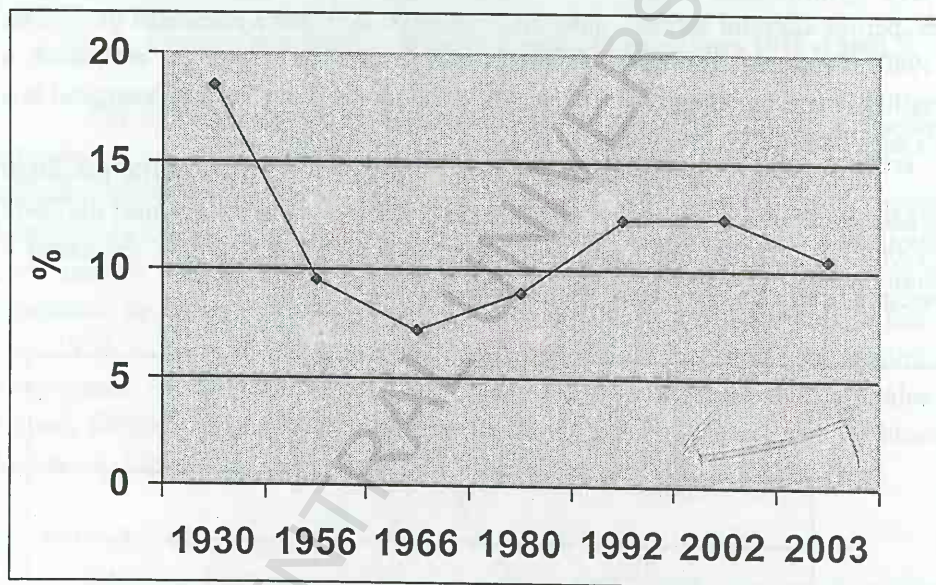

Fig. 3. Evoluția mortalității din orașul Dorohoi în perioada 1930 – 2003

Sporul natural reprezintă diferența dintre natalitate și mortalitate, și se exprimă prin rata creșterii naturale. Sporul natural al populației în orașul Dorohoi a scăzut continuu din 1930 când era de 26.5% până la 21.5% cât era în 1956 (datorită condițiilor grele de pe perioada celui de – al doilea război mondial ce au stânjenit procesul creșterii populației), s-a redresat – 22.5% în 1966 (perioada care a urmat eliberării țării, caracterizată prin profunde transformări politice, economice și sociale) și apoi a scăzut iar treptat până la 15.4% în 1977 și 10% în 1980. Cu toate că s-a înregistrat această ușoară scădere în ultimii ani, subliniem că acest indicator a fost în toți anii superior nivelului atins pe plan național.

Dinamica numărului populației Dorohoiului, așa cum o înfățișează recensămintele din anii 1992 și 2002 este, fără îndoială, o consecință firească a dezvoltării economico – sociale. În 1992 sporul natural a fost de 1.8% iar în 2002 de 1%.

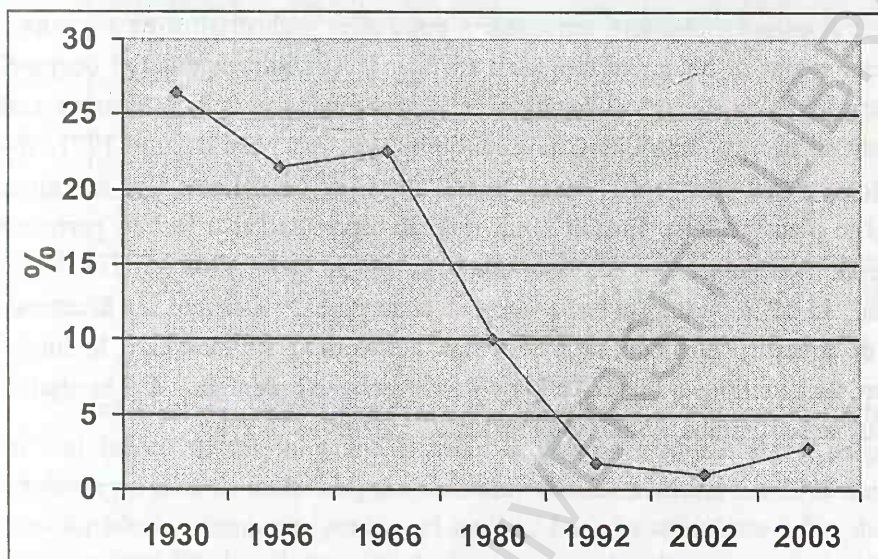

Fig. 4. Sporul natural înregistrat în perioada 1930 – 2003

3.3. MOBILITATEA POPULAȚIEI

Mobilitatea populației reprezintă o componentă importantă a dinamicii acesteia, sporul natural fiind de cele mai multe ori complementar sporului migratoriu. Mobilitatea populației implică deplasările obișnuite și migrațiile propriu – zise. Mișcarea migratorie propriu – zisă necesită o schimbare de durată sau definitivă a rezidenței și, de cele mai multe ori, a activității, presupunând mutații importante în viața persoanelor implicate.

Sporul total sau integral a fost excedentar, cu mici excepții, cum ar fi perioada anilor 1939 – 1960, când populația a scăzut datorită mortalității din timpul războiului, cât și mișcării migratorii negative. Între 1930 și 1966 ponderea flotanților a crescut de la 2.4% la 9.5% la Dorohoi. Transferul rural – urban al populației se aprecia și după originea geografică a populației urbane la recensămintele anterior precizate, ponderea nelocalnicilor crescând acum în Dorohoi de la 43.8% la 59.4%. Deplasarea a antrenat în principal populația rurală a județelor Iași și Botoșani, și într-o pondere mai mică din afara acestora, adică din alte județe ale țării. Mai mult, cumulând ponderile sosiților din alte județe acestea se ridică la 90.4% la Dorohoi, întărind astfel afirmația că din numărul total al celor

sosiți în oraș, pe primul loc se află județul din care acesta face parte și apoi din celelalte județe.

Sporul migrator în Dorohoi a fost negativ până în 1970. Însă, profundele mutații economice și sociale care au avut loc în perioada socialistă, s-au răsfânt puternic și asupra mobilității teritoriale a populației. Industrializarea s-a impus ca un factor major în dinamica structurii sociale, în structura populației ocupate, în ridicarea nivelului de trai al locuitorilor și mobilitatea populației dinspre zonele excedentare spre cele deficitare de forță de muncă. Începând cu anul 1971, sporul migratoriu a fost excedentar, cu o medie anuală de 291 locuitori pe an (au sosit 4.398, au plecat 2.360). În anii 1965 și 1980, sporul total a fost în permanență excedentar, oscilând între 29 locuitori (1.8‰) în anul 1965 și 817 locuitori (38.5‰) în 1976. Întreprinderile ce au luat naștere în Dorohoi au însemnat un punct de atracție pentru populația de la sate, activă în agricultură, care, în contextul modernizării continue a lucrărilor agricole, devenea excedentară. Până în anul 1980 aspectul nu se schimbă, soldul total rămânând pozitiv – 18.2%.

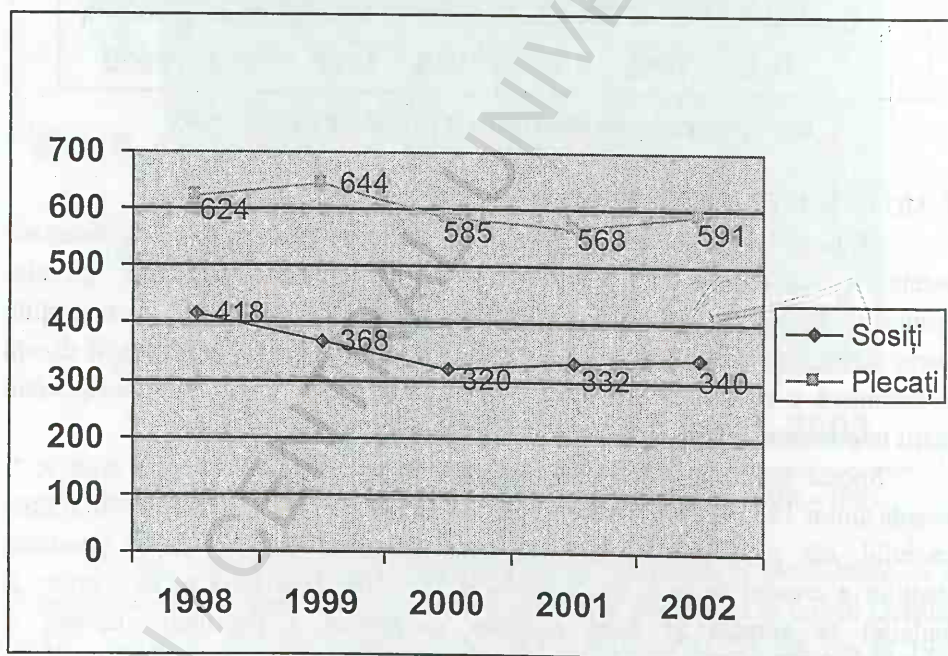

Fig. 5. Sporul migrator înregistrat între anii 1998 – 2002

Din 1998 până în 2002 cei sosiți în Dorohoi au fost în număr de 1.778 iar cei ce au plecat au fost în număr de 3.012, ceea ce înseamnă că sporul migrator are o valoare negativă (fig. 5).

Tabel 5. Numărul persoanelor sosite și al celor plecate din Dorohoi 1992 – 2001

Anul	Sosiți		Plecați		Bilanț migratoriu	
	Nr. pers	%	Nr. pers	%	Nr. pers	%
1992	305	9,3	200	6,1	105	3,2
1998	382	11,2	376	11,1	6	0,1
1999	378	11,2	489	14,2	-109	-3
2000	228	6,8	584	17,5	-256	-10,7
2001	388	11,7	508	15,3	-120	-3,6

Sursa: Date prelucrate

Numărul plecărilor temporare pentru lucru în străinătate este în creștere în ultimii ani (tabel 5), dar nu poate fi decât estimat, pentru că rareori se pleacă folosindu-se permise de muncă legale. Conform recensământului din 2002 numărul persoanelor plecate temporar (pentru cel mult 12 luni) în străinătate a fost de 244, care, prin aportul lor de valută susțin în parte puterea locală de cumpărare. Cei ce lucrează în străinătate preferă țările spațiului Schengen (Spania, Italia) și Israelul. Cei plecați pentru o perioadă mai îndelungată (peste 12 luni) era de 342 persoane.

3.4. STRUCTURA POPULAȚIEI PE GRUPE DE VÂRSTĂ ȘI SEXE

Reprezintă expresia divizării populației totale a unui teritoriu în efective anuale, cincinale sau decenale. Există astfel trei categorii semnificative: populația tânără (cu vârsta cuprinsă între 0 – 15 ani), populația adultă (15 – 65 ani) și populația vârstnică (cu vârsta peste 65 de ani).

Tabel 6. Populația pe grupe de vârste și sexe în anul 1930, în orașul Dorohoi

VÂSTA (ANI)	MASCULIN	FEMININ
0 - 6	1.286	1.263
7 - 12	827	806
13 - 19	1.107	1.290
20 - 64	4.484	4.082
> 65	300	303
Nedeclarată	58	60

Sursa: Recensământul populației de la 29 decembrie 1930

În ceea ce privește structura populației pe vârste în orașul Dorohoi, se remarcă ponderea deosebit de ridicată a populației tinere.

Din studiul evoluției populației pe sexe, mai constatăm că la recensămintele populației din anii 1899, 1912, 1930, 1966 și 1970, numărul locuitorilor de sex masculin a fost mai mare decât cel feminin. Numărul locuitorilor de sex feminin a fost mai ridicat în perioada imediată de după război, sporind apoi în anii 1977 – 1978. Această creștere din ultimii ani s-a datorat dezvoltării industriei ușoare în această zonă, fapt ce a atras și fixat în oraș un număr mare de femei.

Analizând structura populației pe sexe, se distinge o ușoară superioritate, din punct de vedere numeric, a populației feminine care, după datele recensământului din 1992 avea o pondere de 50.7% iar din 2002 deține o pondere de 51.1% din totalul populației.

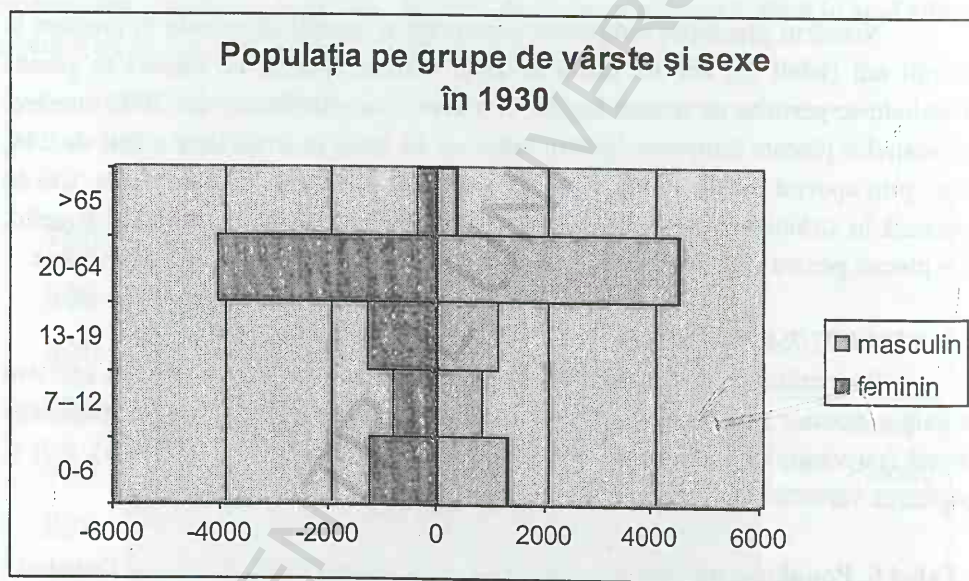

Fig. 6. Structura pe grupe de vârstă și sexe a populației orașului Dorohoi în anul 1930

Astfel, datele de la recensământul populației efectuat în 1930 (tabel 6), relevă faptul că populația cu vârstă până în 20 de ani reprezenta 41.5% din totalul populației iar în anul 2002 populația orașului sub 30 de ani deținea 48% din totalul populației, din care peste 30 % reprezenta populația între 0 și 15 ani. Populația între 30 și 59 de ani, cu toate că reprezintă categoria cea mai afectată de procesul migrației, deținea totuși 39% din totalul populației.

În anul 1930 piramida avea formă de amforă, cu populația considerată activă (între 20 și 60 de ani) mai numeroasă (fig. 6).

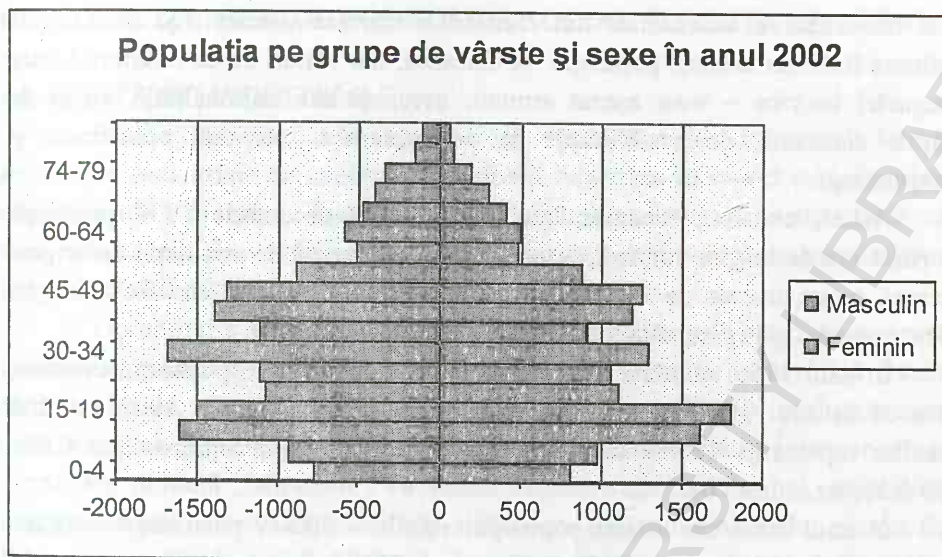

Fig. 7. Structura pe grupe de vârstă și sexe a populației orașului Dorohoi în anul 2002

Putem observa astfel că piramida pe grupe de vârstă și sexe corespunzătoare municipiului Dorohoi are o formă de amforă, pentru anul 2002 (fig. 7), formă specifică regiunilor cu o economie de tranziție. Pentru acest an, baza mai îngustă semnalează scăderea ratei natalității, iar numărul populației de vârstă adultă se menține la cote ridicate.

3.5. STRUCTURA ETNICĂ A POPULAȚIEI

În orașul Dorohoi alături de români, care reprezintă 98.3% din totalul populației, trăiesc și alte naționalități: evrei (0.2%), rromi (1.4%), iar alte etnii 0.04% – conform recensământului din anul 2002 (fig. 9).

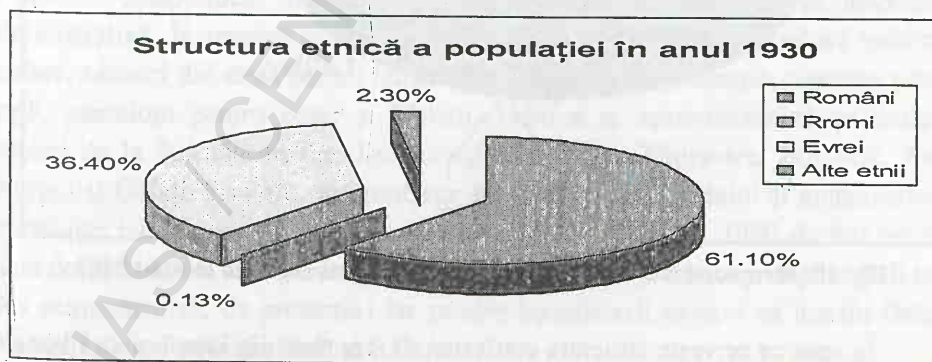

Fig. 9. Structura etnică a populației municipiului Dorohoi în anul 1930

Structura națională a populației s-a modificat în decursul anilor. Din studiul documentelor moldovenești ale secolelor XVI, XVII și XVIII se constată că

marea majoritate a locuitorilor din Dorohoi o formau românii. Și în secolele următoare întâlnim aceeași populație românească, dar alături de ea – datorită unor împrejurări istorice – s-au așezat armeni, evrei și alte naționalități, atrași de bogățiile din zonă, de posibilitățile de desfășurare a activității comerciale și meșteșugărești.

Astfel, conform recensământului de la 29 decembrie 1930 populația majoritară era de origine română, respectiv 61.1%, urmată de populația de origine evreiască, cu un procent de 36.4%, populația de origine germană cu 0.76%, unguri 0.30%, polonezi și ruși cu câte 0.22% iar rromi 0.13% (fig. 10).

În anul 1966, numărul românilor reprezenta 90% din populația orașului, pentru ca în anul 1981 numărul lor să depășească 96% iar în 1992 numărul românilor reprezenta 98.9% din populația orașului, rromii reprezentând 0.6%, evreii 0.2% iar ungurii 0.03%.

În anul 2002 din totalul populației stabile – 30.949 persoane – românii reprezentau 30.432 persoane (98.3%), rromi 451 persoane (1.4%), evrei 80 persoane (0.2%) iar alte etnii 14 persoane (0.04%).

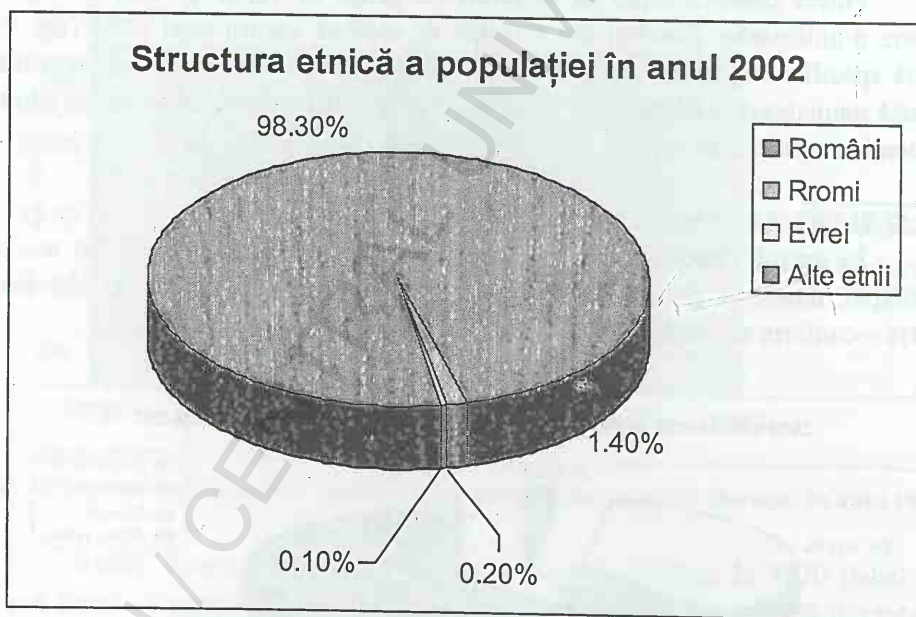

Fig. 10. Structura etnică a populației municipiului Dorohoi în anul 2002

În ceea ce privește structura confesională, românii din Dorohoi au libertate religioasă. Majoritatea populației aparține Bisericii Ortodoxe, religia oficială, în procent de 96%. Slab reprezentate sunt confesiunile greco-catolică, evanghelică, penticostală, baptistă, mozaică și reformată.

CAPITOLUL 4: MEDIUL ECONOMIC, SOCIAL ȘI FORȚA DE MUNCĂ

4.1. ACTIVITĂȚI INDUSTRIALE

Privite sub aspectele apariției și dezvoltării lor în orașul Dorohoi, activitățile industriale au cunoscut o serioasă întârziere în raport cu industria din alte orașe ale țării. Ele au luat amploare în urma unor investiții în anul 1968, când s-au pus bazele dezvoltării industriei cu caracter republican de pe platformele industriale ale orașului și de pe teritoriul înconjurător.

Dorohoiul a devenit un oraș cu funcții complexe, prin apariția unor ramuri industriale necunoscute în trecut. Astfel, industria extractivă valorifică resursele naturale locale, procurând materiile prime necesare industriei prelucrătoare. În acest sens, nisipul cuarțos de la Miorcani este extras de către Întreprinderea de exploatare minieră „Miorcani”, cu sediul administrativ la Dorohoi, pe platforma industriei republicane. Din anul 1979 a început exploatarea nisipului cuarțos de la Hudești prin metoda aerlift. Nisipuri obișnuite și gresii se exploatează din dealurile Pascari, Țirincea, Morii, Trestiana, Stânca. Pietrișul și balastul se exploatează de pe valea Siretului, iar argila pentru industria ceramică se găsește din abundență în stratele volhinienene din zona orașului.

În partea de est a orașului s-a dezvoltat o **platformă industrială**, în care se află unități de prelucrare superioară a nisipului de la Miorcani și Hudești. Industria prelucrătoare este reprezentată prin mari unități industriale, din care multe ale industriei statului român. Unitățile industriale noi sunt amplasate pe cele două platforme industriale. În anul 1978, producția industrială globală a orașului reprezenta 12% din producția industriei județului Botoșani.

Industria ușoară, cu subramura textile – confecții, este reprezentată prin Întreprinderea de confecții, intrată în funcțiune în anul 1963, și funcționa ca secție a fabricii „Republica” din Botoșani, din anul 1967 având însă autonomie administrativă. În prezent se numește *Euro 2000 SRL*. Aceasta produce uniforme școlare, sacouri din stofă pentru bărbați, echipamente de protecție, costume pentru copii, pantaloni pentru copii și bărbați. Fabrica se aprovizionează cu stoffe și țesături de la fabricile textile din Buhuși, Constanța, Timișoara, Botoșani, Arad, Giurgiu și Galați. Prin eforturi continue de amenajare a spațiului și modernizare a procesului tehnologic, valoarea producției globale a fost în 1980 de 8.6 ori mai mare decât în 1966. Desfacerea producției se face în majoritatea județelor țării (mai ales echipamentele de protecție) iar printre beneficiarii externi se înscriu Belgia, Olanda, Libia, Federația Rusă și S.U.A.

Industria alimentară, cu subramurile morărit, panificație și brânzeturi, este reprezentată prin sectorul de morărit și panificație și de fabrica de brânzeturi. Moara are o capacitate de măcinat de 70 de tone în 24 de ore, secția de panificație

22 tone în 24 ore, iar fabrica de brânzeturi (pusă în funcțiune din 1969) de 62000 litri lapte în 24 ore și produce telemea de vacă (60% din valoarea producției), cașcaval Dalia (25%), Teleorman, brânzeturi frământate, iaurt, sana, brânza de vaci grasă și dietetică, smântână. Fabrica de brânzeturi se aprovizionează cu lapte de la toate categoriile de unități agricole din raza fostului raion Dorohoi iar produsele fabricate sunt destinate aproape în întregime (90%) consumului intern, la export fiind solicitate brânza tip „Olanda” și cașcavalul.

Industria materialelor de construcție este ilustrată de: *Stația de înobilare a nisipului cuarțos* – intrată în funcțiune la 1 aprilie 1971, producția de nisip extras a crescut de la 80.000 tone în 1972 la peste 110.000 tone în 1980, calitatea excepțională a acestor nisipuri făcând ca ele să fie expediate și la alte fabrici de sticlă din București, Mediaș, Turda, Cluj, Alba – Iulia, Fieni, Sighișoara – și de Întreprinderea de sticlărie și porțelan (1973), care produce abajururi, articole ornamentale, servicii pentru apă, ceai, vin, lichioruri, iar din 1976 sticlărie colorată –menaj. În anul 1980 a intrat în funcțiune și secția porțelan. În țară, producția acesteia se valorifică în majoritatea județelor, în unitățile de alimentare publică, turism. Încă de la începuturi, stația a avut și are numeroși beneficiari externi printre care amintim S.U.A., Germania, Irak, Iordania, Kuweit (sticlărie), Federația Rusă, Iran, Ungaria, Olanda (sticlărie și articole de iluminat); pentru aceleași produse se mai adaugă și Franța, Marea Britanie, Elveția, Spania, Japonia, Canada, Egipt ș.a. Valoarea producției a crescut continuu, pe măsura extinderii, de peste 6 ori în perioada 1974 – 1984 și după această dată.

În anul 1979 a început construirea Întreprinderii de mașini – unelte grele de deformare plastică (I.M.U.G.D.P.), o întreprindere pivot a industriei constructoare de mașini, a început să producă cu prima capacitate în anul 1980. Se aprovizionează cu profile și tablă groasă de la combinatele siderurgice de profil din țară: Reșița, Hunedoara, Târgoviște și fabrică: foarfece pentru debitat table groase, ciocane matrițoare, prese mecanice de debitat, mașini de îndreptat și îndoit table, etc. În anul 1982 avea o producție de 80 milioane lei, ea valorificându-se în întregime în țară, la combinatele de la Cluj, Iași, București, Bocșa, Ploiești.

Industria locală este reprezentată prin Întreprinderea de prestări servicii și de producție industrială, ale cărei unități sunt amplasate pe platforma industriei locale sau dispersate în oraș și județ. Produce peste 200 de sortimente de ceramică, teracotă, cărămizi, produse din lemn, mobilier școlar, covoare românești, produse metalurgice și confecții metalice, produse de balastieră etc. Pe raza orașului funcționează atelierul de cărămizi, secțiile de teracotă, săpun de rufe, sifoane, mase plastice, de produse din cauciuc și două ateliere mecanice. Produsele industriei locale sunt vândute în 26 județe ale țării cât și peste hotare.

Industria locală valorifică resursele spațiului și contribuie la creșterea numărului bunurilor de consum și la deservirea populației prin prestări de servicii industriale și semiindustriale. Există două ateliere meșteșugărești: „Sporul”, profilată pe lucrări în lemn și metal 28 secții cu 282 muncitori în 1981, în prezent numită *SOCOM Sporul* și „Viitorul”, pentru croitorie, pielărie și servicii (28 secții cu 689 muncitori în 1981).

Alte unități cu profil industrial și servicii sunt: Centrul de semiindustrializat legume, fructe și zarzavaturi (din 1968, produce semiconserve și conserve de legume și fructe; aprovizionarea se face de la centrele de stat și private; sunt exportate fie în stare proaspătă fie conservate, deshidratate și uscate, ca sucuri în Federația Rusă, Germania, Franța, Olanda, Japonia); Secția de prelucrare a vinului (unitate de vinificație cu 35 vag/an și îmbutelia 2000 de sticle pe zi, și unitatea de rachiuri cu o capacitate de 610MGD și îmbuteliere de 5000 sticle pe zi în 1983); Secția de gospodărie comună și locativă (în prezent firma *Goscom S.A.*).

Paralel cu dezvoltarea și modernizarea industriei, au apărut în oraș și profesii noi: sticlari, pictori, gravori, șlefuitori, mineri, ceramiști, constructori de mașini etc.

4.2. ACTIVITĂȚI AGRICOLE

Agricultura constituie o componentă de bază a peisajului geografic și economiei cu rădăcinile cele mai adânci în trecutul istoric, până în neolitic.

Agricultura – îndeletnicire tradițională a dorohoienilor din timpuri trecute – cunoaște și ea transformări importante în ultimele decenii. Reforma agrară din 1864 a impulsionat extinderea culturilor agricole pe întreg teritoriul Câmpiei Moldovei¹⁹, iar cultura plantelor rămânea mai departe ramura principală. Statistica agricolă arată că numai în perioada 1864 – 1905 suprafețele însămânțate cu grâu de toamnă și primăvară au crescut de 1.8 ori iar cele cu porumb de 2.2 ori, la fel și cele de orz și ovăz; în 1905 terenurile arabile și cele în ogor sterp reprezentau circa 63% în județul, pe atunci, Dorohoi; începând cu secolul XX s-au cultivat pe suprafețe tot mai extinse rapița, fasolea, mazărea, bobul și linte, cartoful, sfecla de zahăr și zarzavaturile. Producțiile medii la hectar erau însă mici în 1905, și instabile în timp; în Dorohoi s-au obținut 10 q la ha la porumb, 168 q/ha la grâu și 10 q/ha la secară. Grâul se remarcă prin calitățile deosebite, motiv pentru care era mult apreciat de piețele din Elveția, Germania și Anglia.

Teritoriul administrativ al orașului însumează – după cum am mai arătat – o suprafață de 6050 ha, din care teritoriul agricol ocupă 5247 ha, adică 87%. Dispunând de o bună bază materială în vederea mecanizării lucrărilor agricole,

¹⁹ Nimigeanu, V. (1985), *Câmpia Moldovei – Studiu geografico – economic*, Universitatea Al. I. Cuza, Iași

folosind judicios relieful și condițiile climatice, administrând solului cantități corespunzătoare de îngrășăminte, în ultimii ani s-au înregistrat creșteri importante în producția la hectar.

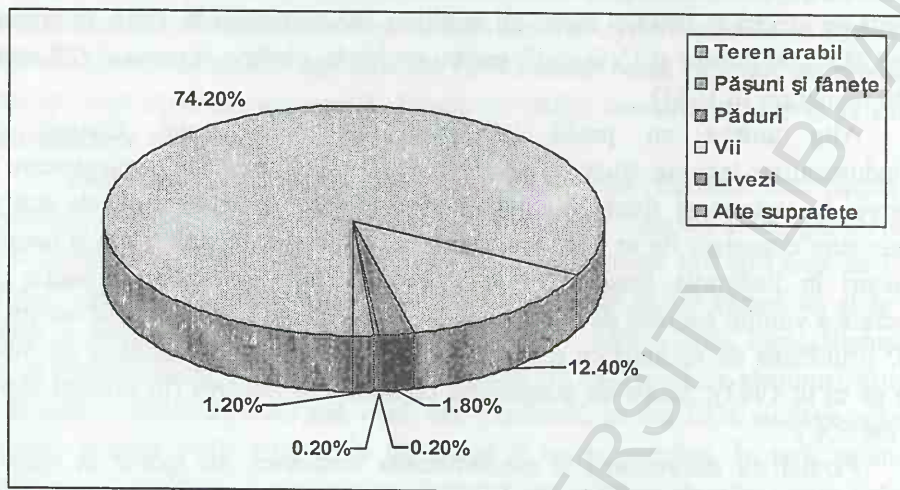

Fig. 11. Structura modului de utilizare a terenului în Dorohoi – anul 2002

Sursa: Date prelucrate

Din figurile 11 și 12 rezultă că, în anul 2002, structura utilizării terenurilor era următoarea: terenul agricol are o largă repartiție în Dorohoi – 87%, iar cel arabil 74.2%; pădurea, are un pronunțat caracter marginal în repartiție, apărând pe dealurile mai înalte – 1.8%, ea avea o pondere mai mare în trecut dar s-a redus continuu datorită procesului de populare și sporirea suprafețelor pentru culturile agricole și pășune pentru animale – 12.4%; viile și livezile au câte 0.2% din total; celelalte categorii de utilizare a terenurilor dețin o pondere mai redusă: râuri, bălți, lacuri, mlaștini, căi de comunicație, construcții, spații verzi, alte suprafețe (1.2%).

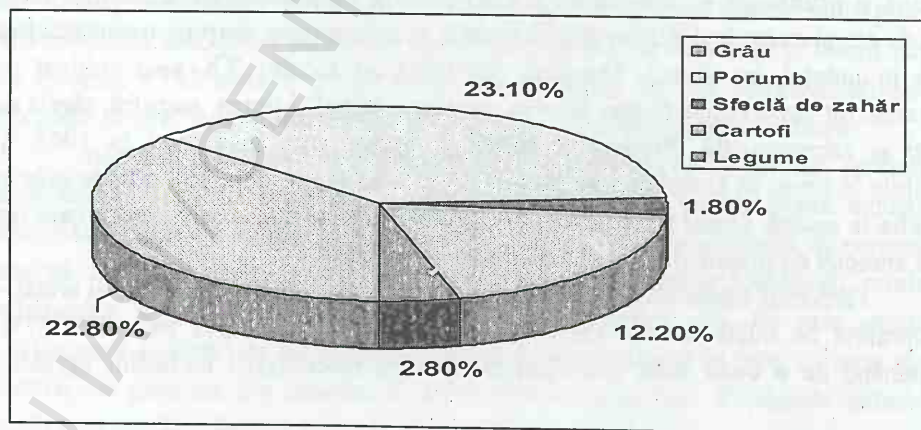

Fig. 12. Ponderea medie multianuală în terenul arabil a principalelor culturi agricole – Dorohoi 2002

Astfel, producția medie la hectar, multianuală, a fost de 45.2 q/ha pentru porumb, 28.1 q/ha la grâu, 455 q/ha la sfecla de zahăr, 204.9 q/ha la cartofi (productivitatea mai mare a acestor două culturi e favorizată de relieful mai fragmentat și de clima mai răcoroasă) și 164.8 q/ha la legume (în vecinătatea orașului mai ales).

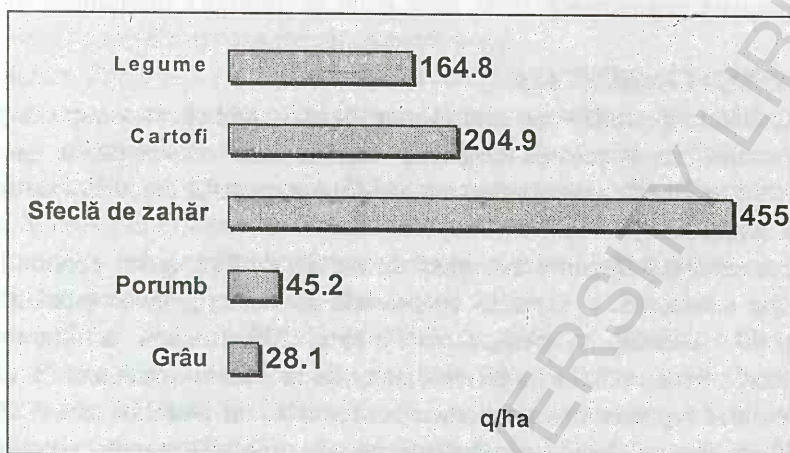

Fig. 13. Producția medie multianuală la hectar a principalelor culturi agricole

În ceea ce privește structura utilizării terenului arabil, ponderea medie multianuală a principalelor culturi agricole în anul 2002 la Dorohoi a fost următoarea: grâul 22.8%, porumb 23.1%, sfecla de zahăr 1.8%, cartofi 12.2% iar legume 2.8%.

Creșterea animalelor reprezintă cea de-a doua ramură a agriculturii, cu vechi tradiții în Dorohoi și deosebit de rentabilă. În ce privește densitatea la 100 hectare, structura șeptelului a fost următoarea la nivelul anului 2002: bovine 70 capete la 100 de ha, porcine 11 capete, ovine 32 capete, păsări 411 capete/100ha, albine 382 capete/100ha iar cabaline 3 capete la 100 ha. Producțiile înregistrate – 16 kg carne per cap de locuitor, 116 litri lapte per cap de locuitor și 0.1 kg lână per cap de locuitor.

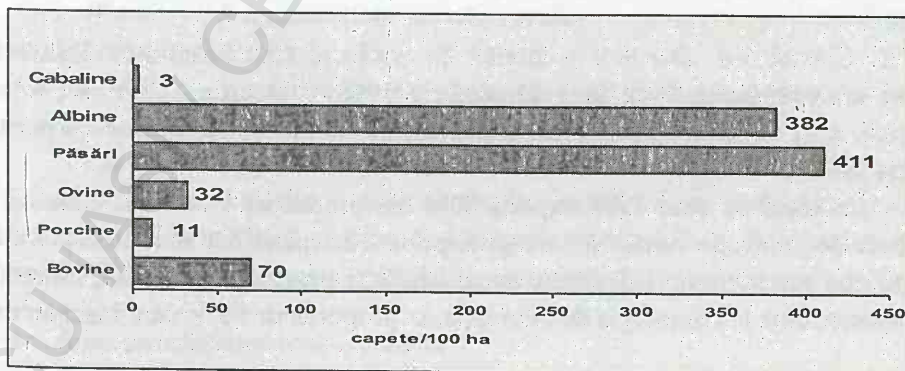

Fig. 14. Structura șeptelului în municipiul Dorohoi – anul 2002

Terenurile agricole sunt lucrate de către Agricola „Progresul” (cu profil culturi de câmp – zootehnic, în care producția vegetală deține circa 70%, fiind organizată pe 9 ferme specializate în cultura plantelor – Trestiana, Popeni, Havârna, pomicultură – Șendriceni și vaci de lapte – Șendriceni, Progresul, Havârna), de către locuitori pe loturile personale, ca și de către cetățenii orașului în grădinile proprietate personală.

4.3. ACTIVITĂȚI COMERCIALE

Funcția comercială – pe primul plan în anii antebelici – ocupă în prezent un loc secundar în economia orașului, deși rețeaua de magazine și unități comerciale a fost lărgită prin amplasarea acestora la parterul blocurilor de locuințe din centrul orașului.

În municipiul Dorohoi activează un număr de 897 agenți economici, din care, o regie autonomă, 2 societăți comerciale pe acțiuni, 65 societăți în nume colectiv și 401 societăți cu răspundere limitată, 230 asociații familiare și 198 întreprinzători persoane fizice (conform datelor de la Consiliul Județean Botoșani).

Cea mai reprezentativă societate comercială din Dorohoi este *S.C. Stipo S.A.* (înființată în anul 1973) recunoscută pe plan mondial pentru articolele din porțelan și sticlă. Are un capital social: 51.236 milioane lei – majoritar de stat și un număr de angajați de 1.070 persoane²⁰. Domenii de activitate:

- obiect principal de activitate: producție și comercializare de articole de sticlărie de menaj și corpuri de iluminat
- obiect secundar de activitate: execuție de piese de schimb și S.D.V. pentru producția de sticlărie

În prezent aceasta fabrică este în declin.

► *S.C. Porțelanul S.A. Dorohoi* – articole menaj, decorative; funcționează din anul 1980, este o societate cu capital privat care are circa 500 angajați (tabel 6) și realizează 3500 tone pe an produse de porțelan, pentru piața internă și internațională (S.U.A., câteva membre U.E. și C.E.F.F.A.).

În tabelul 6 sunt cuprinse informațiile privind capitalul, cifra de afaceri și profitul firmei.

► *S.C. Conted S.A. Dorohoi* – fabrică de confecții (îmbrăcăminte). Existența acestei societăți datează de la 1 Decembrie 1963 – începând cu o secție de confecții, apoi din anul 1967 devine întreprindere de interes republican cu personalitate juridică.

Începând cu anul 1998 exportă 80% din producție; este o societate cu o activitate de producție continuă cu capital privat (începând din anul 1991). De la privatizarea societății, au fost făcute anual conform programului stabilit, investiții cu preponderență în tehnologia de fabricație, în proporție de 95%, care însumat din

²⁰ www.osc.ro/companii_show

anul 1995 și până în prezent, reprezintă un volum total de 11.333.615,00 mii lei. În prezent aici lucrează un număr de 1.270 salariați.; societatea produce circa 48.000 costume/lună pentru femei și bărbați; cifra de afaceri este de 6 milioane USD; destinația exporturilor – piețele din Germania, Anglia, Franța, Belgia, Italia, Suedia²¹.

În municipiul Dorohoi, și după anul 1990 s-au înființat și alte societăți comerciale cu capital mixt sau privat. Amintim aici:

► *S.C. Glass Porcelain Manufactures Debelly S.R.L.*, înființată în 1992, societate cu capital mixt care produce și comercializează produse din sticlă (menaj și decorativă) și porțelan. Produsele au distribuție în Japonia, Germania, Italia, Franța, Israel, S.U.A., Danemarca. Produce o gamă largă de articole de sticlărie realizate în întregime manual și utilizând numeroase tehnici de decorare. În tabelul 7 sunt cuprinse informațiile statistice privind numărul de angajați, asociați sau administratori precum și informații financiare.

► *Nemțoi Glass Art* – înființată în 1995, în cartierul Trestiana din Dorohoi; proprietarul este Ioan Nemțoi și este un artist unic; fabrica sa are aproape 30 de muncitori care lucrează la 2 furnire 24 ore/zi. Produsele – obiecte de sticlă decorative – sunt exportate în America de Sud, Canada, Japonia, Portugalia, Spania, Franța, Belgia, Olanda, Germania, Anglia, Suedia, Norvegia și Danemarca. Nemțoi are multe galerii de artă în New York, Japonia, Suedia, Paris, București și altele. Prin toate acestea el aduce un important capital financiar către oraș. Deși interiorul fabricii nu este modern utilat produsele sale unice sunt extrem de căutate peste tot în lume²².

► *Mindo S.A. Dorohoi* – nisipuri silicioase de la Hudești prelucrate pentru obținerea de sticlărie și ceramică; este o firmă cu capital privat și are circa 500 angajați²³; produce nisip cuarțos înnobilit monogranular, bile de silex, făină de silice (supermăcinată) și altele. Din tabelul 8 se observă principalele informații financiare privind capitalul firmei, cifra de afaceri, venitul firmei, cheltuieli și profitul dar și informații statistice privind numărul de angajați, administratori, sucursale sau asociați.

► *S.C. Wendor S.R.L.*, societate mixtă româno – germană care produce și comercializează încălțăminte.

► *Mobipan S.R.L.* – producție mobilă, teracotă, cutii din lemn pentru prezentare vin – fabricarea cărămizilor, teracotei – lucrări de tâmplărie.

Oraș comercial și de servicii, cu un puternic caracter agricol până la cel de-al doilea război mondial, dar și după aceea, Dorohoiul a avut o populație inactivă numeroasă (61.1% în 1956). În ultimul deceniu și jumătate însă, datorită puternicei dezvoltări industriale, orașul a exercitat o atracție prin crearea de noi locuri de

²¹ www.firma.paginialbastre.ro/sc-conted-sa

²² www.nemtoigallery.com

²³ www.mindo.ro

muncă, ducând la o creștere accelerată a numărului populației active. Astfel, raporturile s-au inversat: în anul 1977, populația ocupată reprezenta 51.5% din numărul locuitorilor. Populația ocupată a scăzut treptat în ultimele decenii. Astfel, la nivelul anului 1992 **populația ocupată** reprezenta 38.6% din totalul populației iar în anul 2002 doar 32.5% din total. Populația inactivă în 1992 avea o pondere de 55.0% iar în 2002 57.5%. Această reducere a indicelui de activitate s-a produs datorită creșterii migrației.

Modificări importante au intervenit, în ultimele decenii, și în structura profesională a populației Dorohoiului. Evoluția ascendentă a economiei orașului a făcut să apară noi profesii, să crească numărul muncitorilor din industrie și construcții și totodată să scadă numărul locuitorilor angajați în comerț și agricultură. În acest sens, în anul 1977 numărul celor care lucrau în industrie a crescut de peste trei ori față de anul 1966, în construcții de două ori, în transporturi de două ori etc. În același interval, a scăzut numărul celor care lucrau în administrație.

În anul 1977 forța de muncă se repartiza astfel: 44.7% în industrie, 1,8% în construcții, 9.5% în agricultură și silvicultură, 8.1% în transporturi și telecomunicații, 8.7% în circulația mărfurilor, restul în învățământ – cultură – artă 7.8%, ocrotirea sănătății, asistență socială și cultură fizică 8%.

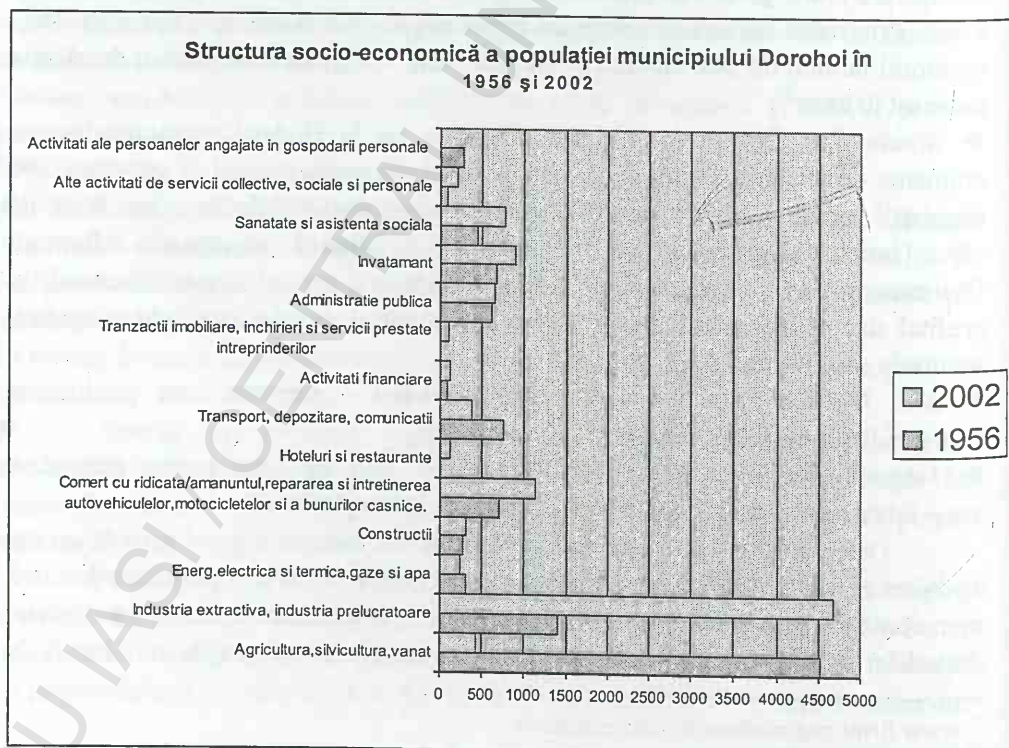

Fig. 15. Structura socio - economică a populației orașului Dorohoi în anii 1956 și 2002

Reprofilarea economică a orașului după anul 1980 apare vizibilă în structura populației ocupate, în care industria și construcțiile dețin 51.7% iar serviciile 42.4%. În comerț lucrează 7.5% iar transporturile folosesc 10% din populația ocupată.

Ca urmare a dezvoltării funcțiilor neagricole, structura profesională a populației active s-a schimbat continuu în cadrul municipiului Dorohoi. Acesta arată clar trecerea de la profilul agricol al orașului din anul 1956 la cel industrial și de servicii din anul 2002.

Protecția socială în municipiul Dorohoi este realizată atât prin instituțiile specializate ale statului și ale administrației publice locale cât și prin activitatea asociațiilor și fundațiilor care au ca obiect de activitate protecția socială a persoanelor aflate în dificultate.

Protecția socială în municipiul Dorohoi se realizează în principal prin²⁴:

- Instituțiile din subordinea Consiliului Județean;
- Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Botoșani prin complexele de apartamente Floare de Colț și Casa Mea pentru copii aflați în plasament și Centrului de îngrijire și asistență Dorohoi;
- Direcția de Asistență Socială din subordinea Consiliului Local Dorohoi;
- Compartimentele din cadrul Primăriei Municipiului Dorohoi;
- Asociații și fundații care au ca obiect de activitate furnizarea de servicii sociale.

O mare importanță o au parteneriatele care se derulează între aceste instituții cu scopul diversificării și creșterii calității serviciilor oferite potențialilor beneficiari.

CAPITOLUL 5: ATRACȚIILE TURISTICE

Deși orașul Dorohoi se bucură de un cadru natural încărcat de pitoresc, fondul turistic natural cedează locul – ca importanță pentru vizitatori – fondului cultural istoric. Faptul apare firesc, deoarece – după cum am văzut în capitolul precedent – orașul are o istorie bogată, fiind, ca atestare documentară, unul dintre cele mai vechi orașe moldovenești și din țară. Infrastructura de primire turistică este în curs de dezvoltare.

5.1. ATRACȚII TURISTICE NATURALE

Zona se caracterizează printr-un relief colinar, deluros, brăzdat de o rețea de văi înguste cu profil în formă de V cu pante domoale, văi largi cu aspect de platou (zona industrială). Dealurile cu înălțimi mijlocii au spinările mult aplatizate, cu versanți limitrofi, cu pante neuniforme și frecvente fenomene de alunecări de

²⁴ *Strategia de dezvoltare durabilă a Municipiului Dorohoi*, Primăria Municipiului Dorohoi, pag. 73

teren de forme și dimensiuni diferite, fenomene ce conferă acestora din urmă aspectul de microrelief accidental.

Așezarea în latitudine la nord de mijlocul distanței dintre Ecuator și Polul Nord precum și conformația geografică a zonei fac ca municipiul Dorohoi să beneficieze de un climat temperat - continental cu nuanțe excesive caracterizat de frecvența viscoalelor iarna și secete îndelungi vara.

Lumea animală din zona orașului este bogată și variată cuprinzând în special animalele caracteristice stepei: popândăul, hârciogul, cârțița, dihorul, nevăstuica, helgea sau hermelina, iepurele, vulpea.

În apele curgătoare și iazurile din zonă întâlnim: caras, biban, crapi, raci, somn, precum și alte viețuitoare specifice apelor dulci.

Condițiile naturale, îndeosebi cele de relief, climă și sol, și-au pus amprenta asupra răspândirii și diversificării **vegetației** din zona orașului Dorohoi. Vegetația este tipic de silvostepă caracterizată prin tufărișuri de arbuști crescuți pe locul pădurilor defrișate la 6-7 km nord de oraș.

În zona Municipiului Dorohoi sunt câteva zone deosebit de importante din punct de vedere al unicității, acestea fiind declarate **arii protejate**. Astfel în categoria ariilor naturale protejate regăsim Arinișul de la Horlăcenii, în suprafață de 5 ha, zonă declarată rezervație forestieră în scopul protejării speciei de Arin negru (*Alnus glutinosa*).

De asemenea, regăsim și Aarii naturale protejate pe plan local și care au fost nominalizate în Hotărârea nr. 5/1995 a Consiliului Județean Botoșani în categoria păduri cu funcții de recreere: Polonic Dorohoi, Șendriceni, Văculești, Horlăcenii²⁵.

În cadrul florei și faunei din zona municipiului sunt prezente numeroase specii ocrotite de faună și floră precum și specii arbustive rare și arbori seculari ocrotiți declarați monumente ale naturii.

Zona Dorohoi - Bucecea Corni - Tudora-SPA a fost propusă pentru a face parte din siturile județene pentru Rețeaua NATURA 2000 care conține lanțul locurilor din Europa cu o natură ce merită păstrată în bună stare pentru că are multe de oferit generațiilor viitoare.

5.2. ATRACȚII TURISTICE ANTROPICE

5.2.1. MUZEE, MONUMENTE ISTORICE, DE ARTĂ ȘI ARHITECTONICE

Muzeul memorial George Enescu, situat pe strada Republicii nr. 81, a fost organizat în august 1957 în casa în care și-a petrecut o parte din viață marele muzician român, în care s-a odihnit, s-a inspirat și a creat unele din operele sale.

²⁵ *Strategia de dezvoltare durabilă a Municipiului Dorohoi*, Primăria Municipiului Dorohoi, pag. 34

Este o casă în stil vechi românesc ridicată pe temelie de piatră și cu cerdac, cu fântână și atenanse în curte, cu bustul maestrului amplasat în fața casei, printre straturi cu flori. În spate se află o întinsă livadă.

Casa a aparținut lui Costache Enescu, tatăl muzicianului, care a lăsat-o ca moștenire fiului său (1919), iar acesta, prin testament a donat-o Academiei Romane. Muzeul a fost renovat în august 1970, iar materialul expus în șapte camere reflectă viața și activitatea maestrului, de la intrarea în conservator (1888), până la moartea lui (1955), cât și perioada postumă. Vizitatorul va găsi aici fotografii legate de personalitatea lui George Enescu, informații despre anii de studiu și primele succese pe drumul artei (1888 – 1916), despre activitatea ca muzician (1916 – 1936), „geografia muzicală” a creatorului rapsodiilor (1936 – 1940), dormitorul, camera de lucru, diferite obiecte care i-au aparținut etc. În muzeu se găsesc multe scrisori, fotografii și manuscrise muzicale originale.

George Enescu s-a născut la 7/19 august 1881 în satul Liveni din fostul județ Dorohoi (astăzi județul Botoșani), din părinții Maria și Costache Enescu, fiind cel mai mic copil și singurul care a trăit dintre cei opt ai familiei. În anul 1884 se mută împreună cu părinții săi la Cracalia, la 2 km de Liveni, în casa ce se mai putea vedea în primii ani de după cel de-al doilea război mondial, mistuită apoi de un incendiu. În 1885 începe să cânte la vioara „după ureche”, iar în 1886 – după întâlnirea cu Eduard Caudella de la Conservatorul din Iași – ia primele lecții de muzică cu inginerul Mișu Zoller din Dorohoi. La 5 octombrie 1888 pleacă pentru studii la Conservatorul din Viena, pe care l-a absolvit în 1893. A apărut pentru prima oară în fața publicului vienez la 28 ianuarie 1892, iar în 1894 dă primul concert la București. În decembrie al aceluiași an, concertează la Botoșani, în sala liceului „Laurian”. În anul 1895 pleacă la Paris pentru a-și desăvârși studiile, devenind elevul lui Gabriel Faure, cu care face compoziție. În anul 1898 a avut loc la Paris prima audiere a „Poemei Române”, suita simfonică în care compozitorul s-a inspirat din folclorul Moldovei de nord. În anul următor, George Enescu obține premiul I la absolvirea cursurilor de vioară ale Conservatorului din Paris.

A avut o bogată activitate concertistică și dirijorală în țară și peste hotare, în toate colțurile lumii. La Dorohoi a susținut deseori concerte. A fost ales membru de onoare al Ateneului Român din Dorohoi în anul 1908, președinte de onoare al Societății artistice și muzicale din Dorohoi (1922), cetățean de onoare al orașului în 1931.

De-a lungul prodigioasei sale activități muzicale, a rămas credincios idealului sau moral: „Aș vrea să pot contribui la îmblânzirea unora dintre oameni. Fac și eu cât pot cu vioara, cu bagheta, cu condeiul...” („Dimineța”, nr.10713 din 19 octombrie 1936).

Violonist, pianist, dirijor, compozitor și profesor, este un titan al muzicii românești. A luptat pentru o școală a muzicii simfonice românești, a creat premiul ce-i poartă numele, pentru a ridica muzica românească la rangul de muzică universală, pentru afirmarea prin creație muzicală a umanismului poporului nostru. În unele opere ale sale a prelucrat și a dat valențe noi bogăției și frumuseții folclorului nostru muzical, în care se oglindește lupta poporului român pentru o viață mai bună.

Dintre cele mai cunoscute lucrări ale muzicianului, ale căror titluri sunt afișate în muzeu, se remarcă: rapsodiile, simfoniile, suitele pentru orchestră, sonatele etc. Totuși, apogeul creației enesciene a fost atins în opera „*Oedip*”, reprezentată pentru prima dată la Paris în 13 martie 1936: „Am pus în această operă toată substanța ființei mele, tot sufletul meu...” („*Adevărul*”, nr. 15995 din 13 martie 1936).

A încetat din viață în noaptea de 3/4 mai 1955 la Paris, departe de țara de care-i era dor, departe de locurile natale pe care le-a iubit atât de mult.

Muzeul de științele naturii a fost redeschis pentru public la 1 iulie 1968 în fostul sediu al prefecturii județului Dorohoi, situat pe strada Alexandru Ioan Cuza nr. 43. Exponatele, bogate și variate, orânduite sub forma unor teme bine gândite, îl poartă pe vizitator prin lumea minunată a geologiei, paleontologiei, florei, faunei, biologiei și ecologiei viețuitoarelor din zonă. În primele săli, vizitatorul face cunoștință cu mineralele și rocile din județ, localizate în timp și spațiu, cât și cu exponatele din domeniul paleontologiei, cu ajutorul căreia i se explică apariția și evoluția vieții. În sălile următoare, o frumoasă colecție de fluturi (printre cele mai valoroase din țară în ce privește bogăția și varietatea ei), o interesantă colecție de păsări și o variată colecție de mamifere. Colecția de pești completează patrimoniul muzeului.

Biserica Sfântul Nicolae, ctitorie a lui Ștefan cel Mare (1495), a fost zidită pe o înălțime înconjurată la vremea aceea din trei părți de apele fostului Iezer și ale bălții Criva. Este construită în stil moldovenesc, având planul treflat, cu abside rotunde, cu trei contraforturi la absidele laterale și cinci ferestre mici, înguste, în cadre de piatră. Pereții exteriori, groși de 1.30 m, sunt zidiți din piatră și cărămidă, pe temelie de piatră. Turla se înalță pe doua baze stelate, are formă rotundă și cupola în formă de calotă. Acoperișul bisericii este învelit cu tablă de aramă. Fațada ei este ornamentată în chip armonios prin alternarea materialelor de construcție, și anume: piatră brută, piatră cioplită și sculptată, cărămidă aparentă simplă ori smălțuită și discuri cu diferite culori. Pisania, prinsă în peretele din față, lângă ușă, adevărește că zidăria a fost terminată „...în anul 7003 (1495), luna octombrie 18, iar de la domnie al 39 – lea curgător”.

În interior, biserica e împărțită în două printr-un zid cu intrare boltită în mijloc. În naos și altar pereții sunt pictați în fresce cu chipuri de sfinți și scene din vechiul și noul testament. Frescele datează, în parte, din vremea lui Ștefaniță vodă, dar nu se cunoaște numele pictorului. Este considerată una dintre cele mai reprezentative creații ale picturii moldovenești de la sfârșitul secolului XV și începutul secolului XVI. Printre picturi este bine păstrat tabloul votiv care îl înfățișează pe voievodul Ștefan cel Mare, împreună cu soția sa Maria Voichița și cei doi fii ai săi, Bogdan și Petru, și cu nepotul Ștefaniță.

Frescele impresionează prin compoziția plină de dramatism a subiectelor religioase, remarcându-se „ciclul patimilor”, deosebit de valoros din punct de vedere artistic.

Catapeteasma și stranele de la pereți datează cam de la sfârșitul secolului al XVIII – lea (1795), iar cărțile cele mai vechi din jurul anului 1800. Clopotnița actuală a fost zidită între anii 1868 – 1870 cu piatră scoasă de la ruinele fostelor curți domnești ale lui Ștefan cel Mare. Terenul din jurul bisericii a servit și ca cimitir timp de aproape 400 de ani, până în anul 1890.

Biserica a fost renovată în anii 1894 – 1904. Urmele de zidărie găsite în timpul săpăturilor dovedesc că terenul a fost cândva înconjurat de zid de piatră și în incinta lui au existat case de locuit. Pe la 1898, se mai aflau în curte două chilii. Construcția solidă a bisericii, poziția ei strategică, existența zidurilor de piatră ce o înconjurau atestă că ea a servit în timpuri grele și ca cetate de apărare.

Biserica „Vechea Adormire” (Biserița de lemn) a fost construită din bârne de stejar pe temelie de piatră. Are forma unei corăbii, având sub ferestre, în exterior, sculptat în lemn un odgon de corabie, iar acoperișul are panta foarte înclinată. Legătura bânelor, încheiate chiar până și cu bolțile de sus, din pridvor, centru și altar fără folosirea cuielor metalice, este o mărturie a măiestriei meșterilor români din secolul al XVIII – lea. Picturile de pe catapeteasmă au fost executate în anul 1794 de către zugravul Anania de la Suceava. Stilul folosit este cel bizantin în ulei.

Mărturiile bătrânilor, păstrate din generație în generație, ne informează că lemnul folosit la construcție provine din stejarii ce creșteau pe locul acestei biserici. Arhitectura și trăinicia construcției, modul cum este încheiată au făcut ca ea să fie declarată monument istoric. Deasupra ușii de la intrare se găsește, spata în lemn, pisania scrisă cu litere chirilice, din care rezultă că biserica a fost construită prin contribuția credincioșilor din parohia respectivă, oameni cu posibilități modeste care au dorit să-și ridice o biserică pe măsura veniturilor lor. A fost renovată în anul 1970 cu sprijinul și sub îndrumarea Comisiei monumentelor istorice.

Orașul a fost înfrumusețat în decursul anilor cu câteva statui, adevărate opere de artă: **bustul lui Mihail Kogălniceanu**, lucrat în anul 1908 din bronz de C. Hegel și amplasat pe strada Alexandru Ioan Cuza, în vecinătatea Muzeului de științele naturii, apoi **Ostașul român în atac**, statuie lucrată în bronz de către sculptorul Spiridon Georgescu în anul 1924, în amintirea eroilor din orașul Dorohoi căzuți în luptele din primul război mondial pentru apărarea gliei străbune, monument amplasat în piațeta primăriei; **bustul lui Valter Maracineanu**, lucrat în anul 1924 de către H. Minulescu în amintirea eroilor războiului pentru independență din anii 1877 – 1878, amplasat pe bulevardul Victoriei; **bustul lui V. A. Urechia**, amplasat pe strada Ștefan cel Mare etc.

Normal este să întâlnim și busturi sau statui și ale altor mari personalități – printre care și Grigore Ghica voievod – care au contribuit, în anumite perioade istorice, la prosperitatea orașului Dorohoi.

La sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX au fost ridicate în oraș câteva clădiri monumentale, adevărate opere arhitectonice, cu destinație predominant administrativă și culturală.

Clădirea prefecturii fostului județ Dorohoi (astăzi adăpostind Muzeul de științele naturii), este cel mai frumos și mai interesant edificiu din oraș, care impresionează prin dimensiunile sale și prin existența unor elemente arhitecturale de tip baro. Proiectul ridicării clădirii a fost întocmit în anul 1878 de un arhitect francez, dar construcția a fost terminată în anul 1887 și renovată în 1899. Are 46 de camere repartizate la subsol, parter și etaj. Acoperișul este constituit din „solzi” de gresie. Edificiul are o cupolă centrală și două turnulețe laterale.

Primăria orașului Dorohoi este considerată un monument rar al arhitecturii românești – chiar și unicat – și merită să fie vizitată și în interior. Construită sub forma unui mic palat, cu demisol, parter și etaj, clădirea are 22 de camere, patru antreuri, un hol mare la parter, un salon de recepție artistic lucrat la etaj, cat și dotările sanitare corespunzătoare. Pereții sunt construiți din cărămidă arsă, pe temelie de piatră. Acoperișul este constituit din lemnărie de brad, cu învelitoare de eternită și tablă zincată. Antreurile, holul și scările sunt pardosite cu mozaic. Clădirea a fost recepționată la 4 mai 1907, dar incendiată și distrusă parțial numai după câteva zile, la 7 mai 1907, fiind reconstituită în anul următor, 1908. Este amplasată în mijlocul unui parc de odihnă cu o suprafață de peste 8000 mp, în care abundă arborii și arbuștii ornamentali, parc înfrumusețat recent cu fântâni arteziene, cu bănci – unde locuitorii orașului își găsesc un binemeritat loc de plimbare și odihnă.

Catedrala orașului, o clădire monumentală, este construită din cărămidă aparentă, având cinci turnuri acoperite cu tablă zincată. Piatra fundamentală a fost pusă la 6 septembrie 1869, iar a doua temelie în anul 1890. Clădirea a fost

terminată în anul 1894. Interiorul bisericii prezintă picturi valoroase, iar parcul ce o înconjoară te îmbie la plimbare și odihnă.

5.2. 2. ALTE EDIFICII CU VALOARE TURISTICĂ

Demne de menționat sunt și alte edificii: Liceul centenar de matematică – fizică, renovat în anul 1979, secția de pediatrie a Spitalului unificat, clădirea bibliotecii orașenești (unde a funcționat cea dintâi școală primară din oraș) etc.

Dintre clădirile construite în anii noștri amintim: blocul turn, sediul telefoanelor, complexele meșteșugărești, cinematograful „Melodia”, secția de interne a Spitalului unificat, Policlinica de adulți, Centrul de stomatologie, Liceul industrial de mecanică, școlile generale nr. 1, 5 și 7, școlile speciale, unele blocuri din cartierele Alexandru Ioan Cuza, Gheorghe Doja, Olinescu, Plevnei, Centru etc.

În ceea ce privește **structurile de primire turistică**, în Dorohoi nu sunt dezvoltate. Există un singur hotel Hotelul Parc Brazi, pe strada cu același nume. Hotelul Parc Brazi are două stele și este dotat cu 23 locuri (în apartamente, camere duble, camere cu mai mult de 3 paturi), restaurant, bar de zi, parcare, sala de conferințe, duș, televizor color, frigider, minibar. Pe strada Alexandru Ioan Cuza se află Pensiunea Dorohoi, construcție nouă, la fel ca și alte 2 hoteluri ce sunt în construcție.

CAPITOLUL 6: CALITATEA FACTORILOR DE MEDIU. SPAȚIILE VERZI

În urma evaluării calității aerului pe baza inventarului de emisii locale pentru perioada 2006-2007 și a datelor meteorologice, utilizând modele matematice pentru dispersia poluanților emiși în atmosferă, s-a constatat ca pentru pulberi în suspensie (PM10) concentrațiile sunt între valoarea limită și valoarea limită plus marja de toleranță, pentru dioxidul de sulf (SO₂), dioxid de azot și oxizi de azot (NO₂/NO_x), plumb (Pb), monoxid de carbon (CO), benzen (C₆H₆) nivelul concentrației este mai mic decât valoarea limită, dar nu depășește pragul inferior de evaluare.

Pulberile sedimentabile, măsurate în punctul de control “Stație de epurare Dorohoi”, au înregistrat o depășire a valorilor limită admise în luna februarie, anul 2004, ajungând la 21,04 g/mp/ lună.

Principala sursă de poluare a aerului este traficul rutier. Înnoirea parcului auto este o metodă eficientă de reducere a poluării provenită din trafic. **Poluarea cu pulberi a atmosferei are mai multe surse²⁶:**

- naturale: antrenarea particulelor de la suprafața solului de către vânt

²⁶ *Strategia de dezvoltare durabilă a Municipiului Dorohoi*, Primăria Municipiului Dorohoi, pag. 17

- antropice: combustii, anumite procese industriale, depozitele de deșeuri industriale și municipale, arderea deșeurilor în aer liber, transporturile rutiere, sisteme de încălzire individuale, îndeosebi cele pe combustibili solizi, demolările, construcțiile etc.

Nu s-au înregistrat precipitații cu caracter acid.

Calitatea regimului fonic – în municipiul Dorohoi se efectuează măsurători atât pe cele mai importante căi rutiere cât și în apropierea principalilor agenți economici, înregistrându-se depășiri cu 2-3% față de limitele admisibile.

Având în vedere că principala sursă de poluare actuală o constituie traficul rutier, se impune devierea circulației traficului greu și a celui de tranzit pe o rută ocolitoare. În acest mod s-ar diminua poluarea fonică, scăzând totodată impactul negativ asupra mediului.

Factorii principali care pot influența calitatea apelor sunt²⁷: rețeaua învechită de colectare și transport evacuarea apelor uzate menajere și industriale din municipiu care prezintă pierderi ; existența unor zone întinse din municipiu care nu beneficiază de servicii de canalizare; tehnologia învechită de tratare a stației de epurare; folosirea necorespunzătoare a metodelor și mijloacelor de administrare a îngrășămintelor chimice sau a substanțelor fitosanitare. Acești factori afectează atât calitatea apelor de suprafață cât și pânza freatică prin depășirea limitelor admise pentru indicatorii: substanțe organice (CBO5,CCOCr) hidrogen sulfurat, amoniu, extractibile.

Având în vedere structura geologică și tipurile de forme de relief de pe raza municipiului în multe zone se constată **alunecări de teren** care au caracter puternic distructiv asupra solului și florei din zonă. Zonele cele mai expuse sunt cele de pe strada Ardeal, strada 1 Mai, Dealul Polonic, Dealul Criva.

Municipiul Dorohoi se confruntă cu o frecvență anuală a **inundațiilor**, în special primăvara, toamna precum și în perioadele în care se manifestă un nivel crescut al precipitațiilor când debitele râurilor cresc foarte mult, producând inundații adeseori catastrofale cu importante pagube materiale. Estimăm că amploare acestor fenomene distructive va crește pe de o parte din cauza schimbărilor climatice iar pe de altă parte din cauza insuficienței lucrărilor de amenajare a albiei râului Jijia și a afluenților săi²⁸.

Cursul râului Jijia - obiective afectate: gospodăria ale populației, rețeaua de canalizare menajeră a orașului, lucrări necesare – consolidarea cu beton a malurilor.

²⁷ *Strategia de dezvoltare durabilă a Municipiului Dorohoi*, Primăria Municipiului Dorohoi, pag. 19

²⁸ Idem, pag. 28

Cursul râului Buhai – sunt necesare lucrări de apărare împotriva inundațiilor pe toată lungimea de la intrarea în oraș până la vărsarea în râul Jijia. Situația actuală – maluri joase, albie îngustă, cu rupe de maluri.

Cursul pârâului Dorohoi – necesită lucrări de apărare împotriva inundațiilor pe toată lungimea în zona locuită a orașului.

Lucrări necesare: indiguiri, consolidări de maluri.

Pe teritoriul municipiului Dorohoi sunt amenajate **spații verzi** pe o suprafață de 39,7 ha, pe diferite categorii: zone verzi aferente clădirilor de locuit și instituțiilor, scuaruri pe principalele artere rutiere, parcuri de cartier, parcuri publice astfel²⁹:

- parcuri – 7,07 ha.
- scuar, aliniamente stradale, jardiniere – 8,03 ha.
- spații verzi din cartierele de locuit – 24,68 ha.

Referitor la distribuția în municipiu se constată pe de o parte o concentrare a zonelor verzi: zona străzilor Grigore Ghica și Alexandru Ioan Cuza, zona cartierului Olinescu și intrările în municipiu dinspre județul Suceava și municipiul Botoșani iar pe de altă parte în multe zone un deficit mare de spații verzi: zona cartierelor Plevna și Victoriei. Suprafața de zonă verde pe locuitor este de 12,28 mp/loc față de 16 mp/loc cât prevăd normele europene dar repartitia nu este uniformă, existând zone unde densitatea zonelor verzi este mare dar și zone cu un deficit mare.

Disfuncționalități³⁰:

- dezvoltarea pe orizontală a municipiului și extinderea continuă a arealului urban are drept consecință diminuarea și degradarea suprafețelor ocupate de spațiile verzi;
- multe zone în principal din interiorul cartierelor de locuințe pretabile pentru amenajarea de spații verzi sunt nefolosite.

CAPITOLUL 7: SERVICIILE PUBLICE ALE ORAȘULUI

7.1. SERVICII DE TRANSPORT

Adevărate nervuri ale structurilor teritorial – economice, căile de comunicație dețin un rol de mare importanță în dezvoltarea economică și socială a unei așezări. De aceea, densitatea căilor de comunicație constituie un indicator de bază în aprecierea potențialului economico – social și a perspectivelor de dezvoltare ale acesteia.

²⁹ *Strategia de dezvoltare durabilă a Municipiului Dorohoi*, Primăria Municipiului Dorohoi, pag. 28

³⁰ Idem

Dezvoltarea transporturilor în Dorohoi a fost impulsionată de creșterea numerică a populației și de dezvoltarea industrială a municipiului.

În această ramură activează în prezent circa 850 oameni ai muncii, ceea ce reprezintă 7.8% din populația activă (conform datelor de la Consiliul Județean Botoșani).

Construirea **căilor ferate** Dorohoi – Leorda – Verești în 1888 și Dorohoi – Cucuteni – Iași în 1896 (prima linie dublă din țara noastră Cucuteni – Iași), cât și a unor noi șosele a făcut posibilă legarea orașului cu restul țării și a contribuit la impulsionarea comerțului prin lărgirea ariei de aprovizionare cu materii prime (materiale de construcții, cereale, plante tehnice, lemn) și de desfacere a produselor finite (industriale și agricole).

Transporturile feroviare se efectuează pe linia Dorohoi – Iași (151 km) și pe linia Dorohoi – Leorda – Verești (50 km). Spre municipiul Botoșani se călătorește și pe linia Dorohoi – Leorda – Botoșani (36 km), ca și pe șoseaua modernizată (35 km).

Stația CFR Dorohoi, care funcționează din 1888, are o lungime de exploatare de 4,1 km.

În municipiul Dorohoi există o **rețea de drumuri publice** de 141 km. Transportul în municipiul Dorohoi se asigură cu autobuze, a căror trasee însumează circa 10 km, revenind 74 locuri în mijloacele de transport în comun, la 1000 de locuitori.

Transporturile rutiere în comun sunt realizate de Autobaza de transporturi auto locală. În anul 1963 a fost dat în exploatare noul sediu al Autobazei din strada Dumbrava Roșie, iar în anul 1970 a fost dată în folosință o nouă Autogară de pe strada Dobrogeanu – Gherea; în 1980 a intrat în funcțiune baza de producție auto a E.G.C.L. de pe strada 13 Decembrie.

Pentru buna funcționare a transporturilor rutiere, au fost modernizate, prin eforturi susținute pe planul investițiilor, principalele drumuri care leagă orașul Dorohoi de celelalte localități mai apropiate sau mai îndepărtate.

Principalele artere de comunicație care traversează Dorohoiul sunt: DN 29 B (Botoșani – Dorohoi), DN 29 A (Vârfu Câmpului – Dorohoi – Darabani), DJ 291 C (Dorohoi – Pomârla), DJ 291 D (Dorohoi – Ibănești), DJ 292 (Dorohoi – Broscăuți – Corlăteni – Vorniceni – Săveni), DJ 293 (George Enescu – Havârna – Cotosca – până la DN 24 C spre Mitoc și Ripiceni).

Disfuncționalități³¹:

- principala disfuncție a rețelei stradale rezultă din faptul că nu există variante alternative, centuri ocolitoare care să realizeze legături între principalele porți de

³¹ *Strategia de dezvoltare durabilă a Municipiului Dorohoi*, Primăria Municipiului Dorohoi, pag. 47-48

acces și tranzit în municipiu acestea traversând momentan zona central a orașului prin tronsoanele cu numai 2 benzi de circulație ale DN 29A și DN 29B;

- față de dimensiunile orașului, numărul de locuitori, gradul de motorizare, se poate aprecia că rețeaua stradală este insuficient dezvoltată ca întindere, capacitate portantă și calitatea căilor de rulare neacoperind necesitățile atât în ceea ce privește traficul actual cât și în perspectiva creșterii continue urmare a intensificării schimburilor între Uniunea Europeană și Ucraina și Republica Moldova;
- lipsa intersecțiilor amenajate corespunzător pe traseele principale și o insuficientă capacitate de circulație pe ambele laturi ale inelului central;
- lipsa unui plan de organizare a circulației care să aibă la bază o clarificare și încadrare funcțională a rețelei stradale cu precizarea regimului de acces pe fiecare stradă;
- o stare necorespunzătoare a suprafeței părții carosabile pe multe sectoare a rețelelor stradale;
- nu există suficiente locuri de parcare în municipiu fapt ce îngreunează traficul datorită blocajelor și a strângulărilor;
- lipsa alternativelor de redirecționare a tranzitului și a circulației grele din centrul municipiului spre zonele de centură cu scopul fluidizării circulației locale și reducerii impactului negativ al circulației acestui tip de autovehicule asupra structurii de rezistență a unor construcții edilitare și infrastructurii carosabile;
- lipsa locurilor de parcare, blocarea intersecțiilor și lipsa unor pasaje denivelate.

Progresul economico – social al așezării nu ar fi fost posibil fără o dezvoltare corespunzătoare și a acestor categorii de transporturi care se referă la transportul gazului metan, energiei electrice, apei potabile și industriale și telecomunicații.

7.2. SERVICIILE DE ALIMENTARE CU APĂ, GAZE, ENERGIE ELECTRICĂ

Municipiul Dorohoi se alimentează cu gaz metan prin magistralele de nord – est, gaz care e folosit în principal în consumul casnic – la ora actuală există 39 km conducte, fiind racordate un număr de 6.635 apartamente și 1.350 case.

Energia termică sub diversele sale forme (apă caldă, abur, gaze) pentru industrie este asigurată prin sisteme moderne și eficiente. În blocurile de locuințe încălzirea e asigurată prin centrale termice de ansamblu și sobe aragaz pentru prepararea hranei.

Transportul energiei electrice se impune în peisaj printr-o vastă rețea de transport și distribuție, orașul fiind alimentat prin rețele de înaltă tensiune. Asigurarea cu energie electrică și termică a unităților economice precum și a populației, constituie o preocupare majoră în dezvoltarea dotărilor tehnico – edilitare. În anul 1977 gradul de electrificare al orașului era de 94% în prezent tot

orașul fiind racordat la electricitate. Consumul e energie electrică a crescut foarte mult în ultimele decenii. De aceea, se acționează prin toate mijloacele pentru folosirea rațională și economisirea energiei electrice mai ales la marii consumatori industriali, cât și la consumul casnic.

Din anul 1962 Dorohoiul are rețea de **distribuție a apei**. Lungimea simplă a rețelei de distribuție a apei a crescut de la 14.5 km în 1967 la 24.5 km în 1980³² pentru ca în prezent să fie de 64,5 km. Lungimea totală simplă a rețelei de distribuție a apei este de 84.6 km, iar lungimea simplă a conductelor de canalizare este de 45 km în prezent.

Tabel 7. Evoluția capacităților de alimentare cu apa pentru Dorohoi

Capacitatea	1967	1970	1975	1980
Capacitatea instalațiilor (l/s)	140	280	400	1600
Rețele de distribuție (km)	14.5	17.5	20.7	24.5

Sursa: Cardaș, A. (1980)³³

În ce privește instalațiile de epurare a apelor uzate și rețeaua de canalizare, în 1980 ele au atins capacități care să asigure evacuarea întregii cantități de apă menajeră, industrială și pluvială în condiții corespunzătoare. Evoluția capacităților de alimentare cu apa pentru Dorohoi (tabel 10) se prezintă astfel: la nivelul anului 1967 capacitatea instalațiilor era de 140 l/s iar rețelele de distribuție aveau 14.5 km lungime pentru ca în 1980 capacitatea instalațiilor să fie de 1600 l/s iar rețelele de distribuție să aibă 24.5 km lungime. Lungimea rețelei de canalizare în prezent este de 42 km.

7.3. SERVICIILE DE SĂNĂTATE

Asistența sanitară este asigurată printr-un spital municipal cu 531 paturi, cu secție de interne, chirurgie, obstetrică – ginecologie, contagioase, pediatrie, nou – născuți, stație de salvare, policlinică de adulți (întemeiată în 1962), un centru stomatologic, un centru de medicină preventivă, 8 farmacii, 5 dispensare medicale și 11 cabinete medicale particulare. În domeniul sănătății își desfășoară activitatea 60 medici și 309 cadre sanitare (conform datelor de la Consiliul Județean Botoșani).

³² Ungureanu, Al. (1980), *Orașele din Moldova – Studiu de geografie economică*, Editura Academiei R.S.R., București

³³ Cardaș, A. (coord.) (1980), *Județele patriei – Monografie Botoșani*, Editura Sport – Turism, București

Spitalul Municipal Dorohoi funcționează ca instituție publică finanțată integral din venituri proprii, respectiv din servicii medicale spitalicești clinice și paraclinice și alte venituri. Spitalul Municipal Dorohoi desfășoară activitate medicală spitalicească în secții de spital în sistem pavilionar, activități clinice în ambulatoriu de specialitate și activități paraclinice în laboratoare de specialitate.

Asistența socială este asigurată printr-un Cămin de bătrâni cu 105 locuri (centru de îngrijire și asistență), 2 unități de ocrotire pentru copii și Cantina de ajutor social, care oferă masă pentru un număr de 430 persoane, zilnic.

7.4. SERVICIILE DE EDUCAȚIE

Învățământul în municipiul Dorohoi are tradiții bogate; în oraș au funcționat și funcționează o rețea de școli cărora înaintașii le-au creat o faimă anume.

În anii socialismului, în întreaga țară și în Dorohoi s-au luat unele măsuri pentru traducerea în viață a politicii P.C.R. în domeniul cultural, urmărindu-se înfăptuirea culturii „socialiste”, multe dintre aceste măsuri având o conotație negativă (exemplu: interzicerea operelor unor mari scriitori romani – Goga, Rebreanu, Blaga – și străini, interzicerea publicațiilor din țările capitaliste etc.) dar și pozitivă. În Dorohoi, un important focar de cultură l-a constituit școala, care și-a exercitat influența pe un vast teritoriu din jurul orașului. Au fost construite localuri noi pentru școli: școlile generale nr. 1, 5, și 7, școlile primare din Satu – Nou, Dealu – Mare și Loturi Enescu, au fost date în folosință internate și cantine, s-a organizat învățământul seral și fără frecvență. A crescut numărul de unități școlare: Casa de copii școlari nr. 1 (1952), Casa de copii nr. 2 (1957), Școala profesională agro – industrială (1962), Școala ajutoare pentru copii recuperabili (1975) și Școala specială (1975). În anul 1980 funcționau pe teritoriul orașului 14 grădinițe de copii, patru școli primare, cinci școli generale, un liceu de matematică – fizică, un liceu industrial de mecanică, o școală profesională agro – industrială, o școală specială, o școală ajutoare, două case de copii școlari.

Cea mai veche școală publică este școala primară de băieți nr. 1, care și-a început activitatea la 18 iunie 1851, a căpătat numele de „Gh. Asachi” în 1856 și s-a mutat în clădirea proprie de pe strada Al. I. Cuza în anul 1904. În anul 1858 a luat ființă școala primară de fete nr. 1 în casele căminului D. Vârgolici de pe strada Gr. Ghica 51. Primul gimnaziu din oraș, cu numele „Grigore Ghica vv”, a luat ființă la 6 septembrie 1879; în 1923 școala a devenit liceu, iar în prezent este liceu de fizică – matematică. Școlile primare nr. 2 – băieți și fete – au funcționat în localul propriu de pe strada Ștefan cel Mare din anul 1894, iar școala nr. 4 a luat ființă în Trestiana tot în anul 1894. Școala inferioară de meserii (1901), ulterior gimnaziul industrial, a funcționat până după cel de-al doilea război mondial pe str. Dobrogeanu – Gherea

nr. 13, iar liceul de fete (1914) a funcționat în clădiri particulare în primii ani de la înființare, iar din 1930 în local propriu, pe strada 13 Decembrie. Ulterior i s-a construit un al local pe strada Olinescu.

Au mai funcționat cu intermitențe: Școala primară mixtă nr. 3 (1918), Școala pedagogică de fete, Seminarul teologic (1923 – 1934), Gimnaziul comercial, Școala profesională de fete etc. Școala normală de învățători își începe activitatea în anul 1919/1920, în locul gimnaziului Gr. Ghica vv. Prima grădiniță de copii a luat ființă în anul 1919 sub patronajul Societății ortodoxe a femeilor române. Între anii 1880 și 1910 au mai funcționat și câteva școli particulare evreiești.

Astfel, în prezent în Dorohoi își desfășoară activitatea 11 grădinițe în care sunt înscriși peste 1200 copii, 8 școli cu peste 7000 elevi, 2 licee cu 1300 elevi, un seminar teologic, 2 colegii post – liceale sanitare și 3 grupe aparținând Universității Dimitrie Cantemir Iași, un Cămin – școală la care se adaugă și 2 școli ajutătoare cu 280 elevi internași în două case de copii. Activitatea instructivă este asigurată de 600 cadre didactice.

7.5. SERVICIILE SPORTIVE

Municipiul Dorohoi dispune de un stadion municipal, 9 baze sportive și 3 săli de sport (conform Direcția județeană de statistică – Botoșani).

În anul 1889 s-a înființat societatea hipică "Jokei – Club" iar în anul 1972 se înființează Clubul sportiv școlar Dorohoi, cu ramurile atletism și fotbal; a obținut locul I la "Crosul independenței" de la Blaj în 1977, iar în perioada 1970 – 1971 echipa sa de baschet "Viitorul" a activat în Divizia A.

Se mai remarcă Asociația sportivă „Cristalul” Dorohoi înființată în 1973 cu ramurile fotbal și handbal. Are echipă de fotbal în divizia C. Și, Asociația sportivă „Voința” Dorohoi, înființată în anul 1954 cu ramurile șah, volei și handbal.

7.6. VIAȚA SOCIO – POLITICĂ

Municipiul Dorohoi este înfrățit cu:

1. Orașul *Cholet* – Franța,
2. Orașul *Drochia* din Republica Moldova,
3. Orașul *Herta* din Republica Ucraina.

Din anul 1990 Municipiul Dorohoi a stabilit relații de colaborare în vederea înfrățirii celor două localități Dorohoi – România și Cholet - Franța, fapt consemnat în procesele verbale semnate în anul 1990 între reprezentanții C.P.U.N. Dorohoi și reprezentanții municipalității franceze.

În baza procesului verbal încheiat în 1990, a discuțiilor purtate și a acțiunilor comune organizate între cele două orașe, relațiile s-au accentuat și lărgit

pe toate planurile, ceea ce a făcut ca reprezentanții Primăriei din Cholet în anul 1994 să decidă înfrățirea dintre Dorohoi și Cholet să rămână definitivă.

Astfel, de atunci până în prezent au avut loc mai multe întâlniri și schimburi de experiență între cele două administrații publice, între școlile din Dorohoi și Cholet, inclusiv în domeniul sănătății.

În anul 2001, luna mai, cei doi primari Vasile Gherasim și Gilles Bourdouleix au semnat carta de înfrățire dintre orașele Dorohoi România și Cholet – Franța. Ceremonia s-a desfășurat în prezența a patru delegații din: Oldenburg – Germania, Denia – Spania și Saulihul – Anglia, orașe înfrățite cu orașul Cholet, ca și o asistență numeroasă.

7.7. ACTIVITĂȚI CULTURALE ȘI ȘTIINȚIFICE

Pe plan cultural, este de remarcat că în a doua jumătate a secolului al XIX – lea și primele decenii ale secolului XX s-a dezvoltat învățământul și s-a desfășurat o bogată activitate de culturalizare.

În Dorohoi s-au născut și au învățat, au trăit și au muncit sau și-au desfășurat activitatea temporar oameni care au făcut și vor face cinste culturii românești. În acest sens, amintim doar personalitatea marelui compozitor și muzician George Enescu, a cărui creație își trage seva de pe meleagurile Dorohoiului, unde a trăit în anii tinereții; savantul matematician Spiru Haret, inițiatorul scolii moderne românești, a cărui teză de doctorat „Asupra invariabilității axelor mari a orbitelor planetare” i-a adus o faimă universală; matematicianul Dimitrie Pompeiu, care, de asemenea, prin lucrările sale asupra funcțiilor a intrat în galeria personalităților universale.

De orașul Dorohoi se leagă activitatea matematicianului N. Gheorghiu, a folcloristului D. Furtună, a lui C. C. Ciocoiu, autor al unor interesante publicații de istorie locală, a profesorilor și scriitorilor I. Constantinescu și Tiberiu Crudu. Din viața Dorohoiului antebelic s-a inspirat scriitorul Ion Călugăru, care, în ciclul „Copilăria unui netrebnic” zugrăvește un tablou veridic și pitoresc al târgului de odinioară; la Dorohoi s-a născut Al. Ovidiu Teodoreanu (Păstorel), scriitorul care a făcut parte din cercul “Vieții Românești” și autor al unor opere satirice și umoristice de fină observație, cum tot de Dorohoi se leagă viața și creația unor cunoscuți scriitori: Ion Istrati, H. Țugui, ca și a unor cunoscute cadre universitare: M. Botez, I. Hârjoabă; a pictorilor I. Cirdei, C. Radinschi, Al. Istrati, P. Achitenie, a sculptorilor Iulia Onița, Dan Covatariu și alții.

În Dorohoi există 2 cinematografe – “Melodia” (în prezent dezafectat și transformat în discotecă) și “Cultural” (în prezent transformat în bazar) cu o capacitate totală de 700 locuri, urmând ca în următorii ani să se dea în folosință Complexul Cultural George Enescu cu 500 locuri.

La opera de culturalizare au contribuit și bibliotecile publice – prima a luat ființă în anul 1870 (avea în 1981 peste 56.000 volume), este dotată în prezent cu un fond de carte de 65.431 volume, 898 discuri, 121 casete audio înregistrate și 146 dispozitive, biblioteca fiind un loc de studiu și relaxare pentru locuitorii municipiului.

Mai contribuie și Corul comunal – înființat în 1856 din inițiativa și cu sprijinul material al căminarului D. Vârgolici, condus de Ștefan Ionescu, filiala Dorohoi a Ateneului Român (1900 – 1929), societăți cultural – artistice, între care amintim „Cercul didactic” și „Cercul studențesc”, Muzeul de istorie și etnografie, teatrul și presa locală etc.

Casa orășenească de cultură, înființată în anul 1952, continuă tradiția culturală a Ateneului popular. Dispune de o sală de spectacole cu 300 locuri, un teatru de vară cu 1000 locuri, săli pentru repetiții, galeria de artă “Minerva” etc. Este dotată cu instrumente muzicale, stație de amplificare, recuzită pentru teatru, costume naționale etc.

În anul 1979 își desfășura activitatea prin patru cercuri artistice, cinci cercuri științifice și tehnico – aplicative, 11 formații artistice și un divertis – club.

Stația de radioficare deservește 4875 abonați urbani și rurali.

Municipiul Dorohoi merită să fie vizitat pentru obiectivele turistice cu care s-ar mândri orice localitate. Este vorba despre Biserica Sfântul Nicolae, ctitorie a domnitorului Ștefan cel Mare și Sfânt (1495), Biserica Vechea Adormire, construită în secolul al XVIII-lea, Muzeul de Științele Naturii, deschis în anul 1968. Pentru comemorarea personalităților de seamă de pe meleagurile Dorohoiului se organizează manifestări culturale dedicate acestora.

CAPITOLUL 8: ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ

Primarul, viceprimarul, secretarul, împreună cu aparatul propriu de specialitate al Consiliului Local, constituie Primăria Municipiului Dorohoi. Primăria Municipiului Dorohoi este o structură funcțională cu activitate permanentă, care aduce la îndeplinire hotărârile Consiliului Local și dispozițiile Primarului, soluționând, în condițiile legii, problemele curente ale colectivității locale³⁴.

Întreaga activitate a Primăriei Municipiului Dorohoi se subordonează principiului legalității și al consultării cetățenilor, gestionării responsabile și eficiente a problemelor publice, în interesul colectivității locale.

Atribuțiile Primăriei Municipiului Dorohoi se concretizează în activități executive cu caracter de dispoziție și activități cu caracter de prestație.

³⁴ *Regulament de Organizare și Funcționare al aparatului propriu de specialitate al Consiliului Local al Municipiului Dorohoi*-www.primariadorohoi.ro

Prin activitățile executive cu caracter de dispoziție se realizează procesul de organizare și executare a legilor, hotărârilor Consiliului Local și altor acte normative, stabilindu-se conduita concretă pe care trebuie să o urmeze diferite persoane fizice și juridice din municipiul Dorohoi.

Actele juridice emise în exercitarea acestor activități sunt dispoziții, avize, acorduri și autorizații.

Activitățile executive cu caracter de prestație se realizează din oficiu sau la cererea cetățenilor și persoanelor juridice din municipiu, urmărind în principal³⁵:

- asigurarea calității vieții în cadrul colectivității locale (salubritate, ocrotirea mediului ambiant, asigurarea utilităților publice, întreținerea căilor publice);
- satisfacerea unor cerințe, din oficiu sau la cererea persoanelor fizice sau juridice (eliberarea de certificate, nomenclatura stradală și recenzarea imobilelor, realizarea cadastrului imobiliar-edilitar, soluționarea petițiilor și sesizărilor, analiza și promovarea către autoritatea deliberativă a propunerilor de soluționare a problemelor ce intră în competența materială de soluționare a acesteia, precum și asigurarea respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, etc.).

Funcționarii publici și personalul angajat cu contract individual de muncă, din aparatul propriu de specialitate al Consiliului Local al Municipiului Dorohoi, fiecare în domeniul lor de activitate, sunt în serviciul colectivității locale și asigură satisfacerea cerințelor cetățenilor prin aplicarea corectă a legilor, altor acte normative, inclusiv a hotărârilor Consiliului Local și dispozițiilor Primarului.

Personalul angajat cu contract individual de muncă nu are calitatea de funcționar public și se supune reglementărilor prevăzute de legislația muncii.

Toate documentele care circula în și între diferitele compartimente ale Primăriei Dorohoi vor primi un număr de înregistrare.

Fiecare compartiment în parte va stabili care este circuitul normal al fiecărui tip de document, astfel încât să se elimine pe cât posibil întârzierea nejustificată a rezolvării unei probleme, cu respectarea reglementărilor legale în vigoare.

Salariații Primăriei Dorohoi au obligația de a rezolva problemele specifice și de a răspunde solicitărilor petenților în termenele legale.

Aparatul propriu de specialitate al Consiliului Local al Municipiului Dorohoi este organizat pe compartimente respectiv birouri, servicii, direcție, conform organigramei și statului de funcții aprobat.

³⁵ *Regulament de Organizare și Funcționare al aparatului propriu de specialitate al Consiliului Local al Municipiului Dorohoi-www.primariadorohoi.ro*

Consiliul local al municipiului Dorohoi este compus din consilieri locali aleși prin vot universal, direct și liber exprimat, în condițiile stabilite de legea privind alegerile locale.

Numărul membrilor Consiliului local al municipiului Dorohoi este de 19 și a fost stabilit prin Ordin al Prefectului județului Botoșani, în funcție de numărul locuitorilor, potrivit prevederilor art. 29 din Legea nr.215/2001 a administrației publice locale, republicată în 2007, cu modificările și completările ulterioare³⁶.

Constituirea Consiliului local se face în conformitate cu prevederile art. 30 din Legea administrației publice locale nr. 215/ 2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, la convocarea prefectului, în ședința de constituire în termen de 20 zile de la data desfășurării alegerilor. Convocarea consilierilor declarați aleși pentru ședința de constituire se face de către prefect. La ședința de constituire pot participa prefectul sau reprezentantul său, precum și primarul, chiar dacă procedura de validare a mandatului acestuia nu a fost finalizată.

Ședința este legal constituită dacă participă cel puțin două treimi din numărul consilierilor aleși. În cazul în care nu se poate asigura această majoritate, ședința se va organiza, în aceleași condiții, peste 3 zile, la convocarea prefectului. Dacă nici la a doua convocare reuniunea nu este legal constituită, se va proceda la o nouă convocare de către prefect, peste alte 3 zile, în aceleași condiții³⁷.

Lucrările ședinței de constituire sunt conduse de cel mai în vârstă consilier, asistat de 2 consilieri dintre cei mai tineri.

Pentru validarea mandatelor, consiliile locale aleg prin vot deschis, dintre membrii lor, pe întreaga durată a mandatului, o comisie de validare alcătuită din 3 - 5 consilieri.

Ordinea de zi a ședințelor consiliului local cuprinde proiecte de hotărâri, rapoarte ale comisiilor de specialitate, rapoarte sau informări ale conducătorilor unităților subordonate sau care se află sub autoritatea consiliului, cereri sau informări adresate consiliului, timpul acordat declarațiilor politice, întrebărilor, interpelărilor, petițiilor și altor probleme, care se supun dezbaterii consiliului. Ordinea de zi împreună cu documentele pentru ședință sunt transmise consilierilor odată cu invitația de ședință, cu minim cinci zile înaintea datei ședinței. Ordinea de zi se aduce la cunoștință locuitorilor prin mass-media sau prin orice alt mijloc de publicitate.

Dreptul la inițiativă, pentru proiectele de hotărâri ale consiliului local, aparține primarului și/sau consilierilor, precum și cetățenilor.

³⁶ *Regulamentul de Organizare și Funcționare al Consiliului Local al Municipiului Dorohoi*-www.primariadorohoi.ro

³⁷ Idem

Promovarea unui proiect de hotărâre poate fi inițiată de unul sau mai mulți cetățeni cu drept de vot, dacă proiectul de hotărâre este susținut prin semnături de cel puțin 5% din populația cu drept de vot a Municipiului Dorohoi³⁸.

Pentru buna organizare a lucrărilor Consiliului Local, precum și pentru soluționarea altor aspecte din activitatea sa, acesta își va organiza un aparat permanent de lucru, format din două persoane, dintre care, în mod obligatoriu, cel puțin una va avea pregătire juridică.

Aparatul permanent de lucru se organizează potrivit unei organigrame și unui stat de funcții, aprobate de Consiliul Local, la propunerea președintelui de ședință.

Aleșii locali au dreptul de inițiativă în promovarea proiectelor de hotărâri ale Consiliului local, individual sau în grup.

CAPITOLUL 9: PROIECTE DE DEZVOLTARE A ORAȘULUI

În municipiul Dorohoi s-au derulat și se derulează câteva proiecte de dezvoltare precum:

- **Reabilitare și modernizare urbană în Municipiul Dorohoi** ce are drept obiectiv general creșterea rolului economic al centrului urban, îmbunătățirea accesibilității și a legăturilor cu ariile înconjurătoare, creșterea calității vieții și crearea de noi locuri de muncă, prin reabilitarea infrastructurii urbane.

Obiectivele specifice sunt următoarele³⁹:

- Crearea unui mediu favorabil pentru activitățile socio - economice prin reabilitarea infrastructurii urbane;
 - Creșterea gradului de mobilitate al populației prin realizarea de investiții în infrastructura stradală.
- **Reabilitarea și modernizarea clădirii destinată furnizării serviciilor sociale**, proiect ce își propune ca obiectiv general dezvoltarea infrastructurii sociale necesară furnizării serviciilor sociale persoanelor aflate în dificultate din Municipiul Dorohoi, prin reabilitarea acesteia.

Obiective specifice:

- Dezvoltarea serviciilor sociale specializate din orașul Dorohoi, acordate persoanelor cu handicap grav, conform standardelor de calitate în vigoare prin reabilitarea,

³⁸ *Regulamentul de Organizare și Funcționare al Consiliului Local al Municipiului Dorohoi*-www.primariadorohoi.ro

³⁹ Idem

modernizarea și dotarea spațiului existent care va fi utilizat pentru furnizarea de servicii sociale;

- Dezvoltarea serviciilor sociale acordate altor persoane aflate în dificultate, atât prin îmbunătățirea infrastructurii necesare furnizării serviciilor sociale de pregătire și distribuire a hranei, cât și prin îmbunătățirea infrastructurii necesare furnizării serviciilor sociale primare și specializate furnizate prin Centrul Social de Urgență, conform standardelor de calitate în vigoare.

Prin urmare, în municipiul Dorohoi există un număr mic de inițiative în domeniul dezvoltării însă, cu perspective favorabile așa cum rezultă din Planul integrat de dezvoltare urbană centru urban Dorohoi. Dorohoi XXI spațiu urban-spațiu natural-spațiu integrat.

CAPITOLUL 10: PLANUL URBANISTIC GENERAL

Teritoriul municipiului Dorohoi este bine structurat în **zone funcționale**. Zonificarea s-a făcut pe părți din teritoriu în raport cu funcția dominantă, marcându-se astfel :

- o Zona pentru locuințe regim mic, mediu, mare de înălțime;
- o Zona instituții publice și servicii;
- o Zona unități industriale și depozitare;
- o Zona unități agricole;
- o Spații plantate, agrement, sport;
- o Terenuri agricole în intravilan;
- o Zona gospodărie comunală, cimitire;
- o Zona construcții aferente lucrărilor tehnico-edilitare;
- o Zona obiective cu valoare de patrimoniu;
- o Zona cu destinație specială;
- o Zona căi de comunicație rutieră și amenajări aferente;
- o Zona căi de comunicație feroviară și amenajări aferente;
- o Ape;
- o Terenuri forestiere;
- o Terenuri neproductive.

Tabel 8. Bilanț teritorial

Zone funcționale	Existent (1997)		Propus și aprobat PUG în 2007	
	Suprafața (ha)	% din totalul intravilan	Suprafața (ha)	% din totalul intravilan
Instituții și servicii de interes public	43,39	4,08	81,36	7,10
Locuințe și funcțiuni complementare	615,50	57,87	659,70	57,53
Unități industriale și depozite	97,40	9,16	97,40	8,50
Unități agro-zootehnice	24,75	2,33	24,75	2,16
Căi de comunicație și transport, din care:				
- Rutier	90,73	8,53	103,25	9,00
- Feroviar	18,30	1,72	18,30	1,60
Spații verzi, sport, agrement, protecție	9,75	0,91	64,20	5,60
Construcții tehnico-edilitare	9,85	0,93	9,85	0,86
Gospodărie comunală, cimitire	14,95	1,41	18,41	1,61
Destinație specială	14,84	1,40	14,84	1,29
Terenuri libere	83,70	7,87	36,39	3,17
Ape	18,15	1,71	18,15	1,58
Păduri	-	-	-	-
Terenuri neproductive	22,16	2,08	-	-
TOTAL INTRAVILAN	1063,47	100,00	1146,60	100,00

Sursa: Strategia de dezvoltare durabilă a Municipiului Dorohoi, Primăria Municipiului Dorohoi, pag. 43-44

Terenurile libere din orașul Dorohoi sunt, în general, în zonele cu alunecări de teren și degradate precum și în zona terenurilor virane, părăsite. De asemenea, nu sunt suprafețe împădurite în interiorul intravilanului.

CAPITOLUL 11: PROPUNERI (PERSPECTIVE) DE REGENERARE URBANĂ. ANALIZA SWOT

Planurile de perspectivă deschid mari posibilități de dezvoltare a orașului de pe Jijia. În prezent, edilii orașului se îngrijesc de modernizarea vechilor cartiere, de reorganizarea și extinderea spațiilor verzi, de creșterea debitului de apă potabilă,

de folosirea unei arhitecturi proprii în construcții, de restrângerea perimetrului construibil de la 712.3 ha (1975) la 551.6 ha, iar a zonei de locuit de la 512.4 ha (1975) la 330 ha.

În municipiul Dorohoi, apa potabilă se distribuie pe rețele subterane, vechi de peste 25 ani, care produc pierderi de peste 80%, furnizarea apei făcându-se doar dimineața și seara. Pornind de la oportunitatea și necesitatea rezolvării acestui deziderat vital, comunitatea locală a întocmit un proiect de optimizare a rețelei de distribuție a apei. Această lucrare are o valoare aproximativă de 34,8 miliarde lei și nu este posibil de realizat fără un sprijin financiar din afara și din partea Guvernului României.

Rețeaua de alimentare cu gaze naturale se va extinde permanent, în funcție de aprobările de cote aprobate de forurile îndreptățite.

Alte proiecte de investiții propuse a se realiza în municipiul Dorohoi sunt prezentate mai jos:

- ▶ Modernizarea centralei termice
- ▶ Alimentarea cu apă – sursă Vîrfu – Câmpului
- ▶ Modernizarea Stației de epurare
- ▶ Modernizarea rețelilor de canalizare
- ▶ Extinderea și amenajarea Pieței Centrale
- ▶ Amenajarea pieței Plevna
- ▶ Blocuri de locuințe sociale
- ▶ Complex hotelier
- ▶ Finalizarea Centrului Cultural George Enescu

Având bogate tradiții pe toate planurile, nu rămâne Primăriei și comunității decât, cu eforturi susținute, să le promoveze.

În programele viitoare, Consiliul de administrație va urmări continuarea procesului de tehnologizare și retehnologizare a producției, astfel că prin sporirea eficienței și a indicelui calitativ al producției, societățile să-și mențină piețele câștigate și chiar să pătrundă pe noi piețe externe de desfacere.

ANALIZA SWOT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Localizare strategică în apropierea granițelor Uniunii Europene cu Ucraina • Poziția geografică – peisaje naturale atractive	• Insuficienta valorificare și dezvoltare a potențialului turistic de care dispune județul; • Promovarea insuficientă a unor obiective turistice (număr redus de

- Relief foarte variat – o zonă naturală deosebită: Podișul Sucevei, Câmpia Moldovei, Dealurile de la nord, nord – vest și vest de oraș au înălțimi în jur de 400
- Floră, faună diverse: Vegetația de aici este tipic de silvostepă, Pădurile de foioase, În vecinătatea mai îndepărtată a orașului se dezvoltă subzona pădurilor amestecate de fag și gorun (Pomârla), stejarul pedunculat, frasinul, mărul pădureț, păducelul. Lumea animală din zona orașului Dorohoi este bogată și variată, căprioarele și pisicile sălbatice, jderul de piatră
- **Resurse naturale (ale solului și subsolului) bogate:** Pentru orașul Dorohoi învelișul de sol reprezintă una dintre sursele naturale de importanță deosebită pentru progresul agriculturii și industriei alimentare. Solurile existente în zonă sunt cele caracteristice silvostepii și stepei (cernoziom levigat, salifere, aluviale), iar spre și pe rama de dealuri din vestul și nordul orașului sunt cele caracteristice silvostepii și pădurii (brune și brune podzolite în diferite stadii de solidificare).
- Existența resurselor naturale: lemn, sare, hidrocarburi, hidroenergie, plante medicinale, izvoare minerale
- Noxe gazoase în cantități reduse
- Acces la drumul european E85
- Coridorul pan-european IX
- Existența infrastructurii de cale ferată și a gării CFR permit deschiderea atât spre piețele

- centre de informare turistică, lipsa materialelor promoționale de tipul broșurilor oferite gratuit în unitățile de cazare, lipsa unor ghiduri culturale din care turistul să poată afla activitățile și evenimentele culturale ce se desfășoară pe parcursul sejurului său)
- Insuficienta promovare a regiunii și a potențialului investițional
- Depărtarea de principalele centre de dezvoltare economică și de principalele coridoare de transport
- Zonă cu slabe resurse ale subsolului
- Rețea de canalizare învechită cu pierderi importante care determină poluarea cu ape uzate provenite de la populație și agenți economici
- Absența unui sistem de colectare selectivă a deșeurilor
- Absența unor centre de informare pe tematici de mediu
- inexistența unei centuri și a unor
- Absența unor variante de ocolire a municipiului pentru traficul greu și a celui ce tranzitează municipiul
- Locuri de parcare insuficiente
- Grad redus de dezvoltare și modernizarea a infrastructurii urbane raportat la dimensiunile și populația municipiului
- Existența unui singur furnizor de telefonie fixă
- Insuficienta promovare și lipsa informației despre posibilitățile și oportunitățile investiționale pe care le oferă municipiul

europene cât și spre alte regiuni ale țării

- Contorizarea consumului de apă
- Pol de dezvoltare pentru partea de nord-vest a județului Botoșani
- Sector activ al confecțiilor textile și încălțăminte
- Forță de muncă calificată
- Existența de materii prime importante pentru anumite sectoare (argilă, nisip cuarțos, materiale de construcții)
- existența programelor de formare continuă și învățământ la distanță
- Numărul mare de beneficiari ai programelor de formare și reconversie profesională
- Procent de școlarizare ridicat
- Unitățile școlare din municipiu oferă specializări în diverse domenii
- Diversificarea ofertei de servicii medicale private
- Apariția clinicilor, laboratoarelor și cabinetelor medicale private
- Derularea unor proiecte cu finanțare europeană de către serviciile de specialitate ale administrației publice locale pentru modernizarea și diversificarea serviciilor sociale oferite persoanelor în dificultate: „Extinderea serviciilor sociale și medicale în cadrul Centrului de îngrijire și asistență Dorohoi”
„S.O.S. ASISTENT” „Centru comunitar pentru asistență la domiciliu a persoanelor vârstnice” „ACCES”
„SOLIDARITATE” „ATITUDINE”
- Implicarea activă a ONG-urilor care

- Ponderea mică a industriei cu tehnologie de vârf
- Migrația forței de muncă atât spre alte zone din România cât și spre țări din UE
- Instabilitatea legislativă
- Lipsa personalului calificat care să dorească să-și desfășoare activitatea în cadrul serviciilor publice
- Trend demografic negativ
- Migrație masivă a forței de muncă
- Nivel ridicat al sărăciei determinat de veniturile reduse și declinul economic al zonei
- Autonomia unităților de învățământ este relativ redusă;
- Multe unități de învățământ au o infrastructură învechită
- Deficiențe de personal medical specializat în anumite domenii
- Grad redus de modernizare și dotare a serviciilor medicale cu aparatură medicală
- Lipsa unei baze materiale pentru manifestarea actului cultural
- Lipsa unui cinematograf
- Insuficienta promovare a valorilor cultural-istorice ale municipiului
- Nu există un ghid și o hartă a obiectivelor de interes din municipiu
- Insuficiența bazelor sportive și de agrement și a spațiilor specializate destinate petrecerii timpului liber: ștranduri, patinoare, parcuri de distracții, piste pentru bicicliști etc.

activează în domeniul social și derularea de parteneriate cu autoritățile locale • Tradiție culturală îndelungată • Loc de manifestare cultural-artistică a numeroase personalități • Patrimoniul cultural divers • Posibilitatea dezvoltării pe verticală a municipiului • Existența monumentelor istorice: școala primară de băieți nr. 1, care și-a început activitatea la 18 iunie 1851, a căpătat numele de „Gh. Asachi” în 1856, Primul gimnaziu din oraș, cu numele „Grigore Ghica vv”, a luat ființă la 6 septembrie 1879 • Existența muzeelor: Muzeul de istorie și etnografie, Muzeul de științele naturii • Existența caselor memoriale; Muzeul memorial George Enescu	
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Apropierea de frontierele a două state oferă un cadru propice de dezvoltare a relațiilor transfrontaliere cu țările vecine • Apropierea de două centre cu o bogată tradiție universitară: Suceava și Iași • Suport legislativ și financiar din partea UE • Existența unor programe cu finanțare internațională și națională pentru dezvoltarea și reabilitarea infrastructurii de transport • Existența unor programe cu finanțare internațională și națională pentru introducerea sistemelor performante	• Schimbările climatice care pot genera trecerea spre un alt tip de climă cu influență asupra aerului, solului, apei • Fonduri insuficiente pentru susținerea din bugetul local a costurilor investițiilor în domeniul protecției mediului • Extinderea suprafețelor de teren supuse riscurilor alunecărilor cu impact asupra formelor de relief și a florei a faunei din zonă • Evitarea municipiului de către investitori datorită stării precare a infrastructurii • Neincluderea municipiului Dorohoi

de producere a energiei termice în regim centralizat și reabilitarea termică a clădirilor

- Poziție geografică bună
- Un marketing mai agresiv în promovarea pe plan intern și extern a oportunităților de afaceri din municipiu
- Stimularea angajatorilor pentru încadrarea șomerilor și a absolvenților
- Parteneriate cu alte unități școlare
- Schimburi de experiență cu instituții similare din țară și străinătate
- Integrarea patrimoniului cultural-istoric al municipiului în circuitul european
- Posibilitatea atragerii de fonduri ale Agenției Naționale pentru Locuințe pentru construcția de locuințe sociale și locuințe pentru tineri
- Cooperare transfrontalieră în domeniul turismului
- Existența unor spații pretabile amenajării ca zone de agrement

pe traseul de dezvoltare a viitoarelor coridoare de transport care fac legătura între țările U.E. și Moldova și Ucraina

- Poluarea mediului ca urmare a deversărilor din rețeaua de canalizare și a utilizării tehnologiilor depășite de tratare a apelor uzate orășenești în stația de epurare
- Creșterea deficitului de personal calificat care dorește să-și facă o carieră în domeniul administrației publice
- Continuarea tendinței de scădere a populației municipiului
- Îmbătrânirea populației
- Scăderea numărului de elevi urmare a scăderii natalității și a migrației populației spre alte zone
- Starea de uzură avansată a fondului locativ
- Catastrofe naturale care pot reduce fondul locuibil deja deficitar
- Evitarea zonei de către turiști din cauza stării precare a rețelei rutiere din municipiu și din regiune
- Lipsa fondurilor necesare pentru dezvoltarea turismului în zonă
- Alegerea unor forme mai puțin recomandate de petrecere a timpului liber

Sursa: Strategia de dezvoltare durabilă a Municipiului Dorohoi, Primăria Municipiului Dorohoi

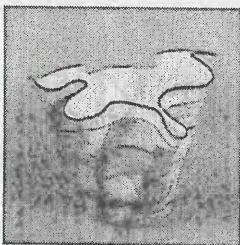
DACĂ AȘ FI PRIMAR m-aș ocupa de:

- 1) Promovarea regiunii în exterior;
- 2) Mărirea potențialului pentru modernizare și investiții noi în infrastructură și servicii urbane;
- 3) Alocări bugetare viitoare pentru servicii sociale;

- 4) Sprijinul mass-media pentru diseminarea informațiilor și a obiectivelor în domeniul protecției sociale;
- 5) Aș căuta sprijin financiar și material din partea unor fundații din străinătate;
- 6) Îmbunătățirea imaginii regiunii prin campanii promoționale;
- 7) Crearea de noi locuri de muncă și apariția oportunităților de a face carieră în domeniul turismului;
- 8) Crearea capacităților de cazare (pensiuni, hoteluri, moteluri) cu respectarea standardelor internaționale (în ceea ce privește structurile de primire turistică, în Dorohoi acestea nu sunt dezvoltate. Există un singur hotel Hotelul Parc Brazi, pe strada cu același nume. Hotelul Parc Brazi are două stele și este dotat cu 23 locuri plus încă 2 hoteluri care erau în construcție acum câțiva ani);
- 9) Restaurarea monumentelor istorice, mănăstiri și refacerea (recondiționarea) unor obiective turistice;
- 10) Consolidarea relațiilor de parteneriat între toți operatorii turistici din zonă și organizațiile neguvernamentale cu activitate în domeniul turistic și cel al protecției mediului;
- 11) Atragerea tinerilor absolvenți în domeniul turismului pentru exploatarea zonelor turistice;
- 12) Promovarea ofertelor speciale, pentru servicii noi, suplimentare;
- 13) Informarea celor interesați despre posibilitățile de practicare a turismului științific în zonă, a turismului itinerant, sportiv, de vânătoare și pescuit, cât și a altor forme de turism;
- 14) Colaborarea agenților economici cu unitățile școlare care pregătesc elevii pentru meseriile din domeniul Turism și Alimentație în vederea recrutării de personal calificat;
- 15) Modernizarea stației de epurare;
- 16) Modernizarea rețelelor de canalizare;
- 17) Extinderea și amenajarea Pieței Centrale;
- 18) Amenajarea Pieței Plevna;
- 19) Construirea unor blocuri de locuințe sociale.
- 20) Construirea unui complex hotelier.

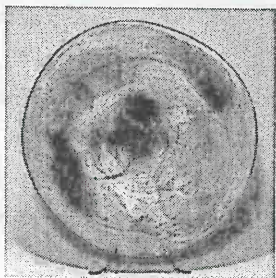
Municipiul

Vestul județului Botoșani
Prima mențiune
datează din anul 1407.

DOROHOI este situat în N-
și este un oraș cu bogate tradiții.
documentară a Dorohoiului

S.C. Porțelanul S.A. Dorohoi – articole menaj, decorative,
realizează 3500 tone pe an produse de porțelan, pentru piață

Nemțoi Glass Art – Produsele –
obiecte de sticlă decorative – sunt
exportate în America de Sud, Canada, Japonia,
Portugalia, Spania, Franța, Belgia, Olanda, Germania,
Anglia, Suedia, Norvegia și Danemarca. Nemțoi are
multe galerii de artă în New York, Japonia, Suedia,
Paris, București și altele. Prin toate acestea el aduce un
important capital financiar către oraș. Deși interiorul

fabricii nu este modern utilat produsele sale unice sunt extrem de căutate peste tot
în lume.

7.3. Recenzie

Aceasta poate fi definită ca o prezentare succintă a unei lucrări
științifice, a unui articol etc., însoțită de comentarii și aprecieri critice.
Elaborarea ei presupune parcurgerea următoarelor trei etape:

1. menționarea titlului, a autorului (colectivului de autori), a editurii și a anului și
locului de apariție a cărții. În acest context, se vor face câteva precizări referitoare
la condițiile în care a apărut cartea (articolul) respectivă și la activitatea publicistică
anterioară a autorului;

Notă: În cazul unei recenzii asupra unui capitol dintr-o lucrare, se va face
în prealabil o scurtă prezentare a întregii cărți.

2. comentarea succintă a punctelor de vedere ale autorului referitoare la problema
abordată, în paralel cu opiniile proprii ale recenzorului;

3. în final, prezentarea unor concluzii care să se refere la stilul lucrării, importanța,
utilitatea și necesitatea apariției acesteia, contextul în care a apărut și limbajul
utilizat.

CAPITOLUL 8. EXEMPLE DE SUBIECTE DE EXAMEN

1. Prezentați beneficiile externe ale Sistemului de Management al Mediului.
2. Prin ce se caracterizează dezvoltarea locală?
3. Enumerați orașele din punctul de vedere al funcției îndeplinite și dezvoltați două la alegere.
4. Care sunt prevederile pe termen mediu și lung cuprinse în Planul urbanistic general?
5. Care sunt principalele domenii vizate de serviciile urbane?
6. Clasificați orașele românești după funcțiile pe care le îndeplinesc și dezvoltați-le.
7. Analizați procesul de amenajare a teritoriului în context european/la nivel național.
8. Ce reglementări cuprinde Planul urbanistic zonal?
9. Care sunt principalele obiective ale activității de urbanism?
10. Prezentați beneficiile esențiale asociate unui sistem de management al mediului.
11. Analizați principalele atribuții ale Ministerului Dezvoltării Regionale și Turismului în domeniul amenajării teritoriului și urbanismului.
12. Care sunt elementele ce stau la baza comunicării cu cetățenii în cazul activității de amenajare teritoriului și de urbanism?
13. Care sunt limitele/avantajele dezvoltării locale?
14. În ce constă organizarea urbană/planificarea urbană/dezvoltarea regională/urbanismul?
15. Prin ce se caracterizează dezvoltarea regională din România?
16. Menționați principalele lucrări care se pot executa fără autorizație de construire.
17. Care sunt obiectivele cuprinse în politica privind amenajarea teritoriului în România?
18. Analizați limitările Sistemului de Management al Mediului.
19. Care sunt caracteristicile unui sistem socio-spațial?
20. Care sunt componentele orașului în calitatea sa de unitate administrativ-teritorială de bază și ca sistem socio-economic și geografic?
21. Prezentați beneficiile externe ale Sistemului de Management al Mediului.
22. Care sunt atribuțiile Consiliului local în domeniul amenajării teritoriului?
23. Enumerați componentele dezvoltării locale și dezvoltați două la alegere.
24. Ce se comunică în mod public prin activitatea de informare a populației cu privire la activitățile de amenajare a teritoriului și de urbanism?

25. Care sunt reglementările pe termen scurt la nivelul întregii unități administrativ-teritoriale de bază cuprinse în Planul urbanistic general?
26. Menționați principalele categorii de lucrări pentru care se emit autorizație de construire.
27. Analizați principalele obiective de bază ale dezvoltării durabile regionale.
28. Procesul de dezvoltare, în principal economică, într-o anumită regiune sau unitate administrativ-teritorială, care determină o creștere a calității vieții la nivel local poartă numele de: a) dezvoltare urbană; b) dezvoltare locală; c) planificare urbană; d) dezvoltare centralizată.
29. Printre caracteristicile unui sistem socio-spațial nu se regăsește: a) cuprinde un set de elemente de natură diferită; b) presupune existența unui mediu ambiant și a unei relații de interacțiune între acesta și spațiul amenajat; c) are un comportament dinamic; d) nu își schimbă structura elementelor componente.
30. Controlul comercial face parte din serviciile publice numite: a) ordine și siguranță publică; b) asistență socială, sănătate, evidența populației; c) infrastructură, locuințe, protecția mediului; d) activități comerciale, sprijinirea liberei inițiative.
31. Unul dintre indicatorii calitativi minimali de definire a municipiului este: a) existența a 5 000 de locuitori; b) prezența unității de învățământ postliceale; c) 10 m² de spațiu verde/locuitor; d) prezența unui agent economic internațional.
32. Planul de amenajare a teritoriului zonal se realizează în vederea soluționării unor probleme specifice ale următoarelor categorii de teritorii: a) intercomunale; b) naționale; c) internaționale; d) rurale.
33. ISO 14000 reprezintă: a) sistemul de certificare a calității mărfurilor; b) standardul de certificare a calității serviciilor; c) sistemul de management al mediului; d) punctul terminus al activității de urbanism.
34. Preocupările la nivel european cu privire la amenajarea teritoriului datează din anii: a) '70; b) '50; c) '80; d) '90.
35. Printre documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism nu se regăsesc: a) planurile de amenajare a teritoriului; b) planurile de urbanism; c) regulamentele locale de urbanism; d) planul de dezvoltare locală.
36. Certificatul de urbanism se eliberează solicitantului în următoarea perioadă de la data cererii acestuia: a) 45 de zile; b) 30 de zile; c) 60 de zile; d) 50 de zile.
37. Pe baza criteriului „vechime”, orașele românești se clasifică în următoarele categorii: a) orașe capitală, specializate și metropolitane; b) orașe mici, mijlocii și mari; c) orașe antice, feudale, capitaliste și socialiste; d) orașe premedievale, medievale, renaștentiste, industriale și moderne.

38. Elaborarea planului urbanistic zonal este obligatorie în cazul: a) zonelor protejate; b) unui teritoriu cu o suprafață de 100 km²; c) unei zone defavorizate; d) unui areal slab dezvoltat din punct de vedere economic.
39. Activitatea realizată de către o colectivitate (locală, regională, națională sau europeană, prin puterea de care aceasta dispune) sau încredințată de aceasta unui terț, prin care contribuie la realizarea sau la punerea în valoare a unui bun public sau furnizarea unui serviciu necesar tuturor (existent sau nou), care nu poate fi realizat sau prestat doar prin regulile pieței poartă numele de: a) serviciu privat; b) bun public; c) serviciu public; d) administrație publică.
40. În zonele lipsite de orașe pe o rază de 25-30 km, Guvernul, cu participarea autorităților administrației publice locale, va acționa în mod prioritar pentru: a) modernizarea unor localități rurale cu rol de servire în zona de influență; b) trecerea localităților de la rangul 0 la rangul I; c) atragerea în circuitul economic a unor noi poli de influență; d) modernizarea unităților teritorial-administrative situate la o distanță de maxim 50 km de orașul principal al zonei.
41. Localitățile de rang II sunt: a) municipii de importanță județeană; b) sate reședință de comună; c) municipii de importanță națională; d) orașe.
42. Printre obiectivele principale ale amenajării teritoriului nu se regăsește: a) dezvoltarea economică și socială echilibrată; b) îmbunătățirea calității vieții oamenilor; c) coordonarea politicilor de amenajare a teritoriului într-un ansamblu integrat; d) utilizarea rațională a teritoriului.
43. Printre componentele dezvoltării locale nu se regăsesc: a) cadrul legal; b) biodiversitatea mondială; c) obiectivele și strategia de dezvoltare; d) resursele.
44. Printre documentațiile de amenajare a teritoriului nu se regăsește: a) regulamentul local de urbanism; b) planul de amenajare a teritoriului național; c) planul de amenajare a teritoriului zonal; d) planul de amenajare a teritoriului județean.
45. Certificatul de urbanism se eliberează la cererea: a) președinților de consilii județene; b) administratorilor bunurilor mobile; c) primarilor; d) persoanelor fizice/juridice.
46. De către cine se emite autorizația de construcție și în ce perioadă de la data înregistrării cererii? a) primar, 45 de zile; b) arhitectul șef, 30 de zile; c) președintele Consiliului județean, 30 de zile; d) director Direcția de urbanism, 45 de zile.
47. Printre obiectivele de bază ale dezvoltării regionale durabile nu se regăsește: a) dezvoltarea economică continuă; b) echilibrarea structurii

- spațiale metropolitane; c) îmbunătățirea calității vieții la nivel urban; d) păstrarea identității regionale.
48. Printre principiile care nu stau la baza dezvoltării urbane se numără cel al:
a) legalității; b) descentralizării; c) eficienței directe și indirecte; d) dezvoltării durabile.
49. În ce constă principiul...?
50. Modalitățile de participare a cetățenilor la activitățile de amenajare a teritoriului și de urbanism sunt următoarele: a) chestionarul, interviul și informarea; b) informarea și consultarea; c) referendumul și consultarea; d) participarea activă și pasivă.
51. Spațiul urban amenajat, cu funcții multiple în viața socială și cu numeroase relații cu exteriorul său se numește: a) localitate rurală; b) spațiu amenajat; c) spațiu social; d) oraș.
52. Printre limitele dezvoltării locale nu se regăsește: a) intervențiile directe ale statului sunt mai limitate datorită economiei de piață; b) sistemul legislativ limitează deseori inițiativele locale; c) deciziile locale nu pot fi depășite de planificări naționale; d) limitarea financiară a bugetelor locale.
53. Dezvoltarea locală nu se caracterizează prin: a) asocierea tuturor celor care participă la viața economică și socială în vederea stabilirii proiectelor; b) diferă de strategiile tradiționale de dezvoltare prin accentuarea resurselor endogene; c) utilizarea resurselor exogene zonei abordate; d) dependența de rapiditatea cu care vor fi asigurate informarea și specializarea.
54. Trecerea localităților de la un rang la altul se face: a) prin lege; b) prin aprobarea consiliului local; c) prin respectarea unui număr minim de trei indicatori calitativi; d) prin consultarea agenților economici locali.
55. Printre instituțiile care nu sunt implicate în politicile de dezvoltare locală se numără: a) statul; b) sindicatele; c) firmele de consultanță; d) agențiile naționale de turism.
56. Localitățile de rang I sunt: a) sate componente ale comunelor; b) municipii de importanță națională; c) municipii de importanță interjudețeană; d) orașe cu 5 000 de locuitori.
57. La nivelul Consiliului Municipal funcționează, potrivit legii, structuri specializate în domeniul amenajării teritoriului și al urbanismului, conduse de: a) prefect; b) primar; c) președintele consiliului local; d) arhitectul șef.
58. Printre modalitățile de împărtășire a informației publicului larg cu privire la amenajarea teritoriului și urbanism nu se numără: a) ziarele; b) referendumul; c) conferințele; d) informațiile stradale.

59. Planul de amenajare a teritoriului național reprezintă sinteza programelor strategice sectoriale pe termen: a) scurt; b) mediu și lung; c) lung; d) scurt și mediu.
60. Printre elementele cuprinse în certificatul de urbanism nu se regăsesc informații cu privire la regimul: a) juridic al imobilului; b) economic al imobilului; c) tehnic al imobilului; d) conservator al imobilului.
61. Orașele cu funcție comercială erau amplasate: a) la intersecția unor căi importante de circulație; b) în zone cu vizibilitate mare; c) în apropierea resurselor turistice; d) în zonele cu resurse valoroase ale subsolului.
62. Categoriile de orașe care decurg din criteriul de clasificare numit configurația orașelor sunt următoarele: a) cu formă circulară și rectilinie; b) cu formă rectangulară, neregulată și amfiteatru; c) satelit și univoce; d) cu formă de amfiteatru și de cerc.
63. Forma de așezare stabilă a populației în teritoriu, alcătuind un nucleu de viață umană, cu structuri și mărimi variabile, diferențiate în funcție de specificul activităților de producție dominante ale locuitorilor, caracteristicile organizării administrativ-teritoriale, numărul de locuitori, caracterul fondului construit, gradul de dotare social-culturală și de echipare tehnico-edilitară poartă numele de: a) parteneriat; b) localitate; c) sat turistic; d) comună reședință de județ.
64. Planul de amenajare a teritoriului județean se reactualizează la o perioadă de: a) 5-10 ani; b) 1-3 ani; c) 3-5 ani; d) 1-5 ani.
65. Printre elementele cuprinse în certificatul de urbanism nu se regăsesc informații cu privire la regimul: a) juridic al imobilului; b) economic al imobilului; c) tehnic al imobilului; d) conservator al imobilului.

Anexa 1

LEGE Nr. 350 *)
din 6 iulie 2001

privind amenajarea teritoriului și urbanismul

*) Notă:

Text realizat la G&G CONSULTING, Departamentul juridic.

Cuprinde toate modificările aduse actului oficial, inclusiv cele prevăzute în:
O.G. Nr. 18/31.01.2007 Publicată în M.Of. Nr. 81/01.02.2007

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Cap. I

Dispoziții generale

Art. 1 - Teritoriul României constituie spațiul necesar procesului de dezvoltare durabilă și este parte a avuției naționale de care beneficiază toți cetățenii țării.

Art. 2 - (1) Gestionarea spațială a teritoriului țării constituie o activitate obligatorie, continuă și de perspectivă, desfășurată în interesul colectivităților care îl folosesc, în concordanță cu valorile și aspirațiile societății și cu cerințele integrării în spațiul european.

(2) Gestionarea spațială a teritoriului asigură indivizilor și colectivităților dreptul de folosire echitabilă și responsabilitatea pentru o utilizare eficientă a teritoriului.

(3) Gestionarea se realizează prin intermediul amenajării teritoriului și al urbanismului, care constituie ansambluri de activități complexe de interes general ce contribuie la dezvoltarea spațială echilibrată, la protecția patrimoniului natural și construit, la îmbunătățirea condițiilor de viață în localitățile urbane și rurale, precum și la asigurarea coeziunii teritoriale la nivel regional, național și european.

Art. 3 - Activitatea de amenajare a teritoriului trebuie să fie: globală, urmărind coordonarea diferitelor politici sectoriale într-un ansamblu integrat; funcțională, trebuind să țină seama de cadrul natural și construit bazat pe valori de cultură și interese comune; prospectivă, trebuind să analizeze tendințele de dezvoltare pe termen lung a fenomenelor și intervențiilor economice, ecologice, sociale și culturale și să țină seama de acestea în aplicare; democratică, asigurând participarea populației și a reprezentanților ei politici la adoptarea deciziilor.

Art. 4 - Urbanismul trebuie să reprezinte o activitate:

a) operațională, prin detalierea și delimitarea în teren a prevederilor planurilor de amenajare a teritoriului;

b) integratoare, prin sintetizarea politicilor sectoriale privind gestionarea teritoriului localităților;

c) normativă, prin precizarea modalităților de utilizare a terenurilor, definirea destinațiilor și gabaritelor de clădiri, inclusiv infrastructura, amenajări și plantații.

Art. 5 - Activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism trebuie să se desfășoare cu respectarea autonomiei locale, pe baza principiului parteneriatului, transparenței, descentralizării serviciilor publice, participării populației în procesul de luare a deciziilor, precum și al dezvoltării durabile, conform cărora deciziile generației prezente trebuie să asigure dezvoltarea, fără a compromite dreptul generațiilor viitoare la existență și dezvoltare proprie.

Art. 6 - Autoritățile administrației publice centrale și locale răspund, potrivit prezentei legi, de activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism.

Cap. II

Domeniul de activitate

Secțiunea 1

Amenajarea teritoriului

Art. 7 - Scopul de bază al amenajării teritoriului îl constituie armonizarea la nivelul întregului teritoriu a politicilor economice, sociale, ecologice și culturale, stabilite la nivel național și local pentru asigurarea echilibrului în dezvoltarea diferitelor zone ale țării, urmărindu-se creșterea coeziunii și eficienței relațiilor economice și sociale dintre acestea.

Art. 8 - Activitatea de amenajare a teritoriului se exercită pe întregul teritoriu al României, pe baza principiului ierarhizării, coeziunii și integrării spațiale, la nivel național, regional și județean.

Art. 9 - Obiectivele principale ale amenajării teritoriului sunt următoarele:

- a) dezvoltarea economică și socială echilibrată a regiunilor și zonelor, cu respectarea specificului acestora;
- b) îmbunătățirea calității vieții oamenilor și colectivităților umane;
- c) gestionarea responsabilă a resurselor naturale, cu protecția mediului și a peisajului cultural;
- d) utilizarea rațională a teritoriului;
- e) conservarea și dezvoltarea diversității culturale.

Secțiunea a 2-a

Urbanismul

Art. 10 - Urbanismul are ca principal scop stimularea evoluției complexe a localităților, prin realizarea strategiilor de dezvoltare pe termen scurt, mediu și lung.

Art. 11 - Activitatea de urbanism cuprinde toate localitățile țării, organizate în rețea, pe baza ierarhizării și distribuției echilibrate a acestora în teritoriu. Aplicarea obiectivelor are în vedere întregul teritoriu administrativ al orașelor și comunelor sau zone din acestea.

Art. 12 - Urbanismul urmărește stabilirea direcțiilor dezvoltării spațiale a localităților urbane și rurale, în acord cu potențialul acestora și cu aspirațiile locuitorilor.

Art. 13 - Principalele obiective ale activității de urbanism sunt următoarele:

- a) îmbunătățirea condițiilor de viață prin eliminarea disfuncționalităților, asigurarea accesului la infrastructuri, servicii publice și locuințe convenabile

pentru toți locuitorii;

b) crearea condițiilor pentru satisfacerea cerințelor speciale ale copiilor, vârstnicilor și ale persoanelor cu handicap;

c) utilizarea eficientă a terenurilor, în acord cu funcțiunile urbanistice adecvate; extinderea controlată a zonelor construite;

d) protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural construit și natural;

e) asigurarea calității cadrului construit, amenajat și plantat din toate localitățile urbane și rurale;

f) protejarea localităților împotriva dezastrelor naturale.

Secțiunea a 3-a

Activități de amenajare a teritoriului și de urbanism

Art. 14 - (1) Activitățile principale de amenajare a teritoriului și de urbanism constau în transpunerea la nivelul întregului teritoriu național a strategiilor, politicilor și programelor de dezvoltare durabilă în profil spațial, precum și urmărirea aplicării acestora în conformitate cu documentațiile de specialitate legal aprobate.

(2) Politicile de dezvoltare durabilă în profil spațial prevăzute la alin.

(1) se fundamentează pe conceptul strategic de dezvoltare spațială a României.

(3) În procesul de implementare, conceptul strategic de dezvoltare spațială a României se va baza pe:

a) un sistem de indicatori pentru fundamentarea procesului de luare a deciziilor;

b) o metodologie de prioritizare a proiectelor.

Art. 15 - Activitățile conexe de amenajare a teritoriului și de urbanism au ca obiect:

a) cercetarea în domeniul amenajării teritoriului și al urbanismului și elaborarea studiilor de fundamentare a strategiilor, politicilor și documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism;

b) constituirea, întreținerea, extinderea și dezvoltarea bazei de date și documente;

c) elaborarea strategiilor și politicilor în domeniu;

d) avizarea și aprobarea documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism;

e) elaborarea de acte cu caracter normativ sau de normative în domeniu;

f) monitorizarea și controlul privind transpunerea în fapt a strategiilor, politicilor, programelor și operațiunilor de amenajare a teritoriului și de urbanism.

Art. 16 - În vederea asigurării personalului de specialitate necesar pentru buna desfășurare a activităților de amenajare a teritoriului și de urbanism Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței cooperează cu alte organe de specialitate ale administrației publice centrale, cu instituțiile de învățământ superior și cu organizațiile profesionale în domeniu, pentru organizarea și desfășurarea unor programe de formare profesională, specializare și perfecționare continuă.

Cap. III

Atribuții ale administrației publice

Secțiunea 1

Atribuțiile administrației publice centrale

Art. 17 - Activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism la nivel național este coordonată de Guvern, care stabilește, în raport cu conținutul Programului de guvernare, programe prioritare, linii directoare și politici sectoriale.

Art. 18 - (1) Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului este organul specializat al Guvernului în domeniul amenajării teritoriului și al urbanismului, având în această calitate următoarele atribuții:

- a) elaborarea conceptului strategic de dezvoltare spațială a României;
- b) elaborarea Planului de amenajare a teritoriului național;
- c) elaborarea Planului de amenajare a teritoriului regional, care fundamentează planurile de dezvoltare regională;
- d) elaborarea Regulamentului general de urbanism;
- e) avizarea proiectelor de acte normative referitoare la activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism;
- f) colaborarea cu ministerele, precum și cu celelalte organe ale administrației publice centrale, pentru fundamentarea, din punct de vedere al amenajării teritoriului și al urbanismului, a programelor strategice sectoriale;
- g) colaborarea cu consiliile pentru dezvoltare regională, cu consiliile județene și consiliile locale, precum și urmărirea modului în care se aplică programele guvernamentale și liniile directoare în domeniul amenajării teritoriului și al urbanismului la nivel regional, județean și local;
- h) avizarea documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism, potrivit competențelor stabilite prin prezenta lege.

(2) În vederea asigurării coerenței măsurilor de dezvoltare regională în ansamblul dezvoltării teritoriului național, Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului:

- a) va desemna un reprezentant în Consiliul Național pentru Dezvoltare Regională;
- b) va desemna câte un reprezentant fără drept de vot, care va face parte din consiliile pentru dezvoltare regională;
- c) va delega din cadrul structurilor proprii, pentru agențiile de dezvoltare regională, cel puțin un specialist în amenajarea teritoriului și urbanism.

Art. 19 - (1) În îndeplinirea atribuțiilor sale Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței utilizează informații de sinteză la nivel național din toate domeniile de activitate economică și socială.

(2) Ministerele și celelalte organe ale administrației publice centrale sunt obligate să furnizeze Ministerului Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței, la cerere, informațiile necesare pentru desfășurarea activității de amenajare a teritoriului și de urbanism.

Art. 20 - Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței poate solicita autorităților administrației publice locale să elaboreze sau să modifice o documentație de urbanism sau de amenajare a teritoriului, în vederea aprofundării, detalierii sau aplicării unor prevederi cuprinse în programele strategice sectoriale ale Guvernului, precum și pentru respectarea intereselor generale ale statului.

Secțiunea a 2-a

Atribuțiile administrației publice județene

Art. 21 - Consiliul județean coordonează activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism la nivel județean, conform legii.

Art. 22 - (1) Consiliul județean stabilește orientările generale privind amenajarea teritoriului și organizarea și dezvoltarea urbanistică a localităților, pe baza planurilor de amenajare a teritoriului și de urbanism. În acest scop coordonează activitatea consiliilor locale și le acordă asistență tehnică de specialitate.

(2) Consiliul județean asigură preluarea prevederilor cuprinse în planurile de amenajare a teritoriului național, regional și zonal în cadrul documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism pentru teritoriile administrative ale localităților din județ, asigură elaborarea Planului de amenajare a teritoriului județean, a planurilor zonale de amenajare a teritoriului care sunt de interes județean și le aprobă conform prevederilor legii.

(3) În activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism consiliile județene sunt sprijinite de Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței, precum și de alte ministere și organe ale administrației publice centrale.

Art. 23 - Consiliul județean poate solicita consiliilor locale să elaboreze sau să actualizeze o documentație de amenajare a teritoriului sau de urbanism, în vederea asigurării aplicării unor prevederi cuprinse în programele de dezvoltare a județului; solicitarea se transmite consiliului local, însoțită de expunerea motivelor care au stat la baza hotărârii consiliului județean și de termenul fixat pentru elaborarea sau modificarea documentației.

Art. 24 - (1) În îndeplinirea atribuțiilor sale în domeniul amenajării teritoriului și al urbanismului consiliul județean utilizează informații de sinteză la nivelul județului din toate domeniile de activitate economico-socială.

(2) Ministerele și celelalte organe ale administrației publice centrale sunt obligate să furnizeze cu titlu gratuit autorităților publice județene și locale informații din domeniile lor de activitate pentru teritoriul județului respectiv, iar consiliile locale sunt obligate să furnizeze informații referitoare la dezvoltarea economico-socială și urbanistică a localităților.

Secțiunea a 3-a

Atribuțiile administrației publice locale

Art. 25 - (1) Consiliul local coordonează și răspunde de întreaga activitate de urbanism desfășurată pe teritoriul unității administrativ-teritoriale și asigură respectarea prevederilor cuprinse în documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism aprobate, pentru realizarea programului de dezvoltare urbanistică a localităților componente ale comunei sau orașului.

(2) Consiliul local cooperează cu consiliul județean și este sprijinit de acesta în activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism.

Art. 26 - Consiliul local cooperează în procesul de întocmire a programului de dezvoltare urbanistică a localităților și cu instituții, agenți economici, organisme și organizații neguvernamentale de interes național, județean sau local.

Art. 27 - (1) În îndeplinirea atribuțiilor sale în domeniul amenajării teritoriului și al urbanismului consiliul local utilizează informații din toate domeniile de activitate economico-socială.

(2) Serviciile publice descentralizate ale ministerelor și ale celorlalte organe centrale, agenții economici, organismele și organizațiile neguvernamentale care își desfășoară activitatea la nivel local au obligația să furnizeze cu titlu gratuit informațiile necesare în vederea desfășurării activității de amenajare a teritoriului și de urbanism la nivel local.

Secțiunea a 4-a

Certificatul de urbanism

Art. 28 - Aplicarea documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism aprobate se asigură prin eliberarea certificatului de urbanism.

Art. 29 - (1) Certificatul de urbanism este actul de informare cu caracter obligatoriu prin care autoritatea administrației publice județene sau locale face cunoscute regimul juridic, economic și tehnic al imobilelor și condițiile necesare în vederea realizării unor investiții, tranzacții imobiliare ori a altor operațiuni imobiliare, potrivit legii.

(2) Eliberarea certificatului de urbanism este obligatorie pentru adjudecarea prin licitație a lucrărilor de proiectare și de execuție a lucrărilor publice și pentru legalizarea actelor de înstrăinare, partajare sau comasare a bunurilor imobile. În cazul vânzării sau cumpărării de imobile certificatul de urbanism cuprinde informații privind consecințele urbanistice ale operațiunii juridice, solicitarea certificatului de urbanism fiind în acest caz facultativă.

(3) Certificatul de urbanism se eliberează la cererea oricărui solicitant, persoană fizică sau juridică, care poate fi interesat în cunoașterea datelor și a reglementărilor cărora îi este supus respectivul bun imobil.

(4) Certificatul de urbanism nu conferă dreptul de executare a lucrărilor de construire, amenajare sau plantare.

(5) În certificatul de urbanism se va menționa în mod obligatoriu scopul eliberării acestuia.

(6) Certificatul de urbanism pentru destinații speciale se eliberează în temeiul și cu respectarea documentațiilor aferente obiectivelor cu caracter militar, elaborate și aprobate de Ministerul Apărării Naționale, Ministerul de Interne, Serviciul Român de Informații, Serviciul de Informații Externe, Serviciul de Telecomunicații Speciale și Serviciul de Protecție și Pază, după caz, pe baza avizului Ministerului Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței.

Art. 30 - Pentru aceeași parcelă se pot elibera mai multe certificate de urbanism, dar conținutul acestora, bazat pe documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism, și celelalte reglementări în domeniu trebuie să fie aceleași pentru toți solicitanții. În acest scop nu este necesară solicitarea actului de proprietate asupra imobilului, în vederea emiterii certificatului de urbanism.

Art. 31 - Certificatul de urbanism cuprinde următoarele elemente privind:

- a) regimul juridic al imobilului - dreptul de proprietate asupra imobilului și serviciile de utilitate publică care grevează asupra acestuia; situarea terenului în intravilan sau în afara acestuia; prevederi ale documentațiilor de urbanism care instituie un regim special asupra imobilului - zone protejate, zone în care acționează dreptul de preemțiune asupra imobilului, interdicții definitive sau temporare de construcție sau dacă acesta este înscris în lista cuprinzând monumentele istorice din România, precum și altele prevăzute de lege;
- b) regimul economic al imobilului - folosința actuală, destinații admise sau neadmise, stabilite în baza prevederilor urbanistice aplicabile în zonă, reglementări fiscale specifice localității sau zonei;

c) regimul tehnic al imobilului - procentul de ocupare a terenului, coeficientul de utilizare a terenului, dimensiunile minime și maxime ale parcelelor, echiparea cu utilități, edificabil admis pe parcelă, circulații și accese pietonale și auto, parcaje necesare, alinierea terenului și a construcțiilor față de străzile adiacente terenului, înălțimea minimă și maximă admisă.

Art. 32 - (1) În cazul în care prin documentația înaintată se solicită o derogare de la prevederile documentațiilor de urbanism aprobate pentru zona respectivă, prin certificatul de urbanism se poate solicita elaborarea unei alte documentații de urbanism prin care să se justifice și să se demonstreze posibilitatea intervenției urbanistice solicitate. După aprobarea noii documentații de urbanism - Plan urbanistic zonal sau Plan urbanistic de detaliu - se poate întocmi documentația tehnică în vederea obținerii autorizației de construire.

(2) Noua documentație de urbanism, cuprinzând intervenția solicitată, poate fi aprobată numai după o perioadă de 12 luni de la data aprobării documentației de urbanism inițiale.

(3) Modificările aduse reglementărilor din Planul urbanistic general asupra procentului de ocupare al terenului (POT) și distanțele față de limitele laterale și posterioare ale parcelei se stabilesc prin Planul urbanistic de detaliu, iar cele aduse regimului de construire, funcțiunii zonei, înălțimii maxime admise, coeficientului de utilizare al terenului (CUT) și retragerii clădirilor față de aliniament se stabilesc prin planurile urbanistice zonale.

Art. 33 - (1) Certificatul de urbanism se emite de aceleași autorități ale administrației publice locale care, potrivit competențelor stabilite de legislația în vigoare, emit autorizațiile de construire.

(2) Certificatul de urbanism se eliberează solicitantului în cel mult 30 de zile de la data înregistrării cererii acestuia.

(3) Durata de valabilitate a certificatului de urbanism se stabilește de către emitent conform legii, în raport cu importanța zonei și a investiției.

Art. 34 - Emiterea de certificate de urbanism incomplete, cu date eronate sau cu nerespectarea prevederilor cuprinse în documentațiile de urbanism aprobate atrage răspunderea disciplinară, administrativă, contravențională, civilă sau penală, după caz, potrivit legii.

Secțiunea a 5-a **Structura instituțională**

Art. 35 - Activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism la nivel național este coordonată de Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței, care exercită și controlul statului privind aplicarea prevederilor cuprinse în documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism.

Art. 36 - (1) În cadrul aparatului propriu al consiliului județean, municipal sau orășenesc și în cel al Consiliului General al Municipiului București se organizează și funcționează, potrivit legii, structuri specializate în domeniul amenajării teritoriului și al urbanismului, conduse de arhitectul-șef al județului, al municipiului sau al orașului, respectiv de arhitectul-șef al municipiului București.

(2) Funcția de arhitect-șef va fi ocupată, în condițiile legii, de un funcționar public având de regulă formația de arhitect sau urbanist licențiat al învățământului superior de lungă durată.

(3) În comune atribuțiile arhitectului-șef vor fi îndeplinite de către un funcționar public din aparatul propriu al consiliului local respectiv, cu atribuții în domeniu și pregătit în acest sens.

Art. 37 - (1) În scopul îmbunătățirii calității deciziei referitoare la

dezvoltarea spațială durabilă, în coordonarea președinților consiliilor județene și a primarilor de municipii și orașe, respectiv a primarului general al municipiului București, se constituie Comisia tehnică de amenajare a teritoriului și urbanism, ca organ consultativ cu atribuții de avizare, expertizare tehnică și consultanță.

(2) Comisia tehnică de amenajare a teritoriului și urbanism este formată din specialiști din domeniul amenajării teritoriului și al urbanismului, secretariatul comisiei fiind asigurat de structura de specialitate din subordinea arhitectului-șef.

(3) Componenta nominală a Comisiei tehnice de amenajare a teritoriului și urbanism și regulamentul de funcționare se aprobă de consiliul județean, consiliul local municipal, orașenesc, respectiv de Consiliul General al Municipiului București, la propunerea președintelui consiliului județean, a primarului, respectiv a primarului general al municipiului București, pe baza recomandărilor asociațiilor profesionale din domeniul amenajării teritoriului, urbanismului, construcțiilor, instituțiilor de învățământ superior și ale arhitectului-șef.

(4) Comisia tehnică de amenajare a teritoriului și de urbanism avizează din punct de vedere tehnic documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism, precum și studiile de fundamentare sau cercetările prealabile.

(5) Avizele date de Comisia tehnică de amenajare a teritoriului și de urbanism se supun deliberării și aprobării consiliului județean, consiliului local, respectiv Consiliului General al Municipiului București, după caz.

(6) La ședințele de avizare ale Comisiei tehnice de amenajare a teritoriului și de urbanism nu pot participa la luarea deciziei membrii care au calitatea de autor al documentațiilor - proiectelor, supuse avizării.

Art. 38 - (1) Documentațiile de urbanism și amenajare a teritoriului se semnează de profesioniști calificați în domeniu prin licență sau studii postuniversitare de specialitate acreditate conform legii, precum și de alți profesioniști cu drept de semnătură.

(2) Dreptul de semnătură pentru documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism se stabilește pe bază de regulament elaborat de Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței, în colaborare cu Asociația Profesională a Urbaniștilor din România, precum și cu alte organizații profesionale în domeniul amenajării teritoriului și al urbanismului.

(21) Registrul Urbaniștilor din România se înființează ca instituție publică, autonomă, cu personalitate juridică, finanțată integral din venituri proprii, care se constituie din tarifele de atestare sau de examinare în vederea dobândirii dreptului de semnătură, de înscriere în Registrul urbaniștilor și de exercitare a dreptului de semnătură, precum și din alte surse legale.

(3) Regulamentul privind dobândirea dreptului de semnătură, precum și Regulamentul referitor la organizarea și funcționarea Registrului Urbaniștilor din România se aprobă prin hotărâre a organului de conducere al Registrului Urbaniștilor din România, cu avizul Ministerului Transporturilor, Construcțiilor și Turismului, și se vor publica în Monitorul Oficial al României, Partea I.

(4) Specialiștii calificați în domeniul amenajării teritoriului și al urbanismului, care dobândesc dreptul de semnătură, se înscriu în Registrul urbaniștilor.

Secțiunea 1

Definiții și scop

Art. 39 - (1) În sensul prezentei legi, prin documentații de amenajare a teritoriului și de urbanism se înțelege planurile de amenajare a teritoriului, planurile de urbanism, Regulamentul general de urbanism și regulamentele locale de urbanism, avizate și aprobate conform prezentei legi.

(2) Documentațiile de amenajare a teritoriului cuprind propuneri cu caracter director, iar documentațiile de urbanism cuprind reglementări operaționale.

(3) Propunerile cu caracter director stabilesc strategiile și direcțiile principale de evoluție a unui teritoriu la diverse niveluri de complexitate. Ele sunt detaliate prin reglementări specifice în limitele teritoriilor administrative ale orașelor și comunelor.

(4) Prevederile cu caracter director cuprinse în documentațiile de amenajare a teritoriului aprobate sunt obligatorii pentru toate autoritățile administrației publice, iar cele cu caracter de reglementare, pentru toate persoanele fizice și juridice.

Secțiunea a 2-a

Documentații de amenajare a teritoriului

Art. 40 - Documentațiile de amenajare a teritoriului sunt următoarele:

- a) Planul de amenajare a teritoriului național;
- b) Planul de amenajare a teritoriului zonal;
- c) Planul de amenajare a teritoriului județean.

Art. 41 - (1) Planul de amenajare a teritoriului național are caracter director și reprezintă sinteza programelor strategice sectoriale pe termen mediu și lung pentru întregul teritoriu al țării.

(2) Planul de amenajare a teritoriului național este compus din secțiuni specializate.

(3) Prevederile Planului de amenajare a teritoriului național și ale secțiunilor sale devin obligatorii pentru celelalte planuri de amenajare a teritoriului care le detaliază.

(4) Secțiunile Planului de amenajare a teritoriului național sunt: Căi de comunicație, Ape, Zone protejate, Rețeaua de localități, Zone de risc natural, Turismul, Dezvoltarea rurală. Prin lege se pot aproba și alte secțiuni.

Art. 42 - (1) Planul de amenajare a teritoriului județean are caracter director și reprezintă expresia spațială a programului de dezvoltare socioeconomică a județului. Planul de amenajare a teritoriului județean se corelează cu Planul de amenajare a teritoriului național, cu Planul de amenajare a teritoriului zonal, cu programele guvernamentale sectoriale, precum și cu alte programe de dezvoltare.

(2) Prevederile Planului de amenajare a teritoriului județean devin obligatorii pentru celelalte planuri de amenajare a teritoriului și de urbanism care le detaliază.

(3) Fiecare județ trebuie să dețină Planul de amenajare a teritoriului județean și să îl reactualizeze periodic, la 5 - 10 ani, în funcție de politicile și de programele de dezvoltare ale județului.

Art. 43 - Planul de amenajare a teritoriului zonal are rol director și se realizează în vederea soluționării unor probleme specifice ale unor teritorii.

Aceste teritorii pot fi:

- a) intercomunale sau interorășenești, compuse din unități administrativ-teritoriale de bază, comune și orașe;
- b) interjudețene, înglobând părți din județe sau județe întregi;
- c) regionale, compuse din mai multe județe.

Secțiunea a 3-a **Documentații de urbanism**

Art. 44 - (1) Documentațiile de urbanism se referă la localitățile urbane și rurale și reglementează utilizarea terenurilor și condițiile de ocupare a acestora cu construcții.

(2) Documentațiile de urbanism transpun la nivelul localităților urbane și rurale propunerile cuprinse în planurile de amenajare a teritoriului național, zonal și județean.

(3) Documentațiile de urbanism au caracter de reglementare specifică și stabilesc reguli ce se aplică direct asupra localităților și părților din acestea până la nivelul parcelelor cadastrale, constituind elemente de fundamentare obligatorii pentru eliberarea certificatelor de urbanism.

Art. 45 - Documentațiile de urbanism sunt următoarele:

- a) Planul urbanistic general și regulamentul local aferent acestuia;
- b) Planul urbanistic zonal și regulamentul local aferent acestuia;
- c) Planul urbanistic de detaliu.

Art. 46 - (1) Planul urbanistic general are caracter director și de reglementare operațională. Fiecare localitate trebuie să întocmească Planul urbanistic general, să îl actualizeze la 5 - 10 ani și să îl aprobe, acesta constituind baza legală pentru realizarea programelor și acțiunilor de dezvoltare.

(2) Planul urbanistic general cuprinde reglementări pe termen scurt, la nivelul întregii unități administrativ-teritoriale de bază, cu privire la:

- a) stabilirea și delimitarea teritoriului intravilan în relație cu teritoriul administrativ al localității;
- b) stabilirea modului de utilizare a terenurilor din intravilan;
- c) zonificarea funcțională în corelație cu organizarea rețelei de circulație;
- d) delimitarea zonelor afectate de servituți publice;
- e) modernizarea și dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare;
- f) stabilirea zonelor protejate și de protecție a monumentelor istorice și a siturilor arheologice reperate;
- g) formele de proprietate și circulația juridică a terenurilor;
- h) precizarea condițiilor de amplasare și conformare a volumelor construite, amenajate și plantate;

i) zonele de risc natural delimitate și declarate astfel, conform legii, precum și la măsurile specifice privind prevenirea și atenuarea riscurilor, utilizarea terenurilor și realizarea construcțiilor în aceste zone.

(3) Planul urbanistic general cuprinde prevederi pe termen mediu și lung cu privire la:

- a) evoluția în perspectivă a localității;
- b) direcțiile de dezvoltare funcțională în teritoriu;
- c) traseele coridoarelor de circulație și de echipare prevăzute în planurile de amenajare a teritoriului național, zonal și județean;
- d) zonele de risc natural delimitate și declarate astfel, conform legii, precum și la măsurile specifice privind prevenirea și atenuarea riscurilor, utilizarea terenurilor și realizarea construcțiilor în aceste zone.

Art. 47 - (1) Planul urbanistic zonal are caracter de reglementare specifică

detaliată și asigură corelarea dezvoltării urbanistice complexe cu prevederile Planului urbanistic general a unei zone delimitate din teritoriul localității.

(2) Planul urbanistic zonal cuprinde reglementări asupra zonei referitoare la:

- a) organizarea rețelei stradale;
- b) organizarea arhitectural-urbanistică în funcție de caracteristicile structurii urbane;
- c) modul de utilizare a terenurilor;
- d) dezvoltarea infrastructurii edilitare;
- e) statutul juridic și circulația terenurilor;
- f) protejarea monumentelor istorice și servituți în zonele de protecție ale acestora.

(3) Elaborarea Planului urbanistic zonal este obligatorie în cazul:

- a) zonelor centrale ale localităților;
- b) zonelor protejate și de protecție a monumentelor, a complexelor de odihnă și agrement, a parcurilor industriale, a parcelărilor;
- c) altor zone stabilite de autoritățile publice locale din localități, potrivit legii.

(4) Stabilirea zonelor pentru care se întocmesc planuri urbanistice zonale obligatorii se face de regulă în Planul urbanistic general.

Art. 48 - (1) Planul urbanistic de detaliu are exclusiv caracter de reglementare specifică, prin care se asigură condițiile de amplasare, dimensionare, conformare și servire edilitară a unui sau mai multor obiective pe una sau mai multe parcele adiacente, pe unul sau mai multe amplasamente, în corelare cu vecinătățile imediate.

(2) Planul urbanistic de detaliu cuprinde reglementări cu privire la:

- a) asigurarea accesibilității și racordarea la rețelele edilitare;
- b) permisivități și constrângeri urbanistice privind volumele construite și amenajările;
- c) relațiile funcționale și estetice cu vecinătatea;
- d) compatibilitatea funcțiunilor și conformarea construcțiilor, amenajărilor și plantațiilor;
- e) regimul juridic și circulația terenurilor și construcțiilor.

(3) Planul urbanistic de detaliu se elaborează numai pentru reglementarea amănunțită a prevederilor stabilite prin Planul urbanistic general, Planul urbanistic zonal sau pentru stabilirea condițiilor de construire.

Art. 49 - (1) Regulamentul general de urbanism reprezintă sistemul de norme tehnice, juridice și economice care stă la baza elaborării planurilor de urbanism, precum și a regulamentelor locale de urbanism.

(2) Regulamentul local de urbanism pentru întreaga unitate administrativ-teritorială, aferent Planului urbanistic general, sau pentru o parte a acesteia, aferent Planului urbanistic zonal, cuprinde și detaliază prevederile Planului urbanistic general și ale Planului urbanistic zonal referitoare la modul concret de utilizare a terenurilor, precum și de amplasare, dimensionare și realizare a volumelor construite, amenajărilor și plantațiilor.

(3) După aprobare Planul urbanistic general, Planul urbanistic zonal și Planul urbanistic de detaliu împreună cu regulamentele locale de urbanism aferente sunt opozabile în justiție.

Secțiunea a 4-a

Inițierea și finanțarea activităților

Art. 50 - Inițiativa elaborării documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism aparține colectivităților locale, prin autoritățile deliberative și executive, Guvernului, precum și persoanelor fizice sau juridice interesate

în amenajarea teritoriului și în dezvoltarea localităților.

Art. 51 - (1) Activitățile de amenajare a teritoriului și de urbanism, prevăzute în prezenta lege, se finanțează din bugetele locale ale unităților administrativ-teritoriale, din bugetul de stat și din venituri proprii constituite la Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului, în baza art. 40 din Legea nr. 10/1995 privind calitatea în construcții, cu modificările ulterioare, precum și, după caz, de persoane juridice și fizice interesate în dezvoltarea unei localități sau a unei zone din cadrul acesteia.

(2) Autoritățile administrației publice locale au obligația să prevadă în bugetele anuale fonduri pentru elaborarea sau actualizarea, după caz, a planurilor de amenajare a teritoriului, a planurilor de urbanism, a hărților de risc natural, precum și a studiilor de fundamentare necesare în vederea elaborării acestora.

(3) Metodologia finanțării de la bugetul de stat a hărților de risc se elaborează de către Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului și se aprobă prin hotărâre a Guvernului.

Art. 52 - Pentru desfășurarea unor activități comune de amenajare a teritoriului și de urbanism, pentru realizarea unor obiective de interes general, consiliile județene se pot asocia sau, după caz, pot colabora, în condițiile legii, cu persoane juridice sau fizice din țară sau din străinătate în scopul atragerii de fonduri suplimentare.

Art. 53 - Autoritățile administrației publice locale participă la finanțarea planurilor de amenajare a teritoriului, a planurilor urbanistice generale care intră în competențele de aprobare, precum și la urmărirea realizării acestora, potrivit legii.

Art. 54 - (1) Planurile urbanistice zonale și planurile urbanistice de detaliu privind realizarea unor obiective de interes public, precum și pentru zone protejate se finanțează din bugetul de stat ori din bugetele locale.

(2) Alte planuri urbanistice zonale sau de detaliu, în afară de cele precizate la alin. (1), se finanțează de persoanele juridice sau fizice interesate, cu sprijinul, după caz, al autorităților administrației publice locale.

Art. 55 - (1) Finanțarea documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism cu caracter deosebit, pentru zone și localități care necesită cercetări și studii complexe, se face și din fonduri destinate cercetării, dezvoltării regionale și altele, în condițiile stabilite de ministere și de alți factori implicați.

(2) În cazul documentațiilor de urbanism aprobate, entitatea achizitoare poate organiza, în condițiile legii, concurs de soluții pentru ilustrare urbanistică, deschis specialiștilor din domeniul arhitecturii și urbanismului, finanțat din aceleași fonduri prevăzute la alin. (1).

Secțiunea a 5-a

Avizarea și aprobarea documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism

Art. 56 - (1) Avizarea și aprobarea documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism se fac de către autoritățile și organismele centrale și teritoriale interesate, potrivit prevederilor anexei nr. 1 la prezenta lege.

(2) Precizarea conținutului documentațiilor care se supun avizării, precum și a emitenților de avize pentru fiecare categorie de documentații se va stabili prin ordin al ministrului lucrărilor publice, transporturilor și locuinței.

(3) Avizarea documentațiilor de interes general - toate categoriile din domeniul amenajării teritoriului, precum și din domeniul urbanismului (cu excepția Planului urbanistic de detaliu) - se face fără perceperea unor taxe.

Secțiunea a 6-a

Participarea populației la activitățile de amenajare a teritoriului și de urbanism

Art. 57 - (1) Participarea populației la activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism se realizează prin:

a) informarea populației, cel puțin prin afișare la primărie și anunț public în presă;

b) consultarea populației, anterior aprobării documentațiilor de urbanism și amenajare a teritoriului;

c) alte forme de participare prevăzute de lege.

(2) Cetățenii pot participa la activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism, individual sau prin asociere, în condițiile legii.

Art. 58 - Autoritățile administrației publice centrale și locale asigură organizarea și desfășurarea procesului de participare a populației în cadrul activităților de amenajare a teritoriului și de urbanism.

Art. 59 - Informarea populației este activitatea prin care se fac publice:

a) obiectivele dezvoltării economico-sociale privind amenajarea teritoriului și dezvoltarea urbanistică a localităților;

b) intențiile autorităților administrației publice centrale și locale privind elaborarea unor documentații de amenajare a teritoriului și de urbanism, precum și scopul pentru care acestea sunt elaborate;

c) conținutul documentațiilor de urbanism care urmează a fi supuse aprobării, precum și al documentațiilor aprobate, conform legii.

Art. 60 - Consultarea populației este procesul prin care aceasta își exprimă opțiunile și opiniile privind prevederile programelor de amenajare a teritoriului și de dezvoltare urbanistică a localităților, precum și cele cuprinse în documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism, în cadrul procesului de elaborare și aprobare a acestora, și se realizează prin publicarea procedurii de desfășurare a consultării și desfășurarea anchetei publice.

Art. 61 - Informarea și consultarea populației se desfășoară diferențiat, în funcție de amploarea și de importanța documentației de amenajare a teritoriului sau de urbanism, potrivit procedurilor stabilite de Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței.

Secțiunea a 7-a

Urmărirea aplicării documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism aprobate

Art. 62 - (1) Urmărirea aplicării documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism aprobate se face prin compartimentele de specialitate din aparatul propriu al consiliilor județene, municipale, orașenești și comunale, după caz, precum și de Inspectoratul de Stat în Construcții.

(11) În situația neactualizării documentațiilor de urbanism până la expirarea termenelor de valabilitate prevăzute prin hotărârile de aprobare a acestora, se suspendă eliberarea autorizațiilor de construire/desființare, conform legii.

(2) Compartimentele de specialitate vor urmări corelarea realizării programelor de dezvoltare cu prevederile documentațiilor aprobate.

Cap. V Sancțiuni

Art. 63 - (1) Încălcarea prevederilor prezentei legi atrage răspunderea civilă, contravențională, disciplinară, administrativă sau penală, după caz, potrivit legii.

(2) Constituie contravenții următoarele fapte:

a) refuzul instituțiilor publice de a furniza informații care, prin natura lor, sunt publice, pentru desfășurarea corespunzătoare a activității de amenajare a teritoriului și de urbanism;

b) supunerea spre avizare sau aprobare a unei documentații de urbanism incomplete ori care conține date eronate;

c) avizarea și aprobarea de documentații de amenajare a teritoriului și de urbanism semnate de alte persoane decât cele stabilite prin lege;

d) neîndeplinirea atribuțiilor privind exercitarea controlului asupra modului de respectare a documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism;

e) neluarea măsurilor prevăzute de lege în cazul nerespectării prevederilor din documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism.

Art. 631 - Contravențiile prevăzute la art. 63 alin. (2) se sancționează astfel:

a) nerespectarea prevederilor lit. a) și b), cu amendă de la 1.000 lei la 3.000 lei;

b) nerespectarea prevederilor lit. c), cu amendă de la 1.000 lei la 9.000 lei;

c) nerespectarea prevederilor lit. d) și e), cu amendă de la 1.000 lei la 2.500 lei.

Art. 632 - Contravențiilor prevăzute la art. 63 alin. (2) le sunt aplicabile dispozițiile Ordonanței Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 64 - (1) Faptele de încălcare a prezentei legi se constată de organele de control al activității de amenajare a teritoriului și de urbanism ale consiliilor județene și locale, de reprezentanți ai instituțiilor publice de specialitate ale autorităților centrale implicate în avizare, precum și de Inspectoratul de Stat în Construcții.

(2) Documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism aprobate fără avizele prevăzute de reglementările în vigoare sunt nule.

Cap. VI Dispoziții finale

Art. 65 - (1) În absența Planului de amenajare a teritoriului județean și a Planului urbanistic general aprobate, pe teritoriile aferente nu se pot realiza investiții în construcții, lucrări tehnico-edilitare, precum și orice alte investiții urbane.

(2) Documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism modificate fără respectarea prevederilor legale privitoare la avizarea și aprobarea acestora sunt nule.

Art. 66 - Unitățile administrativ-teritoriale de bază, care la data intrării în vigoare a prezentei legi dispun de planuri urbanistice generale preliminare, au obligația ca în termen de 12 luni să le finalizeze și să le aprobe ca documentații de urbanism definitive.

Art. 67 - Dispozițiile referitoare la categoriile de documentații de

amenajare a teritoriului și de urbanism, competențele de avizare și de aprobare a acestora, cuprinse în Legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții și unele măsuri pentru realizarea locuințelor, republicată, cu modificările ulterioare, precum și orice alte prevederi contrare prezentei legi se abrogă.

Art. 68 - Anexa nr. 1 cuprinzând categoriile de documentații în domeniul amenajării teritoriului și urbanismului, competențele de avizare și de aprobare a acestora, precum și anexa nr. 2 cuprinzând termenii de specialitate utilizați în cuprinsul legii fac parte integrantă din prezenta lege.

Această lege a fost adoptată de Senat în ședința din 7 iunie 2001, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (2) din Constituția României.

P. PREȘEDINTELE SENATULUI,
PUŠKÁS VALENTIN-ZOLTÁN

Această lege a fost adoptată de Camera Deputaților în ședința din 18 iunie 2001, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (2) din Constituția României.

PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR
VALER DORNEANU

Anexa Nr. 1

CATEGORII DE DOCUMENTAȚII DE AMENAJARE A TERITORIULUI ȘI DE URBANISM. COMPETENȚE DE AVIZARE ȘI DE APROBARE A ACESTORA

Nr. crt.	Categorii de documentații	Avizează	Aprobă
0	1	2	3
A. Amenajarea teritoriului			
• Plan de amenajare a teritoriului			
1. Național		Guvernul	Parlamentul
2. Zonal		• Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului	• Consiliile județene
• Regional sau interjudețean		• Organisme centrale și teritoriale interesate	• Consiliile locale
• Interorășenesc sau intercomunal			• Consiliul General al Municipiului București
• Frontalier			
• Metropolitan, periurban al principalelor municipii și orașe			

12. • Zone protejate ori asupra cărora s-a instituit un tip de restricție, precum și cele care depășesc limita unei unități administrativ-teritoriale
- Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului
- Consiliul județean
- Organisme centrale și teritoriale interesate
- Consiliile locale
- Consiliul General al Municipiului București
- Zone protejate ori asupra cărora s-a instituit un tip de restricție, precum și cele care depășesc limita unei unități administrativ-teritoriale, pentru municipiul București

• Plan urbanistic de detaliu

13. • Imobile clasate în lista monumentelor istorice și cele care se amplasează în zone protejate
- Consiliul județean
- Ministerul Culturii și Cultelor
- Organisme centrale și teritoriale interesate
- Consiliile locale
- Consiliul General al Municipiului București
- Imobile clasate în lista monumentelor istorice și cele care se amplasează în zone protejate, pentru municipiul București

-
14. Alte imobile
- Organisme teritoriale interesate
- Consiliile locale
-

C. Regulament de urbanism

15. Regulament general de urbanism
- Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului
- Organisme centrale și teritoriale interesate
- Guvernul"
-

DEFINIREA TERMENILOR UTILIZAȚI ÎN LEGE (în ordine alfabetică)

- Aprobare - opțiunea forului deliberativ al autorităților competente de încuviințare a propunerilor cuprinse în documentațiile prezentate și susținute de avizele tehnice favorabile, emise în prealabil. Prin actul de aprobare (lege, hotărâre a Guvernului, hotărâre a consiliilor județene sau locale, după caz) se conferă documentațiilor putere de aplicare, constituindu-se astfel ca temei juridic în vederea realizării programelor de amenajare teritorială și dezvoltare urbanistică, precum și a autorizării lucrărilor de execuție a obiectivelor de investiții.
- Avizare - procedura de analiză și exprimare a punctului de vedere al unei comisii tehnice din structura ministerelor, administrației publice locale ori a altor organisme centrale sau teritoriale interesate, având ca obiect analiza soluțiilor funcționale, a indicatorilor tehnico-economici și sociali ori a altor elemente prezentate prin documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism. Avizarea se concretizează printr-un act (aviz favorabil sau nefavorabil) cu caracter tehnic și obligatoriu.
- Caracter director - însușirea unei documentații aprobate de a stabili cadrul general de amenajare a teritoriului și de dezvoltare urbanistică a localităților, prin coordonarea acțiunilor specifice. Caracterul director este specific documentațiilor de amenajare a teritoriului.
- Caracter de reglementare - însușirea unei documentații aprobate de a impune anumiți parametri soluțiilor promovate. Caracterul de reglementare este specific documentațiilor de urbanism.
- Circulația terenurilor - schimbarea titularilor dreptului de proprietate sau de exploatare asupra terenurilor prin acte de vânzare-cumpărare, donație, concesiune, arendare etc.
- Competența de avizare/aprobare - abilitarea legală a unei instituții publice și capacitatea tehnică de a emite avize/aprobări.
- Dezvoltare durabilă - satisfacerea necesităților prezentului, fără a se compromite dreptul generațiilor viitoare la existență și dezvoltare.
- Dezvoltare regională - ansamblul politicilor autorităților administrației publice centrale și locale, elaborate în scopul armonizării strategiilor, politicilor și programelor de dezvoltare sectorială pe arii geografice, constituite în "regiuni de dezvoltare", și care beneficiază de sprijinul Guvernului, al Uniunii Europene și al altor instituții și autorități naționale și internaționale interesate.
- Documentație de amenajare a teritoriului și de urbanism - ansamblu de piese scrise și desenate, referitoare la un teritoriu determinat, prin care se analizează situația existentă și se stabilesc obiectivele, acțiunile și măsurile de amenajare a teritoriului și de dezvoltare urbanistică a localităților pe o perioadă determinată.
- Parcelare - acțiunea urbană prin care o suprafață de teren este divizată în loturi mai mici, destinate construirii sau altor tipuri de utilizare. De regulă este legată de realizarea unor locuințe individuale, de mică înălțime.
- Politici de dezvoltare - mijloacele politico-administrative, organizatorice și financiare, utilizate în scopul realizării unei strategii.
- Programe de dezvoltare - ansamblu de obiective concrete propuse pentru realizarea politicilor de dezvoltare.
- Protecția mediului - ansamblu de acțiuni și măsuri privind protejarea fondului natural și construit în localități și în teritoriul înconjurător.
- Regimul juridic al terenurilor - totalitatea prevederilor legale prin care

se definesc drepturile și obligațiile legate de deținerea sau exploatarea terenurilor.

- Regiune frontieră - regiune care include arii situate la frontieră, delimitată în scopul aplicării unei strategii comune de dezvoltare de o parte și de alta a frontierelor și al realizării unor programe, proiecte și acțiuni de cooperare.

- Rețea de localități - totalitatea localităților de pe un teritoriu (național, județean, zonă funcțională) ale căror existență și dezvoltare sunt caracterizate printr-un ansamblu de relații desfășurate pe multiple planuri (economice, demografice, de servicii, politico-administrative etc.). Rețeaua de localități este constituită din localități urbane și rurale.

- Sistem urban - sistem de localități învecinate între care se stabilesc relații de cooperare economică, socială și culturală, de amenajare a teritoriului și protecție a mediului, echipare tehnico-edilitară, fiecare păstrându-și autonomia administrativă.

- Structură urbană - totalitatea relațiilor în plan funcțional și fizic, pe baza cărora se constituie organizarea unei localități sau a unei zone din aceasta și din care rezultă configurația lor spațială.

- Servitute de utilitate publică - sarcină impusă asupra unui imobil pentru uzul și utilitatea unui imobil având un alt proprietar. Măsura de protecție a bunurilor imobile publice nu poate fi opusă cererilor de autorizare decât dacă este continuă în documentațiile de urbanism aprobate (având drept consecință o limitare administrativă a dreptului de proprietate).

- Strategie de dezvoltare - direcționarea globală sau pe domenii de activitate, pe termen scurt, mediu și lung, a acțiunilor menite să determine dezvoltarea urbană.

- Structură urbană - modul de alcătuire, de grupare sau de organizare a unei localități ori a unei zone din aceasta, constituită istoric, funcțional și fizic.

- Teritoriu administrativ - suprafața delimitată de lege, pe trepte de organizare administrativă a teritoriului: național, județean și al unităților administrativ-teritoriale (municipiu, oraș, comună).

- Teritoriu intravilan - totalitatea suprafețelor construite și amenajate ale localităților ce compun unitatea administrativ-teritorială de bază, delimitate prin planul urbanistic general aprobat și în cadrul cărora se poate autoriza execuția de construcții și amenajări. De regulă intravilanul se compune din mai multe trupuri (sate sau localități suburbane componente).

- Teritoriu extravilan - suprafața cuprinsă între limita administrativ-teritorială a unității de bază (municipiu, oraș, comună) și limita teritoriului intravilan.

- Teritoriu metropolitan - suprafața situată în jurul marilor aglomerări urbane, delimitată prin studii de specialitate, în cadrul căreia se creează relații reciproce de influență în domeniul căilor de comunicație, economic, social, cultural și al infrastructurii edilitare. De regulă limita teritoriului metropolitan depășește limita administrativă a localității și poate depăși limita județului din care face parte.

- Teritoriu periurban - suprafața din jurul municipiilor și orașelor, delimitată prin studii de specialitate, în cadrul căreia se creează relații de independență în domeniul economic, al infrastructurii, deplasărilor pentru muncă, asigurărilor cu spații verzi și de agrement, asigurărilor cu produse agroalimentare etc.

- Zonă defavorizată - arii geografice strict delimitate teritorial, care îndeplinesc cel puțin una dintre următoarele condiții:

- a) au structuri productive monoindustriale care în activitatea zonei mobilizează mai mult de 50% din populația salariată;

- b) sunt zone miniere în care personalul a fost disponibilizat prin concedieri colective în urma aplicării programelor de restructurare;

c) în urma lichidării, restructurării sau privatizării unor agenți economici apar concedieri colective care afectează mai mult de 25% din numărul angajaților care au domiciliul stabil în zona respectivă;

d) rata șomajului depășește cu 25% rata șomajului la nivel național;

e) sunt lipsite de mijloace de comunicație și infrastructura este slab dezvoltată.

- Zonă funcțională - parte din teritoriul unei localități în care, prin documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism, se determină funcțiunea dominantă existentă și viitoare. Zona funcțională poate rezulta din mai multe părți cu aceeași funcțiune dominantă (zona de locuit, zona activităților industriale, zona spațiilor verzi etc.). Zonificarea funcțională este acțiunea împărțirii teritoriului în zone funcționale.

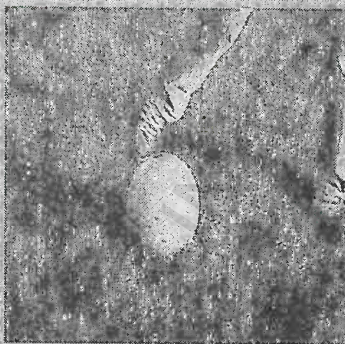
- Zonă de protecție - suprafețe în jurul sau în preajma unor surse de nocivitate, care impun protecția zonelor învecinate (stații de epurare, platforme pentru depozitarea controlată a deșeurilor, puțuri seci, cimitire, noxe industriale, circulație intensă etc.).

- Zonă de risc natural - areal delimitat geografic, în interiorul căruia există un potențial de producere a unor fenomene naturale distructive care pot afecta populația, activitățile umane, mediul natural și cel construit și pot produce pagube și victime umane.

- Zonă protejată - suprafața delimitată în jurul unor bunuri de patrimoniu, construit sau natural, a unor resurse ale subsolului, în jurul sau în lungul unor oglinzi de apă etc. și în care, prin documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism, se impun măsuri restrictive de protecție a acestora prin distanță, funcționalitate, înălțime și volumetrie.

GHIDUL ECO-FUNCȚIONARULUI PUBLIC

„FIECARE GEST CONTEAZĂ”

Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile

Unitatea de Politici Publice

Andrei Banu – Manager Public

andrei.banu@mmediu.ro

Bd. Libertății nr. 12, Sect.5, București

Tel. 021/3125507

<http://www.mmediu.ro>

Pentru a promova adoptarea unui comportament eco-responsabil în rândul tuturor funcționarilor publici din administrația publică centrală și locală din România, Unitatea de Politici Publice din cadrul Ministerului Mediului și Dezvoltării Durabile, a elaborat prezentul ghid care prezintă **instrumente practice simple și concrete, la îndemâna fiecărui funcționar public sau a oricărui cetățean, pentru a reduce impactul negativ asupra mediului, prin susținerea unui consum și a unei producții durabile.**

Pentru a avea un comportament eco-responsabil trebuie ca la nivel de individ, să ne schimbăm mentalitățile și obiceiurile.

Trebuie să fim conștienți că în fiecare zi, la locul nostru de muncă, în administrația publică, avem ocazia să reducem impactul negativ, generat de activitățile noastre, asupra mediului.

Putem oferi un exemplu de urmat, adoptând un comportament eco-responsabil la locul de muncă, în viața de zi cu zi în general, pentru a lăsa moștenire generațiilor viitoare, un mediu înconjurător sănătos.

Comportamentul eco-responsabil este o stare de spirit care se referă în primul rând la adoptarea unor gesturi simple, aparent mici dar cu efect mare.

Eco-responsabilitatea reprezintă angajamentul pe care îl luăm la nivel individual și la nivelul colectiv al administrației publice, pentru limitarea impactului negativ asupra mediului reprezentat de producerea de gaze cu efect de seră, poluanți, deșeuri, ape uzate, rezultate din modul intern de funcționare prin consumul de energie, materiale, apă sau legat de transport etc.

<http://www.mmediu.ro>

Dacă acționăm împreună de la nivelul fiecărui segment din administrația publică din România, putem să limităm poluarea mediului înconjurător.

Fiecare gest contează!

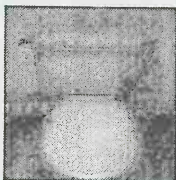
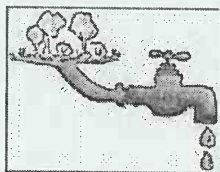
La ora actuală, la nivel mondial:

- sute de milioane de oameni nu au acces la apă potabilă, la electricitate și trăiesc în condiții de sărăcie;*
- cantități importante de deșeuri produse nu sunt tratate sau reciclate;*
- există riscul dispariției a numeroase specii de plante și animale;*
- autoturismul personal consumă mai multă energie pentru transportul unei persoane decât transportul în comun, și incomparabil mai multă energie față de o bicicletă.*

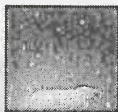
<http://www.mmediu.ro>

INSTRUCȚIUNI PENTRU REDUCEREA CONSUMULUI ȘI EVITAREA RISIPEI DE APĂ

- 1)Închid robinetul cât timp folosesc săpunul
 - 2)Mă asigur că nu există scurgeri suplimentare la robinet
 - 3)Folosesc apa caldă numai dacă este strict necesar
 - 4)Reglez nivelul apei calde fără un consum inutil
- Eliminarea consumului inutil de apă caldă permite economisirea apei și a energiei
- 5)Țin cont că locul produselor toxice nu este în rețeaua de canalizare
 - 6)Folosesc toaleta fără să arunc hârtie sau alte lucruri, în WC
 - 7)Anunț în timp util departamentul administrativ, în cazul în care sesizez o defecțiune/pierdere din rețeaua de apă
 - 8)Consider apa ca un aur albastru

INSTRUCȚIUNI PENTRU REDUCEREA CONSUMULUI ȘI EVITAREA RISIPEI DE ENERGIE

Producția și consumul de energie conduc:

-la creșterea cantității de gaze cu efect de seră

-la creșterea cantității deșeurilor (radio-active, de steril etc.)

- 1) Plasez biroul perpendicular pe cât posibil, în fața ferestrei, pentru a putea beneficia de lumina naturală
- 2) Închid sursele de lumină din încăperile neocupate și orice calculator sau alt aparat care nu este folosit și consumă energie
- 3) Curăț în mod regulat sursele de lumină pentru a putea beneficia de o mai bună luminozitate
- 4) În sezonul rece, evit aerisirea încăperilor mai mult de câteva minute și închid în prealabil sistemul de încălzire
- 5) Las liberă calea în fața sistemului de încălzire/răcire în funcțiune
- 6) Folosesc sistemul de încălzire/răcire fără să activez poziția maxim.
- 7) Închid ușa încăperii pe timpul funcționării sistemului de încălzire/răcire
- 8) Utilizez becuri, calculatoare și alte aparate ecologice, cu consum redus de energie, în limita posibilităților

<http://www.mmediu.ro>

INSTRUCȚIUNI PENTRU REDUCEREA CONSUMULUI ȘI EVITAREA

RISYPEI DE MATERIALE

Deșeurul este rezultatul unui produs proiectat, fabricat și consumat.

Deșeurul contribuie la mărirea nivelului de poluare și este nevoie de un timp îndelungat sau foarte îndelungat, pentru distrugerea deșeurului.

- 1) Încurajez reciclarea produselor, păstrez resturile de hârtie în vederea reciclării
- 2) Utilizez ca ciornă, partea nefolosită (de pe verso) a colilor tipărite care nu mai sunt utile
- 3) Imprim sau facotocopiez documentele și mesajele electronice, numai dacă este strict necesar, dacă este posibil în alb-negru și format față verso
- 4) Folosesc la imprimantă funcția de reducere, dacă este posibil, în vederea fotocopierii a două pagini pe o foaie
- 5) Utilizez în limita posibilităților, produse ecologice prietenoase cu mediul înconjurător, obținute cu un consum redus de energie, care pot fi reciclate cu ușurință

<http://www.mmediu.ro>

INSTRUCȚIUNI PENTRU TRANSPORT

În ultima vreme a crescut simțitor nivelul poluării datorat creșterii circulației autovehiculelor la nivel național.

Autoturismul personal consumă mai multă energie pentru transportul unei persoane decât transportul în comun, și incomparabil mai multă energie față de o bicicletă.

- 1) Pentru deplasarea la locul de muncă, utilizez transportul în comun și numai dacă este strict necesar, autoturismul personal
- 2) Împreună cu colegii, ne deplasăm la locul de muncă într-un singur autoturism personal
- 3) De preferință, utilizez autoturismul care consumă cel mai puțin combustibil și este cel mai puțin poluant
- 4) Utilizez sistemul de climatizare în autoturism, numai dacă este strict necesar
- 5) Am un comportament moderat și calm, la volan
- 6) Pentru deplasarea pe trasee scurte, merg pe jos sau utilizez bicicleta
- 7) Pentru deplasarea pe trasee foarte lungi, utilizez trenul

<http://www.mmediu.ro>

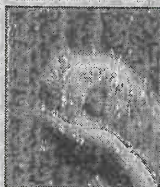
Știați că...?

(Sursa: www.europarl.europa.eu)

- Un televizor în "standby" consumă 45% din curentul electric folosit de un televizor în funcțiune
- Consumul de energie al echipamentelor electrice în standby reprezintă 10% din consumul total al gospodăriilor din UE
- Reglarea termostatului cu doar 1 grad C mai jos, înseamnă o economie de energie de 7%
- Spălarea hainelor la 30 grade C și nu la 40 grade C, reduce consumul de energie cu 40% și este, în general, la fel de eficientă
- Încărcatoarele de telefon uitate în priză consumă energie, din care 95% se irosește.

GHIDUL ECO-CETĂȚEANULUI

„Pentru un mediu sănătos”

Ministerul Mediului

Virginia ȘTEFĂNICĂ – Secretar General

Andrei BANU – Manager Public

andrei.banu@mmediu.ro

Bd. Libertății nr. 12, Sect.5, București

<http://www.mmediu.ro>

Despre Ghidul Eco-Cetățeanului

Scopul **Ghidului Eco-Cetățeanului** este de a atrage atenția, de a promova intens și conștientiza importanța majoră a protecției mediului prin prezentarea unor **eco-instrucțiuni**, adresate fiecărui cetățean într-un format simplu, clar și concis.

Ghidul Eco-Cetățeanului preia în mod sintetic, elemente esențiale privind necesitatea adoptării unui comportament eco-responsabil, prezentate în **Ghidul Eco-Funcționarului Public** și **Ghidul Eco-Turistului** realizate în cadrul Ministerului Mediului.

Trebuie să fim conștienți că putem să limităm impactul negativ direct sau indirect pe care fiecare activitate îl poate genera asupra mediului.

Ghidul Eco-Cetățeanului prezintă **eco-instrucțiuni** prin care putem să acționăm în orice moment pentru reducerea poluării, evitarea risipei de resurse, pentru protecția mediului împotriva schimbărilor climatice și a dispariției speciilor de plante, păsări, insecte, animale și pești.

Ghidul Eco-Cetățeanului este structurat pe patru capitole importante în care se încadrează principalele activități zilnice ale cetățeanului, pentru care sunt oferite **eco-instrucțiuni**.

Eco-instrucțiunile pot fi considerate aparent fără importanță, dar pot avea efecte pozitive considerabile prin răspândirea lor la nivelul întregii societăți.

<http://www.mmediu.ro>

Pentru ca noi și generațiile viitoare să beneficiem de un mediu curat și sănătos trebuie să ne schimbăm în mod esențial obiceiurile și mentalitățile, adoptând în mod regulat eco-instrucțiunile din acest ghid, la nivel de individ și de grup, oferind un exemplu de urmat.

Chiar dacă eco-instrucțiunile pot presupune investiții financiare și de timp, în majoritatea cazurilor se obțin beneficii semnificative privind protecția mediului, sănătatea populației, reducerea cheltuielilor pe termen lung.

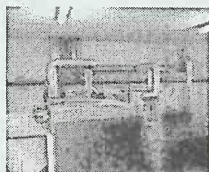
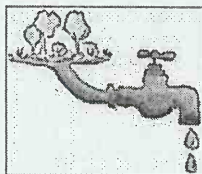
Pentru un mediu sănătos!

**Să acționăm împreună pentru a limita poluarea
mediului înconjurător**

<http://www.mmediu.ro>

ECO-INSTRUCȚIUNI PENTRU ACASĂ

I) Reduc consumul și evit risipa de apă

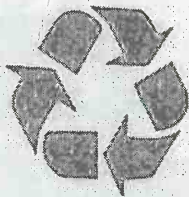
- 1) *Prefer să fac un duș rapid în locul unei băi în cadă*
- 2) *Mă asigur că nu există scurgeri suplimentare la robinet*
- 3) *Reglez nivelul apei calde/ reci pentru a evita un consum inutil*
- 4) *În limita posibilităților consum apă potabilă de la robinet, deoarece pentru apa îmbuteliată se consumă ambalaj (PET etc.), energie și se produc deșeuri*

II) Reduc consumul și evit risipa de energie

- 1) *Folosesc becuri ecologice și echipamentele casnice cu consum redus de energie*
- 2) *Elimin consumul inutil de energie electrică, termică și gaze*
- 3) *Efectuez lucrări de reabilitare termică a locuinței*
- 4) *Utilizez surse ecologice alternative de producere a energiei, în măsura posibilităților*
- 5) *Pentru încălzirea/ răcirea încăperilor nu folosesc aragazul/ aparate improvizate*

<http://www.mmediu.ro>

ECO-INSTRUCȚIUNI PENTRU ACASA

III) Reduc și evacuez selectiv cantitatea de deseuri respectând mediul

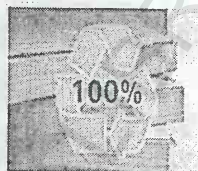
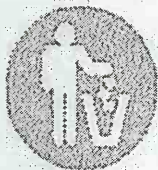
- 1) Folosesc detergenți și produse de curățenie biodegradabile prietenoase cu mediul
- 2) Deșeurile electro-casnice le predau societăților de reciclare/ salubritate în vederea reciclării
- 3) Produsele toxice nu trebuie evacuate în rețeaua de canalizare
- 4) Evacuez deșeurile în mod selectiv și contactez firma de salubritate pentru a debarasa cantitățile importante de deșeuri provenite din construcții/ alte lucrări de amenajare a locuinței
- 5) Păstrez curățenia în toate locurile publice

IV) Actionez împotriva poluării sonore

- 1) Contribuie la păstrarea liniștii în imobil, respectând programul de odihnă
- 2) Limitez sonorizarea în timpul petrecerilor

<http://www.mmediu.ro>

ECO-INSTRUCȚIUNI PENTRU LOCUL DE MUNCĂ

I) Reduc consumul și evit risipa de apă

- 1) Anunț în timp util departamentul administrativ când sesizez o defecțiune/ pierdere în rețeaua de apă
- 2) Închid robinetul când folosesc săpunul și folosesc apa caldă numai dacă este strict necesar

II) Reduc consumul și evit risipa de energie

- 1) Beneficiez la maxim de lumina naturală
- 2) Plasez, pe cât posibil, biroul perpendicular în fața ferestrei
- 3) Închid sursele de lumină din încăperile neocupate și orice calculator sau alt aparat care nu este folosit și consumă energie
- 4) Folosesc sistemul de încălzire/ răcire fără să activez poziția maxim și închid ușa încăperii

III) Reduc consumul și evit risipa de materiale

- 1) Trasmit documentele în format de electronic
- 2) Utilizez ca ciornă partea nefolosită (verso) a colilor tipărite care nu mai sunt utile și păstrez resturile de hârtie/ deșeurile din birou în vederea reciclării

ECO-INSTRUCȚIUNI PENTRU CUMPARĂTURI

I) Prefer achiziționarea produselor și serviciilor ecologice/ prietenoase cu mediul, obținute cu un consum redus de energie, care pot fi reciclate cu ușurință/ cu etichetă ecologică

II) În limita posibilităților, prefer să cumpăr produse agricole/ alimentare provenite din agricultura ecologică, eco-etichetate/ certificate ecologic sau produse tradiționale ecologice românești

1) Produsele ecologice sunt mai sigure, mai nutritive, fără organisme modificate genetic, reziduuri de pesticide, îngrășăminte chimice sau orice alt compus chimic de sinteză

2) Produsele ecologice au un conținut echilibrat în substanțe bioactive și minerale

3) Agricultura ecologică respectă mediul, bunăstarea animalelor, favorizează biodiversitatea și contribuie la dezvoltarea durabilă

III) Evit achiziționarea produselor de unică folosință care măresc rapid cantitatea de deseuri

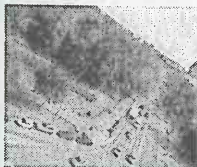
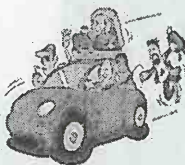
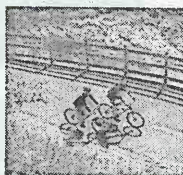
IV) Evit utilizarea sacoselor din plastic și folosesc sacose durabile din materiale textile sau pungi din hârtie/ alte materiale biodegradabile

V) Evit achiziționarea de produse pe bază de aerosoli/ spray-uri cu aerosoli care poluează atmosfera

VI) Evit deplasările cu autoturismul la cumpărături

<http://www.mmediu.ro>

ECO-INSTRUCȚIUNI PENTRU DEPLASĂRI

- 1) *Adopt un comportament calm la volan și conduc cu viteză moderată, respectând viteza maximă admisă, ceea ce va permite reducerea emisiilor poluante, a cantității de combustibil folosite și a zgomotului*
- 2) *Pentru deplasarea la locul de muncă prefer să utilizez transportul în comun și numai dacă este strict necesar autoturismul*
- 3) *Pentru deplasarea pe trasee scurte, merg pe jos sau folosesc bicicleta*
- 4) *Împreună cu prietenii/ vecinii/ colegii ne deplasăm, dacă este posibil, într-un singur autoturism personal la locul de muncă/ la cumpărături/ în vacanță*
- 5) *Pentru deplasările pe trasee lungi din perioada vacanței, prefer să utilizez transportul cu trenul sau autocarul*
- 6) *Utilizez sistemul de climatizare în autoturism, numai dacă este strict necesar*
- 7) *Evit parcare/ staționarea/ camparea autovehiculului sau caravanei pe spațiile neamenajate*

ECO-INSTRUCȚIUNI PENTRU TIMPUL LIBER

- 1) Păstrez curătenia în spațiile publice și arunc gunoiul doar în locurile special amenajate
- 2) Spăl autovehiculul doar în locurile autorizate care permit evacuarea apei în rețeaua de canalizare
- 3) Amenajez grădina/ spațiul verde din fața locuinței și particip la plantarea de copaci și flori
- 4) Udarea grădinii/ spațiilor verzi o efectuez seara, fără un consum excesiv de apă, când evaporarea este mai slabă sau folosesc apa de ploaie recuperată
- 5) În limita posibilităților evit utilizarea produșilor chimici de sinteză în grădinărit și protejiez cuiburile păsărilor
- 6) Anunț imediat autoritățile despre orice accident ecologic sau act de braconaj
- 7) Respect spațiile naturale, obiceiurile, cultura, locuitorii și prefer circuitele pedestre în România și în străinătate
- 8) Pescuiesc și vânez numai dacă am un permis valabil, doar în locurile și perioadele legale
- 9) Țin cont să nu arunc/ să nu deversez nimic în apa mării, în lacuri sau oricare curs de apă

GHIDUL ECO-TURISTULUI

„Să protejăm natura”

Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile

Unitatea de Politici Publice

Andrei Banu – Manager Public

andrei.banu@mmediu.ro

Bd. Libertății nr. 12, Sect.5, București

Tel. 021/3125507

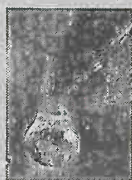
<http://www.mmediu.ro>

Comportamentul eco-responsabil este o stare de spirit care se referă în primul rând la adoptarea unor gesturi simple, aparent mici dar cu efect mare, în vederea reducerii cantității gazelor cu efect de seră din atmosferă, a cantităților de poluanți, deșeuri, ape uzate și reducerea consumului de apă, energie, materiale sau legat de transport.

Să protejăm natura!

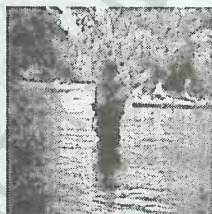
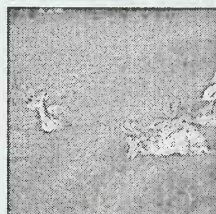
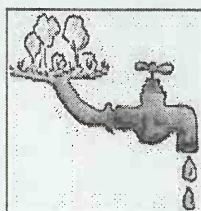
Ghidul Eco-Turistului împreună cu **Ghidul Eco-Funcționarului Public** promovează adoptarea unor gesturi simple dar cu impact deosebit prin care putem să ne manifestăm dragostea față de natură și astfel, să lăsăm moștenire generațiilor viitoare un mediu înconjurător sănătos.

Dacă acționăm împreună putem să limităm poluarea mediului înconjurător.

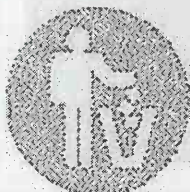
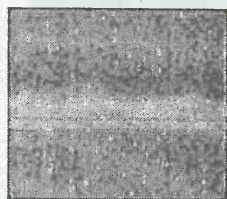
<http://www.mmediu.ro>

INSTRUCȚIUNI PENTRU VACANȚELE LA MUNTE

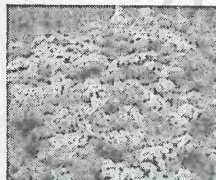
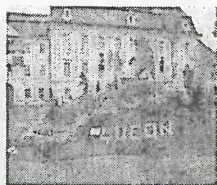
- 1) În drumeții port cu mine saci de plastic pentru gunoi
- 2) Arunc gunoiul doar în locurile special amenajate
- 3) Evit risipa de apă și energie în orice spațiu de cazare
- 4) Mă scald doar în locurile special amenajate
- 5) Aprind focul în mediul înconjurător doar în spațiile special amenajate
- 6) Țin cont de indicatoarele instalate pe traseele montane
- 7) Protejerez speciile de plante, animale, păsări și pești
- 8) Pescuiesc și vânez numai dacă am un permis valabil doar în locurile și perioadele legale
- 9) Anunț imediat autoritățile despre orice accident ecologic sau act de braconaj

INSTRUCȚIUNI PENTRU VACANȚELE LA MARE

- 1) Păstrez curățenia pe plajă și folosesc locurile special amenajate pentru depozitarea gunoiului
- 2) Țin cont să nu arunc/ să nu deversez nimic în apa mării, în lacuri sau oricare curs de apă
- 3) Am un comportament civilizat la plajă și respect indicatoarele instalate
- 4) Consider apa ca un aur albastru
- 5) Înot doar în locurile indicate
- 6) Protejiez speciile de viețuitoare marine
- 7) Folosesc doar ambarcațiuni care nu poluează/ cu consum redus de combustibil

INSTRUCȚIUNI PENTRU VACANȚELE ÎN MEDIUL URBAN ȘI RURAL

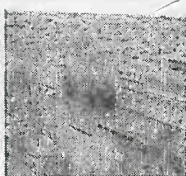
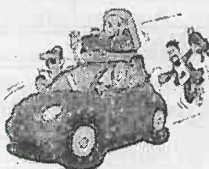
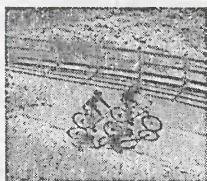
- 1) Când vizitez o regiune sau o țară, respect spațiile naturale, obiceiurile, cultura și locuitorii
- 2) Prefer circuitele pedestre
- 3) Particip voluntar la acțiuni cu impact ecologic (de plantare a copacilor, igienizare etc.)

În pensiune, hotel sau oricare alt spațiu de cazare:

- 4) Elimin consumul inutil de apă rece și caldă
- 5) Evit risipa de energie (electrică, termică etc.)
- 6) Anunț imediat administratorul, în cazul în care sesizez o defecțiune/ pierdere din rețeaua de apă

<http://www.mmediu.ro>

INSTRUCȚIUNI PENTRU TRANSPORT

În ultima vreme a crescut simțitor nivelul poluării datorat creșterii circulației autovehiculelor .

Autoturismul personal consumă mai multă energie decât transportul cu trenul sau autocarul și incomparabil mai multă energie față de o bicicletă.

- 1) Pentru deplasările pe trasee lungi din perioada vacanței, prefer să utilizez transportul cu trenul sau autocarul și numai dacă este strict necesar, autoturismul personal
- 2) Împreună cu prietenii, ne deplasăm în vacanță dacă este posibil într-un singur autoturism personal
- 3) De preferință, utilizez autoturismul care consumă cel mai puțin combustibil și este cel mai puțin poluant
- 4) Pentru deplasarea pe trasee scurte, merg pe jos sau utilizez bicicleta
- 5) Utilizez sistemul de climatizare în autoturism, numai dacă este strict necesar
- 6) Am un comportament moderat și calm, la volan
- 7) Evit parcarea/ camparea/ staționarea autoturismului sau caravanei pe spațiile neamenajate

Anexa 5

Centre de Informare Turistică în România

Județul /Localitatea	Pagină web	Program
ALBA		
Alba Iulia	www.apulum.ro www.turismalba.ro www.stiri.turismalba.ro	Mai-August: Luni-Duminică-9,00-21,00 Septembrie-Aprilie: Luni-Duminică-9,00-18,00
Câmpeni	www.primariacimpeni.ro	Luni-Vineri-8,00-16,00
ARAD		
Arad	www.primariaarad.ro	Marti-Vineri-9,00-17,00 Sâmbătă-9,00-13,00
BRAȘOV		
Brașov	www.brasovtourism.eu	Luni-Vineri-9,00-17,00
Făgăraș	www.fagaras-turism.ro	Luni-Vineri-8,00-16,00
Predeal	www.primaria-predeal.ro	Luni-Vineri-8,00-16,00 Sâmbătă, Duminica, Sărbători legale-9,00-14,00
Râșnov (Piața Unirii)	www.rasnov-turism.ro	Luni-Vineri-9,00-16,00
Râșnov (Cetate)	www.rasnov.dordeduca.ro	Luni-Duminică-9,00-17,00
BUCUREȘTI		
Centrul Primăria Municipiului București (Pasaj Stația metrou Universitate)	www.seebucharest.ro	Luni-vineri-10,00-18,00 Sâmbătă-Duminică-10,00- 14,00
CONSTANȚA		
Constanța	www.ccina.ro	Luni-Vineri-9,00-16,00
CLUJ		
Cluj-Napoca	www.visitcluj.ro www.visitclujnapoca.ro	Noiembrie-Martie: Luni-Vineri-8,30-18,00 Sâmbătă-Duminică-10,00- 18,00 Aprilie-Octombrie: Luni-Vineri-8,30-20,00 Sâmbătă-Duminică-10,00- 18,00
Turda	www.turismturda.ro	-

COVASNA		
Sfântu Gheorghe	www.sepsi.ro	Luni, Marți, Miercuri-7,30-15,30 Joi-7,30-17,00 Vineri-7,30-14,00
Covasna	www.info-covasna.ro	Luni-Sâmbătă-9,00-17,00
DÂMBOVIȚA		
Târgoviște	www.pmtgv.ro	Luni-Vineri-8,00-16,00
GORJ		
Târgu Jiu-Centrul Salvamont	www.gorj-turism.ro	Luni-Vineri-8,00-16,00
HARGHITA		
Miercurea Ciuc	www.szereda.ro	Luni-Vineri-8,00-16,00
Băile Tușnad	www.tusnadfurdo.info www.bailetusnad.info.ro www.bailetusnadbog.ro	Iunie-Septembrie: Luni-Duminică-10,00-22,00
Odorheiu Secuiesc	www.tourinfo.ro	Mai-septembrie: Luni-Vineri-8,00-20,00 Sâmbătă-8,00-14,00 Octombrie-Aprilie: Luni-Vineri-8,00-14,00
IAȘI		
Iași	www.turism-iasi.ro	Luni-Vineri-9,00-17,00
MARAMUREȘ		
Baia Mare	www.visitmaramures.ro	Luni-Joi-9,00-16,00 Vineri-9,00-14,00
MUREȘ		
Târgu Mureș	www.cjmures.ro	Iunie-August: Luni-8,00-16,00 Marți-Vineri-8,00-18,00 Sâmbătă-8,00-16,00 Septembrie-Mai: Luni-8,00-16,00 Marți-Vineri-8,00-18,00
Sighișoara (Str. Octavian Goga nr. 8)	www.infosighisoara.ro	Mai-Septembrie: Luni-Sâmbătă-10,00-17,00 Octombrie-Aprilie: Luni-Vineri-10,00-17,00
Sighișoara (Piața Muzeului nr. 6-Cetate)	www.sighisoara.dordeduca.ro	Aprilie-Octombrie: Marți-Duminică-10,00-19,00

NEAMȚ		
Piatra Neamț	www.neamt-turism.ro www.viziteazaneamt.ro	Mai-Octombrie: Marți-Sâmbătă-11,00-18,00 Noiembrie-Aprilie: Marți-Sâmbătă-9,00-16,00
PRAHOVA		
Sinaia	www.primariasinaia.ro	Luni-Vineri-8,30-16,30 Sâmbătă-Duminică-voluntariat (neconstant)
Bușteni	www.centru-de-informare-turistica-busteni.page.tl www.orasul-busteni.go.ro	Luni-Vineri-8,00-16,00
SIBIU		
Sibiu-centru istoric	www.turism.sibiu.ro	Luni-Vineri-9,00-17,00 Sâmbătă-Duminică-9,00-13,00
Sibiu-aeroport	www.turism.sibiu.ro	Luni-Vineri-9,30-17,30 Sâmbătă-Duminică-10,00-18,00
Sibiu-Muzeul ASTRA	www.muzeulastra.ro	Luni-Duminică-9,00-17,00
Avrig	www.primaria-avrig.ro	Luni-Vineri-8,00-16,00
Cisnădie	www.cisnadie.ro	Luni-Vineri-9,00-17,00 Sâmbătă-9,00-13,00
Mediaș	www.mediasturism.ro	Luni-Duminică-9,00-17,00
Ocna Sibiului	www.primariaocnasibiului.ro	Luni-Sâmbătă-8,00-15,00
Rășinari	www.primaria-rasinari.ro	Miercuri-Vineri-9,00-18,00 Sâmbătă-10,00-17,00 Duminică-10,00-15,00
Săliște	www.saliste-sibiu.ro	Luni-Vineri-8,00-16,30
Valea Viilor	www.valea-viilor.ro	Mai-Septembrie: Luni-Duminică-9,00-17,00
SUCEAVA		
Suceava	www.cni.pweb.ro	Luni-Vineri-8,00-16,00
Gura Humorului	www.primariagh.ro	Luni-Vineri-8,00-16,00
Cârlibaba	www.primariacirlibaba.ro	Luni-Vineri-8,00-16,00
Ciocănești	www.ciocanestibucovina.eu	Luni-Vineri-8,00-16,00
Vatra Dornei	www.vatra-dornei.ro	Luni-Vineri-8,00-16,00
TIMIȘ		
Timișoara	www.timisoara-info.ro	Aprilie-Septembrie: Luni-Vineri-9,00-20,00 Sâmbătă-9,00-17,00

		Octombrie-Martie: Luni-Vineri-9,00-18,00 Sâmbătă-10,00-15,00
TULCEA		
Tulcea	www.primaria-tulcea.ro	Luni-Vineri-8,00-16,00
Tulcea-ARBDD	www.ddbra.ro	Luni-Joi-8,00-16,30 Vineri-8,00-14,00
VÂLCEA		
Horezu	www.orasul-horezu.ro	Luni-Vineri-8,00-18,00

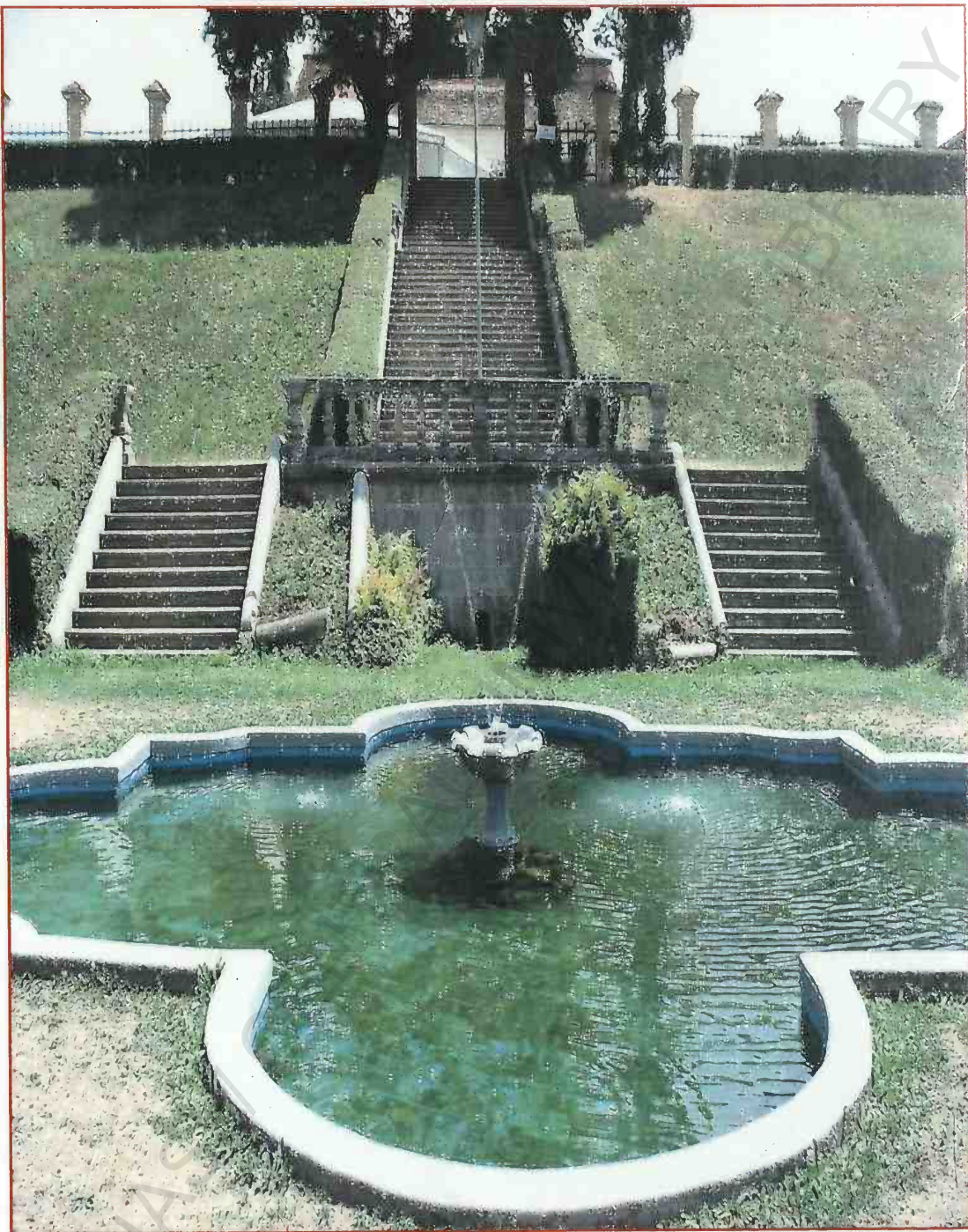
BIBLIOGRAFIE

1. Alpopi Cristina, *Elemente de urbanism*, Ediția a II-a, Editura Universitară, București, 2009
2. Băltărețu Andreea, *Amenajarea turistică și dezvoltarea urbană*, Editura Universitară, București, 2010
3. Berbecaru Iulian, Botez Mihai, *Teoria și practica amenajării turistice*, Editura Sport-Turism, București, 1977
4. Cardaș A. (coord.), *Județele patriei – Monografie Botoșani*, Editura Sport – Turism, București, 1980
5. Căndea Melinda, Bran Florina, Cimpoeu Irina, *Organizarea, amenajarea și dezvoltarea durabilă a spațiului geografic*, Editura Universitară, București, 2006
6. Ciocănea Doina Marilena, Gheorghe Rodica, *Planificarea urbană-verigă în cadrul sistemului integrat de monitorizare și prognoză a calității aerului*, Consiliul General al Municipiului București, Centrul de Planificare Urbană și Metropolitană București, Marriott, 27 aprilie 2007
7. Costăchescu M. *Documente moldovenești înainte de Ștefan cel Mare*, vol. II, Editura Viața Românească, Iași, 1967
8. Costin M., *Opere*, Editura P.P. Panaitescu, București, 1958
9. Dincă Dragoș, *Dezvoltare și planificare urbană*, suport de curs, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Facultatea de Administrație Publică, Departamentul pentru Învățământ la Distanță, București, 2007
10. Erdeli Geoge, Cucu Vasile, *România. Populație, Așezări umane. Economie*, Editura Transversal, București, 2005
11. Florea Adrian, *România în contextul crizei ambientale globale*, Editura Universității din Oradea, 2001
12. Garnier-Beaujeu Jacqueline, Chabot Georges, *Geografia urbană*, Editura Științifică, București, 1971
13. Ghibănescu, Gh., *Dorohoiul, Studii și documente*, Atelierele grafice „Lumina Moldovei”, Iași, 1924
14. Ghica Constantin, *Infrastructură teritorială și dezvoltare urbană*, Editura Uranus, București, 2004
15. Giurescu C. C., *Târguri sau orașe și cetăți moldovene*, Editura Academiei R.S.R., București, 1976
16. Grigoraș N., *Din istoria diplomației moldovenești (1432-1457)*, Institutul de istorie națională „A. D. Xenopol”, Iași, 1948
17. Guțic O., *Dorohoi*, Editura Sport – Turism, București, 1982

18. Hall Peter, *Urban&Regional Planning*, Penguin Books, 1982
19. Ionașcu S. Gheorghe, *Amenajarea teritoriului*, Editura Fundației România de Măine, București, 2002
20. Ionașcu S. Gheorghe, *Dezvoltare spațială durabilă și urbanism*, Editura Fundației România de Măine, București, 2004
21. Iordan I., *Nume de locuri românești*, vol. I, Editura Academiei R.P.R., București 1952
22. Nae Mariana Mirela, *București. Dezvoltare urbană și calitatea vieții*, Editura Universitară, București, 2009
23. Nimigeanu V., *Câmpia Moldovei – Studiu geografico-economic*, Universitatea Al. I. Cuza, Iași 1985
24. Păunescu Al. și colab., *Repertoriul arheologic al județului Botoșani*, vol. I și II, București, 1976
25. Popescu Irina, *Orașul și competiția urbană*, Editura Economică, București, 2007
26. Tufescu V., *Județul Botoșani*, Editura Academiei R.S.R., București, 1977
27. Ungureanu Al., *Orașele din Moldova – Studiu de geografie economică*, Editura Academiei R.S.R., București, 1980
28. Ureche, G., *Letopisețul Țării Moldovei*, E.S.P.L.A., București, 1958
29. Vlăsceanu Gheorghe, Ianoș Ioan, *Orașele României*, Casa Editorială Odeon, București, 1998
30. *** *Agenda Teritorială a Uniunii Europene*, Reuniunea Informală a Miniștrilor Europeni responsabili cu Dezvoltarea Urbană și Coeziunea Teritorială, Leipzig, 24-25 mai 2007
31. *** *Agenda Teritorială a Uniunii Europene 2020*, 19 mai 2011
32. *** *Analiza comparativă a dezvoltării zonelor metropolitane din Europa*, Centrul de Documentare pentru Construcții, Arhitectură, Urbanism și Amenajarea teritoriului, București, 2007
33. *** *Anuarul Statistic al României 2008, 2009, 2010, 2011, 2012*, Institutul Național de Statistică, București, 2009, 2010, 2011, 2012
34. *** *Anul 2050: Va ajunge populația României la mai puțin de 16 milioane de locuitori? O viziune prospectivă asupra populației României în secolul 21*, Academia Română, Institutul Național de Cercetări Economice, Centrul de Cercetări Demografice "Vladimir Trebici", Studiu destinat dezbaterilor în cadrul proiectului Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă - România 2025 - decembrie 2003
35. *** *Breviar Statistic. Turismul României*, Institutul Național de Statistică, București, 2008-2012

36. *** *Buletin statistic lunar*, Nr. 1/2009, Nr. 12/2009, Institutul Național de Statistică, București, 2009
37. *** *Carta Europeană a Amenajării Teritoriului*, Consiliul Europei, Torremolinos, Spania, 1983
38. *** *Documente privind istoria României*, A. Moldova sec. XIV și XV în vol. I; sec. XV în vol. II; sec XVI în vol. I și III, Editura Academiei R.S.R., București, 1967
39. *** *Earth Summit Agenda 21*, The United Nations Programme of Action from Rio, United Nations, 1992
40. *** *Global Environment Outlook 2000*, United Nations Environment Programme, Earthscan Publications Ltd, London, 1999
41. *** *Glosar AMTRANS-Ghid termeni de specialitate*
42. *** *International Data Base*, U.S. Bureau of the Census, http://www.xist.org/earth/his_proj_continent.aspx
43. *** *Istoria României*, vol. III, Editura Academiei R.S.R., București, 1964
44. *** *Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul*
45. *** *Legea nr. 100/19 aprilie 2007 pentru modificarea și completarea Legii nr. 351/2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național-Secțiunea a IV-a-Rețeaua de localități* (M.O. nr. 284/27 aprilie 2007)
46. *** *Mediul înconjurător în România*, Institutul Național de Statistică, București, 2001
47. *** *Plan integrat de dezvoltare urbană centru urban Dorohoi. Dorohoi XXI spațiu urban-spațiu natural-spațiu integrat*, 2009
48. *** *Politica de mediu 2001*, Ministerul Apelor și Protecției Mediului
49. *** *Primul document consultativ pentru Planul Național de Dezvoltare 2007-2013*, Guvernul României, Ministerul Finanțelor Publice, octombrie 2004
50. *** *Raport anual privind starea mediului în România pe anul 2008*, Ministerul Mediului, Agenția Națională pentru Protecția Mediului, București, 2009
51. *** *Raport național privind starea mediului pentru anul 2010, 2011*, Ministerul Mediului și Pădurilor, Agenția Națională pentru Protecția Mediului, București, 2011, 2012
52. *** *Regulament de Organizare și Funcționare al aparatului propriu de specialitate al Consiliului Local al Municipiului Dorohoi*-www.primariadorohoi.ro
53. *** *Statutul Asociației Intercomunitare de Dezvoltare Alba Iulia*

54. *** *Strategia de dezvoltare durabilă a Municipiului Dorohoi*, Primăria Municipiului Dorohoi
55. *** *Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă a României. Orizonturi 2013-2020-2030*, Guvernul României, Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile, Programul Națiunile Unite pentru Dezvoltare, Centrul Național pentru Dezvoltare Durabilă, București, 2008
56. *** *Strategia Națională de Dezvoltare Economică a României pe Termen Mediu*, Academia Română, Centrul Român de Economie Comparată și Consensuală, București, 2000
57. <http://dictionare.edu.ro>
58. www.firma.paginialbastre.ro/sc-conted-sa
59. <http://www.primariaconstanta.ro/PrimariaConstanta/Machete/Macheta2.aspx?paginaID=201&titluID=6&detaliuID=563>
60. http://www.zmi.ro/strategia_dezvoltare.html
61. <http://www.zmo.ro/>
62. www.mappm.ro
63. www.mie.ro
64. www.mindo.ro
65. www.monitoruloficial.ro
66. www.osc.ro/companii_show
67. www.primariadorohoi.ro
68. www.un.org

ISBN 978-606-591-665-4

9 786065 916654

www.editurauniversitara.ro